

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

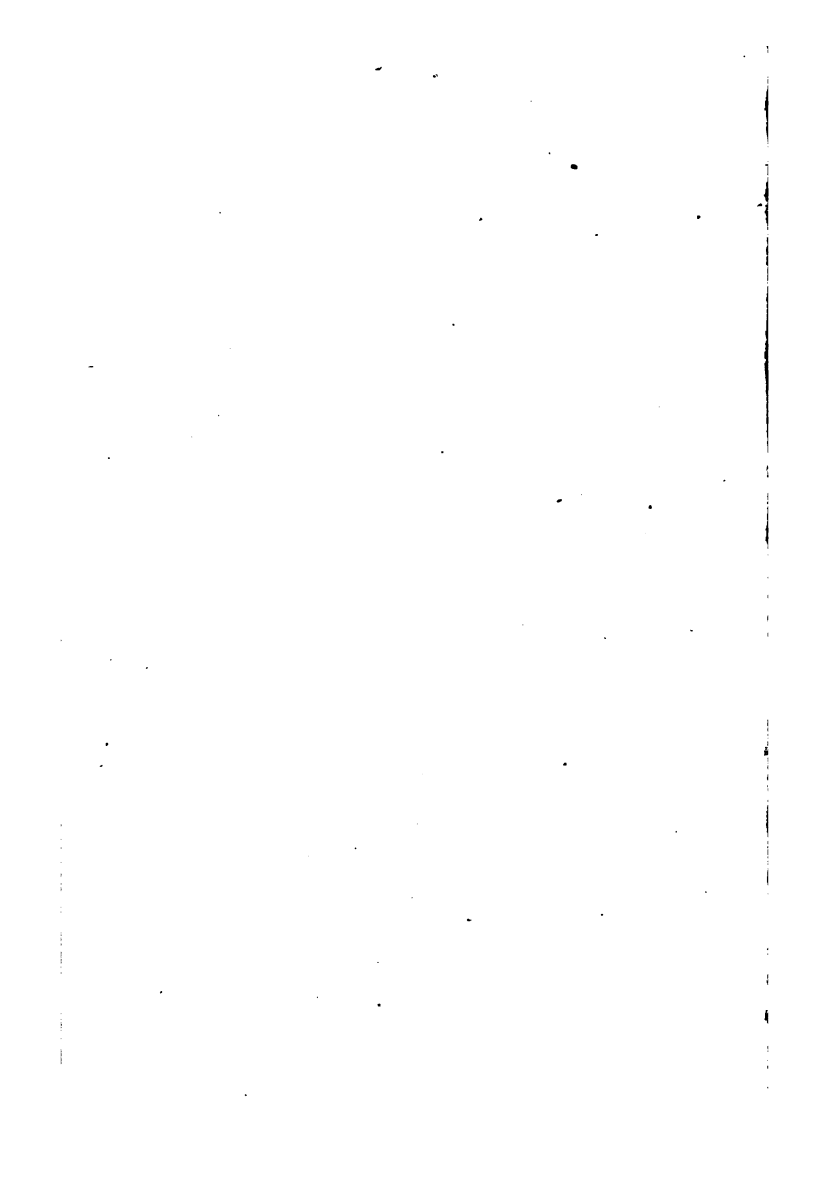
About Google Book Search

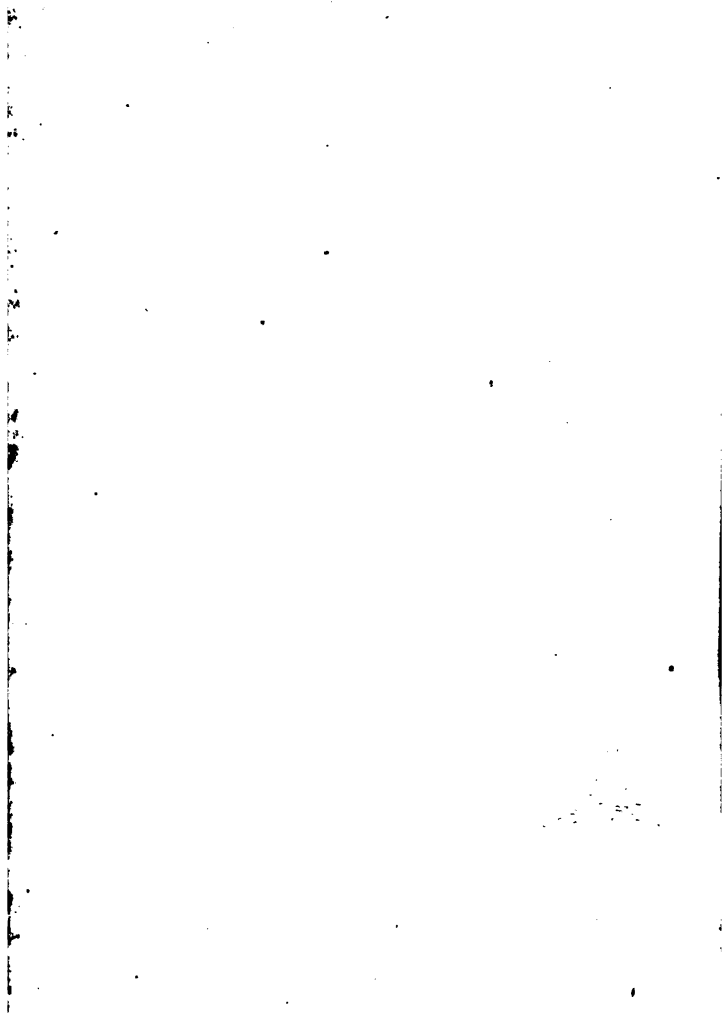
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

11

35

Kristoncahan ...
of ...

ՔՐԻՍՏՈՆԵԿԱԿԱՆ

198

ՎԱՐԴԵՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

no

D 36 Է

ՍՈՒՐԻ ԳՐՈՑ ՎԱՐՇՈՒԹԵՄԻՐ

ՀԱՐԵԹՕՏԵՐԸ ԿԸ ՍՈՐՎԵՑՈՒՆԷ ԳՐԻՍ-
ՏՈՆԵԿ ՀԱՐՇԵՐԸ

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք Ե Ե Ը Ը

_____

ՉՈՐՐՈՒՄ ՏՊԵՐՈՒԹԻՒՆ

_____

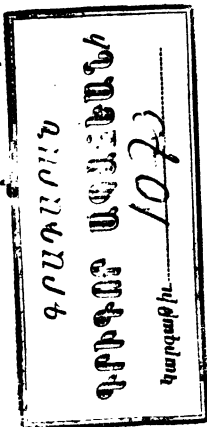
ՆՈՐ Ե Օ Ր Ք

Ի Տ Գ Ա Ր Ա Ն Ի

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՏԵՏՐԱԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

1888

Jones' Catechism. Armenian.

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARIES

ԲՐԻՆ

ՅԵՂ

ՎԵՐ

ՎՐՈՒ մանկութենէդ 'ի վեր Սուրբ Գիորգերը գիտես , որոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ փրկուելու՝ Վրիստոս Ախուսի վրայ եղած հաւատքովը : (Նոյր Գիորգը Աստուծոյ շունչն է , և օգտակար է սորվեցունելու , յանդիմանելու , շիտկելու , ու արդարութեան խրատելու համար . որ Աստուծոյ մարդը կատարեալ ըլլայ՝ ամէն բարի գործքերու պատրաստուած : Ը՝ ՏԻ՛ . Գ . 15-17 :

ՇՐՈՒՄ
ԵՐԷՆ
520
ՍԷՊ. 10. 99

ՅԵՌԵՅԱՆ ԵՐԷՆ ՈՒԹԻՒՒՆ

ԵՐՐՈՐԻ ՏՊԵՊՐՈՒԹՅԱՆ

Վրիստոնէական ճշմարիտ հաւատքին Վի միայն հաստատ
հիմը՝ ու Վրիստոնէի մը լուսաւոր ճամբան առաջնորդողը՝
միայն Սուրբ Վիրքը ըլլալը՝ ինչպէս որ ամէն Վրիստո-
նեայ ազգ կը վկայէ, ասանկ ալ՝ ան անխախտելի հիմին
վրայ հաստատուած և անոր վկայութիւնովը լեցուած գիր-
գերը կարող են առաջնորդել մեզի դէպ'ի ան շիտակ ճամ-
բան երթալու, և անոր լոյսին ալ հաղորդ ըլլալու :
Ուստի աս գրքի նպատակն ալ ուրիշ բան չէ՝ բայց միայն
ան լուսաւոր ճամբային շտկել ամէնուն դիտաւորութիւնը՝
որ անով լուսաւորուին . ու (ինչպէս որ Մաքեալը կ'ը-
սէ) թող տան խաւարին գործքերը : Աս ճշմարիտ պատ-
ճառներէս և մանաւանդ շատ Հայագցի ընթերցմանք սի-
րողներուն միշտ թախանձանքներէն ստիպուելով՝ որոնք
առջի ու երկրորդ տպագրութենէն մեծ օգուտ քաղելով՝
կը փափաքին անոնց ամէն մէկերնին աս պիտանի գրքէս
ունենալ՝ թէ՛ իրենց և թէ՛ զաւելներնուն լուսաւորու-
թեանը համար և առջի ու երկրորդ տպուածներուն թիւը
հերիք չըլլալով՝ յիշեալ բարեկամներուն փափաքը լեցու-
նելու համար ձեռք զարկինք անոր երրորդ տպագրութեա-
նը : Եւ առհասարակ ամէն մարդու՝ և մանաւանդ տղայոց
ալ դիւրին հասկըցուելու ըլլալու համար՝ բոլորովին պարզ
ու անզարդ բառեր գործածեցինք, շնայելով բնաւ Հայոց
լեզուին ընդարձակ ճոխարանութեանը՝ որով գուցէ ամե-
նահարկաւոր գիտելիքները շատերուն մոլթ պիտի մնային :

Ուստի ասիկայ՝ թէև փոքրիկ Վիրք մըն է, բայց մեծ օգուտներ կրնայ տալ որ և իցէ Հասակի մարդոց . մանաւանդ որ իր պարզութեամբը՝ ռամիկ մարդիկ և նոր Հասած ազգքն ալ ճշմարտութեան սկզբունքները կրնան Համառօտաբար ասկից քաղել : Այն մէկ յօդուածին սկիզբը դրուած գլուխները՝ նոյն յօդուածին իմաստին վերաբերելուն Համար՝ կարդացողը երբոր անոնց Հանդիպի, կրնայ բանալ Աստուածաշունչը և նոյն գլուխը կարդալ :

Արդ՝ կը յուսանք որ Հոգեսէր վարժապետները իրենց ձեռքի աշակերտներուն, և բարեպաշտ ծնողք իրենց նոր Հասած զաւկըներուն մտքին մէջ բարեպաշտութեան Հոգին վառելու Համար՝ պիտի փափագին կարդացունել անոնց՝ աս ՎՐԻՍՏՈՒՆԷՆԿԱՆԵՐԸ, և թէ որ կարելի է սերտել տալ . որպէս զի անոնք մանկութեան ժամանակէն կըրթուելով Հոգևոր գիտութեան մէջ՝ մեծցած ժամանակին ազգին բարեկարգութեանը՝ և մանաւանդ քրիստոնէութիւնը օրէ օր աւելի ծաղկեցունելու Հոգ տանին, իրենց քրիստոնէայ անուններուն Համեմատ՝ քրիստոնէավայել վարքով ալ ծաղկելով՝ ի փառս Վրիստոսի յուսոյն մերոյ :

ՑՆՆԿ

ՄԵԾՆ Ե

ԵՍՏՈՒՆՈՅ ՎՐԵՅ

ա . Եստուծոյ քնն ըլլալան , և զիտ քննչիտ էրին էրկրոյագո-նիան ընկնուտ լցայ	9
բ . Եստուծոյ յարկու-նիաննէրուան լցայ	12
1 . Եստուած անմահ է	12
2 . Եստուած ամէն տեղ ներկայ է , ու ամէն բան գիտէ	14
3 . Եստուած ամենակարող է	16
4 . Եստուած սուրբ է	18
5 . Եստուած բարի ու ողորմած է	20
6 . Եստուած արդար է	24
7 . Եստուած ճշմարտութեան Եստուած	28
գ . Սուրբ Լքրորդու-նիան լցայ	32

ՄԵԾՆ Բ

ՀՐԵՇՏԵԱՆԵՐՈՒՄՆ ՎՐԵՅ

ա . Բարի Հրեցափներու լցայ	37
բ . Չար Հրեցափներու լցայ	41

ՄԵՍՆ Գ

ՄԵՐԴՈՒՆ ՎՐԵՅ

ա	Աստուծոյ ստեղծագործութեանը վրայ	47
բ	Վրասիայի վրայ	50
գ	Սարգսոսի փորձութեանը վրայ	52
դ	Սարգսոսի առաջին հիշատակն ու էջակը	56
ե	Սիբիական շնորհաց իշխանու վրայ	60
	1. Անոնք անհիծուեցան ու Վրաստէն դուրս ձգուեցան	60
	2. Սիբիական շնորհաց բոլոր սերունդը կոր- սուեցաւ իրենց մէկ մեղքովը	64
զ	Փրկութեան ժամանակ վրայ	69
	1. Աստուած կը պատրաստէ մեզի համար կա- տարեալ փրկութիւն	69
	2. Հիսուս Վրաստոսի մեր փրկչին ով ըլլալը .	73
ա	Ինչը Աստուծոյ է	73
բ	Ինչը հարց է	77
	3. Ինչը Վրաստոս մարդ եղաւ	81
	4. Վրաստոս մեզ պատիժէն կ'ազատէ	85
	5. Հիսուս Վրաստոս չարչարուեցաւ ու մեռաւ մեզի համար խաչին վրայ	89
	6. Տէր Հիսուս մեռաւ ամենուն համար	94
	7. Անոնք միայն կը փրկուին՝ որ Հիսուսի կը հաւատան	97
	8. Ի՞նչ է Հիսուս Վրաստոսի հաւատալը	99
է	Սիբիական Վրաստոսի գալուստն ու Լըբիլիսի համար պատրաստութեան վրայով	105
	1. Անոնք կամք չունինք Վրաստոսի գալու մեր փրկութեանը համար . հապա Աստուած	

է որ կը փոխէ մեր սիրտերը ու իր Հոգիովը Վրիստոսի կ'առաջնորդէ մեզ . 105

2 • Մենք պարտինք սրտի փոփոխութիւն ունենալ . սա սրտի փոփոխութիւնը ի՞նչ է , և ի՞նչպէս Սուրբ Հոգին իր գործը կը կատարէ ու Նրկինքին համար կը պատրաստէ մեզ 110

3 • Սուրբ Հոգին կը խօսի մեզի Եստուածաշունչով 115

4 • Սուրբ Հոգին ո՞վ ըլլալը 123

Ը • Մահուան լրայ 127

1 • Մարմինն մեռնելուն վրայ 127

2 • Հոգին ի՞նչ կ'ըլլայ երբոր մարմինը մեռնի 131

Թ • Յարութեան լրայ 133

Ճ • Դատաստանին լրայ 139

ժւ • Նրկիտի լրայ 144

ժբ • Դժոխիտի լրայ 149

ՄԵՍՆ Դ

ԵՍՏՈՒՑՈՅ ՕՐԷՆՔԻՆ ՍԵՅ

ււ • Օրէնք որոտելու լրայ 155

բ • Տառ Պատուիրաններու լրայ 158

    Նաաջին Պատուիրանքը 158

    Նրկորդ Պատուիրանքը 162

    Նրբորդ Պատուիրանքը 167

    Չորբորդ Պատուիրանքը 169

    Հինգերորդ Պատուիրանքը 175

    Վեցերորդ Պատուիրանքը 180

	Եօթներորդ Պատուիրանքը	187
	Ութերորդ Պատուիրանքը	193
	Իններորդ Պատուիրանքը	198
	Տասներորդ Պատուիրանքը	202
Գ .	Ստանաւոր պարտաւորութիւններու վրայ	207
	1 . Լշրիկներուն պարտաւորութիւնը	207
	2 . Կնիկներուն պարտաւորութիւնը	209
	3 . Կանոցներուն պարտաւորութիւնը	211
	4 . Տղայոց պարտաւորութիւնը	216
	5 . Տէրերուն պարտաւորութիւնը	216
	6 . Կառաններուն պարտաւորութիւնը	218
	7 . Իշխաններուն պարտաւորութիւնը	220
	8 . Ժողովուրդին պարտաւորութիւնը	222

ՔՐԻՍՏՈՆԵԿԱԿԱՆ

Վ ԼՐԴԻ ԼՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՍԻՍ

ԵՍՏՈՒՆՈՅ ՎՐԵՑ

Ս. ԵՍՏՈՒՆՈՅ ԻՆՉ ԸՆԼԵՂՈՒՄԻՆ, ԵՒ ՄԵՆԻՐ
ԻՆՉՊԵՍ ԻՐԵՆ ԵՐԿՐՊԵԳՈՒԹԻՒՄԻՆ
ԸՆԵՆԼՆՈՒՄ ՎՐԵՑ :

Հարց . Ի՞նչ է Եստուած :

Պատասխան . Եստուած Հոգի է :

(Մենիկայ) մարդիկներէն մէկը չտեսաւ , ոչ ալ տեսնելու կարող է : ՍՏԺ . Է . 16 :

Հ . Մենք ի՞նչպէս երկրպագութիւն ընելու ենք Եստուծոյ :

Պ . “ Հոգիով ու ճշմարտութիւնով ” : Յովհ . Գ . 23 , 24 :

Հ . Օրը քանի՞ անգամ Եստուծոյ երկրպագութիւն ընելու ենք :

Պ . Ղանէ ամէն առտու ու իրիկուն :

Իրիկունը՝ առտուն ու կէս օրը պիտի բողբոջեմ ու հաւաւջեմ , և անիկայ պիտի լսէ իմ ձայնս : Ստղ . ԾԵ . 17 :

▲ . Մտուածոյ Առդի ըլլալուն վրայով Բ՞նչ կ'ըսէ Մտուածաշունչը :

Պ . « Մտուած Առդի է . և իրեն երկրպագողներուն ալ պէտք է որ հոգիով ու ճշմարտութիւնով երկրպագութիւն ընեն » : Յովհ . Է . 24 :

▲ . Ի՞նչ բանի համար ստեղծուեցանք :

Պ . Տէրոջը երկրպագութիւն ընելու և իրեն ծառայելու համար :

Ինչու որ ամէն բաները անկէ , ու անով , և անոր համար են . իրեն փառք յաւիտեանս . ամէն : Առով . Ժ . 36 : Երգ՝ Թէ՛ ուտէ՛ք Թէ՛ խմէ՛ք և Թէ՛ ի՛նչ գործ որ ընէ՛ք , ամէն բան Մտուածոյ փառքին համար ըրէ՛ք : Խ Կորնթ . Ժ . 31 :

Պուք հիմա գիտէ՛ք Մտուածոյ ի՛նչ ըլլալը : Կենք միս ու արիւն ունեցող մարմիններ ունինք . բայց Մտուած մեզի պէս չէ՛ . Ինքը Առդի է . Ինքը ամէն ստեղ ներկայ է . բայց մենք չենք կրնար տեսնել զինքը :

▲ իմա գիտէ՛ք Թէ՛ ի՛նչպէս երկրպագութիւն ընելու էք Մտուածոյ . « Առդիով » . սյսինքն Առդիի մը պէս (Խ) .

Խ . Պուն քեզի կուռք չլինես ոչ ալ վերը երկինքի մէջ՝ կամ վարը երկրի վրայ՝ կամ երկրին տակի շուրերուն մէջ եղած քանդորան մէկ նմանութիւնը . Ընոնց երկրպագութիւն չընես , ու զանոնք չպաշտես . Ինչու որ ես քու Տէր Մտուածդ՝ նախանձոտ Մտուած եմ որ կը հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւնը որդւոցը վրայ՝ մինչև անոնց երրորդ ու չորրորդ ազգը՝ որ կ'ատեն զիս . Եւ կ'ողորմիմ անոնց մինչև հազար ազգը որ կը սիրին զիս ու իմ պատուիրանքներս կը պահեն : Երբորդ Պատուիրան . Եւեյ ի . 4-6 : Որովհետև Մտուածոյ ցեղէն ենք , պէտք չէ որ անանկ սեպենք Թէ՛ Մտուածութիւնը նման ըլլայ ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի , որ մարդուս վարպե-

և ձեր հոգիովը, ձեր սրտովը իրեն աղօթելով ու մեղքերն իդ խոստովանելով, գինքը օրնելով՝ սիրելով՝ և ձեր բուրբ սրտովը իրեն ծառայելով : « Պէտք է երկրպագութիւն ընէք ճշմարտութիւնով ալ » , այսինքն առանց կեղծաւորութեան, անկեղծ սրտով :

Մ . Մտուած կը սիրէ ու կը հասնի միայն անոնց՝ որ հոգիով ու ճշմարտութիւնով երկրպագութիւն կ'ընեն իրեն : Չգուշացէք ուրեմն որ Մտուծոյ երկրպագութիւն ըրած ատենն իդ հոգիով ու ճշմարտութիւնով ընէք :

Բ . Մէն մարդիկ՝ ծեր ու պատանի, երկրպագութիւն ընելու են Մտուծոյ, հրապարակաւ ու առանձին : Հրապարակաւ՝ եկեղեցիին մէջ, և ընտանեաց մէջ . առանձին՝ գոնէ օրը երկու անգամ, առտու ու իրիկուն մէկ մասնաւոր տեղ մը՝ ուր որ մէկը չկրնար տեսնել կամ լսել բայց միայն Մտուած (ւ) :

Ոմանք երկրպագութիւն կ'ընեն Մտուծոյ՝ օրը իրէք անգամ, առտու, ու ցորեկը, ու գիշերը :

Գ . Մտուած մեզ իրեն համար ստեղծեց, որ միշտ իրեն երկրպագութիւն ընենք ու իրեն ծառայենք : Ուստի թէ որ կ'ուզէք որ Մտուած սիրէ ձեզ ու ձեզի բարի ընէ, թէ որ կ'ուզէք երջանիկ ըլլալ աս աշխարհիս մէջ ու գալու աշխարհին մէջն ալ, երկրպագութիւն ըրէք Մտուծոյ « հոգիով ու ճշմարտութիւնով » : ւ ՏՅՏ . Գ . 8 , 9 : « Մտուածոյ մօտեցէք, ու անիկայ ձեզի պիտի մօտենայ » : Էս . Գ . 8 :

տութիւնովը ու խելքովը քանդակուած է : Պարծ . ԺԷ . 29 : Պուք Մտուածը որով կը նմանցունէք, ու զանիկայ իրնչ նմանութեան հետ կը հաւասարցունէք : Ասայ . Խ . 18 :

ւ . Մտիբ քու ներքին սննեակդ, ու դուռդ գոցէ : Մարթ . Գ . 6 :

• ԵՍՏՈՒՆՈՅ ՅԵՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
ՎՐԵՅ :

1 . Եստուած անմահ է

- Ն . Ո՞վ ստեղծեց ու ճ՛վ կը խնամէ ամէն բաները :
- Պ . Եստուած : Դձնոր . ւն . 1 :
- Ն . Եստուած ինքը ստեղծուած է :
- Պ . Չէ : Եսայ . խԿ . 6 :
- Ն . Հայր ունի՞ :
- Պ . Չէ . ինքը հայր չունի : Եփես . Կ . 6 :
- Ն . Ուրեմն թէ որ Եստուած ստեղծուած չէ ու հայր
աւ չունի , ճ՛վ իրեն կեանք կու տայ :
- Պ . Մէկը չտար :
- Ն . Ուրեմն հայր Եստուած ի՞նչպէս ունի իր կեանքը :
- Պ . Հայրը իր անձին մէջը ունի կեանք : Յովհ . Ե .
26 :
- Ն . Եստուած սկիզբ ունեցա՞ւ :
- Պ . Չէ :
- Ն . Եստուած փոփոխութիւն կամ վերջ ունի՞ :
- Պ . Չէ : Դձնոր . իւն . 33 : Սաղ՛ . Կ . 2 :
- Ն . Մեր ու ամենուն կեանքը ճ՛վ կու տայ :
- Պ . Եստուած . քանզի “ Ենով կ’ապրինք և կը շար-
ժինք ու կանք ” : Պարծ . ԺԷ . 28 :
- Ն . Յաւիտեանս յաւիտենից պիտի ապրի՞նք :
- Պ . Մեր մարմինները պիտի մեռնին , բայց հոգիներնիս
պիտի ապրին :
- Ն . Հապա մեր մարմինները պիտի յարութիւն չառ-
նե՞ն վերջին օրը նորէն ապրելու համար :
- Պ . Այո . “ Յարութիւն պիտի ըլլայ , թէ՛ արդար-
ներուն և թէ՛ մեղաւորներուն ” : Պարծ . իԿ . 15 :

Մտուած անմահ է . ինքը բնաւ սկիզբ չունեցաւ , բնաւ վերջ ալ պիտի չունենայ : Ինքը չփոխուիր . ինքը նոյն է երէկ , այսօր , և յաւիտեան :

Մ . Ինքն է յաւիտենական Հայրը , ինքն է կենաց Աղբիւրը ու ամէն բաներուն մեզի Տուողը : “ Անով կ’ապրինք և կը շարժինք , ու կանք ” : Հայրերնիս և մայրերնիս ու բարեկամներնիս աս աշխարհիս մէջ կը մեռնին , ու մեզ մինակ կը ձգեն . բայց մեր երկնաւոր Հայրը ասոնցմէ աւելի մեծ է , և անմահ : Ինքը անմահ է ու կրնայ հոգ տանիլ մեզի՝ մեր տղայութենէն մինչև գերեզմանը : Սաղ . ԾԳ . 1-5 :

Բ . Եւ քանզի ինքը կենդանի է , մենք ալ կենդանի պիտի ըլլանք : Մենք անմահ ենք . մեր մարմինները կը մեռնին , բայց Մտուած նորէն պիտի յարուցանէ անոնք . մենք հոգիով ու մարմինով պիտի ապրինք յաւիտեան . աս է ճշմարտութիւնը : ք ՏԻՄ . Կ . 9 , 10 :

Գ . Եւ աս ուրախութիւն տուող ճշմարտութիւն մըն է մեզի՝ թէ որ մենք արդար ենք : Թե որ մենք արդար ենք , Մտուածոյ հետ երկինքին մէջը պիտի ըլլանք յաւիտեան : Բայց ցաւելու ճշմարտութիւն մըն է թէ որ մենք չար ենք . ինչու որ սատանաներուն հետ պիտի բնակինք դժոխքին մէջը յաւիտեան : Սաղ . ԻԵ . 46 :

Դ . Ինչպէս Տէրն է՝ որ աս ներկայ կեանքերնիս կուտայ մեզի , անանկ ալ Տէրն է՝ որ անիկայ կ’առնէ մէզմե : Ուրեմն ջանք ընենք անանկ ապրիլ աս ներկայ կեանքերնուս մէջ , որ երբ Մտուած անիկայ առնելու ըլլայ , մենք կարենանք պատրաստ գտնուիլ իր դէմը ելլելու , ու իր հետը փառքի մէջ բնակելու՝ գալու կեանքով (Կ) :

Կ . Դուք ալ պատրաստ կեցեք , քանզի Որդին մարդոյ կու գայ անանկ ժամու մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր : Դուք . ԺԲ . 40 :

2 . Եստուած ամէն տեղ ներկայ է , ու ամէն բան
գիտէ :

Ն . Եստուած թւր է :

Պ . Եստուած ամէն տեղ է :

Սէկը ծածուկ տեղուանք կրնայ պահուիլ՝ որ ես զանի-
կայ չտեսնեմ , կ'ըսէ Տէրը . միթէ երկինքը ու երկիրը
լէցունողը ես չեմ , կ'ըսէ Տէրը : Երեմ . իգ . 24 :

Ն . Ինքը ի՞նչ կը տեսնայ ու գիտէ :

Պ . Եմէն բաները : Պարթ . ժԵ . 18 :

Ն . Ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Գիորգը " Տէրոջը աչքերուն "
վրայով :

Պ . " Տէրոջը աչքերը ամէն տեղ չարերը ու բարիները
կը դիտեն " : Եսայ . ժԵ . 3 : ք Սեպ . ժԿ . 9 : Երեմ .
Լք . 19 :

Ն . Ինչու ինքզինքնիս կրնամք Եստուծմէ գաղտուկ
տեղ մը պահել :

Պ . Չէ՛ . ոչ ցորեկ և ոչ գիշեր : Երեմ . իդ . 24 :
Սաղմ . ճլթ . 10 , 12 : Յոթ . լւ . 4 : Եբր . գ . 13 :

Ն . Ի՞նչ էր ան անունը՝ որն որ Նազար Եստուծոյ
տուաւ :

Պ . " Տեսիլքիս մէջ երեցած Եստուածն ես " : Ծանոթ .
ժԿ . 13 : Եսայ . Ե . 21 :

Ն . Թ՛ե՛ որ մեզմէ մէկը իմաստութեան կարօտի , որմե՞
ինդրեցու է :

Պ . Եստուծմէ . ինչու որ բոլոր գիտութեան և բոլոր
իմաստութեան Տէրը Եստուած է :

Թ՛ե՛ որ ձեզմէ մէկը իմաստութենէ պակասած ըլլայ , թող
ինդրէ Եստուծմէ՝ որ ամէնուն առատապէս կու տայ ու
չնախատեր , և անոր պիտի տրուի : Յայ . ա . 5 : Սաղմ .
դգ . 10 : Ճիւէ . 5 : Եսայ . Խ . 28 :

Ս . Ետուած Բ՞նչ տուաւ Սողոմոնին :

Պ . “ Եւ Ետուած Սողոմոնին խնաստութիւն ու խիստ շատ հանձար տուաւ ” : Գ ԹԻՄՈՒ . Գ . 29 :

Ս . Եմէն մարդու ներսիդին Բ՞նչ է ան՝ որն որ Ետուած միայն կատարելապէս գիտէ :

Պ . Սիրտը :

Սասն զի բոլոր մարդոց որդիներուն սիրտը մինակ դուն գիտես : Գ ԹԻՄՈՒ . Ը . 39 : ՍՈՒՂ . ԽԳ . 21 : ԱՌՈՎՂ . Թ . 16 : ԻՍՊՐԻԼ . Գ . 5 :

Ս . Ի՞նչ կ'ըսուի սրտին խաբեբայութեանը ու շարութեանը վրայով :

Պ . “ Սիրտը ամէն բանէն աւելի խաբեբայ ու խիստ չար է ” : ԵՐԵՄ . ԺԷ . 9 : ԿՆՆԻ . Գ . 5 : Ը . 21 : ԱՌՈՎՂ . Գ . 10-19 : ԵՓԵՍ . Թ . 3 : ՏԻՊ . Գ . 3 :

Ս . Ինչ՞ը համար Ետուած բոլոր մարդոց սիրտերը կը քննէ :

Պ . Եմէն մեկուն իր գործքերուն պէս հատուցանելու համար : ԻՍՊՐԻԼ . ԻԹ . 9 : ՍՈՒՂ . ԾԼԹ . 23 , 24 : ԵՐԵՄ . ԺԷ . 10 : ՅՈՅՊ . Թ . 23 :

Տէրը կը լեցունէ երկինքն ու երկիրը . Ինքը ներկայ է ամէն տեղ , և կը տեսնայ ու գիտէ ամէն բաները :

Ե . Ուստի թէ որ պառկինք թէ որ ելլանք , կամ թէ որ դուրս երթանք , և կամ ներս գանք , ուր որ ըլլանք , Բ՞նչ որ ընելու ըլլանք , Ետուած մեր բոլորտիքն է : Մենք կրնանք մարդոցմէ պահուիլ , բայց Ետուածմէ բնաւ չենք կրնար : Յորեկը ու գիշերը մէկ է անոր . միշտ յիշենք ան անունը՝ որն որ Ազգար Ետուածոյ տուաւ . “ Տեւ սիւքիս մէջ երեցած Ետուածը ” . և վարուինք իբր թէ իր ներկայ ըլլալը զգալով . վստանանք գողնալէն , կամ սուտ խօսելէն , կամ անիծելէն կամ ո՛ր և իցէ չար բան մը ընելէն . քանզի ամէն բան Ետուած կը տեսնէ ու գիտէ :

Բ. Ինքը նաև կը տեսնէ չէ թէ միայն մեր չար գործքերը, հապա բարի գործքերնիս ալ: Ուստի եկէ՛ք քաջալերուինք բարի ընելու. Մտուած կը տեսնէ, և ներկայ է մեզի հետ, ու պիտի օրջնէ մեզ՞. մենք չպիտի կորսընցունենք մեր վարձքը: Սաղ. Գ. 18:

Գ. Միայն Մտուած գիտէ սիրտը. ինքը չէ՛ թէ միայն մեր գործքերը կը տեսնէ, հապա մեր սիրտերուն պինտ զաղտուկ խորհուրդներն ալ: Ինքը մեզմէ աղէկ գիտէ մեզ. մենք կրնանք մարդ խաբել, բայց Մտուած չենք կրնար խաբել: Ինքը կը գրէ ու պիտի դատէ ամէն սիրտի ամէն զաղտուկ խորհուրդները: Աղաչենք Մտուածոյ Վրիստոսի անունովը որ գայ ու իշխէ մեր սիրտերուն մէջ և փոխէ ու սրբէ անոնք, և անանկ մեզ երկինքին համար պատրաստ ընէ:

Դ. Խոլոր իմաստութեան Տէրը Մտուած է. և բարի կերպով կը նայի ամէն բաները: Մենք փափաքելու ենք որ Մտուած մեզի համար անանկ ընէ ճիշդ ինչպէս որ իրեն աղէկ կը թուի. և մենք հաճելու ենք ինչ որ ինքը ընէ. և երբոր իմաստութեան կարօտինք, երբոր ուզենք գիտնալ թէ ի՞նչ պարտինք ընել կամ չընել, Մտուածմէ ինդրելու ենք որ ինքը մեզի սորվեցունէ:

3. Մտուած ամենակարող է:

Ա. Մտուած իր ամենակարող զօրութիւնը ցուցունելու համար ի՞նչ ըրաւ:

Պ. Աշխարհը՝ արեգակը՝ լուսինը՝ և աստղերը ստեղծեց ու կը կառավարէ անոնք: Ն՝ձնդ. ւ. 1: Հ՝ձ. Ի՞. 7: Երայ. Ի. 26: Ա՞ղ. ւ. 15, 16: Եբր. ւ. 2, 3, 10:

Ա. Մտուած ի՞նչպէս ստեղծեց անոնք:

Պ. Իր կարող խօսքովը: Ն՝ձնդ. ւ. 3: Սաղ. ԼԳ. 6-9: Եբր. Ժւ. 3:

Ն . Սէկը կրնայ արգիլել զինքը՝ իր ուզածը ընելէն :

Պ . Չէ : Եսայ . Խգ . 13 : Դան . 7 . 3 :

Ն . Լսնակարող Լստուածը մեր Լստուածը ու մեր Փրկիչը ունենանու համար ի՞նչ պիտի ընենք :

Պ . Պարտինք մեծապէս ուրախանալ :

Ն . Արնանք մեղքի մէջ ամուր պահել ինքզինքնիս Լսնակարող Լստուծոյ դէմ ու յաջողութիւն ալ գրտնալ :

Պ . Չէ :

Լնիկայ սրտով իմաստուն՝ և ուժով կարող է . թվանոր դէմ իր սիրտը խտացուցեր ու յաջողութիւն գտեր է : Յոբ . Թ . 4 : Լմբարիշտները դժոխքը պիտի դառնան և ան ամէն ազգերը որ զԼստուած կը մոռնան : Սաղ . Թ . 17 : Կղ . 7 :

Ն . Ո՞րուն ձեռքը իյնալը սուկալի բան է :

Պ . Աննդանի Լստուծոյ ձեռքը :

Լրդ իմացէք ասիկայ՝ ով դուք Լստուած մոռցողներ , չըլլայ որ ձեզ պատուեմ , և ազատող մըն ալ չգտնուի : Սաղ . Ծ . 22 : Դուն ով Տէր , Դուն ահաւոր ես՝ և ո՞վ կրնայ կայնիլ քու առջիդ քու բարկութեանդ ատենը : Սաղ . չգ . 7 : Բորբոքած կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ՝ որ Լստուած չեն ճանչնար , և որ մեր Տէր Յիսուս Բրիտոսի Լստարանին չեն նազանդի . որոնք պիտի պատժուին յախտենական սատակումով՝ Տէրոջը երեսէն ու անոր զօրութեանը փառքէն : Է ԹԻԿ . ւ . 8 , 9 :

Լստուած ամենակարող է . ամէն բաները ինքը ստեղծեց ու ինքը կը պահէ իր կարող խօսքովը : “ Ինքը ըսաւ , ու եղաւ ” . Լստուծոյ առջին դժուարին բան մը չկայ . դուք կրնաք արգիլել մարդը , բայց ոչ զԼստուած : Երբ . ԼԷ . 27 :

Մ. Ինքը կարող է փրկելու . ուստի մինակ իր յաւիտենական զօրութեանը ապաւինելու ենք : Ինքը կարող է բոլոր մեզի պէտք եղածը տալու , մեզ ամէն վտանգներէ ազատելու և մեզ ամէն փորձութիւններուն մէջէն ապահով տանելու : Թ. Աործի . Ժբ . 9 : Ոչ մարդու՝ ոչ ալ սատանային զօրութիւնը կրնայ վնասել մեզի՝ թէ որ Մատուած մեզի հետ ըլլայ : Թ. ՏԻ՝ . Գ . 17 , 18 : Հոգիին փրկութիւնը ապահով է երկրի վրայ . թող ուրախանան իր ժողովուրդները (ւ) :

Ն. Ինքը կորսընցունելու ալ կարող է . մէկը չկրնար կայնիլ իր առջևը , ոչ ալ շատ զօրաւոր մեղաւորները : Ինքը կրնայ կտոր կտոր ջարդել անոնք , ու մէկը չկրնար ազատել անոնք : Իր բարկութիւնը ահագին է :

“ Սոսկալի բան է կենդանի Մատուծոյ ձեռքը իյնալը ” : Լբբ . Ժ . 31 : Մատուծոյ զօրութիւնը չարերուն դէմ կը դառնայ , անոր համար թող չարերը վախնան , և ապաշխարեն ու Յիսուս Վրիստոսի միջնորդութիւնովը Մատուծոյ դառնան :

4. Մատուած սուրբ է :

Հ. Երբոր Եսայի մարգարէն Տէրը իր աթոռին վրայ նստած՝ ու հրեշտակներուն իրեն երկրպագութիւն ընելը տեսաւ , անոնք թնչ կը կանչէին մէկզմէկու :

Պ. “ Սուրբ , սուրբ , սուրբ , Չօրութեանց Տէրը , լեցուն է իր փառքովը բոլոր երկիրը ” : Եսայ . Գ . 1-4 : Եայտ . Գ . 8 :

Հ. Ենիբաւութիւն մը կ'աջ Մատուծոյ քով :

Պ. Չէ՛ . ոչ մեղք , ոչ անօրէնութիւն և ոչ անիբաւութիւն : Սաղմ . ճԺւ . 6 : Եսայ . ԽԳ . 15 : Վործ .

ւ . Որ Մատուծոյ զօրութեամբը պահպանուած էք հաւատքով ան փրկութեանը համար՝ որ պատրաստուած է վերջին ժամանակը յայտնուելու . որ անով կ'ուրախանաք : ւ ՊԻտ . ւ . 5 :

Մտուած սուրբ է . Իր բնութիւնը իսկապէս սուրբ է . իր սրբութիւնն է իր փառքը . Ինքը անհուն մաքրութիւն է բոլոր իր խորհուրդներուն և խօսքերուն ու ճամբաներուն մէջը : Ինքը կ'ատէ մեղքը մեծ ատելութիւնով :

Ե . Թե՛ որ Մտուած սուրբ չըլլար , իր ստեղծուածներուն սիրոյն արժանի չպիտի ըլլար :

Բ . Ինքը կը սիրէ արդարները . Ինքը պիտի հոգայ անոնք , ու երկինքին մէջ իր առջևը տեղ պիտի տայ անոնց :

Գ . Ինքը կ'ատէ չարերը , և պիտի կորսնցունէ զանոնք . վնջ իր սրբութիւնը արհամարհողներուն . Թող մարդ չուսայ թէ իր մեղքերուն մէջ առաջ երթալով՝ զՄտուած պիտի տեսնայ խաղաղութեամբ :

Դ . Ուրեմն բնաւ մենք չենք կրնար երջանիկ ըլլալ , ոչ ալ Մտուածոյ շնորհքը առնելու յուսալ՝ թէ որ չգաղաքինք մեղքէն ու սրբութեան չհետեինք : Մեր սրբութիւնը իր օրէնքին նազանդիլն է , խորհրդով՝ խօսքով՝ և գործով : Ու աս սրբութիւնը Տէրոջմէն կը ստանանք (ւն) :

Ծ . Մտուած բարի ու ողորմած է :

Ա . Միայն ո՛վ բարի է :

Պ . Մտուած միայն կատարելապէս բարի է ինքիբմէն , և բարի կ'ընէ մեզի ու ամէն արարածներուն : Սաղ .

ւն . Ո՛վ Մտուած՝ իմ՝ մէջս մաքուր սիրտ ստեղծէ՛ , և իմ՝ ներսիդիս ուղեղ հոգի նորոգէ՛ : Իս երեսէդ մի՛ ձգեր , ու քու Սուրբ Առգիդ ինծմէ՛ մի՛ հաներ : Սաղ . Ժւն . 10-12 : Բայց որոնք որ զենքը ընդունեցին , անոնց իշխանութիւն տուաւ Մտուածոյ որդիներ ըլլալու , որոնք կը հաւատան իր անուանը . որ անոնք ոչ արիւնէ և ոչ մարմնի կամքէ՛՝ ոչ ալ մարդու կամքէ , հապա Մտուածմէ՛ ծնան : Հօհ . ւն . 12 , 13 : Իր ուզելովը մեզ ծնաւ Ճմարտութեան խօսքովը որ մենք իր ստեղծածներուն երախայրի մը ըլլանք : Հօհ . ւն . 18 :

ճԺԹ . 68 : Մաթթ . ԺԹ . 17 : Կ Սնայ . ԺԳ . 34 :
Եկե ԼԳ . 6 :

Ս . Ըսէ՛ ինձի Մատուցոյ քեզի ըրած բարիքներուն
մէկ քանին :

Պ . Մատուած ինքը կու տայ մեզի Հայր ու մայր , ու
տելիք ու խմելիք , և Հագնելու լաթեր . և երբոր մենք
Հիւանդ ըլլանք՝ ինքը մեզ կ'առողջացունէ :

Ս . Մտնցմէ պիտտ աւելի մեծ բարութիւններն ալ
չքնե՞ր Մատուած :

Պ . Մ . Մտնցմէ տարածուած երկրի մէջ մեզ
կը բնակեցունէ , և մեզի իր սուրբ պատգամը կու տայ :

Ս . Մատուցոյ մեզի ըրած բարեբարութիւններուն
մենք արժանի՞ ենք :

Պ . Չէ՛ :

Ս . Ինչո՞ւ Համար :

Պ . Ինչու որ իրեն դէմ մեղանչեցինք :

Ս . Մեզի մեղաւորներու Համար Մատուած ի՞նչ ամե-
նամեծ բան ըրաւ՝ որ կը ցուցնէ թէ ինքը ոչ միայն բարի
է , այլ նաև ողորմած :

Պ . Ինքը իր Որդին մեզի Համար մեռնելու խրկեց : Կ
Յօճ . Գ . 9 , 10 :

Ս . Մատուած՝ որ մեզի Հետ բարի ու ողորմած կերպով
վարուեցաւ՝ ի՞նչպէս կը պատուիրէ մեզի իրարու Հետ վա-
րուիլ :

Պ . Մենք ալ իրարու Հետ բարի ու ողորմած կերպով
վարուելու ենք : Մաթթ . Ե . 44 :

Գլթած եղիք՝ ինչպէս որ ձեր Սայրն ալ գթած է :
Ղուկ . Գ . 36 : Ուրեմն դուք կատարեալ եղիք՝ ինչպէս որ
ձեր երկնաւոր Սայրն ալ կատարեալ է : Մաթթ . Ե . 48 :

Ս . Մատուցոյ բարութիւնն ու ողորմութիւնը մեզ
ի՞նչ բանի կ'առաջնորդէ .

Պ . “Վպաշխարութեան” :

Ընոր անչափ քաղցրութիւնը՝ և համբերութիւնն ու երկայնմտութիւնը կ'արհամարհե՞ն , չգիտնալով որ Մտուածոյ քաղցրութիւնը քեզ դէպ'ի սպաշխարութիւն կ'առաջնորդէ : Էւո՞վ . Բ . 4 :

Մտուած բարի է , և բարի կ'ընէ . երկինքն ու երկիրը լեցուն են իր բարութիւնովը . ամէն կենդանիները կը վայելին իր բարութիւնը : Գոռուները , անասունները , ձուկերը , ճճիները , սողունները իր առատալից ձեռքովը կը կերակրին : Ինքը քաղցր խնամքով հոգ կը տանի անոնց ամենուն (ւ) : Սաղ . ԾԳ . 19-30 : Յոբ . ԼԸ . 41 :

Սենք զՄտուած բարկացուցինք մեր վրայ՝ իրեն դէմ մեղք գործելովնիս , անանկ որ արժանի չինք իր բարութեանը : Ուստի մեզի ըրած բոլոր իր բարութիւնները ողորմութիւն է . իր ողորմութիւնն է որ մենք կ'ապրինք ու կը տեսնենք արեգակին և լուսին զուարճալի լոյսը , և կը վայելենք գարունը՝ երբոր ծառերը ու խոտերը կը կանանչան . ամառը՝ երբոր կ'ուտենք գեղեցիկ պտուղներ . աշունը՝ երբոր կը ժողվենք ցորենը . և ձմեռը՝ երբոր կը տաքնանք կրակին տաքութիւնովը : Իր ողորմութիւնն է որ մենք հայր ու մայր ունինք , ուտելիք ու խմելիք , մէջը բնակելու համար տուներ՝ և հագնելու լաթեր :

Իր ողորմութիւնն է որ մենք երբոր հիւանդ ըլլանք , մեզ կ'առողջացունէ . և երբոր մենք փնասուելու կամ սպաննուելու վտանգին մէջն ըլլանք , ինքը մեզ կ'ազատէ :

Մէն բանէն աւելի իր ողորմութիւնն է որ իր Որդին մեզի համար մեռնելու խրկեց . և որ մենք կը բնակինք անանկ երկրի մը մէջ՝ ուր որ Յիսուս Վրիստոսի Վետաւ-

ւ . Մէնուն աչքերը քեզի կը սպասեն . ու ժամանակին անոնց կերակուրը դուն անոնց կու տաս : Վու ձեռքդ կը բանաս , ու ամէն կենդանիին փափաքը կը լեցընես : Սաղ . Ծխե . 15 , 16 :

րանը գիտցուած է ու կը քարոզուի . քանզի տակաւին միլիոնաւոր մարդիկ կան որ Մետաքանը չունին և չեն գիտեր : Իայց մենք ունինք Մատուածաչունչը, եկեղեցիներ, Արարկին, Կրիստոնէական գիրքեր, և բոլոր ան բաները որ հարկաւոր են մեր հոգիներուն փրկութեանը համար :

Մ . Պէտք է մեզի որ զգանք մեր մեղանշականութիւնը ու անարժանութիւնը, և փառաբանենք զՄատուած մեզի ցուցուցած բոլոր իր ողորմութիւններուն համար : Թո՛ւ որ Մատուոյ ողորմութիւնը չըլլար, չէինք կրնար ապրիլ աշխարհ ալ չէր կենար : Սաղմ . ԾԳ . 4 :

Ի . Եւ պէտք է որ իր ողորմութիւնը մեզ ապաշխարութեան առաջնորդէ : Զառմ . Բ . 4 :

Իայց մենք մեր կենացը մէջ ճիշտօք ատեն Մատուոյ ողորմութիւնը չարաչար գործածեցինք ու իր Որդին անարգեցինք : Մասնկ կենցաղավարութիւն ունենալէն աւելի ուրիշ ի՞նչ բան կրնայ ցուցնել մեր սիրտերուն խորունկ չարութիւնը :

Չար կերպով գործածուած ողորմութիւնը աւելի սոսկալի բարկութիւն կը բերէ մեր վրայ : Սաղմ . ԺԷ . 21-24 : Ուրեմն շուտ ապաշխարութիւնով Մատուոյ Հետ հաշտութիւն խնդրելու ենք իր Որդիին միջնորդութիւնովը :

Դ . Սէնք պարտինք ողորմած ըլլալ, ինչպէս որ Մատուած ողորմած է իր ամէն արարածներուն :

Սէնք պարտինք անուցանել և հոգ տանիլ մեր բոլոր տիբը եղած բոլոր արարածներուն . մեղք է բուն մեր զուարճութեանը համար անոնք մեռցունել, անօթի կամ ցուրտ պահելով սատկեցունել, ծեծել, չարչորկել, չափէն աւելի աշխատցունել, կամ անոնցմէ մէկը տանջել : Մատուած ստեղծեց անոնք, և մեզի պէս անոնք ալ զգացում ունին (Է) :

Եւ պարտինք իրարու ողորմած ըլլալ, մեզի դէմ եղած

Է . Երդարը իր անասուններուն կենացը համար հոգ կը տանի . բայց ամբարիշտներուն աղէքները անողորմ են : Մաթ . ԺԳ . 10 :

անիրաւութիւնները ներելով , անիծողը օրհնելով , ատելութեան փոխարէն սէր՝ չարին փոխարէն բարի հատուցանելով . ամէնուն բարերար ըլլալով և մանաւանդ խեղճերուն , հիւանդներուն , անօգնականներուն , տառապեալներուն : Սաղմ . Ե . 7 : Հոովմ . ԺԲ . 17-21 : Սաղմ . Ե . 43 , 44 : Յով . Բ . 13-16 :

6 . Մտուած արդար է :

Նոյնք . ԺԹ . 1-28 :

Հ . Երբոր արդարները կը մեռնին , թւր կ'երթան :

Պ . Երկինք :

Հ . Իսկ չարերը թւր կ'երթան :

Պ . Գոտիք :

Հ . Ո՞վ կը խրկէ զանոնք հոն :

Պ . Մտուած :

Հ . Մտուած ամենուն Պատաւորն է՞ , և միշտ ինչ որ իրաւ ու արդար է՝ ան պիտի ընէ՞ :

Պ . Հրամարես :

Քնն լիցի քեզ ասանկ բան ընելը՝ որ արդարը ամբարշտին հետ մեռցնես , ու արդարը ամբարշտի պէս ըլլայ . քնն լիցի քեզ . միթէ բոլոր երկրին Պատաւորը արդարութիւն պիտի չընէ՞ : Նոյնք . ԺԸ . 25 : Ինչու որ կու գայ երկիրը դատելու . պիտի դատե աշխարհքը արդարութիւնով , ու ժողովուրդները իր ճշմարտութիւնովը : Սաղմ . զԳ . 13 :

Հ . Մտուծոյ ամէն մարդ վարձատրելուն վըսյով ի՞նչ պէս կ'ըսէ Սուրբ Գիրքը :

Պ . “ Եւ մէն մեկուն իր գործքերուն համեմատ հատուցում պիտի ընէ ” : Սաղմ . ԺԳ . 27 : Ինչպիսիք . Գ . 8 : Բ Սնայ . ԺԹ . 7 :

Ն . Ի՞նչ ըրաւ Մատուած ան հրեշտակներուն՝ որ մեղանչեցին երկինքին մէջը :

Պ . Գժոխքը ձգեց զանոնք :

Այս ան զի թէ որ Մատուած մեղք գործող հրեշտակներուն չինայեց , հապա խաւարի կապերով տարտարսը ձգած՝ դատաստանի պահել տուաւ : ԹՊԷԿ . Թ . 4 :

Ն . Ի՞նչ ըրաւ Մատուած հին աշխարհի մեղաւորներուն :

Պ . Ծրհեղեղով խղճեց զանոնք : ՆՊՊԿ . Գ . Է Գլուխ Կէրը :

Ն . Ի՞նչ ըրաւ Սողոմ Գոմոր չար քաղաքները :

Պ . Արակով ու ծծմբով այրեց զանոնք : ՆՊՊԿ . ԺԹ :

Ն . Ի՞նչ կը սորվինք աս ամէն բաներէն :

Պ . Եւ ամէն բաներէն կը սորվինք թէ Մատուած անշուշտ պիտի պատժէ չարերը :

Նորէնները թէև ձեռք ձեռքի տալով միաբանին , անպատիւ պիտի չմնան : ՆՊՊԿ . ԺԿ . 21 :

Ն . Մատուած թր մարդը փրկեց տապանով՝ երբոր հին աշխարհը կորսնցուց :

Պ . Արդար Նոյը :

Ն . Մատուած թր մարդը փրկեց երբոր Սողոմ ու Գոմոր քաղաքները այրեց :

Պ . Արդար Ալօլտը :

Ն . Ի՞նչ կը սորվինք ասկէց :

Պ . Եսկէց կը սորվինք թէ ինքն անշուշտ պիտի փրկէ արդարները :

Ն . Արնայի՞նք Մատուած սիրել ու իրեն ապաւինիլ՝ թէ որ ինքը ամէն բան իրաւունքով ու արդարութեամբ չընէր :

Պ . Չէ :

Ն . Ո՛վ է որ Մատուած՝ միշտ ինչ որ իրաւ ու արդար է
ան կ'ընէ , մեզմէ ալ ի՞նչ ընել կը պահանջէ :

Պ . Ինչ որ իրաւ ու արդար է :

Ուստի ամէն ինչ որ կ'ուզէք՝ որ մարդիկ ձեզի ընեն ,
դուք ալ անոնց անանկ ըրէք . քանզի աս է օրէնքն ու
մարգարէները : Մատթ . է . 12 :

Ն . Ո՛վ է որ մէկը անիրաւութեամբ վարուի մեզի հետ
ու զրկանք մը ընէ , որո՞ւն նայելու ենք , և մեզի օգնելու
համար թ՛վ կանչելու ենք :

Պ . Մատուծոյ դիմելու ենք :

Իայց ինձի ասիկայ ոչինչ բան մըն է , որ ձեզմէ դա-
տուիմ՝ կամ մարդոց դատողութենէն , մանաւանդ որ ճա
ալ իմ անձս չեմ դատեր . (վասն զի ես իմ անձիս վրա-
յով չար գործ մը չեմ գիտեր . բայց չէ՛ թէ ասով կ'ար-
դարանամ .) Հապա զիս դատողը Տէրն է : Ուրեմն ժա-
մանակէն առաջ դատողութիւն մի՛ ընէք , մինչև որ զայ
Տէրը՝ որ խաւարին գաղտնիքը 'ի լոյս պիտի հանէ , ու
սրտերուն խորհուրդները յայտնի պիտի ընէ . և ան ատենը
ամէն գովութիւնը Մատուծմէ պիտի ըլլայ : Ի Սորթ . Գ .
3-5 : Որ կը նախատուէր , և փոխարէնը չէր նախատեր .
կը չարչարուէր , ու սպանալիք չէր ընէր . Հապա ինչ
պէտք արդարութեամբ դատողին կը յանձէր : Ի Պիտ . ք .
23 : Չարութեան փոխարէն մէկուն չարութիւն մի՛ հա-
տուցանէք . ամէն մարդոց արջը բարի բաներ ընելու
հոգ տարէք : Որչափ որ կարելի է ձեզի՝ ամէն մարդոց
հետ խաղաղութիւն ունեցէք : Սիրելիք , վրէժխնդրու-
թիւն մի՛ ընէք ձեր անձերուն համար , հապա բարկու-
թեան տե՛ղ տուէք . ինչու որ գրուած է . Սրէժխնդրու-
թիւնը իմն է . ես պիտի հատուցանեմ՝ կ'ըսէ Տէրը :
Ուստի թէ որ քու թշնամիդ անօթեցեր է՝ հաց տուր ա-
նոր , և թէ որ ծարաւի է՝ ջուր տուր անոր . քանզի աս

ընելով՝ անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր պիտի դիզես :
Չարէն մի՛ յաղթուիր , հապա բարիով յաղթէ չարին :
Եւրոմ . ԺԲ . 17-21 :

Ճ . Ի՞նչպէս պէտք է սիրել զՄատուած :

Պ . Սէնք պարտինք սիրել զՄատուած մեր բոլոր սըր-
տովը , միտքովը և զօրութիւնովը :

Ճ . Ի՞նչպէս պէտք է սիրել մեր ընկերը :

Պ . Պարտինք սիրել մեր ընկերը մեր անձին պէս .

Մատուած արդար է . անկարելի է որ Մատուած անանկ
բան մը ըսէ կամ ընէ որ իրաւ ու արդար չըլլայ : Ի՞ր
արարածները կատարեալ արդարութեամբ կը դատէ :
Ինքը մէկ մեղք մը պիտի չձգէ առանց դատելու . ինքը
մէկու մը աչառութիւն պիտի չընէ . ո՛չ պղտիկի , ո՛չ
մեծի , ո՛չ արուի ո՛չ ալ էգի , ո՛չ հարուստի ո՛չ ալ աղ-
քատի , ո՛չ ծառայի ո՛չ ալ ազատի , ո՛չ իմաստունի ո՛չ
ալ յիմարի , ո՛չ հրեշտակի ո՛չ ալ մարդու : Ինքը պիտի
քննէ և յայտնէ ամէն սրտերուն գաղտնիքները , ու պիտի
վարձատրէ ամէն մարդուն իր գործքերուն պէս : Եւ մէն
մարդուն պիտի ըլլայ անաչառ քննութիւն և արդար դա-
տաստան :

Ն . Ուրախացէ՛ք Մատուծոյ արդարութեանը համար ,
քանզի ամէն բան ուղիղ պիտի երթայ վերջը : Երդարները
պիտի վարձատրուին և չարերը պիտի պատժուին : Սաւլ .
ՀԳ : Եւրոմ . ԺԿ . 21 : ԲՊԻԿ . Բ . 4-9 : Եւ երբոր
խստութեամբ ու անիրաւութեամբ վարուելու ըլլան մեզի
հետ , մեր պարտքը Մատուծոյ արդար դատաւորին նային
է մեզ պաշտպանելու համար , և ինքը անշուշտ պիտի
պիտի ընէ (ւ) :

ւ . Եւ սեղանէն լսեցի՛ որ կ'ըսէր . Եւ յո՛ւ Մաննակալ
Տէր Մատուած , քու դատաստաններդ արդար եւ ճշմարիտ
են : Յայր . ԺԿ . 7 :

Բ. Մենք պէտք է որ դողանք արդար Մատուծոյ առևելք . մենք ամենքս մեղաւոր չե՞նք . մեր մեղքերը արդարապէս պատժուելու արժանի չե՞նք . Թ՛նչպէս պիտի ազատինք անկէջ՝ միայն Հիսուս Վրիստոսով : Ինքը կը վճարէ Մատուծոյ մեր մեղքերուն համար , ու Մատուած կը ներէ մեզի իրեն համար : Բայց թէ որ մենք չհաւատանք Հիսուսին՝ թէպէտ կարելի է որ անպատիժ մնանք աս աշխարհիս մէջ , բայց անշուշտ պիտի պատժուինք գալու աշխարհին մէջ : Հոգի . Գ . 20-26 : Կ՛ Յօհ . Կ՛ . 9 : Սոգ՛ . Կ՛ . 3 , 4 :

Գ. Ինչպէս որ Մատուած արդար է , մեզմէ ալ անանկ արդար ըլլալ կը պահանջէ : Պէտք է որ արդար ըլլանք առ Մատուած . իր սուրբ անունին արժան եղած փառքը տալով , սիրելով ու պաշտելով զինքը բոլոր սրտով , միտքով ու զօրութիւնով : Պէտք է որ արդար ըլլանք առ մարդիկ ամենուն մեր պարտաւորութիւնը կատարելով : Սիրէ՛ քու ընկերդ քու անձիդ պէս : Սոգ՛ . Է . 12 : Հոգի . ԺԳ . 8-10 : Կ՛ Սոգ՛ . Գ . 8-10 : Կ՛աւ պէտք է որ արդար ըլլանք դէպի մեր անձին : Երաջ մեր խիստ լաւ օգուտը խնդրելով՝ այսինքն մեր անմահ հոգիներուն փրկութիւնը (Կ՛) :

7. Մատուած ճշմարտութեան Մատուած է :

Սոգ՛ . Է . 1-10 :

Հ . Մատուած ճշմարտութեան Մատուած է ու միշտ ճշմարտութիւնը կը խօսի՞ :

Պ . Հրամարես : Բ (Ր)ի՛ն . ԼԲ . 4 : Սոգ՛ . ԺԳ . 15 :

Կ . Բայց առաջ խնդրեցէ՛ք Մատուծոյ թագաւորութիւնը և անոր արդարութիւնը , ու ատ բոլոր բաներն ալ ձեզի պիտի տրուի : Սոգ՛ . Գ . 33 : Ինչու որ մարմինին վարժութիւնը քիչ բանի օգտակար է , բայց Մատուածպաշտութիւնը ամէն բանի օգտակար է , որ թէ՛ ներկայ և թէ՛ ապանի կենաց խոստմունքն ունի : Կ՛ Տի՛ . Գ . 8 :

Հ. Ի՞նչ կ'ըսուի Եստուծոյ անսուտ ըլլալուն վրայով :
 Պ. « Ընկարելի է Եստուծոյ սուտ զըուցել » :

Որ երկու անփոփոխելի բաներով՝ որոնցմով անկարելի է Եստուծոյ սուտ զըուցել, հաստատուն միութաշողութիւն ունենանք մենք՝ որ ապաստանեցանք առջևն իս դրուած յոյսը ամուր բռնելու : Եբր. Գ. 18 : Հաւիտենական կենաց յուսովը, որ ինքը անսուտ Եստուածը խոստացաւ յաւիտենական դարերէն առաջ : ՏԻԿ. ւ. 2 : Սակայն Եստուած ճշմարիտ թող ըլլայ, և բոլոր մարդիկ՝ սուտ. ինչպէս որ գրուած է. Որ քու խօսքերուդ մէջ արդար ըլլաս, և դատուելու ատենդ դուն յաղթես : Հ. 1-ով. Գ. 4 :

Հ. Ի՞նչ է ան պատուիրանքը որ մեզի կ'ըսէ, « Սըտուութիւնը մէկդի ձգելով » :

Պ. « Ուստի ստուութիւնը մէկդի ձգելով, ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկերնիդ իր ընկերին հետ » : Եփես. Գ. 25 : Գ. 14 : Առդ. Գ. 9 :

Հ. Ի՞նչ կ'ըսուի սուտ խօսող չըթուանքներուն վրայով :

Պ. « Սուտ չըթուանքը Տէրոջը զըուելի է » : Երուս. ԺԲ. 22 :

Հ. Եւ ի՞նչ կ'ըսուի սուտ խօսող լեզուին վրայով :

Պ. « Սուտ չըթուանքը Տէրոջը զըուելի է » : Երուս. ԺԲ. 22 : Գ. 16, 17 :

Հ. Ո՞րոնք էին՝ սուտ մը զըուցելուն համար՝ մահով պատժուողները :

Պ. Ենանիսն ու իր կնիկը Սափիրան : Վարժ. Ե. 1-10 :

Հ. Արնամք սուտ մը զըուցելու ու Եստուած չգիտնայ անիկայ :

Պ. Չէ՛ :

Ը . Ռոլոր սուտ խօսողները , իրենց բաժինը մեր պիտի ունենան :

Պ . “ Կրակով ու ծծումբով վառած լճին մէջը ” :
Յայտ . ին . 8 , 27 : իբ . 15 :

Մտուած ճշմարտութեան Մտուած է . անկարելի է իրեն որ սուտ խօսի . հիմա ինքը չխօսիր մեզի երկինքէն : Նաջուց կը խօսէր . և իր մեզի ըսելու ամէն բաները , այսինքն իր պատգամները , պատուիրանքները , խօստմունքները , սպանալիքները Մտուածաշունչին մէջը կը գտնենք , այսինքն՝ Մտուծոյ Վրքին մէջ , որն որ բոլոր ուրիշ գրքերէն պիտու շատ վէր է , և է Վրքը ճշմարտութեան :

Ն . Մենք բնականաբար հակամիտեալ ենք Մտուծոյ չհաւատալու . և թէպէտ կ'ըսենք որ կը հաւատանք իրեն , բայց անանկ կը շարժինք՝ որպէս թէ իր ըսածը սուտ էր . աս է Մտուած սուտ զրուց ընելը և իր բարկութիւնը մեր վրայ բերելը :

Ռ . Մենք մեր թերահաւատութեանը վրայ սուգ ընելու ենք . և աղաչելու ենք Մտուծոյ որ տայ մեզի հաւատացող սիրտ մը , որ լսենք ու ֆազանդինք իր ձայնին : Իր խօսքերուն ապաւինելու ենք . եթէ ինքը ըսէ որ երկինք ու դժոխք կան , կան ուրեմն երկինք ու դժոխք . եթէ ինքը ըսէ մեզի , թէ՛ անոնք որ կ'ապաշխարեն ու կը հաւատան՝ պիտի փրկուին . և անոնք որ չեն ապաշխարեր ու չեն հաւատար՝ պիտի կորսուին , անանկ պիտի ըլլայ . վերջապէս ինչ որ ըսէ ինքը՝ ճշմարիտ է . ուրեմն մեր պարտքը ու մեր օգուտն է մտիկ ընել ու ֆազանդիլ իր խօսքին :

Պ . Մտուած կը պահանջէ մեզմէ ճշմարիտ ըլլալ խօսքի ու գործքի մէջ՝ ինչպէս որ ինքն անանկ է :

Նախ՝ ճշմարիտ ըլլալ մեր երկրպագութեանը և Մտուծոյ պաշտօնին մէջ : Երբոր մենք իր պաշտօնին մէջ ճշմարիտ ըլլանք , ինքը կ'ուրախանայ մեր վրայ , և մենք

կրնանք ինքզինքնիս իր հաւատարիմ պահպանութեանը յանձնել (ւ) :

Երբոր ճշմարիտ չըլլանք, ինքը մեզի ստախօսներու և կեղծաւորներու ու անհաւատներու պէս կը նայի որ լիճին մէջը պատժուելու համար պատրաստուած են (բ) :

Երկրորդ՝ մեր բոլորտիքը եղած ամենուն հետ ճշմարիտ ըլլալու ենք . ստախօսը գէշ անձ է՝ որ անիկայ Մատուած ալ կ'ատէ, մարդն ալ : Սուտըուցին վերջը միշտ գէշ է : Ստանան է սուտը և ստութեան հայրը (գ) : Շատ ապահով ու լաւ է ձեզի որ միշտ ճշմարիտ խօսիք ամէն բանի մէջ (դ) : (Թ)է որ յանցանք մը ընես կամ ուրիշներուն յանցանք ընելը տեսնես, անոր վրայով չխտակը ըսէ : (Թ)է որ բան մը խոստանաս, կատարէ անիկայ . թէ որ բան մը պարտք ունիս, վճարէ անիկայ . թէ որ մէկէն

ւ . Տէրը մօտ է ան ամենուն՝ որ զինքը կը կանչեն, ան ամենուն որ ճշմարտութեամբ զինքը կը կանչեն : Սող . ճիւղ . 18 : Սուտի անոնք որ Մատուծոյ կամացը համեմատ կը շարձարուին, բարիք գործելով իրենց հոգիները թող անոր յանձնեն, իբրև հաւատարիմ Ստեղծողին : ւ Պէտ . ք . 19 :

լ . Մահ դուն ճշմարտութիւն կ'ուզես երկամունքներու մէջ, ու ծածուկ փոքր իմաստութիւն պիտի գիտցունես ինձի : Սող . ծւ . 6 : (Թ)է որ ըսնք թէ Կնոր հետը հաղորդութիւն ունինք, ու խաւարի մէջ պտուտինք, սուտ կը զրուցենք՝ և ճշմարտութիւնը չենք ընել : ւ Յօհ . ւ . 6 : Կն որ կ'ըսէ՝ թէ Կս անիկայ ճանչցայ, ու անոր պատուիրանները չպահեր, ստախօս է, և անոր մէջը ճշմարտութիւն չկայ : ւ Յօհ . ք . 4 :

գ . Վոք ձեր հօրմէն սատանայէն էք, ու ձեր հօրը բաղձանքը կ'ուզէք ընել . անիկայ սկիզբէն հետէ մարդասպան էր, և ճշմարտութեան մէջ չկեցաւ, ինչու որ անոր ներսի գին ճշմարտութիւն չկայ . երբոր անիկայ ստութիւն խօսի, բուն իրեններէն կը խօսի . քանզի անիկայ ստախօս է և անոր հայրը : Յօհ . ը . 44 :

դ . Ղ' ճշմարտախօս չթուները միշտ հաստատ կը մընայ . բայց ստախօս լեզուն վայրկենական է : Մատ . ժ . 19 :

բան մը կ'ուզես , խնդրէ անկէջ . ուղիղ լեզուի պէս ուղիղ ձեռք ունեցիր . սուտզուցները Մտտուծոյ արքայութիւնը չեն կրնար մտնել . անոնք թշուառարար պիտի կորսուին :

Գ . ՍՈՒՐԻՆ ԵՐՐՈՐՒՈՒԹՅԱՆ ՎՄԵՅ :

Սափի . Իք . 1-20 :

ձ . Վանի՞ Մտտուած կայ :

Պ . Այ այ միայն մէկ կենդանի ու ճշմարիտ Մտտուած մը : ք Օրին . Է . 4 : Լսոյ . Խի . 6 , 8 : Ի՞նչ Սուրին . Է . 4 :

ձ . Վանի՞ անձինք կան Մտտուած ութեան մէջ :

Պ . Իրեք :

ձ . Ի՞նչ են անոնց անունները :

Պ . Հայր , Որդի , և Սուրբ Հոգի : Սափի . Իք . 19 : ք Սուրին . ԺԳ . 13 :

ձ . Ես իրեք անձինքը միայն մե՞կ Մտտուած են :

Պ . Հրամբես . միայն մէկ կենդանի ու ճշմարիտ Մտտուած են :

ձ . Ի՞նչպէս ստուգիւ գիտենք ասիկայ :

Պ . Մտտուած աշունչը ասանկ կ'ըսէ մեզի :

ձ . Մեր Փրկիչը ի՞նչպէս մկրտել պատուիրեց Մուսիսիսներուն , և անոնցմէ ետքը եղած բոլոր պաշտօնեաներուն :

Պ . “ Յանուն Հօր , և Որդւոյ , և Հոգւոյն Սրբոյ ” :

ձ . Ինչ՞իւ աս անուններով մկրտուելու ենք , ու անոնց երկրպագութիւն և պաշտօն մատուցանելու ենք :

Պ . Վանդիւ ան իրեք անձինքը միայն մէկ կենդանի ու ճշմարիտ Մտտուած են : Ի՞նչ . Ե . 7 :

- Ճ . Մեր Երկնաւոր Հայրը Խօնչ ըրաւ մեզի համար :
- Պ . Իր Որդին մեզի համար մեռնելու խրկեց :
- Ճ . Որդին Խօնչ ըրաւ :
- Պ . Որդին՝ մեռնելով խաչին վրայ մեր մեղքերուն հատուցումը ըրաւ , և հիմա իր Հօրը աջ կողմը նստած անդադար բարեխօսութիւն կ'ընէ մեզի համար :
- Ճ . Սուրբ Հոգին մեզի համար Խօնչ կ'ընէ :
- Պ . Մեր սիրտերը կը փոխէ , և մեզ երկինքին համար կը պատրաստէ :

Կայ միայն մէկ Մատուած Ստեղծիչ երկնի և երկրի . և Մատուածութեան մէջ իրեք անձինք կան . Հայրը , Որդին և Սուրբ Հոգին . աս իրեքը մէկ Մատուած են . “նոյն են էութեամբ , հաւասար են զօրութեամբ և փառօք” : Բսկէց զատ ուրիշ Մատուած մը չկայ : Բսկկայ գիտնք , ինչու որ բուն Մատուծոյ խօսքէն ասանկ կը սորվինք :

Ե . Ընտք որ Մատուծոյ Բանը չունին՝ իրենց տգիտութիւնովը և չարութիւնովը կը կարծեն որ շատ աստուածներ կան , և իրենք կուտքեր կը շինեն ու անոնց երկրպագութիւն կ'ընեն : Եղօթենք Մատուծոյ որ խրկէ անոնց Մատուածաշունչը , որ մէկ դի ձգեն իրենց սուտ աստուածները , և սիրեն ու պաշտեն ճշմարիտ Մատուածը :

Բ . Կան ոմանք ալ որ Մատուծոյ խօսքերը ունին , բայց շիտակ չեն հասկընար և չեն ուզեր շիտակ հասկընալ . անոնք կ'ըսեն թէ Մատուածութեան մէջ իրեք անձինք չկան : Ընտք կործանեալ սխալի մէջ են , և մենք արօթելու ենք Մատուծոյ որ իր Բանը ըսելու պիտտ աղէկ իմացողութիւն տայ անոնց :

Գ . Որովհետեւ միայն մէկ Մատուած կայ , պարտինք երկրպագութիւն չընել և չծառայել ուրիշ մէկու մը Մատուծոյ պէս . և Մատուծոյ տեղը՝ հրեշտակի մը՝ կամ մարդու մը՝ և կամ ուրիշ ստեղծուածի մը երկրպագութիւն

ընելը, կամ աղօթելը, կամ ֆազանդիլը, դատապարտելի մեղք մըն է :

Վ. Մենք պարտինք երկրպագութիւն ընել և պատուել Հայրը և Որդին և Սուրբ Հոգին իբրև Մատուած, որ արժանի են հաւասար սիրոյ և օրհնութեան և փառաց : Եսկէ զատ ուրիշ կերպով չենք կրնար հաճոյական երկրպագութիւն մատուցանել Մատուծոյ . բայց ասկէ բոլոր ուրիշ երկրպագութիւնները և բոլոր կրօնները սուտ և դատարկ են :

Ե. Մատուածաշունչը կը սորվեցունէ՝ մեզի՝ թէ միայն մէկ Մատուած կայ, և թէ՛ Մատուածութեան մէջ իրեք անձինք կան : Մենք բաւական չենք գիտեր աս ինչպէս ըլլալը իմանալու կամ զրուցելու . մենք՝ տկար ու տգէտ արարածներս՝ որ ինքզինքնիս անգամ չենք գիտեր, այսինքն մեր հոգիներուն և մեր մարմիններուն ինչպէս մէկ տեղ միաւորած ըլլալը, արդեօք կրնանք իմանալ Մատուծոյ էութիւնը կատարելապէս : «Մհա Մատուած մեծ է և մենք զկնքը չենք գիտեր» : Օրհնեալ ըլլայ իր սուրբ անունը, որ իր բնութեամբը և փառքովը բարձրացեալէ բոլոր իր արարածներուն գիտութենէն գեր ՚ի վերոյ, և ինքն անոնց Մտուածն ըլլալուն համար պէտք է որ ասանկ ըլլայ :

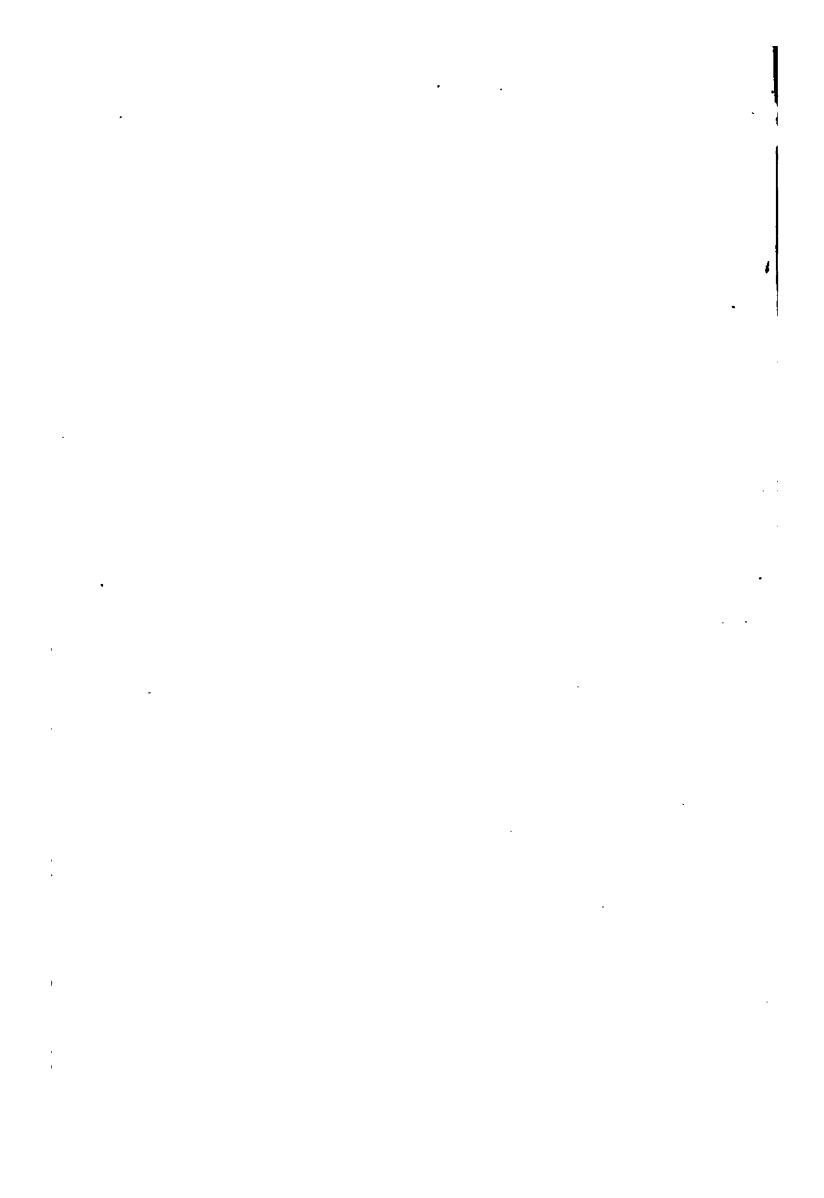
Վ. Երբոր մենք կը զգանք մեր տգէտ՝ մեղաւոր ու կորսուած արարածներ ըլլալը, որ կը բնակինք փորձութեան՝ ձախորդութեան՝ չարչարանաց ու մահուան աշխարհին մէջ, ան ատենը կ'իմանանք թէ մեր Մատուածը ճիշտ անանկ Մատուած մըն է որուն մենք կը կարօտինք :

Մենք Երկինքը Հայր մը ունինք որ հոգ կը տանի, և գութ ունի մեր վրայ՝ մեր ողորմելի վեճակին մէջ : Մենք Լմենակարող Փրկիչ մը ունինք որ հաճեցաւ չարչարուելու ու մեռնելու, Երդարը անարդարներուն համար : Եւ մենք Բարեշնորհ Սուրբ Հոգի մը ունինք որ անոր գործը մեզ մեղքէն մաքրել է, մեզ կեանքի մէջ քաջալերել ու մխիթարել է, և մեզ մահուան՝ դատաստանիս՝ և երկինքին համար պատրաստել է : Եւ ի՞նչ բանի կը կարօտինք : Ինքն է հոգիին հատուցանող բաժինը :

Եսպէս մենք Սուրբ Վիրքերէն կը սորվինք որ Մա-

տուած հոգի է, անմահ, ամեն տեղ ներկայ և ամեն բաները գիտցող, ամենակարող զօրութիւն ունի, մէկը չկրնար արգիլել զինքը իր կամքին բոլոր ուզածներն ընելէն. որ ինքը բարի ու ողորմած Մատուած է, արդար ու ճշմարիտ բոլոր իր խօսքերուն ու գործքերուն և ճամբաներուն մէջ. և թէ՛ Տէրը մէկ Մատուած մըն է, բայց իրէք անձինք ըլլալով Հայր, Որդի, և Սուրբ Հոգի, նոյն են էութեամբ, հաւասար զօրութեամբ և փառքով. և սա իրէքը մէկ Մատուած են :

ՄԵՍՆ Բ

ՀՐԵՇ, ՏԵԿՆԵՐՈՒՆ ՎՄԵՑ

ձ . ԲԵՐԻ ՀՐԵՇ, ՏԵԿՆԵՐՈՒՆ ՎՄԵՑ :

Ղ, ու-ի . ԺԵ . 1-10 :

ձ . Ի՞նչ են բարի հրեշտակները :

Պ . Փառաւորեալ ու սուրբ էակներ :

ձ . Ո՞վ ստեղծեց անոնք :

Պ . Եստուած ստեղծեց : Ղող . ձ . 15 , 16 :

ձ . Ո՞րչափ բարի հրեշտակներ կան :

Պ . Ենթիւ բազմութիւն են : Դաւիթ . Է . 9 , 10 :

Թադ . Իբ . 19 : Սողմ . Կը . 17 : Յայտ . Է . 11 :

Եբր . Ժբ . 22 : Մարթ . Իզ . 53 : Ղ, ու-ի . բ . 13 :

ձ . Ո՞ւր տեղ է անոնց բնակարանը :

Պ . Երկինքը : Մարթ . Իբ . 30 : Մարի . Ժբ . 25 :

Բ ԹԻՊ . ձ . 7 :

ձ . Ի՞նչ կ'ընեն Երկինքին մէջը :

Պ . Եստուած կը փառաբանեն և իր կամքը կը կատարեն :

Սողմ . ճգ . 20 , 21 : Մարթ . Կ . 10 : Ղ, ու-ի .

բ . 13 , 14 : Յայտ . Է . 11-13 :

ձ . Եստուած երբեմն անոնք աս երկիրը կը խրկէ՞ :

Պ . Հրամարեա , մանաւանդ հին ատենները շատ ան-

գամ անոնց ձեռքը կը խրկէր իր պատգամները հին ատենի

սուրբ մարդոցը :

Հ . Խնչ գիտաւորութեան համար :

Պ . Բարի ընել անոնց՝ որ Մտտուած կը սիրեն : Եթէ .
 ան . 1 : Սաղմ . զան . 11 , 12 : Սարթ . ժք . 10 :

Հ . Խնչ էր ան հրեշտակին անունը՝ որն որ Մտտուած
 կոչս Սարթամին խրկեց , անոր Յիսուսի ծննդեան աւետիսը
 տալու :

Պ . Պարբրիէլ : Ղուկ . ան . 11-38 :

Հ . Մտտուած ուրիշ Խնչ բանի համար երբեմն բարի
 հրեշտակները աշխարհ խրկեց :

Պ . Չար մարդիկները պատժելու ու կորսնցունելու
 համար : Շմար . ժթ . 1 : Գճար . ժթ . 35 :

Հ . Խնչ է ան չար թագաւորին անունը՝ որն որ Տե-
 րոջը հրեշտակը զարկաւ , անանկ որ որդնալից եղաւ ու
 մեռաւ :

Պ . Հերովդէս : Պարթ . ժք . 21-23 :

Հ . Բարի հրեշտակները մեր փրկութեանը հոգ տանելու
 նուն համար Խնչ կ'ըսէ Սուրբ Պիլրքը :

Պ . " Ուրախութիւն կ'ըլլայ Մտտուծոյ հրեշտակներուն
 առջեւ մեղաւորի մը համար որ կ'ապաշխարէ " : Ղուկ .
 ժք . 10 : ան Պիտ . ան . 10-12 : Եփես . Գ . 10 :

Հ . Երբոր բարի մարդ մը մեռնի , ճիշտ անոր հոգին
 երկինք կը տանի :

Պ . Բարի հրեշտակները :

Հ . Են աղքատին անունը Խնչ էր որ մեռաւ ու հրեշ-
 տակներուն ձեռքովը Մարահամին գիրկը տարուեցաւ :

Պ . Ղազարոս : Ղուկ . ժք . 22 :

Հ . Պէտք է հրեշտակներուն աղօթել ու անոնց երկըր-
 պագութիւն ընել ինչ և իցէ կերպով :

Պ . Չէ . բանզի մեծ մեղք է :

Ու ես Յովհաննէսս լսեցի ու տեսայ աս բաները . և երբ
 որ լսեցի ու տեսայ , ինկայ որ երկրպագութիւն ընեմ ան

Հրեշտակին ոտքերուն առջևը՝ որ աս բաները ինձի կը ցուցնէր : Եւ ըսաւ ինձի . Օգուշացիբ՝ մի՛ ընէր . ինչու որ ես քուկին՝ ու քու եղբայրներուդ մարգարէներուն՝ ու աս գրքիս խօսքերը պահողներուն ծառայակիցն եմ : Հայր . իբ . 8 , 9 : Եւ ալ անոր ոտքերուն առջևը ինկայ , որ անոր երկրպագութիւն ընեմ . ու ըսաւ ինձի . Օգուշացիբ՝ մի՛ ընէր . ինչու որ ես ալ քու ծառայակիցդ եմ՝ ու քու եղբայրներուդ՝ որոնք Հիսուսի վկայութիւնը ունին . Եստուծոյ երկրպագութիւն ըրէ : Հայր . ժԹ . 10 :

Ս . Բարի Հրեշտակները պիտի գամն Վրիստոսի հետ՝ Վաստաստանին մեծ օրը :

Պ . Հրամարես : Սարբ . իե . 31 : ք թՎԻ . ւ . 7 , 8 : ւ թՎԻ . ք . 15 : Հոտ . 14 :

Ս . Հրեշտակները մարմին ունի՞ն :

Պ . Ղէ՛ . քանզի անոնք հոգիներ են , անտեսանելի և անմահ : Վոտ . իք . 39 : Սոլ . ւ . 16 : Սարբ . ժք . 24 , 25 : Վոտ . ի . 35 , 36 :

Ս . Պիտի տեսնենք ու գիտնամնք և պիտի սիրե՞նք բարի Հրեշտակները՝ թէ որ երկինք երթանք :

Պ . Հրամարես : Եբր . ժք . 22 : Վոտ . ժլ . 22 : Հայր . է . 9-17 :

Ս . Բարի Հրեշտակներուն քանի՞ն անունները գիտենք , և թ՛վ են անոնք :

Պ . Երկուքին . Վարբիելի և Միքայելի : Վոտ . ը . 16 : Թ . 21 : Վոտ . ւ . 19 , 26 : Հայր . ժք . 7 :

Մարդոցմէ՛ զատ՝ ուրիշ իմաստուն և հաշիւ տուող Եստուծոյ ստեղծուածները կան , Հրեշտակները : Բայց թէ որ Եստուծոյ խօսքը չըլլար , բնաւ մենք բան մը պիտի

չգիտնայինք անոնց վրայով . ինչու որ մենք անոնք ժշ կըրնանք տեսնել , ոչ կրնանք լսել , ոչ ալ կրնանք զգալ , որովհետև անոնք մարմին ու արիւն չունին մեզի պէս , հասկա միայն հոգիներ են :

Անոնց վրայով ըստած Աստուծոյ Խօսքին նայելով , բարի հրեշտակները պէտք է որ ըլլան՝ լեզուի պատմել կրցածէն աւելի լուսափայլ ու գեղեցիկ , փառաւորեալ ու երջանիկ : Անոնք սուրբ են , անոնք բնաւ չմեղանչեցին , և բնաւ պիտի չմեղանչեն : Աստուած անոնք սուրբ վիճակի մէջ հաստատեց : *ան Տի՛ . Ե . 21* : Անոնց բազմութիւնը անթիւ է . անոնց բնակարանը Արկիներն է . անոնց գործը Աստուած փառաբանել և իր կամքը ընել է : Անոնք Աստուծոյ հրամանովը երկինքէն կ'իջնեն մարդոց ողորմութիւն կամ վրէժխնդրութիւն ընելու համար , և հոգի կամ փայլակի պէս շուտով կը շարժին : Անոնք շատ հոգ տանելով մեր փրկութիւնը կ'ուզեն , և երկրպագութիւն կ'ընեն , Տէր Աստուծոյ իր զարմանալի սիրոյն համար : Արբոր մեղաւոր մը կ'ապաշխարէ , երկինքը կը լեցուի անոնց ուրախութիւնովը : Ուրախութեամբ օգնութիւն կը հասնին Վրիստոսի աշակերտներուն , և անոնց բոլորտիքը կը հրակեն բարի ընելու համար . և երբոր մեռնին՝ հրեշտակները երկինքը կը տանին անոնք ցնծութեան ձայներով : Այլ վերջին մեծ օրը անոնք պիտի գան Տէր Աստուծոյ հետը իր փառքովը , և աշխարհի դատաստանին վերջին սարսափելի գործին ներկայ պիտի գտնուին :

Մ . Թայց մէկը թող չկարծէ որ մենք բարի հրեշտակներուն աղօթելու կամ երկրպագութիւն ընելու ենք : Ասիկայ հոգին կորսնցունող մեղք մը կ'ըլլայ ետքը . անոնք բնութեամբ աստուածներ չեն , հասկա մեզի պէս արարածներ , թէպէտև աւելի փառաւոր : Աստուած ստեղծեց անոնք , և ինքն է որ անոնք կենդանի կը պահէ , և սուրբ ու երջանիկ վիճակի մէջ դրած է . և անոնք բան մը չեն կրնար ընել իրենց կամ մեզի համար առանց Աստուծոյ օգնելուն :

Թայց մենք պատուելու ենք անոնց սուրբ վարքը , և գոհ ըլլալու ենք անոնցմէ՝ իրենց մեզի ցուցուցած բարեկամութեանը և մարդասիրութեանը համար : Ինչու որ անոնք

կ'օգնեն Վրիստոսի ծառաներուն աս աշխարհիս մէջ, թէև մենք չենք կրնար տեսնել կամ զգալ անոնք :

Բ . Թե որ անոնք այսչափ կը զգան՝ կամ մեր փրկութեանը համար այսչափ ուրախութեամբ կ'աշխատին, մենք ալ զգալու և ջանք ընելու ենք ապահով ընել բուն մեր փրկութիւնը . և մեր կարողութիւնովք ամէն պէտք եղածը ընելու ենք, ուրախութիւնով ուրիշներուն փրկութիւնն ալ ապահով ընելու համար :

Գ . Եւ կատարեալ սիրոյ՝ ու Մտուծոյ նազանդելու համար՝ մեզի օրինակներ են անոնք : Անք ջանք ընելու ենք Մտուծոյ կամբը կատարել երկրի վրայ, ինչպէս որ երկինքը կ'ըլլայ անոնցմով . և ինչպէս որ անոնց սրբութիւնը երջանիկ կ'ընէ անոնք, նոյնպէս թէ որ մենք ալ սրբութեան հետեւինք, մենք ալ պիտի տեսնենք Մտուած և անոնց պէս երջանիկ պիտի ըլլանք Վրիստոսով :

Դ . Երկինքին մէջը մենք պիտի տեսնենք և գիտնանք ու սիրենք անոնք, և անոնց ընկերութիւնը պիտի աւելցունէ մեր ուրախութիւնը :

Բ . ՉԵՐ ՀՐԵՇՏԵԱՆԵՐՈՒՆ ՎՄԵՅ :

Ստորև . Է . 1-11 :

- Ն . Հրեշտակները բնաւ մեղանչեցի՞ն Մտուծոյ դէմ :
  - Պ . Հրամարես, անոնցմէ ոմանք մեղանչեցին : Յոգ .
- 6 : ք Պեդ . ք . 4 :
- Ն . Ենոնք ժրջափ էին :
  - Պ . Շատ մեծ թուով :
  - Ն . Ո՞վ էր անոնց գլուխն ու մեղաց առաջնորդողը :
  - Պ . Իհեղզէբուղը, կամ դւր : Ստորև . թ . 34 :
- Ժք . 24 :
- Ն . Մտուած Թւր ձգեց անոնք մեղանչելուն համար :

- Պ . «Ղժոխք» : ք ՊԻ . ք . 4 : (Յո . 6 :
- Ն . Խնչ ատեն չար հրեշտակները մեղանչեցին :
- Պ . Ետուած չքաւ մեզի :
- Ն . Ետուած ըստ մեզի անոնց ինչ մասնաւոր մեղք գործելը :
- Պ . Չէ : ւ ՏԻ . ք . 9 : (Յճ . ք . 44 : ւ ՊԻ . Է . 8 :
- Ն . Նիմայ անոնց բնաւորութիւնը թնչպէս է :
- Պ . Ենչարին չար է :
- Ն . Ետուած անոնց զերկիւ մը տուամ ինչպէս որ մեզի տուաւ :
- Պ . Չէ : ԵԲԲ . ք . 16 :
- Ն . Եննք կրնան փրկուիլ :
- Պ . Չէ . անոնք յաւիտեան կորուած են : ք ՊԻ . ք . 4 : (Յո . 6 : Սոփ . Է . 41 : (Յո . Է . 10 :
- Ն . Նիմայ անոնք թւրկէց կը վախնան :
- Պ . Ետուծմէ ու գալու դատաստանէն : (Յո . ք . 19 : Սոփ . ք . 29 :
- Ն . Ինաւ անոնք աս աշխարհքը կու գան :
- Պ . Նրամերես :
- Ն . Խնչ դիտաւորութեան համար :
- Պ . Սեզի չար ընելու համար :
- Ն . Երբոր Տէր (Խոուս աս աշխարհիս մէջն էր , մարդոցմէ դէերը չհանեց :
- Պ . Նրամերես : Սոփ . ք . 24 : Ղո . ք . 36 : Ժւ . 20 : Ժք . 16 : Սոփ . Է . 8 : Վորթ . Ժ . 38 :
- Ն . Սատանան թնչ անուսով կը կոչուի , որն որ աս աշխարհիս մէջ իր ունեցած գործքերը կը ցուցընէ մեզի :
- Պ . «Փորձող» : Սոփ . ք . 3 : ւ թԻ . ք . 5 :
- Ն . Ուրիչ անուներ ունի :
- Պ . Նրամերես , շատ անուներ : Սոփ . ք . 3 :

ԺԹ . 24 : Յոհ . ԺԹ . 31 : ԺԿ . 30 : Թ Աորսն . Կ . 4 :
 Յայտ . Ի . 2 :

Ն . Սատանան կրնայ փորձել մեզ ու մեղք գործել
 տալ թէ որ մենք մեղանշել չուզենք :

Պ . Չէ :

Ն . Ի՞նչ կ'ըսուի սատանային առիւծի մը պէս պոռա-
 թող ըլլալուն վրայով :

Պ . « Սատանան մոնչող առիւծի պէս կը պտըտի , ու
 կը փնտռէ թէ ո՛վ կ'ըլլէ » : Կ ՊԵՊ . Է . 8 : Ղուկ . ԻԹ .
 31 : Յոբ . Կ . 6 , 7 : Թ . 1 , 2

Ն . Ի՞նչ պիտի ընէ ան , թէ որ մենք իրեն հաստակ
 կենանք :

Պ . Մեզմէ պիտի փախչի : Յոհ . Կ . 7 :

Ն . Սատանան ի՞նչ իշխանութիւն ունի չարերուն
 վրայ :

Պ . Սատանան մեծ իշխանութիւն ունի չարերուն սիր-
 տերը փորձելու ու անոնց վրայ իշխելու : Եփես . Թ . 2 :
 Կ . 10-16 : Թ Աորսն . Կ . 4 : Թ ՏԷԲ . Թ . 26 : Մարկ .
 Կ . 15 :

Ն . Սատանան մեր փրկիչն ալ փորձե՞ց երբոր անիկայ
 երկրի վրայ էր :

Պ . չարմերես : Մարկ . Կ . 1-11 : Ղուկ . Կ .
 1-13 :

Ն . Ո՞վ կարող է և ո՞վ աշխարհ եկաւ սատանան ու
 անոր գործքերը կորսնցունելու համար :

Պ . Տէր Յիսուսը :

Ուստի որովհետեւ զաւակները մարմինին ու արիւնին
 հաղորդ եղան , ինքն ալ նմանապէս անոնց բաժանորդ
 եղաւ որ իր մահովը փճացունէ անիկայ՝ որ մահուան իշխա-
 նութիւնը ունէր , այսինքն է՝ սատանան : Եբր . Թ . 14 :
 Եւ ան որ մեղք կը գործէ՝ սատանայէն է . ինչու որ սա-

տանան սկիզբէն 'ի վեր կը մեղանչէ . ասոր համար Մտուածոյ Որդին յայտնուեցաւ , որ սատանային գործքերը քակէ : ան Հօհ . Գ . 8 :

Ն . Պատաստանէն օրը մեր Փրկիչը չարերուն թւր գացէք պիտի ըսէ :

Պ . “ Մէկդի՛ գացէք ինծմէ անիծեալներ՝ յաւիտեան կան կրակին մէջը , որ պատրաստուած է սատանային՝ ու իր հրեշտակներուն ” : Մատթ . ԻԵ . 41 :

Հրեշտակները առաջ երբոր ստեղծուեցան սուրբ էին , բայց ազատութիւն ունէին կայնելու ալ կամ իյնալու ալ : Հատերը չինկան ու հիմա անոնք սուրբ հրեշտակներ են : Հատերն ալ ինկան , ու հիմա անոնք ինկած կամ չար հրեշտակներ են . ասոնցմէ սատանան գլուխնին է : Ընկալ էր առաջին մեղանչողը և մեղքի առաջնորդողը : Երբ մեղանչեցին , և ի՞նչ էր անոնց մասնաւոր մեղքը , Մտուած չըսաւ մեզի : Բայց անոնց մեղանչելէն ետքը Մտուած անոնք երկինքէն վար գժոխքը ձգեց . անոնց համար Փրկիչ մը չէրկեց . անոնք բնաւ պիտի կըրնան փրկուիլ , հապա կորսուած են յաւիտեան :

Ընոնց բնաւորութիւնը այնչափ գէշ է՝ որչափ որ կրնայ ըլլալ , անոնք Մտուածոյ ու մարդոց դէմ կը պատերազմին : Ընոնք աս աշխահը կու գան մեզ փորձելու ու մեղքի առաջնորդելու , և աս պատճառաւ կը կորսընցունեն մեր հոգիները յաւիտեան : Սատանան՝ որ Տէր Հիսուսը փորձեց , կ'երեւայ թէ կ'ուզէր կորսնցընել Մտուածոյ մեր փրկութեան համար ունեցած գաղափարը , և երկինքին վրայ մեր ունեցած բոլոր յոյսերը : Իր անօրէնութեանը մէջ ինքն համարձակ է . բայց բոլոր իր մեղքերը և իր հրեշտակներուն մեղքերը իրենց գլխուն վրայ պիտի իյնան . յաւիտեանական կրակ պատրաստուած է իրենց համար , և կը դողան երբոր կը խորհին գալու դատաստանին վրայով :

Ն . Ըստի հրեշտակներուն իյնալէն սորվեցէք որ բարի անձ մը սուրբ վիճակի մէջ անգամ կրնայ մեղք գործել ,

Թէ որ անիկայ շատ զգուշութիւն չընէ , ու Մատուած ալ չպահպանէ զինքը : Սատանան և իր հրեշտակները մեղանշեցին երկինքին մէջը . Մշամ ու Եւան ալ դրախտին մէջը :

Բ . Դարձեալ սորվեցէք թէ՛ մեղաւոր մը կրնայ ապականել շատ բարի մարդիկներ ու շատերը մեղքի մէջ ձգել : Սատանան մեղանշեց և շատերն ալ իրեն հետևեցան . զայն կեցիք չար ընկերներէն՝ որ ինքզինքդ չկորսնցունես , և զայն կեցիք ուրիշները չարութեան մէջ ձգելէն՝ որ դուք չկորսնցունէք անոնք :

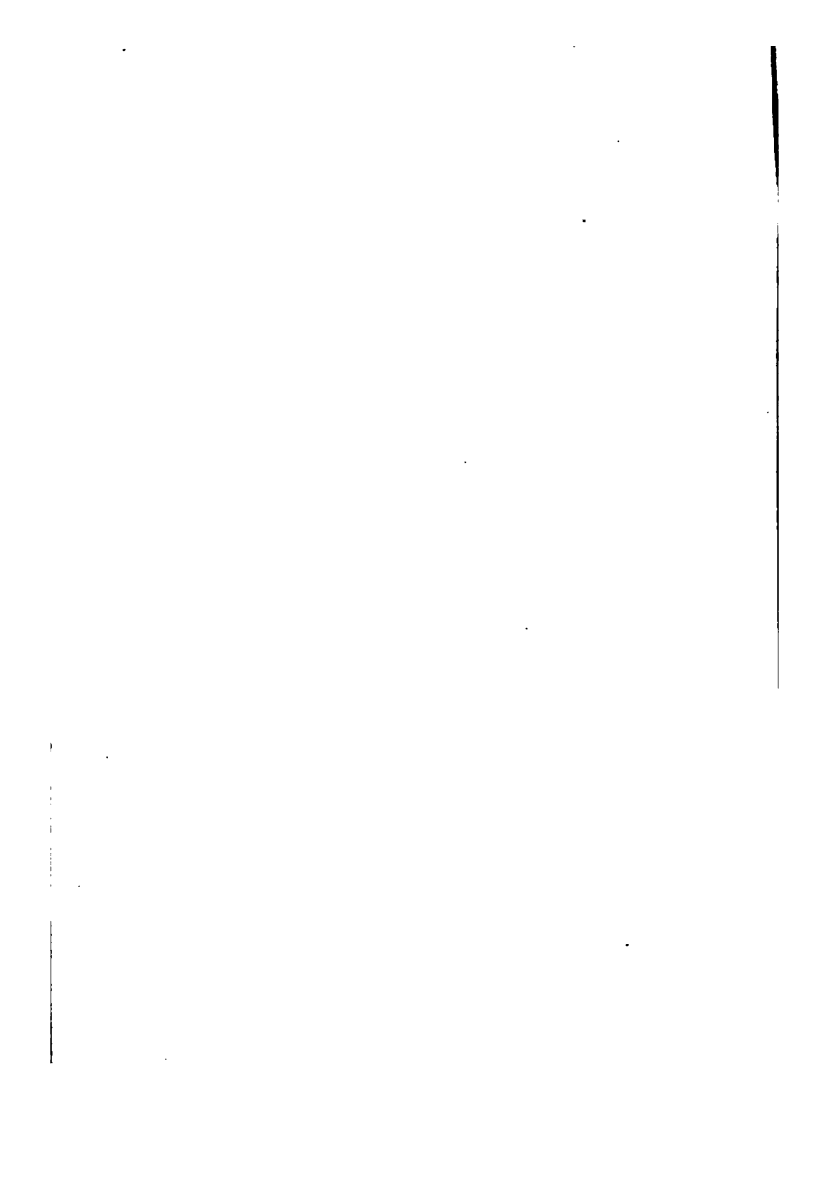
Գ . Սեղաւոր մը չպիտի թողուի երկինքին մէջը մինչև անգամ թէ որ հրեշտակ մըն ալ ըլլայ :

Սատանան երկինքէն դուրս ձգուեցաւ և իր հրեշտակներն ալ :

Դ . Յիշեցէք որ դուք մեծ թշնամի մը ունիք՝ սատանան , որ խորամանկ ու զօրաւոր է փորձութեան մէջ : Չար մարդոց սիրտերուն ինքը կը տիրէ . համարձակ կը փորձէ ամէն մարդ , բնաւ մէկն ազատ չէ իր փորձութենէն : Ինքը մեր բարձրացեալ և սուրբ Փրկիչն ալ փորձեց :

Ե . Բայց իրմէն աւելի մեծ մէկը կայ՝ մեր Տէր Յիսուսը , որ կրնայ կորսնցունել սատանան և անոր ամէն զործքերը . անիկայ աս դիտաւորութեան համար աշխարհ եկաւ . և աս դիտաւորութիւնը բուն իր ատենը պիտի կատարէ և բոլոր աշխարհ Յիսուսին իշխանութեանը տակը պիտի ըլլան :

Չ . Օրհնեք Մատուած իր մեր վրայ ունեցած սիրոյն ու մեզի պէս մեղաւորներուն տուած Փրկչին համար , որ մեղանշող հրեշտակներուն շտուաւ : Մտնք փրկուելու պատեհութիւն չունին , բայց մենք ունինք . ձեռք ձգենք անիկայ սիրով . ապաշխարենք և հաւատանք Տէր Յիսուսին , ու ինքը պիտի տայ մեզի զօրութիւն ու շնորհք՝ ատել և դէմ կենալ սատանային և անոր ամէն զործերուն . և ան ատենը անիկայ պիտի փախչի մեզմէ , և ան թշուառ բազմութեան մէջը չպիտի ըլլանք որոնց պիտի ըսէ վերջին օրը , « Մէկդի՛ գացէք ինծմէ անիծեալներ՝ յախտնական կրակին մէջը , որ պատրաստուած է սատանային ու իր հրեշտակներուն » :

ՄԵՍՆ Գ

ՄԵՐԻՈՒՆ ՎՐԵՅ

ձ . ԸՍՏՈՒՆՈՅ ՍՏԵՂՆՈՒԵՒՈՐՎՈՒԹՅԱՆԸ
ՎՐԵՅ :

Նանդ . ձ . 24-31 : ձ . 1-7 , 18-25 :

ձ . Քանի՞ օրուան մէջ ստեղծեց Մատուած երկինքն ու
երկիրը :

Պ . Վեց օրուան մէջ : Նանդ . ձ . 26-31 :

ձ . Ո՞ր օրը ստեղծեց մարդը :

Պ . Վեցերորդ օրը : Նանդ . ձ . 26-31 :

ձ . Ո՞վ էր առաջին մարդը :

Պ . Եդամ : Նանդ . ք . 18 : ձ Արեւի . ԺԵ . 45-47 :

ձ . Ո՞վ էր առաջին կնիկը :

Պ . Եւա : Նանդ . գ . 20 :

ձ . Ինչէ՞ն ստեղծեց Մատուած մարդը :

Պ . Երկրի հողէն : Նանդ . ք . 7 : ձ Արեւի . ԺԵ .

47 :

ձ . Ինչէ՞ն ստեղծեց Մատուած կնիկը :

Պ . Եդամին կողէն : Նանդ . ք . 21 , 22 :

ձ . Երբոր Եդամ ու Եւան ստեղծուեցան , չափահաս
մարդի՞կ էին :

Պ . Ե,յո՛ , կատարեալ մարդիկ էին :

ձ . Տէրը անոնց բանական ու անմահ հոգի տուամա :

Պ . չբամերես :

Եւ Տէր Մտուած զեանի Հոգին շինեց մարդը , և անոր քիթին ծակերուն կենդանութեան շունչ փչեց , մարդը կենդանի Հոգի եղաւ : Ծանօթ . ք . 7 : Ընտանեւ Հոգը երկիրը պիտի դառնայ՝ առջի եղածին պէս , ու Հոգին Մտուածոյ պիտի դառնայ , որ անիկայ տուաւ : Ժող . Ժք . 7 :

Հ . Մտամ ու Եւան որժան պատկերին նմանութեանը ստեղծուեցան :

Պ . Մտուածոյ պատկերին նմանութեանը : Ծանօթ . ւ . 26 , 27 : Սող . 4 . 9 , 10 :

Հ . Մտուած ի՞նչպէս ստեղծեց մարդը :

Պ . Ուղեղ : Ժող . Է . 29 :

Հ . Կնիկը ինչ՞ը և համար ստեղծեց Մտուած :

Պ . Մարդուն օգնելու ու անոր ընկեր ըլլալու համար : Ծանօթ . ք . 18 : ւ Կորնթ . Ժւ . 7-12 : Եփես . Է . 23-25 : Սող . 4 . 18 , 19 :

Հ . Մտուած եօթներորդ օրը ի՞նչ ըրաւ :

Պ . Հանգստացաւ : Ծանօթ . ք . 2 , 3 :

Հ . Մտուած որժան տուաւ աշխարհը :

Պ . Մտուած բոլոր աշխարհը մարդուն տուաւ , ու զինքն անոր վրայ տէր ըրաւ : Ծանօթ . ւ . 26-28 : Թ . 2 : Սող . ք . 5-8 :

Հ . Մտամին առաջին անցուցած օրը զինքն էր :

Պ . Շարաթ օրը :

Սկզբ օրուան մէջ Տէրը երկինքն ու երկիրը ստեղծեց . վեցերորդ օրը իր ուրիշ գործերը լմնցունելէն ետքը մարդն ստեղծեց արու և եգ : Մտամին մարդուն անունն Մտամ էր , և առաջին կնկան անունը Եւա էր : Մտամ երկրի Հոգին ստեղծուեցաւ , և Եւան Մտամին մէկ կողէն : Տէրն անոնք կատարեալ մարդիկ ստեղծեց , բանական ու անմահ

Հոգիներով , և իր պատկերին նմանութիւնովը : Ընոնք արդար ու սուրբ էին , բոլոր բարիին հակամիտելով : Աղէկ չէր մարդուն որ մինակ ըլլար , և կնիկը ստեղծուեցաւ իրեն օգնական ըլլալու համար , և Մստուած անիկայ Աշամին կնիկ ըլլալու տուաւ , ու ետքը Մստուած պատուիրեց անոնց որ աճին ու բազմանան և երկիրը լեցունեն , ու երկիրն անոնց ձեռքը յանձնեց ժառանգութեան համար որ իշխեն անոր : Հետեւալ եօթներորդ օրը , սուրբ Հանգստութեան օրն էր , և Մստուած իր գործքերէն Հանգստացաւ ու մարդն ալ իրեն հետ Հանգստացաւ :

Մ . Մստուծոյ վերջին և ազնիւ գործն է մարդը՝ որ կանգուն անձ ունի՝ և դաշտերուն անասուններէն աւելի գեղեցիկ է , և բանական ու անմահ Հոգի ալ ունի , որ անիկայ անասունները չունին :

Ի . Մստուած մարդն իր պատկերին նմանութեանը ստեղծեց գիտութիւնով ու ճշմարիտ սրբութիւնով և երկրի իշխողութիւն ունենալով : Մստուած մարդն արդար ստեղծեց . անիկայ մաքուր գլուխ ու ուղիղ սիրտ մը ունէր . անիկայ կատարեալ էր : Մստուած նայեցաւ իր գործքերուն ու ըսաւ որ բարի է : Փառաւորեալ ու սուրբ էակ մըն էր մարդը , երբոր Մստուած ստեղծեց անիկայ :

Գ . Մարդն ստեղծուեցաւ արու և էգ . ամուսնութեան վեճակի մէջ : Կնիկը էրիկ մարդուն համար եղաւ : Ընոր՝ համար էրիկը կնկանը գլուխն է . և աս առաջին ամուսնութիւնը որ մեր նախնիքներուն մէջ եղաւ , բոլոր իրենց տղաքներուն վայելուչ հարսանեաց օրինակն է :

Դ . Մստուած աշխարհքը մարդուն տուաւ իր ժառանգութեանը պէս . անոր համար մենք բոլոր կենդանիներուն վրայ կ'իշխենք : Ընոնք մեզմէ կը վախնան՝ բայց մենք ողորմութիւնով տիրելու ենք անոնց վրայ , և աշխարհ ու անոր մէջ եղած բաներն անանկ կերպով մը գործածելու ենք , ինչպէս որ Մստուծոյ հաճելի է :

Ե . Աշամին երկրի վրայ անցուցած առաջին օրը Շաբաթն էր . անիկայ ան օրը Մստուծոյ հետ անցուց . ասով Մստուած Աշամին կը սորվեցունէ թէ մարդուս առաջին և բարձրագոյն և ամենաբարի պաշտօնը Մստուծոյ սէր ունենալ և իրեն ծառայութիւն ընելն է :

Jones' Catechism. Armenian. 4

Մասնկ մենք երկրպագութիւն ընելու ենք Տէրովը մեր Ստեղծողին , և մեր առաջին և բարձրագոյն ու լաւագոյն գործն է զինքը սիրել ու պաշտել :

Թ • ԴՐԵԻՏԻՆ ՍԼԵՅ :

ՆՅՈՒՏ • Թ • 8-15 :

Հ • Մտուած մարդը ստեղծելէն ետքը ի՞նչ ըրաւ անոր համար :

Պ • Հաճելի պարտէզ մը տնկեց անոր համար՝ դրախտը՝ որ հոն բնակի : ՆՅՈՒՏ • Թ • 8 :

Հ • Մշամին ու Եւային համար ուտելու ի՞նչ բուսաւ պարտէզին մէջը :

Պ • Մէն պտուական պտուղները : ՆՅՈՒՏ • Թ • 9 :

Հ • Մս զուարճալի պարտեղը ի՞նչպէս կը ջրուէր :

Պ • Գետով մը : ՆՅՈՒՏ • Թ • 10 :

Հ • Տէրը անոնց ի՞նչ գործ տուաւ որ պարտէզին մէջ գործեն :

Պ • “ Գործել ու պահել անխկայ ” : ՆՅՈՒՏ • Թ • 15 :

Հ • Տէրը վար իջա՞ւ ու խօսեցաւ Մշամին հետ՝ դէմ առ դէմ :

Պ • Հրամարես : ՆՅՈՒՏ • Գ • 8 :

Հ • Մշամ ու Եւան ի՞նչ վիճակի մէջ էին :

Պ • Սուրբ ու երջանիկ վիճակի մէջ էին , ու ինչ որ կ'ուզէին՝ ունեցան : ՆՅՈՒՏ • Ս • 31 :

Մարդը ստեղծուելէն ետքը Մտուած ինքիբնէն պարտէզ մը տնկեց , և աճեցուց հոն ամէն ծառ որ հաճելի էր տեսնելու՝ և բարի ուտելու • և առատօրէն կը ջրուէր գե-

տով մը . և հոն գրաւ իր ստեղծած մարդը որ վայելէ աս գեղեցիկ և առատ պարտեզը . մարդուն գործը պարտեզը գործել ու պահելն էր . և Տէրն ինք վար կ'իջնէր ու անոնց հետ կը խօսէր :

Ե . Մարդուն առաջին վիճակը սուրբ ու երջանիկ էր . Ադամ ու Լըան Աստուծոյ հետ էին . և տեսան ու սիրեցին և պատուեցին զինքն ամէն բաներէն աւելի : Անոնք Աստուծոյ անկած պարտեզին մէջը բնակեցան . անոնք անօթութիւն չէին գիտեր . ոչ ալ ծարուսթիւն , ոչ հիւանդութիւն , ոչ ալ ցաւ , ոչ մեղք , ոչ ալ մահ : Անոնք երկինքի հրեշտակներուն պէս սոսրբ ու երջանիկ էին : Աս էր մարդուն առաջին և խիստ լաւ վիճակը . սրբութիւնն ու երջանկութիւնը միշտ մէկ տեղ կ'երթան :

Բ . Աստուծոյ մեծ բարութիւնն էր որ Ադամն ու Լըան այնչափ առատութեամբ լեցուց . և անոնք պարտաւոր էին զինքը սիրել ու շնորհակալ ըլլալ իրմէն՝ իր անթիւ բարերարութիւններուն համար : Աստուծոյ մեծ բարութիւնը չպակսիր Ադամին տղաբերուն . ինքն է որ մեզ կը նախահնամէ , ու կու տայ կեանք և կերակուր ու հանդերձ և ան ամէնը որ կը վայելենք երկրի վրայ , և պարտաւոր ենք սիրելու զինքն ու շնորհակալ ըլլալ իրմէն՝ իր բարութիւններուն համար :

Գ . Ինչ որ ուզենք երջանիկ ըլլալ և Աստուծոյ բարութիւնն ու սէրը և իր տեսութիւնը վայելել , պարտինք սուրբ ըլլալու ջանալ : Աստուած պիտի չձգէ մեզ երկրի վրայ պարտեզի մը մէջ , հապա երկինքն եղած պարտեզը պիտի տանի մեզ յաւիտեան իր հետը բնակելու համար : « Բարութիւն մը պիտի չպակսեցունէ ուղղութեամբ քալողներէն » : Սաղմ . ձգ . 11 :

Դ . Մարդը ստեղծուեցաւ ժիր և զործունեաց ըլլալու համար՝ գործելով ու պահելով պարտեզը : Ան պարտեզին գեղեցկութիւնը և առատութիւնը բուն իր հոգ տանելէն կախում ունէր . ասանկ ալ՝ մենք ժրջանն ու ճարտարամիտ ըլլալու ենք , և կրնանք ըսել թէ ան որ շատ աշխատասէր է՝ ուրիշներէն աւելի յաջողութիւն կը գտնէ : յատարկակեաց կեանքի մէջ յաջողութիւն ու երջանկութիւն չկրնար ըլլալ . դատարկութիւնը դէպի մեզք՝ և

Թշուառութեան կը տանի մարդը • Թէ որ մարդս ընելու բան մը չունենար, հազար անդամ աւելի դէշ պիտի ըլլար :

Գ. ՄԵՐԻՈՒՆ ՓՈՐՉՈՒԹԵՆԵՆԸ ՎԼԵՅ :

Նոյնք • Բ • 15-17 :

Ն • Բ՞նչ էին ան երկու մասնաւոր ծառերուն անունները, որոնք դրաւ Մատուած պարտեզին մէջը :

Պ • Նոյն կենաց, ու ծառ դիտութեան բարւոյ և չարի :

Ն • Տէրը աս ծառերուն որմէ՞ն չուտել հրամայեց մարդուն :

Պ • Իարիի ու չարի դիտութեան ծառէն : Նոյնք • Բ • 16, 17 : Գ • 2, 3 :

Ն • Ինչո՞ւ Տէրը աս ծառը պարտեզին մէջը տնկեց ու հրամայեց մարդուն որ չուտէ անկէց :

Պ • Ընդհանրապէս համար որ նայի թէ իր պատուիրանքները պիտի պահէ :

Ն • Ի՞նչ որ մարդը սիրէր Մատուած և անոր պատուիրանքները պահէր, ու ան ծառէն չուտեր, Բ՞նչ շահ պիտի ունենար Մատուածմէ :

Պ • Մատուածոյ բարեկամութիւնը :

Ն • Եւ թէ որ Մատուած չարիք և անոր պատուիրանքները չպահէր, հապա աս ծառէն ուտեր, Բ՞նչ պիտի շահէր :

Պ • « Մահը » • քանզի Տէրն ըսաւ, « Ընկէ կերած օրդ անշուշտ պիտի մեռնիս » : Նոյնք • Ե • 12 : Գ • 23 : Յօ՛ւ • Գ • 14-36 : Ե • 24 : Ինք • Գ • 9 : Յօ՛ւ • Ինք • 15 :

Հ . Արամ ու Լուան կարծիք էին Մատուած սիրել և
 աս պատուիրանքը կատարելապէս պահել :

Պ . Հրամանքս : յառ . է . 29 :

Հ . Տէրը մեր առաջին ծնողքը միայն իրենց համար
 փորձութեան մէջ ձգեց , թէ իրենցմէ ետքը եղած տղաք-
 ներուն համար ալ :

Պ . Իչենց տղաքներուն համար ալ : Նննդ . է . 1 ,
 2 : Հոռոյ . է . 12-19 : Կարծի . է . 15 , 21 :
 Վարձ . է . 29 :

Հ . Ի՞նչ որ մեր առաջին ծնողքը իրենց փորձութեանը
 մէջ սուրբ ու երջանիկ մնային , անոնց տղաքները ի՞նչ
 պիտի ըլլային :

Պ . Ենոնք ալ սուրբ ու երջանիկ պիտի ըլլային :

Հ . Իայց թէ որ անոնք մեղաց ու թշուառութեան մէջ
 իյնային , մենք ալ ի՞նչ պիտի ըլլայինք :

Պ . Սէնք ալ անշուշտ մեղքի՝ ու թշուառութեան մէջ
 իյնալու էինք . ինչպէս որ եղաւ :

Հ . Մատուած բարի ծնողքերուն որդւոցը որդրմութիւն
 կը ցուցնէ՞ :

Պ . Հրամանքս , մինչև անոնց հազար ազգը : Եւն
 ի . 6 :

Հ . Եւ չար ծնողքներու չարութիւնը անոնց տղոցը կը
 հատուցանէ՞ :

Պ . Այո . մինչև անոնց երրորդ ու չորրորդ ազգը :
 Եւն ի . 5 :

Արամին ու Լուային պաշտօնն էր Մատուած սիրել ու
 իրեն ֆազանդիլ կատարելապէս՝ որ տեղծեց անոնք ու
 բոլոր ունեցածնին ինքը տուաւ անոնց : Եւ Մատուած
 փորձեց անոնք՝ Վրախտին մէջը , գիտնալու համար թէ

արդեօք պիտի սիրե՞ն ու ֆազանդի՞ն իրեն՝ թէ չէ : Ենոնց մէկ պարզ ու դիւրին պատուէր մը տուաւ որ պահեն . և Մտուածոյ կամացը սահմանադրութիւնն էր փորձել աւանդը՝ չէ՛ թէ միայն իրենց համար , հապա իրենցմէ ետքը եղած իրենց տղաքներուն համար ալ : Մտուած ծնողքները իրենց տղոցը տեղը դրաւ . աս յայտնի կը տեսնենք , ինչու որ երբոր ծնողքներն ինկան , բոլոր տղաքներն ալ ինկան . որպէս թէ Տէրն ասանկ ըսած էր Մշտամին ու Եւային . « Եւ կը հաստատեմ աս բարւոյ ու չարի գիտութեան ծառը պարտէզին մէջ , որ փորձեմ՝ ձեզ թէ արդեօք պիտի սիրէ՞ք ու ֆազանդի՞ք ինծի : Իմէ որ աս ծառէն չուտէք՝ հապա զիս սիրէք ու ինծի ֆազանդիք , անատենը ձեզի ու ձեզմէ ետքը ձեր տղաքներուն ալ Մտուած ես պիտի ըլլամ : Բն դուք՝ ոչ ալ անոնք բնաւ չար բան մը պիտի գիտնան , հապա բարի ու միայն բարի : Եւայ թէ որ աս ծառէն ուտէք և անանկ ինծի չֆազանդիք , ու իս ձեր Մտուածը մէկ դի ձգելու ըլլաք , ես ոչ ձեզի՛ ոչ ալ ձեզմէ ետքը եղած ձեր տղաքներուն Մտուած պիտի ըլլամ : Իմ շնորհքս պիտի հեռանայ ձեզմէ . դուք և անոնք պիտի կորսընցունէք բոլոր ձեր բարութիւնները և երջանկութիւնները , ու շարունակ չար պիտի գիտնաք : Զեր բոլոր սերունդը մեղք , աշխատութիւն , տրտմութիւն , ցաւ , մահ պիտի ունենան թէ՛ աս աշխարհիս մէջ ու թէ՛ գալու աշխարհիս մէջ . ես ձեր առջևը կը դնեմ կեանքն ու մահը ձեզի ու նաև ձեր տղաքներուն համար՝ :

Եւ էր մեր առաջին ծնողացը փորձութիւնը , և անոնք բոլորովին կարող էին անոր համբերել : Ենոնք կարող էին կայնելու , բայց թէ որ ուզէին՝ կրնային իյնալ . ուստի անոնք որ ինկան՝ իրենց յանցանքովն էր :

Ե . Մշտամն ու Եւան փորձուեցան , և չէ՛ թէ միայն իրենց համար , հապա իրենց տղայոց համար ալ , այսինքն՝ մարդոց ցեղին ամենուն համար : Իմէ որ անոնք կայնէին , մենք ալ անշուշտ պիտի կայնէինք . թէ որ անոնք իյնային , մենք ալ անշուշտ պիտի իյնայինք , ինչպէս որ եղաւ : Եւ յսպէս մեր առաջին ծնողքներուն հետ մենք ալ փորձուեցանք : Եւ անոնք փորձուեցան բոլորովին բաց ու յայտնի

դիւրին փորձութիւնով մը՝ որ մեծ ու երեւելի փորձ մըն էր ան . ինչու որ չէ թէ միայն իրենց երջանկութիւնը երկինքին մէջ կամ թշուառութիւնը դժոխքին մէջ անկէջ կախում ունէր, հապա իրենցմէ ետքը եղած իրենց միջոնաւ որ տղաքներուն ալ երջանկութիւնը երկինքին մէջ՝ ու թշուառութիւնը դժոխքին մէջ :

Ի . Մտուած ասանկ հաճեցաւ որ անոնք փորձուին իրենց համար՝ ու մեզի իրենց տղաքներուն համար . ինքը մեզի չհարցուց . անատենը մենք ծնած չէինք . բայց թէ որ ծնած ըլլայինք , անշուշտ պիտի ընդունէինք աս բանը . ուրեմն զգանք որ Մտուծոյ կամքը անչափ իմաստուն ու արդար է , և թէ ամէն բաները շիտակ ըրած է :

Գ . Մտուած ան ատենէն մինչև հիմա միշտ այնպէս կ'ընէ , այսինքն ծնողքները իրենց զաւկըններուն տեղը բռնել կու տայ աւելի կամ նուազ աստիճանով մը . ինչպէս որ ծնողքներն են , անանկ ալ ընդհանրապէս տղաքները պիտի ըլլան . թէ որ ծնողք ենք՝ բարի ըլլանք , որ մեր տղաքներուն ալ բարի ըլլայ . թէ որ բարի ծնողաց զաւկընք ենք՝ աշխատինք անոնց նմանիլ . և թէ որ չար ծնողաց զաւկընք ենք , լանք Մտուծոյ առջև անոնց չարութեանը համար , և աղօթենք իրեն որ մեզ արդարացունէ ու յաւիտենական կենաց արժանի ընէ :

Դ . Տէրը փորձեց Մոամ ու Եւան Դրախտին մէջը . անոնք Մտուծոյ ստեղծուածներն էին , և պարտաւոր էին սիրել Մտուած ու անոր նազանդիլ . մենք ալ անոնց տղաքները՝ Մտուծոյ կը վերաբերինք և պարտինք զինքը սիրել ու իրեն նազանդիլ . մենք ալ փորձութեան մէջ ենք , բայց մեր փորձը տարբեր է անոնց առաջին փորձութեանէն : Մ,ս է մեր փորձութիւնը . Մտուած կը սպասէ մեզի ամէն օր՝ տեսնելու թէ պիտի դառնանք իրեն ապաշխարելով ու հաւատաւրով իր Որդւոյն Հիսուսի Վրիստոսի : Ուստի լաւ գործածենք աս փրկութեան պատահուածութիւնը որ ունինք :

Գ . ՄԵՐՈՒՈՒՆ ԵՌԵՑՆԻՆ ՄԵՂԼՔՆԵ ՈՒ
ԻՅՆԱԼԸ :

ՆՊՆՊ . Գ . 1-13 :

Ն . Տէրը փորձեց Մարմ ու Եւան Ղրախտին մէջը .
անոնք ինկածն թէ չէ :

Պ . Ինկան :

Ղ . Մտնոք ճրչափ ատեն կեցան պարտեզին մէջ իրենց
մեղանչելէն ու իյնալէն առաջ :

Պ . Չենք գիտեր ճշգիւ , բայց կ'երեւայ թէ քիչ
ատեն :

Ն . Ի՞նչ էր անոնց մեղքը :

Պ . Երգելեալ պտուղէն ուտելին էր :

Ն . Մտնոք ճրն առաջ կերաւ :

Պ . Եւան :

Ն . Եւան ի՞նչպէս կերաւ ան :

Պ . Սատանայէն փորձուելով : (Յճ . Ը . 44 :

Ն . Սատանան ի՞նչ կերպարանքով ցուցուց ինքզինքը
Եւային՝ երբոր փորձեց անիկայ :

Պ . Օձի կերպարանքով : ՆՊՆՊ . Գ . 1-5 :

Ն . Մարմ ի՞նչպէս մեղանչեց :

Պ . Եւայէն փորձուելով : ՆՊՆՊ . Գ . 6 :

Ն . Մտնոք արգելեալ պտուղն ուտելէն ետքը շուտով
գիտցան որ մեղանչեցին :

Պ . Նրամերես . և ամէցան ու վախցան : ՆՊՆՊ .
Գ . 7 :

Ն . Երբոր Տէրոջ գալը լսեցին , ի՞նչ ըրին :

Պ . Ինքզինքնին պահեցին : ՆՊՆՊ . Գ . 8 : Երբ՝
ԻԳ . 24 :

Ն . Տէրն ի՞նչ ըսաւ Մարմին :

Պ . “ Ո՞ւր ես ” :

Ն . Եղամ թո՛ւզ պատճառ բերաւ Տէրոջը անկէջ պա-
հուրտեւուն համար :

Պ . “ Վախցայ , ինչու որ մերկ էի ” : ԿՅճ . Գ .
20 : Գ . 18 :

Ն . Երբոր Տէրն անոնց մեղք գործելուն վրայով
հարցուց , խոստովանեցան եթէ ինքզինքնին արդարա-
ցուցին :

Պ . Ինքզինքնին արդարացունել ուզեցին : ԿՅճ .
Գ . 11-13 :

Ն . Եղամ որ՞ն վրայ ձգեց յանցանքը :

Պ . Եւային վրայ : ԿՅճ . Գ . 12 :

Ն . Եւան որ՞ն վրայ ձգեց յանցանքը :

Պ . Օձին վրայ : ԿՅճ . Գ . 13 : ԿՍԺ . Բ . 14 :
Բ ՍԻՆԸ . ԺԿ . 3 :

Ն . Ընոնց ինքզինքնին արդարացունելը Տէրը ընդու-
նեց :

Պ . Չէ՛ , չընդունեց :

Ն . Ի՞նչ պէտք էր որ ընէին :

Պ . Սեղփերնին խոստովանելու էին : ՎՆԸՐ . ԺԶ .
13 : ԿՅճ . Կ . 9 :

Ն . Ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Գիորջը անոր վրայով որ իր
մեղքերը կը ծածկէ :

Պ . “ Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չգտա-
ներ . բայց պատճառ խոստովանողն ու մէկզի ձգողը ողոր-
մութիւն կը գտնէ : ՎՆԸՐ . ԻԸ . 13 :

Մէկը չկրնամք ճշդիւ հաստատել թէ Եղամ ու Եւան
Ղրախտին մէջը դրուելէն որչափ ատեն ետքը արգելեալ
պտուղէն կերան , և սրբութեան ու երջանկութեան վի-

ճակէն՝ մեղքի ու թշուառութեան վիճակի մէջ ինկան օրաց կը կարծուի թէ շատ երկար ատեն պիտի չըլլայ :

Աս իյնալուն առաջին գրգողը Սատանան էր , որ պատահութիւն գտնելով՝ ինքզինքը օձի կերպարանքով ծածկեց և փորձեց կնիկը երբոր մինակ էր : Աւան անոր փորձութեանը մտիկ ըրաւ . ծառին վրայ նայեցաւ՝ որ պտուղը գեղեցիկ էր տեսնելու , և ուտելու բարի կը թուէր . կը փափաքէր անիկայ ուտելու , և մանաւանդ անիկայ ուտելով կը կարծէր որ իմաստուն պիտի ըլլար , իր աչքերը պիտի բացուէին , և Աստուծոյ պէս պիտի ըլլար և բարին ու չարը պիտի գիտնար : Առաւ պտուղէն՝ ինք կերաւ և իր էրկանն ալ տուաւ , և ան ալ կերաւ : Այսմ կերաւ անիկայ գիտութեամբ , խորհրդածութեամբ , կամաւ , ինչու որ « խարուած չէր » : Ինք իր կնկանը խօսքին աւելի մտիկ ըրաւ , քան թէ Աստուծոյ պատուիրանքին . մեղք գործածնուն պէս աչքերնին բացուեցան . գիտցան յանցանքնին : Խիղճնրնին տանջեց իրնք , ամչցան . և չէ թէ միայն ամբիջան , հապա վախցան ալ . անոնք Աստուծոյ ներկայութենէն ստկացին , և իրմն փախան . օրաց անօգուտ էր անոնց փախչիլը : Աստուած կանչեց անոնք իր առջևը . անոնք ինքզինքնին արդարացունելու ջանք ընելով՝ աւելի շատցուցին իրենց մեղքերը : Անոնց պարտաւորութիւնը իրենց ըրած մեղքը խոնարհարար խոստովանին ու ինքզինքնին Աստուածային ողորմութեանը յանձնելն էր . Աստուած չընդունեց անոնց ինքզինքնին արդարացունելը , ինչու որ մեղքը չկրնար արդարանալ :

Ա . 'Ուրք հիմա հասկըցաք թէ ինչպէս մեղքը աս աչխարհքը մտաւ մեր բոլոր տառապանքներովը . մեղքը սատանային ձեռքովը բերուեցաւ՝ որ անիկայ ամէն արդարութիւններուն թշնամին է : Ինքն աշխարհի սկիզբէն մարդասպան է . երկնից ու երկրի մէջ մեղքին հայրն ինքն է . և ինկած հրեշտակներուն ու մարդոց չարութիւններուն համար՝ որ ինքն ըրաւ և կ'ընէ , պատասխան պիտի տայ դատաստանին օրը : Ինչպէս որ մեծագոյն մեղաւորը ինքն է , անանկ ալ բոլոր տիեզերքի մէջ ամենաթշուառ էակն ինքը պիտի ըլլայ :

Բ . Օգոյշ կեցիք որ մեկու մը մտիկ չընէք երբոր կը

փորձէ ձեզ գէշութիւն ընել տալու : Եւան մտիկ բրաւ ու ինկաւ . թէ որ դուք ալ փորձութեան հետեւելու ըլլաք , դուք ալ պիտի խնայք : Մէկ դի՛ ձգեցէք չար փորձիչը , ո՛վ որ ըլլայ թող ըլլայ , ձեզմէ հետու թող կենայ , կամ դուք ինքզինքնիդ հեռացուցէք անկէց . մեր փրկչին օրինակին հետեւեցէք : Սաղմ . Գ . 1-11 : ԺԷ . 21 , 33 :

Գ . Դուք բուն ձեր զօրութեանը մի՛ ապաւինիք . եթէ Եղամ ու Եւան սուրբ վիճակին մէջն ըլլալով ինկան , մենք որչափ դիւրութեամբ պիտի խնանք մեղանչական վիճակի մէջ ըլլալով . աղօթեցէք Մտուծոյ ըսելով , թէ “Տէ՛ր , մեզ փորձութեան մէջ մի՛ ձգեր , հապա չարէն փրկէ մեզ” :

Դ . Եւային՝ Եղամը մեղք գործելու փորձելը կը ցուցնէ թէ ի՛նչպէս մեծ ազգեցութիւն կրնայ ունենալ մէկը մէկային վրայ : Երկիններն ու իրենց կնիկները մեծ ազգեցութիւն ունին իրարու վրայ՝ բարիի կամ չարի : Մեր շատ մօտ ու սիրելի բարեկամները և ազգականները շատ անգամ մեր ամենայաջող փորձիչները կ'ըլլան . աղօթինք Մտուծոյ որ ոչ մէկը փորձէ մեզ , ոչ ալ մենք մէկէ մը փորձուինք . այլ ջանանք որ մենք ամէն մարդիկ դէպի՛ Մտուած առաջնորդենք և չէ թէ Մտուծմէ հեռացունենք : Գ թմադ . իս . 25 : Հոբ . Բ . 9 :

Ե . Մտուծոյ դէմ մեղանչող մարդ մը չկրնար երջանիկ ու բարեյաջող ըլլալ : Սատանան և իր հրեշտակները երկինքին մէջ մեղանչելուն պէս՝ շուտ մը ամօթով ու վախով լեցուեցան Մտուծոյ առջևը , և յաւիտենական դատապարտութեան տակ ինկան : Եսանկ ալ մենք մեղքին համար կ'ամչանք ու կը վախնանք , և թէ որ չապաշխարենք՝ միտքերնիս հանդարտութեան մէջ պիտի քալայ , և խորունկ տրտմութեան մէջ պիտի թաղուինք յաւիտեան :

Զ . Մեղք մը չկրնար ծածկուիլ . զուր տեղը պիտի փախչինք Մտուծմէ , կամ մեղքերնիս իրմէն պահենք : Ինքն ամէն տեղ ներկայ է , և ամէն բաները դիտէ ու կրնայ կանչել մեզ իր առջևը ամէն բոպէ :

Է . Մեղքը չկրնար անդատապարտ մնալ . մէկ մեղքը

մէկայլն մեծ կրնայ ըլլալ, բայց մեղքը թէ՛ մեծ կամ թէ՛ պզտիկ՝ չկրնար անպատիժ մնալ :

Ը . Եւ մեր պարտաւորութիւնն ու ապահովութիւնը մեղքերնիս խոստովանելէն ու մէկ դի ձգելէն կախում ունի : Թո՛ւ որ մենք խոնարհաբար խոստովանինք մեր մեղքերը և աղաչենք Վստուած որ Վրիստոսի համար թողութիւն շնորհէ մեզի, ինքը պիտի շնորհէ : Յոյս չկայ անոնց համար՝ որ չեն ուզեր խոստովանիլ ու մէկ դի ձգել իրենց մեղքերը :

Է . ՄԵՐ ԵՌԵՊՒՆԻՆ ԾՆՈՂԱԿՆ ԻՅՆԵԼՈՒՆ ՎՄԵՅ :

1 . Ընոնք անիծուեցան ու Պրախտէն դուրս ձգուեցան :

Շձնդ . 4 . 1-24 :

Ն . Տէր Վստուած բարկացաւ Նդամին ու Եւային իրենց մեղանչելուն համար :

Պ . Նրամերես :

Վանզի Վստուածոյ բարկութիւնը երկինքէն կը յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանը և անիրաւութեանը վրայ, որոնք ճշմարտութիւնը անիրաւութեամբ բռներ են :

Նոով . ան . 18 : Վստուած արդար դատաւոր է . ու Վստուած Դդաւորին ամէն օր բարկացած է : Սող . Է . 11 : Եւէց ԼԻ . 6 , 7 :

Ն . Նազ որո՞ւ ցուցուց Վստուած իր բարկութիւնը, սատանայի՞ն՝ Եւայի՞ն՝ թէ՛ Նդամին :

Պ . Եւմենէն առաջ մեղանչող սատանային :

Ն . Տէրը Ի՞նչպէս անիծեց անիկայ :

Պ . “ Եւմեն անասուններէն և դաշտին ամէն դազաններէն անիծեալ ըլլաս ” : Շձնդ . 4 . 14 , 15 :

▲ . Տէրը միայն ՏՃՆ անիծեց թէ օձի կերպարանք մտած սատանան ալ :

Պ . Երկուքն ալ :

▲ . Եւ թո՛ւ ըսաւ Եստուած կնկանը :

Պ . “ Կու յղութեանդ ցաւերը խիստ պիտի շատցունեմ ” : Նովոտ . Գ . 16 :

▲ . Եւ թո՛ւ ըսաւ մարդուն :

Պ . “ Երկիրը քու պատճառովք անիծեալ ըլլայ ” : Նովոտ . Գ . 17-19 :

▲ . Երկիրն թո՛ւ պիտի բուսցունէր :

Պ . “ Փուշ ու տատասկ ” :

▲ . Երամ թո՛ւ պէս պիտի ստանար իր հացը :

Պ . “ Երեսին քրտինքովք ”

▲ . Եւ թո՛ւ բանի պիտի դառնար :

Պ . Նովոտ . “ Նովոտ էիր դուն ու հող պիտի դառնաս ” :

▲ . Տէրը անատենը թո՛ւ խոստմունք ըրաւ :

Պ . Տէրը անատենը ողորմութեամբ Փրկիչ մը խոստացաւ Երամին ու Եւային և բոլոր իրենց կորսուած տղաքներուն :

Եւ քուկին ու կնկանը մէջ տեղը , և քու սերունդիդ ու անոր սերունդին մէջ տեղը՝ թշնամութիւն պիտի դնեմ . ան քու դուրսդ պիտի ջախջախէ , և դուն անոր զարշապարը պիտի խայթես : Նովոտ . Գ . 15 : Հապա Կրիստոսի պատուական արիւնովք՝ որպէս թէ ամբիծ ու անարատ գառի մը . որ առաջուց ճանչցուած էր աշխարհիս սկիզբէն առաջ : Նովոտ . Գ . 19 , 20 : Ենոր երկրպագութիւն պիտի ընեն երկրի վրայ բոլոր բնակողները , որոնց անունները աշխարհիս սկիզբէն 'ի վեր մերթուած Վառնուկին կենաց գրքին մէջը գրուած չեն : Յոյս . Ժ Գ . 8 :

Հ. Տէրը ի՞նչ տեսակ հանդերձ շինեց Ադամին ու Եւային հազցունելու համար :

Պ. « Աշիէ հանդերձ » : Կճնդ . Գ . 21 :

Հ. Տէրը Ադամն ու Եւան Դրախտին մէջը կենալու թողժւց , ուր որ կենաց ծառէն պիտի ուտէին ու յաւիտեան ապրէին :

Պ. Ձէ' . այլ դուրս վռնտեց անոնք : Կճնդ . Գ . 22-24 :

Հ. Եւ Ադամ ապրելու համար ի՞նչ պիտի ընէր :

Պ. « Երկիրը պիտի գործէր » :

Հ. Դրախտին մէջ ի՞նչ դրաւ Աստուած կենաց ծառէն անոնք հեռու պահելու համար :

Պ. « Բէրովբէներն ու բոցեղէն սուր »

Տէրը բարկացաւ Ադամին ու Եւային և իր բարկութիւնը ցուցուց անոնց . բայց կարգաւ սկսեց . առաջ խիստ հին ու չար մեղաւորին . և ամէն մէկը անիծելէն ետքը , Ադամին ու Եւային կաշիէ հանդերձներ հազցուց , և ետքը անոնք Դրախտէն դուրս վռնտեց Աննաց Կառէն չուտելու համար . անոնք կորսնցուցին Աստուծոյ շնորհքը և Աննաց Կառին համար ունեցած իշխանութիւնին , և բնաւ չկրցան նորէն հոն դառնալ հրեղէն սուրով պաշտպանող քէրորէին համար , որ Աննաց Կառը պահելու կեցեր էր : Սարգը հիմա երկիրը գործելու վրայ էր իր ապրուստը ճարելու համար , և Աստուած ալ հեռացուց Ադամէն իր բարեկամութիւնը :

Ե. Անդանչիլէն ետքը միշտ գիտէք որ Աստուած պիտի բարկանայ ձեզի , և անշուշտ պիտի պատժէ ձեզ , թէ որ չապաշխարէք :

Բ. Եւ նախկին ու մեծ մեղաւորները թող խիստ վախնան , ինչու որ Աստուած ընդհանրապէս առաջ անոնք պատժել կը սկսի . ու շատ սաստիկ կը պատժէ :

Գ. Երբոր կը տեսնէք օձին երկրի վրայ սողալը , որ

ատելի է մարդուն ու անասուններուն, որ ամէն մէկը անոր գլուխը ջախջախել կուզէ մեռցունելու համար, և անիկայ ալ կը ջանայ անոնք խայթել, անատենը յիշեցէք որ Մատուած անիծեց սատանան օձով. անէծքը վնասեց օձին՝ անոր մեջէն սատանային անցնելով :

Կ. Սատանան անիծուեցաւ բոլոր էակներէն ցած ու անարգ՝ խիստ անզոննելի և ատելի ըլլալու, և վերջապէս իր գլուխը ջախջախուելու ու ոտքի տակ կոխուելու համար : Բոլոր տիեզերքը պիտի տեսնէ անէծքին կատարուիլը. ասանկ՝ սատանան և բոլոր իր չար գործքերը ստակալի վախճան մը պիտի ունենան. ուստի հրաժարինք իրմէն ու իր բոլոր գործքերէն. թէ որ իր կողմը դառնալու ըլլանք, մենք ալ իր հետը պիտի իյնանք :

Ե. Մարդը իյնալէն ետքը շուտով Մատուծոյ ողորմութիւնովը փրկիչ մը պատրաստուեցաւ, որ Յիսուս Վերբառու է. անիկայ կարող եղաւ սատանային գլուխը ջախջախել և անոր գործքերը փձացընել. մենք պարտինք նայիլ իրեն մեր Մզատիչին պէս, և իր գորութիւնովն ու օգնութիւնովը մեղքն ալ, սատանան ալ պիտի յաղթենք : Ար կարծուի որ մեր առաջին ծնողքը ապաշխարեցին ու հաւատացին աս խոստացեալ փրկիչին, և ասանկ մեռան ու երկինք գացին :

Չ. Բոլոր հիւանդութեան, տրտմութեան, ցաւերու, աշխատութեան, ու մահին պատճառը աս աշխարհին մէջ մեղքն է. բոլոր թշուառութեան աղբիւրը մեղքն է :

Ը. Երբոր Տէրը վռնտեց Մդամն իր ներկայութենէն և շնորհքէն, բոլոր անոր սերունդն ալ կրնանք ըսել թէ վռնտուեցան նոյն ատենը :

Ր. Մատուծոյ ներկայութիւնը և շնորհքը՝ որն որ Մդամ կորսնցուց ու իրմով մենք ալ կորսնցուցինք, նորէն կ'ընդունինք Յիսուս Վրիստոսով : Մենք միայն Վրիստոսով կրնանք Մատուծոյ գալ. Միակայ է ճանապարհը, ճամբարութիւնն ու կեանքը :

Տ. Բայց Մատուած իր ներկայութիւնը և իր շնորհքը Յիսուս Վրիստոսով նորէն կու տայ միայն անոնց՝ որոնք որ բռն ինքը կ'ընտրէ : Հօ՛ւ. Կ. 37-44. և այլն :

Վանդի մարդ մը չգար Վրիստոսին՝ թէ որ Հայրը չառաջնորդէ անոր : ասանկ բոլոր մարդկային ցեղն Մատուծոյ գերագոյն ողորմութենէն կախում ունի :

2 • Մեր Առաջին Նորոգաց բոլոր սերունդը կորսուեցաւ իրենց մէկ մեղքովը :

Հօով . Բ . 12 - 19 :

Հ • Ադամ ու Եւան Վրախտէն վռնտուելէն ետքը ի՞նչ եղան :

Պ • Մատուծոյ դէմ մեղանչելնուն համար իրենց արդարութիւնը կորսընցուցին ու Տէրովը առջևը մեղաւոր եղան :

Հ • Իրենց սիրտը ի՞նչպէս եղաւ :

Պ • Սեղանչելէն առաջ անոնք կատարելապէս սուրբ էին , անոնց սիրտերը բարի էին . բայց մեղանչելէն ետքը անոնց սիրտերը չար եղան :

Հ • Տէրը աս փոփոխութեանը համար ի՞նչպէս վարուեցաւ անոնց հետ :

Պ • Տէրը ետ քաշուեցաւ անոնցմէ իր ներկայութեանը և սիրոյն անարժան սեպելով անոնք :

Հ • Յանցանքն որ՞անն էր որ անոնք իրենց սրբութիւնն ու երջանկութիւնը և իրենց Մատուածը կորսընցուցին :

Պ • Բուն իրենցն էր յանցանքը :

Հ • Ես իրենց յանցանքովը միայն իրե՞նք ինկան :

Պ • Չէ , երբոր իրենք ինկան , բոլոր իրենց տղաքներն ալ ինկան :

Ադամով ամէնը կը մեռնին : ան Աբել . ԺԷ . 22 : Մէկուն յանցանքովը շատերը մեռան : Հօով . Ե . 15 :

▲ . Իարի սիրտերով աշխարհ կու գանք , ինչպէս որ մեր Արամ նախահայրը մեղանչելէն առաջ ունէր :

Պ . Չէ . գէշ սիրտերով , ինչպէս որ ինքը մեղանչելէն ետքն ունէր

▲ . Որո՞ւն նմանութեամբը զաւակ ունեցաւ կ'ըսէ Աստուածաշունչը :

Պ . Իր նմանութեամբը : Շնոր . է . 3 :

▲ . Անր Փրկիչն ի՞նչ կ'ըսէ անոր վրայով՝ որ մարմնէն ծնած է .

Պ . “ Արամինէն ծնածը մարմին է ” : Յօհ . Գ . 6 : Յօբ . ԺԳ . 4

▲ . Արամին աս մէկ մեղքը ի՞նչ հետեանք սուծցաւ մեր վրայ :

Պ . Արամին աս մէկ մեղքին համար է որ մենք գէշ սիրտ և խանգարեալ բնութիւն կ'ունենանք ու ասանկ մեղքի տակ կ'իյնանք , և Աստուծոյ բարկութիւնը վրանիս կու գայ , ու հիւանդութիւն , տրամուլթիւն , աշխատութիւն , ցաւ ու մահ կ'ունենանք : Աստվ . Գ . 12-19 : Ին Աորեի . ԺԵ . 21 , 22

▲ . Երբոր մենք կը ծնանինք՝ թէ որ Աստուած մեր սիրտերը չփոխէ , մեր ներսի դին բարութիւն կայ :

Պ . Չէ :

Վիտեմ որ իմ ներսիդիս՝ այսինքն իմ մարմինիս մէջ բարի բան մը չընակիր , ինչու որ կամեցողութիւն կայ քոյն , բայց բարին 'ի գործ դնելը չեմ գտներ : Աստվ . Է . 18 : Ին Աորեի . Ի . 14 :

▲ . Առանց աս խանգարեալ բնութեան բնաւ մարդ մը ծնաւ աշխարհիս մէջ :

Պ . Այն միայն մարդն է իսուս Վրիստոս : Ղուս . Ի . 35 :

▲ . Արամէն մինչև աս օրս մեղաւոր էին բոլոր մարդիկ : Jones' Catechism. Armenlan. 5

Պ . Հրամներես :

Հ . Ի՞նչպէս կը նայի Մատուած աշխարհի վրայ :

Պ . Սեղփով լեցուած ու կորուած աշխարհի պէս :

Տէրը երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն վրայ որ տեսնէ թէ՛ կ'աճարեց արդեօք իմաստուն մէկը որ զՄատուած փնտռէ : Եւ մէքը խոտորեցան մէկ տեղ , անպիտան եղան . աղէկութիւն ընող մը չկայ , մէկ մըն ալ չկայ : Սողմ . ԺԷ . 2 , 3 :

Հ . Եւ մէն մարդ իր մեղաւոր ըլլալը կը զգայ :

Պ . Հրամներես . մեր խղճմտանքը ինչպէս և Մատուած ծաւունը միշտ կը զըուցէ մարդոց՝ իրենց մեղաւոր ըլլալը :

Հ . Ուրեմն բոլոր աշխարհի վիճակը ի՞նչպէս է :

Պ . « Յանցաւոր՝ Մատուածոյ առջեւ » : Սողմ . Թ . Բ . Գ : Եփես . Բ . 3 :

Հ . Թ՛մէ որ առանց սրտի փոփոխութեան իրենց մեղքերուն մէջը մեռնին , ի՞նչպէս պիտի պատժուին :

Պ . Ընդհանրապէս պիտի պատժուին յաւիտենական կրակին մէջ : Սողմ . ԻԵ . 41-46 . և այլն :

Երբ որ Եւան կորսնցուցին իրենց արդարութիւնը և ճշմարիտ սրբութիւնը՝ իրենց մեղք գործած ըրպէին . անոնք ապականեալ ու չար եղան սիրտով ու կեանքով . Մատուած երեսէ ձգեց անոնք , ու իրենց ամէն քաշած նեղութիւններուն պատճառը բուն իրենց մեղքն էր : Երբ որ անոնք ինկան , իրենց տղաքներն ալ ինկան . ինչու որ մեր Եւաջին Նոնողքը փորձուեցան նաև իրենց տղաքներուն այսինքն մեզի համար :

Ուստի Երամին՝ խանգարեալ ու մեղաւոր Երամին զաւակ ծնաւ բուն իր խանգարեալ ու մեղաւոր օրինակով : Չար հայրը չար զաւակ ունեցաւ . մարմինէն ծնածը մարմին էր . քանզի միշտ նմանն զնմանը կը ծնանի . մենք աշխարհ կու գանք գէշ սիրտերով , հակառակ

Մտուծոյ, ու շարին հակամիտեալ . մարդկային ցեղէ բնաւ մէկը սուրբ շնաւ աս աշխարհը, բայց միայն մարդն ճիսուս Վրիստոս . ու ան ալ յատուկ Մտուծոյ գորութիւնովն էր : Եւ Մշամին մինչև հիմա բոլոր մարդիկ մեղանչեցին, ինչպէս որ ամէն մարդ կը զգայ ու գիտէ իր մեղաւոր ըլլալը : Մտուած բոլոր աշխարհի վրայ՝ մեղաւից ու կորսուածի պէս կը նայի, ու աշխարհ իր առջևը յանցաւոր կ'երևնայ իր բարկութեանը տակն ինկած : Իոլոր աս մեղքն ու թշուառութիւնը մեր Մտաջին Նճանդացը մեղքին հետեութիւնն է . ատ մեղքը կործանեց մարդկային սերունդը . Մտուած անանկ կը վարուի մարդոց հետ, որպէս թէ անոնք բուն Մշամին մեղքը գործած էին . քանզի ճիշտ ան որ Մշամին վրայ եկաւ, իր ինչաւնէն ետքը՝ ճշդիւ իր տղաքներուն վրայ ալ կու գայ : Ընոր գործին հետեանքները իրենց վրայ կ'ընդունին, ճիշտ որպէս թէ անոնք գործած էին ան . անոնք արդարութենէ ու Մտուծոյ շնորհքէն զրկուած են . ազականեալ են ու տգէտ, ցաւի ու փորձութեան տակ ինկած են, ու ենթակայ անցաւոր և յաւիտենական մահին :

Ե . Սեր Մտաջին Նճանդացը մեղանչելուն ետքը իրենց վարքը և վեճակը որչափ փոխուած էին . անոնք կորսնցուցին իրենց սրբութիւնն ու իրենց երջանկութիւնը : Մտուծոյ տղաքներն ու Երկնից ժառանգներն ըլլալուն տեղը՝ ստատանայի տղաքներ ու Վժռիքի ժառանգներ եղան : Ի՜նչպէս հիանալի, ի՜նչպէս խորունկ, և ի՜նչպէս ստակալի է անոնց ինչալը :

Ի . Իրենց զաւկըներուն վարքն ու վեճակը ի՜նչպէս փոխուեցան . երբոր անոնց Մտաջին Նճանդան ինկան, իրենք ալ ինկան . բոլոր մարդկային ցեղը սուրբ ու երջանիկ կրնային ըլլալ . ու բոլոր Երկիր օրհնութեան ու կենաց Վրախտ մը ընել : Բայց հիմա բոլոր մարդկային ցեղը մեղաւոր ու թշուառական են, և երկիրը անիծեալ է, ու մթութիւնով և վայով ու մահով ծածկուած :

Գ . Բայց մեր Մտաջին Նճանդացն ու մեզի իրենց տղայոցը համար փրկութիւն եղաւ : Մտուած Փրկիչ մը պատրաստեց . արդարն ճիսուս Վրիստոս . Մտուած ամէնքը մեղքի տակ դրաւ որ ողորմի ամենուն վրայ :

“Մհա Մստուծոյ Պատնուկը, որ աշխարհի մեղքը կը վերցունէ” : Մնանկ է նէ շարունջանք . ահա պատրաստ դեղը, և անանկ մէկ դեղ մը՝ որ ամենուն բաւական է : Վերխառս ետ կը դարձունէ մեզի ինչ որ Մդամ կորսընցուց : Պէտք է մեզի ուրախութեամբ Վճիքը և Իր փրկուած թիւնը ընունիլ, ու շնորհակալ ըլլալ Մստուծմէ իր մեզի ցուցուած սիրոյն համար : Ուստի պատուե՛նք մեզի տրուելու շնորհաց մեր ամէն միջոցները, այսինքն՝ Մահատարան կարդալը, աղօթք ընելը, և այլն :

Պ . Պէտք է մեզի որ մէկ մեղք մըն ալ գործելէն վախնանք, որչափ չնչին որ երևայ ան : Երբոր մենք մեղքի մէջ քայլ մը ընելու ըլլանք, չենք դիտեր թէ ուրիշ ինչ քայլեր պիտի հետեւին, կամ թէ ինչ թշուառութիւններ մեր վրայ ու մեր ընկերներուն վրայ պիտի բերենք : Միայն սրբութիւնն է խաղաղութիւն ու ապահովութիւն :

Ե . Ենաւ չմոռնանք որ մենք չար սիրտերով ապականեալ ծնած ենք, որ բնականաբար սէր չունինք Մստուծոյ ու սուրբ բաներուն : Մենք մեղքին հակամտեալ ենք . մենք ՚ի մանկութենէ մեղքին կը հետեւինք . ի՞նչ սոսկալի չարութիւններու հասնելու էինք՝ (որովհետև մեր մէջը՝ ամենեւին բարի բան մը չունինք մենք մեզմէ առ Մստուած) թէ որ Տէրը ո՛ր և իցէ ճամբով մը մեզ ետ չգարձունէր : Ենականաբար մեր ընթացքը մանկութեան օրորոցէն մինչև դերեզման՝ դէպ՛ի վար դժոխքը կ'իջնէ . մենք մեզմէ ո՛չ զօրութիւն ո՛չ կարողութիւն ունինք, և ո՛չ ալ կամք ետ դառնալու առ Մստուած . ուրեմն բնականաբար մարդիկ սաստկապէս չար ու կորսուած վիճակի մէջ են :

Չ . Մս ապականեալ բնութիւնը պարտի փոխուիլ, ու Սուրբ Հոգիին զօրութիւնով փոխուիլ, թէ չէ՛ չենք կրնար Մստուած տեսնել :

Ե . Ուստի պարտինք լալ Մստուծոյ առջևը մեր առաջին ծնողաց իյնալը, մեր սոսկալի ապականութիւնը բնութեամբ ու կրթութեամբ . և պարտինք խոստովանիլ Նրին որ մենք անմաքուր ենք . և Սուրբ Հոգիին զօրութիւնով նոր սիրտ մը ունենալու՝ ու Տէր Հիսուս Վերխառսով մեր մեղքերուն համար թողութիւն գտնելու պարտինք խնդրել իրմէն :

Ը . Բոլոր աշխարհը մեղքի մէջ ու Մատուծոյ բարկութեանը տակ ինկած է : Մենք ճրջափ ջննալու ենք որ անիկայ փրկութեան ճամբուն գիտութեանը բերենք . ճրջափ աղօթելու ենք Մատուծոյ՝ որ իր Լեւտարանը տարածէ բոլոր աշխարհի մէջ , ու Ադամին բոլոր կորսուած տղաքները փրկելու հասցունէ :

(ձ) . Հատկապէս թող ծնողքները զգան թէ « մարմնէն ծնածը մարմին է » . և թէ շնորհքը բնութենէն չլար , հապա Մատուծոյ պարգևն է ան . ու բնաւ չգաղարին աղօթելէն որ իրենց տղայոց ապականութիւնը վերցուի՝ ու Հիսուս Քրիստոսով նոր արարածներ ըլլան : Կաև ամէն Քարոզիչներն ու Վարժապետներն ալ նոյնպէս զգալով , իրենց ունկնդիրներուն ու աշակերտներուն ալ նոյնն ընեն : Փրկութիւնը Տէրոջմէն է , մեր բաւականութիւնը Մատուծմէ է (ւ) :

չ . Փրկութեան ՆԵՄՈՒՄՆԵՆ ՎՄԵՏ :

1 . Մատուած կը պատրաստէ մեզի համար կատարեալ փրկութիւն :

Եփե . ք . 1-22 :

Զ . Ադամ ու Եւան մեղանչելէն ետքը Տէրն անոնք ու անոնց տղաքները յաւիտեան մեղքի ու թշուառութեան մէջ կորսուելու թողո՞ւց :

Պ . Չէ :

ւ . Ուրեմն թի՛վ է Պողոսը՝ կամ թի՛վ է Ապղոսը . պաշտօնեաներ են , որոնցմով հաւատացիք . և ինտոր որ Տէրը տուաւ անոնց ամէն մէկուն : Ես անկեցի , Ապղոսը ջուր տուաւ , բայց Մատուած ամենուց : Ուստի ո՛չ անկողը բան մըն է , ո՛չ ջուր տուողը , հապա Մատուած՝ որ ամենուց : ւ Կորնթ . Գ . 5-7 :

ձ . Ի՞նչ կ'ըսէ Տէրն ասոր վրայով :

Պ . « Ինչպէս ես կենդանի եմ , կ'ըսէ Տէրը , չեմ ուզիր մեղաւորին մեռնիլ , հապա չարը դառնայ իր ճանապարհէն ու ապրի . դարձի՛ եկէք , դարձէք ձեր շարձանապարհէն . ինչո՞ւ մեռնիք , ով Խարայելի տունը » : Եղեմ . 23-32 : ԿՍՏ . Բ . 4 : ԲՊԻԿ . Գ . 9 :

ձ . Մեր առաջին ծնողքը մեղանշէնէն ետքը , Ե՞րբ Տէրը Փրկիչ մը խոստացաւ անոնց :

Պ . Կոյն օրը : Ծննդ . Գ . 1-15 :

ձ . Ո՞վ էր խոստացեալ Փրկիչը :

Պ . Ըստուած իր մեծ ու մանաւանդ անհուն սիրովք մեզի փրկիչ ըլլալու տուաւ իր որդին Յիսուս Վրիստոսը : Յօհ . ԺԵ . 13 : Հոով . Ե . 6-8 : Ը . 92 : Եղեմ . Բ . 7 : ՏԻԿ . Գ . 4 , 5 :

ձ . Ի՞նչ կ'ըսէ Տէրն մեր ասոր վրայով :

Պ . « Ինչու որ Ըստուած անանկ սիրեց աշխարհը մինչև որ իր միածին Որդին տուաւ . որ ամէն ո՞վ որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի . հապա յաւիտենական կեանք ունենայ » : Յօհ . Գ . 16 :

ձ . Ըստուած թ՛վ կը խրկէ մեր սիրտերը նորոգելու , և մեզ դէպ'ի Վրիստոս մեր Փրկիչն առջնորդելու , ու մեզ Երկինքին համար պատրաստելու :

Պ . Սուրբ Հոգին : Յօհ . Կ . 13 : Գ . 3-6 : ԿՊԻԷ . Բ . 7-16 :

ձ . Իրաւունքով Ըստուած մեզի պարտաւոր էր իր Որդին տալու՝ որ մեզ պատիժէն փրկէ , և Սուրբ Հոգին տալու՝ որ մեր սիրտերը փոխէ , ու մեզ երկինքին համար պատրաստէ :

Պ . Չէ՛ , մեր փրկութիւնը Ըստուծոյ կողմանէ չի շնորհքով եղաւ :

Իսկզբ հիմա առանց օրէնքի Ըստուծոյ արդարութիւնը

յայտնուած է , օրէնքէն և մարդարէնբրէն վկայուած ըլլալով . այսինքն Մատուծոյ արդարութիւնը՝ որ Հիսուս Վրիստոսի հաւատքէն է , ամենուն յայտնուած է , ու ամենուն վրայ կ'ըլլայ . և խտրութիւն չկայ : Ինչու որ ամենքը մեղք գործեցին , և Մատուծոյ փառքէն պակասած են : Եւ անոր շնորհքովը ձրի կ'արդարանան Հիսուս Վրիստոսով եղած փրկութեամբը . և այլն : Հռոմ. գ . 21-28 : Որ մեզ փրկեց , ու սուրբ կոչումով կանչեց՝ չէ թէ մեր գործքերուն նայելով , հապա իր գիտաւորութեանն ու շնորհքին նայելով , որ Վրիստոս Հիսուսով մեզի տրուեցաւ յաւիտենական դարերէն առաջ : ք ՏՏԲ . ւ . 9 :

Հ . Ուրեմն որմէն շնորհակալ պարտինք ըլլալ և զինքը օրհնել մեր փրկութեանը համար :

Պ . Սէր՝ Տէր Մատուծէն : Հոպ . Ե . 9-14 :

Եւ անոր՝ որ կարող է ձեզ անբիծ պահել , և իր փառքին առջևը անարատ կայնեցունել ցնծութիւնով , մի միայն Մատուծոյ մեր Փրկչին մեր Տէր Հիսուս Վրիստոսին ձեռքովը փառք ու մեծութիւն , զօրութիւն ու իշխանութիւն բոլոր դարերէն առաջ , և հիմա ու բոլոր դարերու մէջ , Մ.ձ.ն : Հոպ . 24 , 25 :

Նոյն օրը՝ որ մեր առաջին ծնողքներն ինկան , Մատուծ գերազոյն ողորմութիւնով կատարեալ Փրկութիւն պատրաստեց անոնց՝ ու անոնց ինկած զաւկըներուն համար : Փրկիչ ալ պատրաստեց , Սրբարար ալ :

Ե . Փրկութիւնը Տէրոջն է , ոչ ուրիշ էակ մը , հապա միայն Մատուծ՝ ամենուն ինքնիշխան Տէրն իր իմաստութիւնովն ու զօրութիւնովը փրկութեան ճանապարհ մը սահմանեց ու բացաւ կորսուած մարդուն համար : Մարդը մեղանչելէն ետքը՝ բանը միայն Մատուծոյ մնաց ,

որ եթէ մարդն ապրելու ըլլայ՝ կամ թէ մեռնելու, Լստուած ինքը որոշէ, որ մարդը պատեհութիւն ունենայ փրկուելու, կամ կորսուի յաւիտեան :

Ի. Իր գերազանց սէրը զինքը շարժեց փրկութեան ճամբայ մը բանալ : Ինքը մեր կործանեալ ու թշուառ վիճակին մէջ մեզի գթացաւ, շուգելով մեղաւորին մահը :

Գ. Եւ ինքը մեր փրկութեանը համար պատրաստութիւն ըրաւ, առանց ծախքին նայելու : Որովհետեւ պէտք էր որ բուն Իր միածին Որդին մեռնի մեր տեղը . վասն որոյ Լստուած իր Որդին չինայեց : Հռով. ք. 32 : Եւ որովհետեւ մենք բուն իր Սուրբ Հոգիին կը կարօտինք, որ մեր սիրտերը փոխէ ու մեզ Վրիստոսին առաջ նորդէ, վասն որոյ Լստուած չինայեց իր Սուրբ Հոգին . ուստի հիմայ բան մը պակաս չէ, այլ ամէն բան պատրաստ է : Հայտ. Իբ. 17 :

Դ. Ուրիմն երբոր մենք մեր մտքին մէջը կը զգանք մեր մեղքերը և անկէջ հետեւած կործանումը՝ փրկութեան համար Լստուծոյ նայինք ու միայն Լստուծոյ : Փրկութեան համար իր ցուցուցած ճամբան շիտակ է, ու միայն ան է ճամբան : Են անանկ ապահով ու անսխալ է, որչափ որ անհուն իմաստութիւնը և զօրութիւնն ու սէրը և ողորմութիւնը կրնայ ընել անիկայ : « Են որ հաւատայ՝ պիտի փրկուի » : Սաբ. Ժ. 16 : Հօմ. Կ. 27-29 : Անկը թող չվախնայ Լստուծոյ փրկութեանը ճամբան դիմելէն, բոլոր ուրիշ ճամբաները սուտ են և կործանման պատճառ :

Ե. Սնք պաշտելով յարգելու ենք Լստուծոյ աս սէրը, որ առանց անոր՝ Դեկրուն պէս Դժոխքին մէջը կատարեալ թշուառութիւնով ու յուսահատութիւնով միշտ գոցուած մնալու էինք : Լստուծոյ մեր վրայ ունեցած սէրը մաշեցունելու է դէպի իրին մեր ունեցած թշնամութիւնը . աս սիրոյն զօրութիւնը կոտորեալու է մեր քաղաքեալ սիրտերը : Տմանք ընենք աս մեծ փրկութիւնն ընդունելու . քանզի թէ որ մէկ դի ձգենք անիկայ, կործանման մէջ պիտի ընկղմինք՝ անիկայ չստոններէն աւելի խորունկ :

Օ . “ Եւ թէ որ Մտուած մեզ այնչափ սիրեց , մենք ալ պարտինք մեկզմէկ սիրել ” . մենք չարերուն ու ապե-
րախտներուն ալ գթած ըլլալու ու ներելու ենք , ինչպէս
որ մենք թողուցինք զանեւ կը յուսանք . թող մեր
կեանքը՝ սիրոյ կեանք մը ըլլայ առ Մտուած և առ մար-
դիկ :

2 . Յիսուս Վրիստոսի մեր Փրկչին ո՞վ ըլլալը :

Թ . Ի՞նչն ԵՍՏՈՒՆՉՈՒ Լ :

Յօճ . Թ . 1-18 :

Ն . Մտուածոյ Որդին Յիսուս Վրիստոս մեր Փրկիչը
թ՞վ է . Մտուած է , թէ մարդ :

Պ . Մտուած ալ է՝ մարդ ալ է :

Ն . Ի՞նչպէս գիտէք թէ ինքն Մտուած է :

Պ . Մտուածաշունչը մեզի ասանկ կ'ըսէ :

Ն . Մտուածաշունչն անիկայ Մտուած կը կոչէ՞ :

Պ . Արամբես , Վրիստոս է ամենուն վրայ Մտուած
օրհնեալ յաւիտեանս : Առով . թ . 5 : Երայ . Գ . 1-3
Քողոսոսի Յօճ . ԺԹ . 41 ինչ հետ : Եբր . Թ . 10-12
Սաղմ . ԾԹ . 22-27 ինչ հետ : Յօճ . Թ . 1 : Թ Յօճ .
Է . 20 :

Ն . Մտուած յաւիտենական է . Վրիստոս ալ յաւի-
տենական է :

Պ . Արամբես . Ինչու որ Վրիստոսին վրայ Դաւիթ
կ'ըսէ . “ Դուն նշնինքն ես , ու քու տարիներդ պիտի
չպակսին ” : Եբր . Թ . 12 : Սաղմ . ԾԹ . 27 : Երայ .
Թ . 6 : ԽԳ . 6 : Յայտ . Թ . 8 : ԻԹ . 13 : Յօճ . Թ .
1 , 2 :

Հ. Լստուած ամէն տեղ ներկայ է . Վրիստոս ալ ամէն տեղ ներկայ է :

Պ. Հրամբերես , ինտոր որ ինքը կ'ըսէ . “ Ուր որ երկու կամ իրեք հոգի ժողովուած ըլլան իմ անունովս , հոն եմ ես անոնց մէջը ” : Սաղմ . ԺԷ . 20 : ԻԷ . 18-20 :

Հ. Լստուած ամէն բան գիտէ . Վրիստոս ալ ամէն բան գիտէ⁶ :

Պ. Հրամբերես :

Հ. Արկնէ նայիմ , Պետրոս Յիսուսին Բ՞նչ ըսաւ , երբոր Յիսուս հարցուց անոր , թէ “ Օխ կը սիրե՞ս ” :

Պ. “ Տէր՝ դուն ամէն բան գիտես , դուն գիտես որ ես քեզ կը սիրեմ ” : Ըօհ . Իւ . 17 : ԺԿ . 30 : Պարծ . ւ . 24 :

Հ. Լստուած ամէն բանի ստեղծիչն է . Վրիստոսն ալ անմնկ է :

Պ. Հրամբերես , Սուրբ Պիտրքը կ'ըսէ , “ Ենով ալ մէն բան ստեղծուեցաւ , ինչ որ երկինքն ու ինչ որ երկրի վրայ , անոնք որ կ'երևնան՝ և անոնք որ չեն երևնար ” : Աող . ւ . 15-17 : Ըօհ . ւ . 1-3 : Եբր . ւ . 3 , 10-12 :

Հ. Լստուած միայն մեղաց թողութիւն կրնայ տալ . Վրիստոս ալ կրնայ մեղաց թողութիւն տալ :

Պ. Հրամբերես , “ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու ” : Սաղմ . Թ . 1-6 : Սաղմ . Ի . 5 , 7-12 :

Հ. Միայն Լստուած կարող է աշխարհը դատելու . Վրիստոս ալ վերջին օրը ամենուն դատաւորն է :

Պ. Հրամբերես : “ Այն զի պէտք է որ ամէնքս ալ Վրիստոսի ատեանին առջևը ներկայանանք ” : Ի Պարծ . Է . 10 : Հաղմ . ԺԿ . 10-12 : Ըօհ . Է . 22 : Պարծ . Ժ . 42 :

Հ. Միայն Լստուած սիրուելու ու պաշտուելու է

Մատուցոյ պէս . Վրիստոս ալ Մատուցոյ պէս սիրուելու ու պաշտուելիք է :

Պ . Հրամարես , քանզի սուրբ Վիբրը կ'ըսէ , թէ « Մաճնը պատուեն Որդին , ինչպէս որ Հայրը կը պատուեն » : Հօհ . Ե . 23 : Գործ . ան . 24 : Է . 50 , 59 : Ու նաև կ'ըսէ . « Մատուցոյ բոլոր հրեշտակներն ալ անոր երկրպագութիւն թող ընեն » : Եբր . ան . 6 : Փիլիպ . Թ . 9-12 :

Հ . Երկինքին մէջը բոլոր արարածները իրեն երկրպագութիւն կ'ընեն :

Պ . Հրամարես : Հայտ . Ե . 8-14 Բողոքաբե փիլիպ . Թ . 9-11 և Կեպ :

Հ . Մարդիկ իրաւունք ունի՞ն Վրիստոսի Մատուածութիւնն ուրանալու :

Պ . Չէ' , շատ մեծ մեղք է : Հօհ . Ե . 23 : ան Հօհ . Ե . 20 , 21 :

Հիսուս Վրիստոս մեր Փրկիչն Մատուած է . ամենուն վրայ մեծ ու ճշմարիտ Մատուած' և Օգրութեանց Եհովան' Եմահ , Ենփոփոխ , ամէն տեղ 'Եերկայ , ամէն բաները Վիսոցող , բոլոր տիեզերքին Ստեղծողն ու Պահպանողը . մեղքերու թողութիւն հուող . Սերջին օրուան Վատաւորը . երկինք ու երկրի մէջ եղած ամէն արարածներն իրմէն վախնալու ու զինքը յարգելու են , իրեն երկրպագութիւն ընելու և զինքը պաշտելու են յաւիտեանս յաւիտեանից :

Ե . Սեծ գործ մը կատարուելու էր մարդոց փրկութեանը համար , և ատ գործը կատարելն ալ Վերագոյն Լաակի մը կը կարօտէր . մենք կը կարօտէինք Մատուցոյ հետ հաւասար Փրկիչի մը , անանկ Փրկիչի մը' որ զՄատուած կատարելապէս իմանայ , որ Մատուցոյ փառքն ու պատիւը մեր փրկութեանը համար ինչ ընել որ կը պահանջէր , ան ալ աղէկ գիտնայ , և որ իրաւունք ու կա-

բողութիւն ունենայ ան ընելու : Մենք անանկ Փրկչի մը կը կարօտինք որ կարինայ ազատել մեզ մեղքին՝ մահին ու՝ Վժռիքին զօրութենէն . կարնայ հաշտեցունել մեզ Մատուծոյ հետ և պակել մեզ Երկինքին մէջը յաւիտենական փառքով : Եւհա Հիսուս Վրիստոսն է ան Փրկիչը , որ Մեծ Մատուած է . Թէ որ ինքն Մատուած չըլլար , մեր Փրկչին կողմանէ պահանջուած գործը չէր կրնար ընել :

Բ . Ուրեմն մեր Փրկիչը բոլորովին կարող է փրկելու ան ամէնը՝ որ իրմով Մատուծոյ կու գան :

Մենք մեղաւոր ենք , ինքն Մատուած է և կրնայ ջնջել մեր մեղքերը ու մեզ սուրբ ընել : Մենք տկանը ենք , ինքն Մատուած է ու յաւիտենական զօրութիւնը իրն է , և կրնայ մեզ զօրացունել : Մենք տղձու ենք , ինքն ամենիմաստ է , և կրնայ մեզի իմաստութիւն սորվեցցունել : Եղբատ ենք , ինքն է ամէն բաներուն Տէրը , կրնայ մեզ հարստացունել : Մենք մահկանացի ենք , ինքը կենաց և մահուան վրայ զօրութիւն ունի , և կրնայ մեզ նորին ապրեցունել : Մենք դատաստանի առջև ելելով ենք , ինքն է ամենուն արդար Վատուորը , ու մեր Փրկիչը , և իր միջնորդութիւնովը մենք կրնանք արդարանալ : Մենք թշուառականներս թէ՛ ներկայ ժամանակնիս՝ և թէ յաւիտենականութեան համար վստահութեամբ և ուրախութեամբ աս Փրկչին կրնանք ապաւինիլ որ անհուն է զօրութեամբ ու փառքով :

Պ . Եւ որչափ որ կարող է՝ նոյնչափ ալ կամեցող :

Կրնանք տարակուսիլ իր կամեցողութենէն , որ ինքը մեզի համար մեռաւ : Աը վախճանք իրեն մօտենալու , որ ինքը մարդասիրութեամբ կը հրաւիրէ մեզ , և կը հաստատէ մեզի որ ինքը դուրս պիտի չձգէ ան՝ որ իրն կու գայ : Սաղմ . Ժմ . 28-30 : Հօհ . Կ . 37 : Եւ թէ որ անդամ մը միաւորուելու ըլլանք իրեն հետ , բնաւ ալ չենք կրնար զատուիլ իրմէն : Հռոմ . Ը . 28-39 : Հօհ . Ժ . 27-30 :

Պ . Ուրեմն հաւատացողին հոգին ապահով է . ուրեմն Մատուծոյ Երկինքին երկրի վրայ ապահով է Վրիստոսի ձեռքին մէջը , որէ ամենուն վրայ Մատուած օրհեալ յաւիտենանս : Սաղմ . Բ . 1-12 : ՃԺ . 1 :

Ե . Մենք որ չեն հաւատար Տէր Հիսուս Վրիստոսին ու թշնամի են իրեն ու իր փրկութեանը , իրաւունքով դողալու են իր առջևը :

Մենք Մատուծոյ դէմ կը հակառակին , անոր դէմ՝ որ իր թշնամիներն իր ոտքին կոխելիքը պիտի ընէ . անոր դէմ՝ որ կարող է հոգին ալ մարմինն ալ յաւիտեան դժոխքին մէջը ձգելու : Ի՞նչպէս սոսկալի պիտի ըլլայ յատկապէս ան թշնամիներուն դատապարտութիւնը , ուրոնք Մատուծոյ պարզ խօսքերն իրենց ձեռքերնուն մէջն ունենալով՝ կ'ուրանան Վրիստոսի Մատուածութիւնը , և ասանկ ընելով իրր թէ կը վերցունեն զինքն իր տիեզերա-կալ Մթոռէն , և կորսուած մարդուն փրկուելուն մի միայն լոյսը և յոյսը կը կորսընցունեն :

Բ . ԻՆՎԵՐՏ ՄԱՐԿՈՒ Լ :

ՂԽԻ . Բ . 1-52 :

Ն . Հիսուս Վրիստոս մեր Փրկիչն Մատուած ու մարդ է . մենք Մատուածաշունչէն հասկըցանք որ ինքն Մատուած է . դուք ի՞նչպէս գիտէք որ մարդ ալ է :

Պ . Մատուածաշունչէն կը սորվինք՝ թէ աստուածորդին Նրկիներէն վար իջաւ ու ինքզինքը մարդկութեան հետ միաւորեց , անանկ որ ինքն Մատուած և մարդ ալ է մէկ տեղ :

Ն . Եւետարանն ի՞նչ կ'ըսէ ասոր վրայով :

Պ . “ Եւս Իսնը մարմին եղաւ , ու մեր մէջը բնակեցաւ ” : Հօճ . Կ . 14 : Փիլիպ . Բ . 5-8 :

Ն . Ո՞ւր ծնաւ Հիսուս :

Պ . Ինթղէհէմին մէջ : Միք . Ե . 2 : Հօճ . Է . 42 : Մատթ . Բ . 1-6 : ՂԽԻ . Բ . 1-12 :

Ն . Ո՞վ էր իր մայրը :

Պ . Այս Մարիամ : Առաջ . Է . 14 : Նրանք . Գ . 15 :
Մաթթ . ան . 18-25 : 'Առ-ի . ան . 26-38 :

Ն . Իր կարծուած հայրն թվ էր :

Պ . Հետևե՛ք : 'Առ-ի . Գ . 23 :

Ն . Տերոջը շնորհակց անոր անունը թո՛ղ զնե՛ւ պատուիրեց՝ երբոր անիկայ ծնանելու ըլլայ :

Պ . Հիտուս , որ կընշանակէ Փրկիչ :

Անոր անունը Հիտուս զնես , քանզի անիկայ իր ժողովուրդն իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ : Մաթթ . ան . 21 :

Ն . Անր Փրկիչն ծնած օրէն մինչև հիմա քանի՞ տարի եղաւ :

Պ . շաղար ութը հարիւր յիսուն ու վեց տարի :

Ն . Իր քարոզելէն առաջ իր ծնողացը հետ քանի՞ տարի բնակեցաւ :

Պ . « Արսուն տարիի չափ » : 'Առ-ի . Գ . 23 :

Ն . Իր ծնողացը հետ թր տեղ բնակեցաւ :

Պ . Աազարէթ քաղաքը : Մաթթ . Թ . 23 : 'Առ-ի . Թ . 4 , 51 :

Ն . Վարողելու սկսելէն ետքը շուտով ձգեց Աազարէթը , և անատնը թր քաղաքը բնակեցաւ :

Պ . Ապիառնայում քաղաքը : 'Առ-ի . Գ . 16-31 : Մաթթ . Գ . 13 :

Ն . Երբոր Հիտուսի քարոզելու ու սորվեցունելու ժամանակը մտնեցաւ , Աստուած անոր առջևէն թվ խրկեց Ճամբան պատրաստելու :

Պ . Հօհաննէս Այլրտիչը :

Ն . Անր Փրկիչը խաչուելէն առաջ , քանի՞ տարի քարոզեց ու սորվեցուց :

Պ . Իրեք կամ չորս տարիի չափ :

Ն . Բայց ինքը մարդու պէս երեցաւ , քնացաւ , կերաւ , պտըտեցաւ , քարոզեց , աղօթեց . ուրեմն ժո՛ւ

դովորոցը ի՞նչպէս ճանչցուց ու հաւատացուց թէ ինքն
Մատուածային էր . Մատուած ու մարդ՝ մէկ տեղ :

Պ . Իր շատ սքանչելի գործքերովը . քանզի ըրած
գործքերը անանկ գործքեր էին՝ որ միայն Մատուած կրնայ
ընել : Հօհ . Գ . 1 , 2 : Է . 36 : Ժ . 37 , 38 : Ժա .
45 :

Հ . Իր սքանչելի գործքերուն մէկ քանիներն ի՞նչ
էին :

Պ . Մեռելները յարուց , հիւանդները բժշկեց , դեւե-
րը հանեց , ու կուրերուն աչքերը բացաւ : Մաթթ . Գ .
23 , 24 : Ը . 13-34 : Թ . 20-35 : ԺԳ . 25 :

Հ . Ուրիշ պատճառ ունի՞ս ցուցընելու թէ ինքն Մա-
տուծոյ հետ հաւասար է :

Պ . Հրամբես . զորօրինակ իր շատ անգամ և դանա-
զան կերպերով գրուցելը , թէ ասանկ էր : Մաթթ . Ժա .
27-30 : ԺԲ . 6-8 : ԺՂ . 20 : ԻԷ . 31-46 : ԻՆ . 20 :
Մարգ . Բ . 1-12 : Հօհ . Է . 17-29 :

Հ . Ի՞նչ կերպով մեռաւ մեր Փրկիչը :

Պ . Մեր Տէրը մեծ ամօթ կրելով ու սաստիկ չարա-
րուելով , խաչին վրայ՝ մեռաւ մեզի համար :

Հ . Իր մարդ ըլլալով և չարարուելովն ու մեռնելովը
մեզի համար ի՞նչ կը ցուցընէ :

Պ . Մեր վրայ ունեցած իր սիրոյն մեծութիւնը : Հօհ .
ԺԳ . 34 : ԺԷ . 12 , 13 :

Մեր Փրկիչը Հիսուս Բրիստոս մարդ է , ինքը Սոյս
Մարիամէն ծնաւ՝ Հուդային Թեթղէհէմին մէջը . երտուն
տարիի չափ իր ծնողացը հետ Գալիլեայի Կազարէթ քա-
ղաքը բնակեցաւ , իրեք կամ չորս տարի քարոզեց , և շատ
սքանչելի գործքերով յայտնեց որ ինք Մատուծոյ Որդին էր
ու աշխարհի Փրկիչը : Ինչու իր քաղաքակից Հրէաները

նախանձով ընդունեցան՝ ու իրեն դէմ ելան, և ինքը խա-
 ջուհեցաւ Հռովմայեցի կառավարիչ Պոնտացի Պիղատոսին
 աստնը, թաղուհեցաւ, և իրենք օրէն ետքը նորէն յարու-
 թիւն առաւ: Հնաւ, ապրեցաւ, ու մեռաւ: Աւաստի
 կը տեսնէք որ մարդու պէս ծնաւ, մարդու պէս ապրեցաւ
 և մարդու պէս մեռաւ:

Ն. Հիսուս Վրիստոս մեր Փրկիչը լոկ մարդ չէ, հա-
 պա Մատուած ալ և մարդ ալ է մէկ տեղ. երկինքին կամ
 երկրի մեջ իրեն նման մէկը չկայ. իր անունը Ամանունէլ
 է, որ ըսել է «Մատուած մեզի հետ»: «Մատուած մար-
 մինով յայտնուած»: Սափ. Թ. 23: Թ. 31: Գ. 16:

Մտր համեմատ մենք կը տեսնենք Սուրբ Պիլքին մէջ
 որ Մատուծոյ վերաբերեալ ամէն բաները Վրիստոսի ալ կը
 վերաբերին. և մարդու վերաբերեալ ամէն բաները՝ Վը-
 րիստոսի ալ կը վերաբերին, մեղքէն 'ի զատ:

Ն. Իր անձը մեր գիտութենէն վեր է. իր անունը
 «Սքանչելի» պիտի կոչուի: Լուս. Թ. 6: «Մէկը
 Հմանչար Որդին՝ բայց Հայրը»: Սափ. Թ. 27:
 Հոս կը տեսնենք խորհուրդ մը որ Մատուած ու մարդ մէկ
 են: Հիսուս Վրիստոս բարձր է երկինքին պէս ու խոնարհ
 երկրի պէս: Ի՛նչ բարձրութիւն և ի՛նչ խորութիւն,
 ի՛նչպէս հեռու և տակաւին ի՛նչպէս մօտ. եկէք իր առջին
 իյնանք, և պաշտենք ու երկրպագութիւն ընենք իրեն:

Ն. Իր մարդ ըլլալը կը յայտնէ մեզի իր հիսնալի խո-
 նարհութիւնը, իր անպատմելի սէրը, և մեր փրկու-
 թեանը համար իր ունեցած փափաքը: Ինքն իր փառքը
 մէկ գի թողուց, ինքն իր պատիւը չուզեց. ինքը մահին
 նազանդեցաւ, ու ան ալ խաչին մահուանը. Փիլ. Գ. Բ.
 5-8. Հ. 2. Թ. 13: Ինքն իր թշնամիներուն համար
 մեռաւ: Հռովմ. Բ. 5-8: Իր ողորմութիւնը և սէրն
 անչափ են:

Ն. Սենք ուրախութիւնով, և երախտագիտութիւ-
 նով, սիրով և անկեղծ նազանդութիւնով ընդունելու
 ենք զինքը մեր Մատուածոյն ու մեր Փրկիչն պէս: Պիստ
 են անոնք սիրտերը և սոսկալի պիտի ըլլայ անոնց փախճա-
 նը, որ ուրախութեամբ չեն ընդունիր Փրկիչը: Բ. Սափ. Բ.
 Բ. 14, 15: Բ. Թ. Թ. Թ. 7-10:

Ե . Մենք օրինակ առնելու ենք մեզի Վրիստոսի վարքն ու կեանքը՝ որ ամենաբարի ու անզուգական էր երկրիս վրայ : Փիլիպ . ք . 4 , 5 : Մենք իրեն պես Մատուոյ փառքին համար և ուրիշներուն աղէկութիւն ընելու համար ապրելու ենք : Այսպէս ապրելու համար կը կարօտինք ունենալ Փրկչին ունեցած ներողութիւնը , խոնարհութիւնը , բարի նախանձը , սէրը , հաւատքը , աղօթքը , համբերութիւնը և իր անձնուրացութիւնը : Սակայն միայն Հոգին Սուրբ Մատուած կրնայ աս շնորհքները մեզի պարգևել ու աւելցունել :

3 Ի՞նչու Վրիստոս մարդ եղաւ :

Եբր . ք . 1-18

Հ Ի՞նչու Յիսուս Վրիստոս մարդ եղաւ

Պ . Որ կարենայ մեռնիլ մեզի համար : Հօհ . գ . 16 : Ժ . 11 :

Հ Ինքը կրնա՞ր մեռնիլ մեզի համար , թէ որ մարդ չըլլար :

Պ . Չէ . « Վրանզի բնաւ հրեշտակներուն ձեռք չըրուներ , հապա Արրահամի սերունդին ձեռք կը բռնէ . անոր համար պէտք էր անոր բոլորովին եղբայրներուն նման ըլլալ » . « Ու արիւն չթափուած թողութիւն չըլլար » : Եբր . ք . 16 , 17 : Թ . 22 :

Հ Ո՞վ է Երկինքէն իջնող Մեծ վարդապետը՝ որ կատարեալ վարժութիւն կու տայ մեզի Մատուոյ ու Երկինքին , Վժռիքին ու Փրկութեան ճանապարհին վրայ :

Պ . Յիսուս Վրիստոս :

Իայց դուք Ռարբի մի կուռէք . ինչու որ ձեր Ուսուս Jones' Catechism. Armenian. 6

ցիւց մէկ մըն է , այսինքն Վրիստոս , և դուք ամենքդ եղբայր էք : Ու երկրի վրայ մէկ ձեզն շայր մի՛ կոչէք . ինչու որ ձեր շայրը մէկ մըն է , որ երկինքն է : Եւ դուք ուսուցիչներ մի՛ կոչուիք՝ ինչու որ ձեր ուսուցիչը մէկ մըն է , այսինքն Վրիստոս : Սաութն . իգ . 8-10 :

Ն . Յիսուս ի՞նչ կ'ըսէ իր վրայովը :

Պ . « Եւ եմ աշխարհի լոյսը . ան որ իմ ետևէս կու գայ . խաւարի մէջ պիտի չքայլէ , հասպ կենաց լոյսը պիտի ունենայ » : Յօհ . ք . 12 : Ժք . 35 , 36 , 46 : Ղ . 1 . ք . 32 :

Ն . Ինչու մեր Պրիկից մեղք գործե՞ց :

Պ . Չէ՛ , ինքը « սուրբ՝ անմեղ՝ անարատ՝ մեղաւորներէն զատուած » էր : Եբր . գ . 15 : Է . 26 : Թ ՊԻԿ . ք . 22 :

Ն . Յիսուս երբոր աշխարհի մէջ էր , ի՞նչպէս կ'անցունէր իր ժամանակը :

Պ . « Իարիք ընելով » : Պարթ . գ . 38 : Յօհ . գ . 34 :

Ն . Եւ իր օրինակովը ի՞նչ կը սորվեցունէ մեզն :

Պ . Կը սորվեցունէ մեզն թէ ի՞նչպէս պիտի սիրենք ու պաշտենք Եստուած , ու բարի ընենք մեր ընկերներուն : Յօհ . Ժգ . 14 , 15 , 34 : ԺԵ . 12 , 13 :

Ն . Ինքը որ մարդ եղաւ ու աս աշխարհիս մէջ ապրեցաւ , գիտե՞ թէ ի՞նչ է աս աշխարհը , և ի՞նչպէս են մեր նեղութիւններն ու փորձութիւնները :

Պ . Նրամերես :

Ի՞նչ որ աշխարհ ձեզ կ'ատէ , գիտցէ՛ք որ ձեզմէ առաջ իս ատեց : Ի՞նչ որ աշխարհէս հղած ըլլայիք , աշխարհ իրենները կը սիրէր . բայց որովհետև աշխարհէ չէք՝ հասպ ես ձեզ աշխարհէն ընտրեցի , անոր համար աշխարհ ձեզ կ'ատէ : Յօհ . ԺԵ . 18-20 :

Հ . Եւ Յիսուս մեզի հետ վշտակից կ'ըլլայ, և ինչպէս մեզ մտիթարել ու փրկել պէտք է՝ գիտե՞

Պ . Հրամարես :

Կանգի չէ թէ անանկ Կանանայապետ մը ունինք որ կարող չըլլայ մեր տկարութիւններուն կարեկից ըլլալու . հապա ինքն ամէն կերպով փորձն առած է միջ նման, բայց առանց մեղքի : Ուստի ալ համարձակութիւնով մօտենանք շնորհաց աթոռին առջևը, որ ողորմութիւն ընդունինք՝ ու շնորհք գտնենք պէտք եղած ատենը միջ օգնելու : Եբր . Գ . 15 , 16 :

Հ . Երբոր որ Ղազարոս բարեկամը մեռաւ՝ ու ինքը Մարթային և Մարիամին հետ անոր գերեզմանը գնաց, ինչ կերպով ցուցուց իր տրամալից զգացումները :

Պ . « Յիսուս լացաւ » : Յով . ԺԿ . 35 : Ղա . ԺԹ . 41 :

Մտուածաշունչը կը սորվեցունէ մեզի թէ ինչու համար հարկաւոր էր՝ որ մեր երկրպագելէ փրկիչը Մտուծոյ Որդին մարդ ըլլայ :

Ե . Որ կարենայ չարչարուիլ ու մեռնիլ մեզի համար : Ընոր համար մարդ ըլլալ հարկաւոր էր իրեն՝ որ կարենայ մեռնիլ :

Ի . Որ կարենայ մեր մեծ Ուսուցիչն ըլլալ : Ինքը միշտ « աշխարհի լոյսը » եղաւ ու միշտ պիտի ըլլայ : Ինքը կը սորվեցունէ մեզի իր Հոգիովը և իր Խօսքովը՝ որն որ կը կարդանք ու քարոզուած ատենը կը լսենք : Ար սորվեցունէ մեզի թէ ինչպէս մեծ մեղաւորներ ենք . թէ ինչպէս պատուական է իր Փրկութիւնը . թէ ինչպէս ունայն է աս աշխարհը . թէ ինչպէս փառաւորեալ է երկինքը : Կրիստոս մեզի Ուսուցիչն ունենալնու համար, պարտինք զգալ որ առանց անոր յիմար ենք . պարտինք սորվելու կամեցող ըլլալ, և պարտինք ուրախութեամբ ու անկեղծ

մտոց ընդունիլ և կատարել ան ամէնը որն որ ինքը կը սորվեցունէ մեզի : (Յօհ . է . 17 : Եւքն արդարութեան մեծ Լիբեզակն է , անոնք որ խաւարէն փախչել կ'ուզեն , պէտք է որ իր լոյսին գան :

Պ . Որ կարենայ գիտնալ ան աշխարհը որուն մէջ մենք կը բնակինք , և մարդոց նեղութիւնները , փորձութիւններն ու տրտմութիւնները : Ուր որ մենք կը բնակինք՝ ինքն ալ բնակեցաւ . ինչ որ մենք կը զգանք ինքն ալ զգաց , մեղքէն 'ի զատ : Ուրիմն կրնայ համակրութիւն ունենալ մեզի հետ , ու օգնել մեզի . և մենք իրմէն ողորմութիւն ու շորհք պիտի գտնենք պէտք եղած ատենը : Վրկիչն իր եղբայրներուն նման ըլլալով եկաւ (Եբր . ք . 17) մեզի շատ մօտ , և որչափ որ մօտ է , այնչափ ալ պատուական է :

Պ . Եւ որ կարենայ բարի ու կատարեալ օրինակ մը ցուցնել մեզի՝ որ Մտուած ու մեր ընկերները սիրենք :

Իր օրինակէն կը սորվինք , թէ ինչպէս ապրելու ու մեռնելու ենք : Իր օրինակը կատարեալ է . ու որչափ որ մենք իր օրինակին կը հետեւինք , այնչափ կը մօտենանք կատարելութեան և ան ամէն հանգամանքներուն՝ որ աշխիւ , ու առաքինի , սուրբ ու բարձրացեալ են Մտուածոյ ու բոլոր աշխարհի առջևը :

Ի . Վրիստոս ինքն Մտուած էր ու մարդ ըլլալու հաճեցաւ , որ կարենայ չարչարուիլ ու մեռնիլ մեզի համար , մեր Ուսուցիչն ըլլալ , և մեր կարեկից բարեկամն ու Վրբկիչը , մեր կատարեալ օրինակն ու առաջնորդը պատուոյ ու անմահութեան . բայց թէ որ զինքը ասանկ չընդունինք , ի՞նչ օգուտ ունի մեզի : (Թէ որ անարգենք Սեծ Մտուածն ու մեր Վրկիչը , ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վարձանը , ուրիշ բան չէ՝ բայց միայն կորուստ :

4 . Վրիստոս մեզ պատիժէն կ'ազատէ :

Եւայ . ծճ . 1-12 :

Ն . Սննք մեղաւոր ենք , Եստուած ալ մեզի բարկացեր է . ուրեմն ի՞նչ պիտի յուսանք իրմէն :

Պ . Պատիժ : Յայտ . իք . 12 :

Եստուած արդար դատաւոր է . ու Եստուած մեղաւորին ամէն օր բարկացած է : Սաղ . է . 11 : Այսան զի դուն անօրէնութիւն ուզող Եստուած չես . չարը քու քովդ պիտի չընակի : Նպարտները քու աչքերուդ առջին պիտի չկենան . բոլոր անօրէնութիւն գործողները կ'ատես : Սաղ . Ե . 4 , 5 : Այսան զի Որդին մարդոյ իր շօրը փառքովը պիտի գայ իր հրեշտակներուն հետ . և ան ատենը ամէն մէկուն իր գործքերուն համեմատ հատուցում պիտի ընէ : Սաղ . ԺԿ . 27 : Տէրը գիտէ բարեպաշտները փորձութենէ ազատելը , և անիրաւնները տանջանքի համար դատաստանի օրուան պահելը : Թ . ՊԵԿ . ք . 9 :

Ն . Սնդակներուն պատիժը գալու աշխարհին մէջ մրլափ պիտի տէէ :

Պ . Յաւիտեանս յաւիտենից : Սաղ . իԵ . 46 : ԲԹԻԿ . ւ . 7-9 : Վ . Կ . ԺԿ . 23-26 :

Ն . Ո՛ր տեղ :

Պ . Վճիտքին մէջ : Սաղ . իԾ . 43-48 : Սաղ . ԺՂ . 8 , 9 :

Ն . Թէպէտև մեղաւոր ենք , բայց մենք մեզմէ արժանաւոր բան մը չե՞նք կրնար ընել՝ որ Եստուած հաճեցուն ենք ու իրմէն թողութիւն գտնենք :

Պ . Շէ :

Ես գիտնալով՝ որ մարդ օրէնքին գործքերէն չկրնար արդարանալ , հապա Յիսուս Վրիստոսի հաւատքէն : Վաղ .

Բ . 16 : Չէ թէ արդարութեան գործքերէն՝ որ մենք ըրինք , հապա իր ողորմութեանը համեմատ մեզ փրկեց : ՏԻՊ . Գ . 5 :

Հ . Սենք տանջանքներուն տեղը երթալէն ետքը նորէն գուրս պիտի ելլե՞նք :

Պ . Չէ՛ . մեղքին պատիժը յաւիտենական է :

Եւ անոնք պիտի երթան յաւիտենական տանջանքը , իսկ արդարները՝ յաւիտենական կեանքը : ՍՊՊԼ . ԻԵ . 46 :

Հ . Ուրեմն մենք յանցաւոր ու կորսուած ենք . բայց մէկը չկայ որ անհուն սիրով աշխարհ եկաւ մեզ փրկելու համար :

Պ . Հրամարես :

Հ . Ո՞վ է անիկայ :

Պ . Հիսուս Վրիստոս Աստուծոյ Որդին : Հօճ . Գ . 16 : Գ . 42 : Ղուկ . Բ . 11 : Վարդ . Գ . 4 , 5 : ԻՍՏԻՎ . Բ . 5 : ԻՍՀ . Գ . 5 : Գ . 10-14 :

Հ . Սեր մեղքերուն պատիժէն Հիսուս ի՞նչ կերպով կը փրկէ մեզ :

Պ . Ինքը մեր տեղը մեզի համար չարչարուեցաւ ու մեռաւ : Հոով . Գ . 23-26 : Ե . 6-8 : ԻՍՊՊ . Գ . 18 : ԻՍՊԻԼ . ԺԵ . 3 : “ Ինքը մեր մեղքերուն համար վերաւորուեցաւ , և մեր անօրէնութիւններուն համար ծեծուեցաւ . մեր խաղաղութեան պատիժը անոր վրայ եղաւ . և անոր վէրքերովը մենք բժշկուեցանք ” : Երայ . ԺԳ . 1-12 : ՍՊՊԼ . ԻԿ . 31 : Հօճ . ԻՍ . 29 : Հոով . Գ . 25 : ԵԲԲ . Ժ . 5-10 :

Հ . Սեր փրկուելուն ուրիշ ճամբայ մը կայ Հիսուս Վրիստոսէն զատ :

Պ . Չէ՛ : Հօճ . Ժ . 9 :

Ուրիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ . ինչու որ անկէ՛ր զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքին տակը մարդոց մեջ

տրուած , որ անով կարող ըլլանք փրկուելու : Պորթ . Գ . 12 : Ըն որ Որդիին կը հաւատայ , յաւիտեան կեանք ունի . և ան որ Որդիին չհաղանդիւր , անիկայ կեանք պիտի չտեսնէ . հապա Մտուածոյ բարկութիւնը անոր վրայ կը մնայ : Յօճ . Գ . 36 Բանգի մէկ Մտուած մը կայ , ու մէկ միջնորդ մը Մտուածոյ ու մարդոց մէջը՝ Բրիստոս Յիսուս մարդը . որ իր անձը ամենուն տեղը փրկանք տուաւ իր ատենին վկայութիւն ըլլալու : Իմ ՏԻ՛ . Է . 5 , 6 :

Ն . Ուրիշ Փրկչի մը կը կարտախօնք :

Պ . Չէ , մենք իրմով կատարեալ ենք :

Բանգի գիրքը կ'ըսէ . «Օգուշացէ՛ք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ կողոպտէ փիլիսոփայութիւնով ու փուճ խաբէուլութիւնով , որ մարդոց աւանդութեան պէս է՝ ու աշխարհիս սկզբունքներուն պէս , և չէ՛ թէ Բրիստոսի վարդապետութեանը պէս . ինչու որ անոր մէջը կը բնակի Մտուածութեան բոլոր լեցունութիւնը՝ մարմնապէս : Պող . Է . 8 , 9 :

Իսկ դուք անկէ էք Բրիստոս Յիսուսով , որ ան մեզի Մտուածմէ իմաստութիւն՝ արդարութիւն՝ սրբութիւն և փրկութիւն եղաւ . որ ինչպէս գրուած է , Ըն որ կը պարծենայ՝ Տէրովմով թող պարծենայ : Իմ Պորթ . Գ . 30 , 31 :

« Մտուածոյ բարկութիւնը պիտի յայտնուի երկինքէն մարդոց ամբարշտութեանն ու անօրէնութեանը դէմ » :
 « Սնդեթին վարձքը մահ է » :

Ը . Թուէ որ մենք Փրկչի մը չունենանք , յաւիտեանս յաւիտենից կորսուած ենք . մենք ինքզինքնիս կրնամք փրկել . չէ՛ , չէ՛նք կրնար . մենք ինքնիրեննուս Մտուածոյ առջևը արժանաւոր բան մը չենք կրնար ընել , որ բոլոր մեր գործած չարութիւններուն փոխարէն մը ըլլայ , ու

այնպէս իր շնորհքը և ներելը ծախու առնենք . ինչու որ մեղանչեցիք . և թէպէտ ասկէ ետև մէյ մըն ալ մեղք չգործենք , բայց մեր գործած մեղքերուն համար պարտաւոր ենք պատիժ կրելու : Չինք կրնար տանջանաց տեղը երթալ ու մեր մեղքերուն համար պատժուիլ , ու ետքը նորէն դուրս գալ ու փրկուիլ . ինչու որ մեղքին պատիժը անվախճան ու յաւիտենական է : Սեղաւորը անգամ մը դժոխք երթալու որ ըլլայ , բնաւ մէյ մըն ալ ան անհազին տեղէն դուրս պիտի չուլէ : Եւ դատարկ բան է մեզի յուսալ թէ մենք ինքզինքնիս թէ որ չկրնանք փրկել ալ՝ Մատուած մեր վրայ պիտի ողորմի ու մեզ պիտի չպատժէ : Բանգի ինք իմացուց որ չարերը անպատիժ պիտի չմնան . ու ինքն ալ իր խօսքէն պիտի չանցնի :

Ուրիմն մենք Փրկչի մը կը կարօտինք , անանկ մեկու մը՝ որ մեզի համար մեր մեղքերը կրէ , և Մատուծոյ թողութիւնն ու սէրը պարգևէ մեզի :

Բ . Յիսուս Բրիստոս է ատ Փրկիչը : Որ մեր ու Մատուծոյ մէջ տեղը կը մննէ մեր խաղաղարարին պէս : Որ կը հաճի անհուն սիրով մեր տեղը բռնել : Որ կը յայտնուի մեր Եզատիչին պէս : Որ կը կրէ մեր մեղքերը բուն իր անձին մէջ խաչին վրայ , ու Մատուած ալ հաճու թեամբ զինքը կ'ընդունի մեր տեղը . ինքը մեզի համար կը շարչարուի . ինքը կը հատուցանէ մեր մեղքին պալտաբը . կը մեռնի "Նրգարը անարդարներուն համար" :

Գ . Եւ ինքն է կատարեալ ու միայն Փրկիչը :

Մեր փրկութեան գործը ինքը կատարեց . մենք բան մը չենք կրնար բնել . ինքը մեզի համար ինքզինքը պատարագ ու զոհ մատուց Մատուծոյ՝ բոլորովին հաճելի և ընդունելի ըլլալով : Ուրիշով մը փրկութիւն չկայ . ուրիշ մը չենք կարօտիր , հապա Իրմով կատարեալ ենք (ան) : Ո՛վ որ

ան . Իսկ դուք անկէ էք Յիսուս Բրիստոսով , որ ան մեզի Մատուծմէ իմաստութիւն՝ արդարութիւն՝ սրբութիւն և փրկութիւն եղաւ . որ ինչպէս զրուած է , Եւ որ կը պարծենայ՝ Տէրոջմով թող պարծենայ : ան Աղոթ . ան . 30 , 31 : Եւ դուք ալ անով լիուած էք . որ ինքը զլուս է բոլոր իշխանութեան ու պետութեան : Աղո . ք . 10 :

Յիսուս Վրիստոսէն աւելի ուրիշ ճամբայ մը կը փնտռէ , չկրնար փրկուիլ (ւն) :

Պ . Թե՛ մեզի և թէ բոլոր աշխարհի ամենէն մեծ ուրախարար աւետիս ան է , որ Մատուած իր նախատես խընամքովը մեզի փրկիչ մը պատրաստեց մեզ մեղքէն ու Վժռիքէն ազատելու համար :

Ուստի խոնարհաբար խոստովանելով մեր մեղքերն ու մեր իրաւապէս դատապարտուած ըլլալը , խնդրինք Մատուածէ թողուլթիւն ու իրեն հետ հաշտութիւն՝ միայն Վրիստոսով , միշտ անոր միջնորդութիւնովը երթանք Մատուծոյ և մեր աղօթքներն ու շնորհակալութիւնները մատուցանենք անով , և անոր վրայ հաւատք ունենալով ապրինք . և երբոր պարծինք՝ անով պարծինք . կորսուելու մարդոց փրկութիւնը միայն Վրիստոսով է . քանզի ինքն է ամէնը՝ ամէն բանի մէջ :

Ծ . Յիսուս Վրիստոս չարչարուեցաւ ու մեռաւ մեզի համար խաչին վրայ :

Մատի . Իէ . 1-36 :

Ն . Ո՞ր քաղաքը խաչուեցաւ մեր փրկիչը .

Պ . Երուսաղէմ՝ քաղաքը :

Ն . Ի՞նչ էր ան տեղին անունը ուր որ ինքը խաչուեցաւ :

Պ . Ղոզզոթա՝ ու Ղազաթն : Մատի . Իէ . 33 :

Յօճ . ԺԹ . 17 :

Ն . Որո՞նք զինքը խաչուելու դատապարտեցին :

ւն . Եւ ուրիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ . ինչու որ անկէ 'ի զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքին տակը մարդոց մէջ տրուած , որ անով կարող ըլլանք փրկուելու : Ղոթ . Գ . 12 :

Պ . Հրէաները բուն իրեն ազգը : Յօհ . ան . 11 :
Երայ . ԺԳ . 1-3 :

Հ . Ո՞վ մատնեց իր Տէրը :

Պ . Յուդան : Սափթ . Ժ . 4 : Յօհ . ԺԳ . 21-27 :

Հ . Վահանայապետները քանի՞ կտոր արծաթ տուին
Յուդային՝ որ Յիսուսն իրենց մատնէ :

Պ . Երսուան կտոր : Սափթ . ԻԿ . 14-16 : Յօհ . ԺԲ .
1-16 :

Հ . Ի՞նչ էր ան պարտեզին անունը՝ որուն մէջն էր
Յիսուս , երբոր Յուդան զինքը մատնեց :

Պ . Գէթսեմանի : Յօհ . ԺԶ . 1 , 2 :

Հ . Յուդան ի՞նչպէս մատնեց Յիսուսը

Պ . Համբուրելով : Սափթ . ԻԿ . 48-50 :

Հ . Յիսուսին դէմ ի՞նչ վկայութիւն ըրին Հրէա-
ները :

Պ . Սուտ վկայութիւն : Սափթ . ԻԿ . 57-61 :

Հ . Ինչո՞ւ Հրէաները Յիսուսը մեռցունել ուզեցին :

Պ . Վանզի նախանձեցան անոր վրայ ու ատեցին զին-
քը : Սափթ . ԻԷ . 18 :

Հ . Ո՞վ էր ան Հռովմայեցի Պառավարը որն որ
Հրէաները համոզեցին որ Յիսուսը խաչը հանէ :

Պ . Պոնտացի Պիղատոս : Սափթ . ԻԷ . 2 :

Հ . Ի՞նչ յանցանք ձգեցին անոր վրայ Պիղատոսին
առջևը :

Պ . Ճապաւոր ըլլալ կ'ուզէ , ըսին : Վաւ . ԻԳ .
1-3 :

Հ . Պիղատոս հաւտաց որ Յիսուս յանցաւոր է ու
խաչուելու արժանի :

Պ . Չէ : Վաւ . ԻԳ . 4-15 :

Հ . Պիղատոս Յիսուսը թող տալ ուզե՞ց :

Պ . Ե, յո՛ : Յօհ . ԺԹ . 4-12 :

Հ . Երբոր Պիղատոս անոնց ձեռքը տուաւ Յիսուսը որ խաչուի , թո՛ւնչ ըրաւ ժողովուրդին առջևը :

Պ . Նո՛ւր առաւ ու իր ձեռքերը լուաց : Մաթթ . իէ . 24 , 25 :

Հ . Պիղատոս՝ Հերովդէսը և Վահանայապետներն ու զինւորները թո՛ւնչ ըրին Յիսուսը խաչ հանելու տանելէն առաջ :

Պ . Նո՛նքսն ու ծաղը ըրին զինքը : Ղ . 11 . իգ . 11 :

Հ . Յիսուս թո՛ւքը կը վերցունէր իր խաչափայտը :

Պ . Հրամարես , բայց ետքը մէկը բռնեցին Սիմոն Ուրեմնացին , որ Յիսուսի խաչը տանելուն օգնէ : Ղ . 11 . իգ . 26 :

Հ . Ո՛րք էին ան երկու մարդիկը՝ որ Յիսուսի հետ խաչուեցան :

Պ . Երկու գողերը : Յօհ . 13 . 18 :

Հ . Իսաչիլութիւնով եղած մահը թո՛ւնչպէս մահ էր :

Պ . Շատ ցաւալի ու նախատանից :

Հ . Որո՞նց համար կրեց Յիսուս աս նախատինքը :

Պ . Սնգի համար : Երայ . 84 . 10 : Թ Սրբն . Ե . 21 :

Հ . Իր թշնամիները որ զինքը խաչեցին , թո՛ւնչպէս նախատեցին զինքը :

Պ . Իր նախատէին զինքը իրենց զլուխը շարժելով : Մաթթ . իէ . 39-44 :

Հ . Ինք թո՛ւնչպէս աղօթեց անոնց համար :

Պ . “ Հայր՝ թողութիւն տուր ատոնց , ինչու որ չեն գիտեր ինչ կ'ընեն ” : Ղ . 11 . իգ . 34 :

Հ . Ո՞րք ատեն խաւար եղաւ բոլոր երկրի վրայ :

Պ . Իրեք ժամ : Մաթթ . իէ . 45 : Մաթթ . ԺԵ . 33 :

Հ . Իններորդ ժամուն Յիսուս բարձր նայնով թո՛ւնչ կանչեց :

Պ . « Լստուած իմ՝ Լստուած իմ , ինչո՞ւ զիս թռչուցիր » : Սաբթ . ի՛՛՛ . 46 : Սաբթ . ժԵ . 34 :

Ն . Երբոր Յիսուս մեռնելու վրայ էր , ի՞նչ ըսաւ :

Պ . « Եմէն բան կատարուեցաւ » : « Նայր , քու ձեռքդ կ'աւանդեմ իմ հոգիս » : Ղ . ա-ի . իԳ . 46 :

Ն . Երբոր Յիսուս մեռաւ , ի՞նչ պատահեցաւ :

Պ . « Երկիրը շարժեցաւ , և քարերը պատռեցան . ու գերեզմանները բացուեցան » : Սաբթ . ի՛՛՛ . 50-53 :

Ն . Ի՞նչ էր ան հարուստ աշակերտին անունը՝ որ Վրիստոսի մարմինը խաչին վրայէն վար առաւ , ու իր գերեզմանին մէջը դրաւ :

Պ . Յովնէփ : Ղ . ա-ի . իԳ . 50-53 :

Ն . Վրիստոս ո՞ր օրը մեռելներէն յարութիւն առաւ :

Պ . Թաղուէն երրորդ օրը՝ որ շաբաթին առջի օրն էր . այսինքն Սիրակի օր : Սաբթ . ի՛՛՛ . 62-66 :

Ն . Վրիստոս Երկինք համբառնալէն առաջ իր աշակերտներուն քանի՞ օր երեցաւ զանազան ատեն ու զանազան տեղեր :

Պ . Վառսուն օր : Պարթ . ան . 1-3 : ան Սաբթ . ժԵ . 1-8 : Ղ . ա-ի . իԴ : Յօճ . ի և իս :

Ն . Վրիստոս ո՞ր լեռնէն համբարձաւ :

Պ . Չիթենեաց Եռնէն : Սաբթ . ժԳ . 19 :

Ն . Յիսուս հիմա ո՞ւր կը նստի :

Պ . « Լստուծոյ աջ կողմը » : Սաբթ . ժԳ . 19 : ան Պեթ . Գ . 22 :

Պէտք էր որ Լստուծոյ Որդին մեռնի մեզ վրկելու համար . և իր մահուան ժամանակն ու կերպը առաջուց սահմանուած էր Լստուծոյ անհուն իմաստութիւնովը :

Ե . Ինքը խաչին վրայ մեռաւ խիստ անարդ ու անաշորմ մահով մը : Ինքը խաչելութեան ցաւերը և տագ-

նապններ կրեց անօրէն մարդոց ձեռքովը : Բայց աս ամենէն զատ՝ իր Հօրը երեսը ծածկուեցաւ իրմէն , ու անոր բարկութիւնը իր վրան ինկաւ : Սեղփի համար կրած իր չարչարանքներուն մեծութիւնը Մատուած միայն գիտէ . նա յեցէք իրեն՝ որ իր քաշելու չարչարանքներն առաջուց տեսնելով , ինչպէս մեծ ահով ու դողով արիւնի մեծ կաթիլներ գետինը վազցուց Վեթսեմանի պարտեզին մէջը : Եսեցէք նաև ան ցաւագին կանչելը , որն որ մահոյ չկրնար զգալ ու իմանալ , « Մատուած իմ՝ Մատուած իմ՝ իս ինչո՞ւ թողուցիր » :

Բ . Եւ հարկաւոր էր որ Մատուծոյ Որդին մեռնէր մեր փրկութեանը համար : Եւրո : Ուրեմն մենք կորսուած էինք , Եւ իր արիւնէն զատ ուրիշ արիւն մը չէր կրնար մեղքի քաւութիւն ընել : Ոչ ամենեին : Ուրեմն մեղքը իրաւցունէ չար ու լեղի բան մըն է : Մատուած անշուշտ կ'ստէ մեղքը և անշուշտ պիտի պատժէ , որովհետև բուն իր սիրելի Որդին չննայեց որ անիկայ չէ թէ ինքիրմէն մեղաւոր էր , հապա մեղաւորներուն տեղն անցնելուն , անոնց մեղքերն իր վրան առնելուն համար աննջուեցաւ , մինչև անգամ ինքզինքը ՚ի մահ մատնելով : Ուստի մեղքը չատմո՞ւք , և չտրտմո՞ւք անոր վրայ , ու չփախչո՞ւք անկէց՝ բոլոր չարիքներուն ամենէն սոսկալին սեպելով անիկայ :

Գ . Եւ Յիսուս ազատաբար յանձնառու եղաւ . ու Հայրն ալ կամաւ թողո՞ւց իր Որդին որ ասանկ մահով մը մեղի համար մեռնի : Ուրեմն Հայրն ու Որդին կը սիրեն մեզ անհուն սիրով . (Յօհ . Ժե . 13 : Հոով . Ե . 6-8 .) ասանկ սիրով մը՝ որ արժան է մեր քարացեալ ու ապստամբ սիրտերը կոտրել ու բունադատել որ մենք բոլորովին Մատուծոյ համար ապրինք (ւ) :

Դ . Բրիտոսս չարչարուեցաւ չար մարդոց ձեռքերէն ,

ւ . Եւ ամենուն համար մեռաւ , որ կենդանի եղողնե-
րը՝ մէկ իրենց անձերուն կենդանի չըլլան , հապա անոր՝ որ
իրենց համար մեռաւ ու յարութիւն առաւ : Թ՛ Սորն . Ե .
15 : Բայց ես՝ քան լիցի որ պարծնեամ , հապա միայն
մեր Տէր Յիսուս Բրիտոսսի խաչովը , որ անով աշխարհ
ինծի խաչը կ'լած է , ես ալ աշխարհի : Վառ . Գ . 14 :

նտիատիք ու թուք, և ծեծ ու մահ ընդունելով մեղի համար: (Թ)է որ պէտք ըլլայ, մենք ալ նոյնպէս թող չարաչարութիւնք իրեն համար. և ինչպէս որ ինքն աղօթեց իր թշնամիներուն համար ու ներեց անոնց, մենք ալ նոյնն ընենք: Վարժ. է. 59:

ԼԾ. Ինքր մեռելներէն յարութիւն առաւ յաղթանակաւ իրեք օրէն ետքը: Իր յարութիւնը փորձով ցուցուց որ ինքն իրաւցունէ Վստուծոյ Որդին էր ու աշխարհի Փրկիչը. որ մեռնելէն ետքը հոգին կ'ապրի. և որ բոլոր մեր մարմիններն ալ յարութիւն պիտի առնեն Վստուծոյ սահմանած օրը: Կեանքն ու անմահութիւնը լոյսին գէմը կը բերուին Վեետարանով՝ չէ թէ ուրիշ բանով:

Չ. Ինքը երկինք համբարձաւ ու Վստուծոյ աջ կողմը կը նստի: Իարձրացեալ Տէր ու Փրկիչ է ինքը՝ որ կարող է փրկել ան ամէնը որ Վստուծոյ կու գան իրմով: Միշտ հոն կը բնակի թագաւորելով, տիրելով, յաղթելով իր թշնամիները, և պահպանելով իր եկեղեցին ամեն ստեղծ: Ստոր. է. 12: Եփես. ւն. 12-23: Երջանիկ են անոնք՝ որ իր պատուական արիւնին քառութենէն բաժին ունին:

6. Տէր Յիսուս մեռաւ ամենուն համար:

Եսայ. ծե. 1-13:

Ա. Տէր Յիսուս բոլոր աշխարհի համար մեռաւ՝ թէ միայն մէկ մասին համար:

Պ. Բոլոր աշխարհի համար:

Ա. Յիսուս իր աշխարհ խրկուելուն վրայով ի՞նչ կ'ըսէ:

Պ. “ Այրք իր Որդին խրկեց աշխարհի Փրկիչ ըլլալու ”: ւն Յօհ. 4. 14:

Ա. Յօհաննէս Սկրտիչ ի՞նչ ըսաւ Վրիստոսի վրայով:

Պ . “ Ե՛հն Եստուծոյ Գառն՝ որ աշխարհի մեղքը կը վերցունէ ” : Յօհ . ան . 29 :

Ն . Տէր Յիսուս իր Եռաքեալներուն հրամայեց որ Եւետարանը բոլոր աշխարհի քարոզեն՝ թէ մէկ մասին միայն :

Պ . Բոլոր աշխարհի :

Ն . Իբ վերջին պատուիրանքն անոնց ի՞նչ էր :

Պ . “ Գացէք բոլոր աշխարհ , ու Եւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն ” : Մարկ . ԺԷ . 15 , 16 :

Ն . Ուրեմն Եռաքեալները գացին ու քարոզեցին Եւեոտարանը բոլոր աշխարհի :

Պ . Հրամարես : Մարկ . ԺԷ . 20 : Գործ . ք . 1-21 :

Ն . Տէր Յիսուս կը հրաւիրէ՞ ամէն մեղաւորներն իրեն գալու ու փրկուելու , թէ միայն անոնց մէկ մասը :

Պ . Եմէն մեղաւորները :

Ն . Ըսէ նայիմ , ի՞նչպէս կը հրաւիրէ :

Պ . “ Եկէք ինձի բոլոր յոգնած ու բեռնաւորածներ , և ես ձեզ պիտի հանգչեցունեմ : Իմ լուծս ձեր վրայ առէք . և ինձմէ սորվեցէք որ հեզ եմ ու սրտով խոնարհ , և ձեր անձերուն հանգստութիւն պիտի գտնէք : Ինչու որ իմ լուծս քաղցր է , և իմ բեռս թեթեւ ” : Մատթ . Ժան . 28-30 :

“ Հայրը իր Որդին խրկեց աշխարհի Փրկիչ ըլլալու ” . Յիսուս երեցաւ և յայտնեց թէ ինքն է Փրկիչը . և յարմար ատենին ինքզինքը զո՛հ մատուց “ բոլոր աշխարհի մեղքերուն համար ” : Ինքը մարդասիրութեամբ հրաւիրեց ամէնը՝ որ իրեն գան , և պատուիրեց իր Եռաքեալներուն , “ Գացէք բոլոր աշխարհ , և Եւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն ” :

Մ. Հիսուս Վրիստոս աշխարհի Փրկիչն է . իր պատուական արիւնը բաւական է բոլոր աշխարհի մեղքերը սուսալու : Թող բոլոր աշխարհը գայ , և իր բրած հաշտութիւնը ամենուն համար բաւական պիտի ըլլայ : Ինքը կարող է փրկելու որչափ որ ըլլան փրկութեան փափաքողները , ամէն տեղի մէջ , ամէն վիճակի մէջ , աշխարհի սկիզբէն մինչև վերջը : « Հիսուս Վրիստոս նոյն է երէկ և այսօր և յաւիտեան » :

Ի. Սուտի իրմով եղած փրկութիւնը ձրի է ամէն ուզողներուն համար : Հոգ չէ՛ աշխարհիս որ կողմը որ ըլլանք , թէ Մրեւեյք ըլլանք , թէ Մրեւմուտք , թէ Հիւսիս , թէ Հարաւ : Հոգ չէ՛ քինչ վիճակի մէջ որ ըլլանք , թէ հարուստ , թէ աղքատ , թէ իմաստուն , թէ յիմար , բարձր կամ ցած . հոգ չէ՛ ոչ ալ քինչ հասակի մէջ որ ըլլանք , թէ ծեր կամ պատանի , արու կամ էգ . ամէնքս ալ մեղաւոր ենք , ու Վրիստոս է Փրկիչ ամէն մեղաւորներու համար :

Պ. Եւետարանը՝ որ անով միայն կը գտնուի փրկութիւնը , ամենուն ալ խրկուելու է : Ընոնք որ Եւետարանը ունին՝ պարտաւոր են խրկել անիկայ անոնց ալ՝ որ չունին , մեր Փրկչին վերջին պատուիրանքին համեմատ : Ընչ մարդոց պէտք է քարոզել՝ թէ Փրկիչ մը կայ , ու թէ կրնան փրկուիլ : Թէ որ մենք՝ որ Եւետարանը ունինք՝ զանց կ'ընենք կամ չենք հաճիր անիկայ անոնց ալ տալ որ չունին , կամ խաբանելու կարողութիւնն ունենալով՝ չենք թողուր անոնց որ իրենք ալ ստանան ու կարգան , մեծապէս պատիժի արժանի ենք Աստուծոյ առջին : Ի՛նչ մեծ արտօնութիւն է մարդուս որ Վրիստոսի գիտութիւնը տարածէ ու հոգիներուն փրկութեանը օգնութիւն ընէ . և անոնք որ չեն կրնար անձամբ երթալ ու Վրիստոս քարոզել , կրնան օգնել իրենց արթթոյժը , ու իրենց ողորմութիւնովն ուրիշները խրկել որ քարոզին , ու անոնց հետ ալ Սուրբ Վիբքը խրկել : Եսիկայ արտօնութիւն ու պարտաւորութիւն է մեզի :

Պ. Իր փրկութիւնը անանկ ձրի , անանկ առատ է , որ ուրախութեամբ ու սրտանց ամենուն ընդունելի ըլլալ արժան է :

Յիսուս իր բոլոր սրտովը կը հրաւիրէ մեզ իրեն գալ : Սէնք իրեն հրաւերքը ընդունելու ենք , որ ասանկ մեր փրկութիւնը կատարուի : Դենաց հացը ձրի ու առատապէս պատրաստուեցաւ առաջուց , “ Չեր ականջը խոնարհեցուցէք , ու ինծի եկէք , մտիկ ըրէք ” ու ձեր հոգիները ապրին պիտի ” : Եսայ . ծե . 3 :

7 . Եննք միայն կը փրկուին՝ որ Յիսուսի կը հաւատան :

Յօհ . ք . 14-36 :

Հ . Տէր Յիսուսի ամենուն համար մեռնելովը ամենն ալ պիտի փրկուի՞ն :

Պ . Չէ՛ . միայն անոնք պիտի փրկուին՝ որ կը հաւատան իրեն : Յօհ . ք . 15-36 :

Հ . Ի՞նչ կը պատուիրէ Եստուած մեզի՛ իր Որդիին հաւատալուն վրայով :

Պ . “ Եւ ասիկայ է անոր պատուիրանքը որ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի անունին հաւատանք , ու մէկզմէկ սիրենք ” : Եւ Յօհ . ք . 23 : Սաղմ . ժէ . 5 :

Հ . Ի՞նչ կ'ըսէ մեր Տէրը , իրեն հաւատալու ու մկրտուելու վրայով :

Պ . “ Եւ որ հաւատայ ու մկրտուի , պիտի փրկուի , և ան որ չհաւատայ , պիտի դատապարտուի ” : Սաղմ . ժգ . 16 : Յօհ . ք . 47 :

Հ . Երբոր բանտապետը հարցուց Պողոսին ու Շիղային , թէ՛ “ Տէրեք՝ ինծի ի՞նչ պէտք է ընել , որ փրկուիմ ” . անոնք ի՞նչ պատասխան տուին անոր :

Պ . “ Հաւատան Տէր Յիսուս Քրիստոսին ու պիտի փրկուիս դուն՝ և քու տունդ ” : Պարթ . ժգ . 31 :

Հ . Ի՞նչպէս Եստուծոյ որդիքը կ'ըլլանք :

Jones' Catechism. Armenian. 7

Պ . « Յիսուս Վրիստոսի հաւատարմութիւնը » Պատմ . գ . 26 :

Ն . Ինչո՞ւ Վրիստոսը լսողներուն ամէնը չեն հաւատար իրեն որ յախտենական կեանք ունենան :

Պ . Ինչո՞ւ որ չեն ուզեր . Յօհ . Ե . 40 : գ . 19 , 20 : Ստեփ . Իբ . 1-14 :

Ն . Երեսուցից կ'ուզէ՞ որ մէկը կորսուի :

Պ . Չէ :

Տէրը երկայնամիտ կ'ըլլայ . չուզեր որ մէկը կորսուի , հապա որ ամէնքը ապաշխարանքի գան : Թ Պիտ . գ . 9 : Ինչո՞ւ որ ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Երզնկան , որ ամբարշտին մեռնիլը չեմ ուզեր . հապա որ ամբարշտը իր ճամբայէն դառնայ ու ապրի . դարձէ՞ք՝ դարցէ՞ք ձեր չար ճամբաներէն . վասն զի ինչո՞ւ մեռնի՞ք՝ սիւ Խարայէլի տունը : Երզն . Ըգ . 11 :

Ն . Սնդակոր մը՝ որ իրեն կու գայ , Յիսուս ալ անիկայ փրկելէն պիտի հրաժարի՞ :

Պ . Չէ . քանզի Տէրը կ'ըսէ . « Են ամէնը որ չ'այրը ինծի կու տայ , ինծի պիտի գայ . և ան որ ինծի կու գայ , բնաւ դուրս պիտի չհանեմ » : Յօհ . Է . 37 : Ղուկ . Իգ . 42 , 43

Ն . Ուրեմն թէ որ մեք կորսուինք , յանցանքը որ՞ճան է :

Պ . Ի՞նչ մերն է յանցանքը : Երուս . Գ . 24-33 : Լուկ . գ . 6-11 :

Թե՛կ Տէր Յիսուս մեռաւ ամենուն համար , և իր պառտական արիւնը բաւական է բոլոր աշխարհի մեղքերը լուալու ,

Ե . Իսկ թող մէկը չկարծէ որ ամէնքն ալ պիտի փրկուին , ան ամէնը որ Վրիստոսի կը լսեն՝ մէկ բան մը

ունին ընելու . և ամէն մէկը պարտին նոյն բանն ընել . այսինքն մենք պարտինք իրեն հաւատալ . թէ որ չհաւատանք , չենք կրնար փրկուիլ :

Բ . Սարգոց կորսուելուն պատճառն ան չէ որ Մատուած կ'ուզէ անոնց կորուստը . հապա բուն իրենք չեն ուզեր որ փրկուին . Մատուած չհաճիր մեղաւորներուն մահուանը կամ պատիժին . բայց մեղաւորն իր մեղքերն ու ներկայ աշխարհը աւելի սիրելով՝ իր կամքով կը մերժէ Վրիստոսը . և Մատուած արդար ըլլալով՝ մեղաւորը պարտի կորսուիլ :

Գ . Ուրեմն կորսուած մեղաւորը՝ իր կորսուելուն համար , բուն ինքը յանցաւոր պիտի սեպուի յաւիտեանս յաւիտենից և

Վ . Մանափ մեծ է մեր բնական կուրուծիւնը և չարութիւնը որ Սուրբ Հոգիին կը կարօտինք որ մեզի ցուցունէ մեր մեղաւոր ու կորսուած ըլլալը , ու մեզ դարձունէ Վրիստոսի : Մշակց անոր շնորհքին օգնութեանը մենք բնաւ Վրիստոսի չենք կրնար գալ :

8 . Ի՞նչ է Յիսուս Վրիստոսի հաւատալը :

Ղուկ . ԺԷ . 1-24 :

Հ . Երբոր տղաքը յանցանք մը գործեն , այսինքն՝ իրենց հօրը կամ մօրը չնազանդին , Ի՞նչ պէտք է որ զգան :

Պ . Տրտմութիւն :

Հ . Եւ Ի՞նչ պարտին ընել :

Պ . Թողութիւն խնդրել ու մէկ մըն ալ անանկ չընել :

Հ . Մատուած ներող և ողորմած է :

Պ . Հրամարես : Եղևց ԼԳ . 6 , 7 :

Սակայն ամէն բան Մատուածէ է , որ մեզ իրեն հետ

Հաշտեցուց Յիսուս Վրիստոսի ձեռքովը , ու տուաւ մեզի
 Հաշտութեան պաշտօնը : Այսինքն Աստուած էր , որ
 Վրիստոսով աշխարհս իրեն հետ Հաշտեցուց , և անոնց
 յանցանքները իրենց չսեպեց , ու Հաշտութեան խօսքը մեր
 մէջը դրաւ : Եւրեմի Վրիստոսի կողմանէ դեսպանութիւն
 կ'ընենք , իբրև թէ Աստուած կը բարեխօսէր մեզմով .
 կ'աղաչենք յեզէ Վրիստոսի կողմանէ , Հաշտուեցէք Աս-
 տուծոյ հետ : Այսն զի Աստուած անիկայ՝ որ մեղք չէր
 գիտեր , մեզի համար մեղաւոր սեպեց , որ մենք անոր մի-
 ջնջովը Աստուծոյ արդարները ըլլանք : Թ . Արժ . Ե .
 18-21 :

Ն . Եւստի՝ երբոր մենք Աստուծոյ դէմ մեղանչենք ,
 երբոր մեր Երկնաւոր Նորը չնազանդինք , Խնչ պէտք է
 որ զգանք :

Պ . Խորունկ տրտմութիւն :

Ն . Եւ ուրիշ Խնչ ընելու ենք :

Պ . Թողութիւն խնդրելու ու մէյժն ալ անանկ ընե-
 լու չենք :

Ն . Եսոր վըայով Խնչ կ'ըսէ Աուրբ Վիրքը :

Պ . “ Թո՛ւ որ խոստովանինք մեղքերնիս , Հաւատարիմ
 ու արդար է անիկայ մեր մեղքերուն թողութիւն տալու ,
 և մեզ բոլոր անիրաւութենէ սրբելու ” : Թ (Յճ . Թ . 9 :
 Նորով . Ժ . 9 , 10 :

Ն . Պէտեկոստէին օրը ժողովուրդները խորունկ մը
 զգացին թէ մեղաւոր էին , և ըսին Պետրոսին ու բոլոր
 Առաքեալներուն թէ՛ “ Սարգիկ Եղբայրներ , Խնչ ը-
 նենք ” , Պետրոս ալ Խնչ պատասխան տուաւ անոնց :

Պ . “ Ապաշխարեցէք , ու ձեզմէ ամէն մէկը թող
 միրտուի Յիսուս Վրիստոսի անունովը՝ մեղաց թողու-
 թեան համար ” : Վորք . Թ . 38 :

Ն . Խնչ է մեր մեղքերուն վրայ ապաշխարելը :

Պ . Ընտնաց վրայ տրտմիլ , և անոնք խոստովանիլ ու անոնցմէ հեռանալ : Պարթ . ԺԹ . 18 : Թ Կորնթ . Է . 9-11 :

Իր յանցանքները ծածկողը յաջողութիւն չգտնե՛ր . բայց զանոնք խոստովանողն ու մէկդի ձգողը ողորմութիւն կը գտնէ : Մատթ . ԻԸ . 13 :

Ն . Իայց մեր մեղքերուն համար տրտմիլն և անոնք Մատուծոյ խոստովանելն ու մէկդի ձգելն ետև , որ՞նն արժանաւորութիւնովը Մատուած պիտի ներէ մեզի :

Պ . Սիայն Վրիստոսի արժանաւորութեանը համար :

Ն . Ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Պիօքը ներողամիտ ըլլալու վրայով :

Պ . « Եւ իրարու հետ քաղցր եղիք , գթած , ներելով իրարու , ինչպէս որ Մատուած՝ Վրիստոսով ներեց ձեզի » : Եփեա . Դ . 32 : Կող . Գ . 13 :

Ն . Մատուած մեր աղէ՞կ ըլլալուն կամ՞ մեր բարեգործութեանը համար կը ներէ մեզի թէ բոլորովն Վրիստոսի համար :

Պ . Բոլորովն Վրիստոսի համար : Եփեա . Թ . 5-8 :

Որդի մը պիտի ծնանի , ու անոր անունը Յիսուս դնես . քանզի անիկայ իր ժողովուրդը իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ : Մատթ . Կ . 21 : Ինչու որ Որդին մարդոյ եկաւ՝ կորսուածը փրկելու : Մատթ . ԺԸ . 11 : Ընոր կը վկայեն բոլոր մարգարէները թէ ամէն իրեն հաւատացողները իր անունովը մեղաց թողութիւն կ'առնեն : Պարթ . Ժ . 43 : Ինչու որ ամէնքը մեղք գործեցին , և Մատուծոյ փառքէն պակասած են : Եւ անոր շնորհքովը ձրի կ'արդարանան : Նորով . Գ . 23 , 24 : Որ երբ որ դեռ մեղաւոր էինք , Վրիստոս մեզի համար մեռաւ . ուրեմն հիմա որ իր արիւնովը արդարացանք , որչափ աւելի իրմով պիտի ազատինք բարկութենէն : Այսան զի թէ որ թշնամի եղած ատեննիս Մատուծոյ հետ հաշտուեցանք իր Որդւոյն

մահովը, որչափ աւելի մեր հաշտուած ատենը պիտի ապրինք անոր կենանքովը : Հոով . Ե . 8-10 :

Հ . Յիսուս իր կենաց ճանապարհ հաշտուած վրայով թոնջ կ'ըսէ :

Պ . « Եւ եմ ճամբան ու ճամարտութիւնն ու կենանքը . մէկը հօրը քով չգար , եթէ ոչ ինծմով » : Յոհ . ժգ . 6 :

Հ . Ուրիշ թոնջ կ'ըսուի ասոր վրայով :

Պ . « Եւ ուրիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ . ինչու որ անկէ 'ի զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքին տակը մարդոց մէջ տրուած , որ անով կարող ըլլանք փրկուելու » : Վորդ . Գ . 12 :

Հ . Յիսուս Վրիստոսի հաւատալը թոնջ կը պատճառէ մեղաւորին սրտին :

Պ . Իտաղաղութիւն և ուրախութիւն :

Եւ զանոնք իր տունը տանելով անոնց առջևը սեղան գրաւ , և բոլոր տունովը ուրախ եղաւ : Մտուածոյ հաւատալով : Վորդ . ժգ . 34 : Ը . 8 , 39 : Հոով . ժե . 13 : ան թիւս . ան . 6 :

Հ . Երկինքին մէջ յաւիտեանս յաւիտենից ո՞վ պիտի օրհնէք՝ մեզ իր արիւնովը փրկելուն համար :

Պ . Տէր Յիսուսը : Յայտ . ան . 5 , 6 : Ե . 9-14 :

Վրիստոսով փրկութիւն ստանալու համար , պէտք է՝

Ե . Ապաշխարութիւն . ինչու որ առանց ապաշխարութեան անկարելի է որ մէկը Վրիստոսի գայ : Սինք պարտինք փորունկ ու սրտով տրտմիլ մեր Մտուածոյ դէմ գործած մեղքերնուս համար . պարտինք բան մը չձածկել ու չպահել , հապա խոստովանիլ Մտուածոյ առջևը բոլոր մեր մեղքերը , և յայտնել թէ ինչպէս սաստիկ ցաւ և զղում կը զգանք անոնց համար . ինչպէս կ'ատենք անոնք .

նակ պարտինք խօսք տալ Մատուծոյ որ իր շնորհքին մեզի օգնելովը մէկդի պիտի ձգենք անոնք , ու սուրբ կեանք մը պիտի վարենք , ճիշդ ինչպէս որ ինքը կ'ուզէ ու կը պահանջէ :

Ի . Փրկուելու համար մեր բոլոր յոյսերը Վրիստոսի վրայ , ու միայն Վրիստոսով պիտի ըլլան : Սենք պարտինք աղաչել Մատուած՝ որ մեզ ընդունի շնորհքով . չէ թէ մենք մեզմէ բարի ենք ու կրնանք անանկ բարի գործքեր ընել՝ որով արժանի ըլլանք իրմէն թողութիւն ու շնորհք ընդունելու . ինչու որ մենք մեզմէ անարժան ենք , արժանի ըլլալով միայն բարկութեան , ու չենք կրնար բան մը ընել Մատուծոյ շնորհքին արժանաւոր ըլլալու համար . մէկ խօսքով կորսուած ենք , ու պարտինք Մատուծմէ թողութիւն ու շնորհք խնդրել միայն Վրիստոսի համար : Սենք չենք կրնար փրկել ինքզինքնիս , Վրիստոս կը փրկէ մեզ : Ուստի պարտինք Վրիստոսը մեզի փրկիչ առնել և իրեն միայն ապաւինիլ փրկութեան համար : Ինքը քառութիւն ըրաւ մեր մեղքերուն համար և ինքը բարեխօսութիւն կ'ընէ մեզի համար Մատուծոյ առջևը . Մատուած ալ զինքը մեղաւորներուն միջնորդ կ'ընդունի , և անոր ամէն ըրածներուն ու չարչարանքներուն համար կը ներէ ու կը փրկէ մեզ : Կ . Սորնի . Գ . 11 : Հոով . Գ . 22-25 :

Պ . Երբոր մենք ապաշխարենք ու Յիսուսին հաւատանք , և թողութիւն գտնելու յոյս ունենանք ու զգանք որ Մատուծոյ սէրը մեր սրտին մէջը ունինք , շատ աղէկ իրաւունք պիտի ունենանք ուրախանալու , և իրաւ պիտի ուրախանանք : Հոով . Ե . 1-11 : Ը . 1-39 : Յօհ . Ժ . 27-30 :

Պ . Սեր արգարութեանն ու մեր փրկութեանը բոլոր փառքը և պատիւը Յիսուս Վրիստոսի տրուելու են յաւիտեան : Ըն որ մեզ կը փրկէ , մեր փրկութեան փառքն ու պատիւը անշուշտ պէտք է որ ինք ունենայ : Սենք կ'աղաղակենք՝ « Չէ՛ թէ մեզի , ո՛վ Տէր՝ չէ՛ թէ մեզի , հապաքու անուանդ փառք տուր » : Սաղ . ճԺԵ . 1 : Կ . Սորնի . Կ . 30 , 31 : Որչափ որ Սուրբ Հոգիին զօրութիւնովը մեր մեղքերը կը զգանք և Տէր Յիսուսը սիրով կ'ընդու-

նինք մեր Վրկչին պէս , այնչափ աւելի կը խոնարհինք . ու կը փափաքինք որ բոլոր փառքը ինքն ունենայ : Վրկչ . գ . 7-9 : Գաղ . Գ . 14 :

Ե . Այտանգաւոր վիճակի մէջ են ու պիտի կորուսին յաւիտեան ամէն անոնք՝ որ Հիսուս Վրիստոսի հաւատքովը եղած արդարութիւնն ու փրկութիւնը կը մերժեն , և արդարութեան ու փրկութեան համար բուն իրենց բարի գործքերուն՝ կամ իրենց արդարութեանը վրայ կը հաստատեն յոյսերնին : Ընոնք չունեցած բաներնուն կը յուսան : Սարգիկ՝ բուն իրենք ըլլալ կ'ուզեն իրենց Վրկչի , բայց ստիկայ անկարելի բան է (ւ) :

ւ . Ըն որ Որդիին կը հաւատայ , յաւիտենական կեանք ունի . և ան որ Որդիին չնազանդիր , անիկայ կեանք պիտի չտեսնէ . հապա Մատուոյ բարկութիւնը անոր վրայ կը մնայ : Հօհ . գ . 36 : Ինչու որ ես կը վկայեմ անոնց համար , թէ Մատուոյ նախանձաւորութիւնը ըսինք , բայց ոչ թէ գիտութեամբ : Այսն զի անոնք Մատուոյ արդարութիւնը չգիտնալով , ու իրենց արդարութիւնը հաստատել ուզելով , Մատուոյ արդարութեանը չնազանդեցան : Վանզի՝ օրէնքին վախճանը Վրիստոս է՝ ամէն հաւատացեալին արդարութեան համար : Ինչու որ Սոմէս օրէնքէն եղած արդարութիւնը կը ստորագրէ , թիւ զանոնք կատարող մարդը անոնցմով պիտի ապրի : Բայց հաւատքէն եղած արդարութիւնը ասանկ կ'ըսէ . Մի՛ ըսեր քու սրտիդ մէջը , թիւ պիտի ելլէ երկինքը , (այսինքն Վրիստոսը իջեցունելու .) կամ թէ՛ Ո՞վ պիտի իջնէ անդունդը , (այսինքն՝ Վրիստոսը մեռելներէն հանելու :) Հապա ի՞նչ կ'ըսէ . Խօսքը մօտ է , քու բերնիդ մէջը , և քու սրտիդ մէջն է , այսինքն հաւատքին խօսքը որ մենք կը քարոզենք : Ինչու որ՝ եթէ քու բերնովդ Հիսուսը Տէր խոստովանիս , ու քու սրտիդ մէջը հաւատաս թէ Մատուած անիկա մեռելներէն յարուց , պիտի փրկուիս . (Այսն զի սրտով կը հաւատայ մէկը արդարանալու , ու բերնով կը խոստովանի փրկուելու :) Վանզի գիրքը կ'ըսէ . Ըմէն ով որ անոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ : Հոով . Ժ . 2-11 :

է. ԵՆԻ ԿՐԻՍՏՈՍԻ ԳԵԼՈՒՆ ՈՒ ԵՐԳԻՆՆԻՆ
ԿՐԻՆ ԼԵՄԵՐ ՊԵՏՐՍՏՈՒԵԼՈՒՆ ՎՄԵ-
ՅՈՎ :

1. Մենք կամք չունինք Կրիստոսի գալու մեր փրկու-
թեանը համար . հապա Մստուած է որ կը փոխէ մեր
սիրտերը ու իր Հոգիովը Կրիստոսի կ'առաջնորդէ
մեզ :

Հ. Մստուած իր Որդին մեզի համար մեռնելու խրկած
ըլլալը գիտնալովնիս՝ կամք ունի՞նք զինքը սիրելու ու իբրև
մեր Փրկիչն ընդունելու անիկայ :

Պ. Չէ՛ . բանզի մեր սիրտերը խիստ չար են :

Աիրտը ամէն բանէն աւելի խարեբայ ու խիստ չար է :
Երեմ. ԺԷ . 9 :

Ինչու որ մարմնաւոր եղողները մարմինն բաները կը
մտածեն , ու հոգւոր եղողները հոգիին բաները : Այսն
զի մարմնաւոր խորհուրդը մահ է , և հոգւոր խորհուրդը՝
կեանք ու խաղաղութիւն : Կանգի մարմնաւոր խորհուրդը
Մստուծոյ դէմ թշնամութիւն է . ինչու որ Մստուծոյ
օրէնքին շնորհանդիւր , մանաւանդ չիրնար ալ : Այսն զի
մարմնով եղողները , չեն կրնար Մստուծոյ հաճոյ ըլլալ :
Հոով . ք . 5-8 :

Երդ՝ մարմինն գործքերը յայտնի են , որ ասոնք են .
շնութիւն , պոռնկութիւն , պղծութիւն , գիծութիւն ,
կուսպաշուութիւն , կախարդութիւն , թշնամութիւններ ,
կոիւներ , նախանձներ , բարկութիւններ , հակառակու-
թիւններ , երկպառակութիւններ , բաժանումներ , չար
նայուածքներ , մարդասպանութիւններ , գիտովութիւն-
ներ , անառակութիւններ , ու քնչ որ ասոնց նման են .
որ հիմակուց ես ձեզի կը զրուցեմ , ինչպէս առաջուց ալ

կը զրուցէի , որ ասանկ բաներ գործողները Մատուծոյ արքայութիւնը պիտի չժառագեն : Պատգ . Է . 19-21 :

Հ . Երբոր Յիսուս մեզ իրեն գալու ու փրկուելու կը հրաւիրէ , մենք ան ատենը ի՞նչ ընել կը սկսինք :

Պ . « Լձնքս ալ ետ քաշուելու կը սկսինք : » Ղուի . Ժ Գ . 16-20 :

Հ . Սենք երբեմն չի՞նք բարկանար անոնց՝ որ մեզ կը յանդիմանեն մեր մեղքերուն համար և կը ստիպեն որ մեր մեղքերը մէկ դի ձգենք ու Մատուծոյ ծառայենք :

Պ . Հրամարես :

Ելեարհը ձեզ չկրնար ատել , բայց զիս կ'ատէ , ինչու որ ես անոր վրայով կը վկայեմ՝ թէ իր գործքերը չար են : Յօհ . Է . 7 : Բայց հիմա կը փնտռէք սպաննել զիս , անակ մարդ մը՝ որ ձեզի ճշմարտութիւն խօսեցայ , որն որ Մատուծմէ լսեցի . Երբահամ ատ բանը չըբաւ : Յօհ . Ը . 40 :

Հ . Ուրեմն ի՞նչ տեսակ սիրտերու կը կարօտինք :

Պ . Կոր սիրտերու :

Ո՛վ Մատուած , իմ մէջս մաքուր սիրտ ստեղծէ , և իմ ներսիդիս ուղիղ հոգի նորոգէ : Սաղմ . ծմ . 10 :

Հ . Սենք ինքնիրեննուս կրնամք մեզի նոր սիրտ նորոգել :

Պ . Չէ՛ ամենևին :

Բայց որոնք որ զինքը ընդունեցին , անոնց իշխանութիւն տուաւ Մատուծոյ որդիներ ըլլալու , որոնք կը հաւատան իր անուանը , որ անոնք ոչ արիւնէ և ոչ մարմինի կամքէ՝ ոչ ալ մարդու կամքէ , հապա Մատուծմէ ծնան : Յօհ . ան . 12 , 13 : Իսկ շնչաւոր մարդը Մատուծոյ Հոգիին բաները չընդունիր . ինչու որ անոնք իրեն յիմարութիւն են , ու չկրնար ալ գիտնալ , ինչու որ հոգեւոր կերպով կը քննուին : ան Վործի . Բ . 14 :

Հ. Յիսուս Խնչ կ'ըսէ ասոր վրայով :

Պ. "Ղուք չէք ուզէր ինծի գալ, որ կեանք ունենայք" : Յօհ. Ե. 40 :

Հ. Խնչ է կ'ըսէ մարդոց դատապարտութիւնը :

Պ. "Եւ աս է դատապարտութիւնը՝ որ լոյսը աշխարհ եկաւ, ու մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրեցին. ինչու որ իրենց գործերը չար էին : Այսան զի ամէն ո՞վ որ չար կը գործէ, անիկայ լոյսը կ'ատէ, և լոյսին քովը չգար՝ որ իր գործերը չյանդիմանուին" : Յօհ. Գ. 19, 20 :

Հ. Սարգիկ կամ՝ հրեշտակները կրնան փոխել մեր սիրտերը բուն իրենց զօրութիւնովը :

Պ. Չէ՛ : Խ Սրբի. Գ. 5-7 :

Հ. Ուրեմն որով կը փոխուին մեր սիրտերը :

Պ. Սիայն Սուրբ Հոգիով : Յօհ. Գ. 3-8 :

Հ. Խնչ կ'ըսէ մեր Վրդիչն ասոր վրայով :

Պ. "Մէկը չկրնար ինծի գալ, թէ որ զիս խրկող Հայրը չքաշէ" : Յօհ. Կ. 44, 45 :

Հ. Հայրը մեզ Խնչպէս դէպ'ի Վրիստոս կը քաշէ :

Պ. Սուրբ Հոգիով :

Հ. Ուրեմն Խնչ պիտի ըլլանք՝ թէ որ Մտուած մեր սիրտերը փոխելու ու մեզ դէպ'ի Վրիստոս քաշելու համար Սուրբ Հոգին չխրկէ :

Պ. Պիտի կորսուինք յաւիտեան :

Հ. Երբոր բանտապետին նոր սիրտ տրուեցաւ ու դէպ'ի Վրիստոս քաշուեցաւ, Խնչ ըսաւ իր կորսուած մեղաւոր մը ըլլալը զգալէն ետքը :

Պ. "Ինծի Խնչ պէտք է ընել որ փրկուիմ" : Ղարթ. ԺԿ. 30 :

Հ. Ո՞վ ազդեց բանտապետին թէ Մտուած բարկացեր էր իրեն, և թէ ինքը կորսուած մեղաւոր մըն էր :

Պ. Սուրբ Հոգին :

Եւ ինքը երբ որ զայ՝ պշխարհը պիտի յանդիմանէ մեղքի համար, և արդարութեան համար, ու դատաստանի համար: Սեղքի համար՝ որ ինծի չեն հաւատար. արդարութեան համար՝ որ ես իմ՝ Հօրս քով կ'երթամ՝, և ալ զիս չէք տեսներ. և դատաստանի համար՝ որ աս պշխարհիս իշխանը դատապարտուած է: Հօհ. ԺԳ. 8-11:

Հ. Եւ Պօղոս ու Շիղա թօնչ ըսին բանտապետին:

Պ. « Հաւատո՞ւ Տէր Հիսուս Վրիստոսին, ու պիտի փրկուիս դուն՝ և քու տունդ »:

Հ. Ո՞վ բանտապետին նոր սիրտ մը տուաւ ու զինքը Տէր Հիսուսի հաւատալու առաջնորդեց:

Պ. Սուրբ Հոգին:

Հ. Մտուած իրմէն ինդրողներուն Սուրբ Հոգին կու տայ:

Պ. Հրամարես:

Ուստի եթէ դուք՝ որ չար էք, ձեր զաւակներուն աղէկ ընծաներ տալ գիտէք, որչափ աւելի ձեր Հայրը երկինքէն Սուրբ Հոգին պիտի տայ անոնց, որ իրմէ կը ինդրեն: Ղ.ս. Ժ. ԺԷ. 13:

Ի՞նչպէս հիանալի է որ Մտուած « Բուն իր Որդին չինայեց, հապա մեր ամենուս համար մատնեց » . բայց տակաւին չէք երթար իրեն որ փրկուինք:

Վ. Մհա յայնապէս կը տեսնենք մարդկային սրտին կատարեալ՝ խորունկ՝ կամակոր և անփոփոխ վատթարութիւնն ու չարութիւնը: Մտիկայ ամենեին մէկ կերպով մը չփոխուիր, բայց միայն Մտուած կրնայ փոխել. քանզի թէ որ մէկը զգուշացընէ ու խրատէ մեզ, թէ որ վախցունէ մեզ Մտուծոյ սպառնալիքն ու մեզի տալու տանջանքներն իմացունելով, ասոնց բոլորը անօգուտ են ու չեն կրնար փոխել սիրտը. և երբոր Մտուած խան-

Եւ թող մեղաւորները ծեր ու պատանի սորվին իրենց սիրտերուն չբժշկուելու գէշութիւնը : Անոնք չեն կրնար ինքզինքնին աւելի աղէկ ընել, ոչ ալ ինքնիրեննուն կըրնան փոխել ինքզինքնին . անոնք ասանկ բան մը ընելու յոյս թող չունենան . և թող ինքզինքնին Յիսուս Վրիստոսով Աստուծոյ ողորմութեանը յանձնեն, ու աղօթեն Սուրբ Առդին ընդունելու համար՝ որով կարենան նորագուիլ ու փրկուիլ :

2 . Մենք պարտինք սրտի փոփոխութիւն ունենալ . աս սրտի փոփոխութիւնն ի՞նչ է, և ի՞նչպէս Սուրբ Առդին իր գործը կը կատարէ ու Նրկինքին համար կը պատրաստէ մեզ :

{304 . Գ . 1-21 :

Ն . Փարիսեցիներէն, ու Արէից իշխաններէն հիւ եկաւ Յիսուսին գիշերով :

Պ . Նիկողոսեմոս : {304 . Գ . 1-9 :

Ն . Յիսուս ի՞նչ ըսաւ անոր :

Պ . “ Ղշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ քեզի . թէ որ մէկ մարդ մը նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ Թագաւորութիւնը տեսնել” : {304 . Գ . 3 :

Ն . Ի՞նչ է ան բանը, որ առանց անոր մէկը չպիտի տեսնէ :

Պ . Սրբութիւն : Նքր . ԺԲ . 14 :

Ն . Ուրեմն անկարելի՞ է մեզի Նրկինք երթալ առանց սրտի փոփոխութեան :

Պ . Այո՛, անկարելի է :

Ն . Նրբոր մարդ մը Սուրբ Առդիով նորոգուի, մեծ փոփոխութիւնն է :

Պ . Հրամարես . քանզի անով կը դառնայ ապաշխարելու , Յիսուսի հաւատալու , Մատուած սիրելու , և բարի կեանք մը վարելու :

Մենց աչքերը բանալու , փաւարէն՝ լոյսի , ու Սատանայի իշխանութենէն՝ Մատուծոյ դարձընելու , որ անոնք մեղաց թողութիւն առնեն , և սուրբերուն հետ մասնակից ըլլան՝ ինծի հաւատալով : Պարծ . ից . 18 : Վասն զի Մատուած՝ որ հրաման ըրաւ խաւարէն լոյս ծագել , ինքը մեր սրտերուն մէջ ծագեց՝ Մատուծոյ փառաց զիտութեան լոյսը տալու համար Յիսուս Վրիստոսի անձովը : ք Սորն . Գ . 6 :

Հ . Վորոգուած մարդը թ՞նչ տեսակ սիրտ ունի :

Պ . Վոր սիրտ :

Եւ ձեզի նոր սիրտ պիտի տամ , ու ձեր ներսիդին նոր հոգի պիտի դնեմ , և ձեր մարմիններէն քարեղէն սիրտը պիտի հանեմ , ու ձեզի մարմնեղէն սիրտ պիտի տամ : Երդ . Է . 26 : Ժն . 19 :

Հ . Մտիկայ թ՞նչ տեսակ արարած մըն է :

Պ . Վոր արարած :

Ուրեմն թէ որ մէկը Վրիստոսի մէջ է , անիկայ նոր ստեղծուած մըն է . հիները անցան , և ահա ամէն բան նոր եղաւ : ք Սորն . Ե . 17 : Եւ ինչ որ Վրիստոս Յիսուսով ոչ թլփատութիւնը բան մըն է , ոչ ալ անթըլփատութիւնը , հապա նոր ստեղծուած ըլլալն է բանը : Պարդ . Գ . 15 : Երդ . Գ . 23 , 24 : Սոր . Գ . 10 :

Հ . Մասնակ մէկը թ՞նչպէս ծնած կ'ըսուի Սուրբ Պարթի մէջը :

Պ . “ Վորէն ծնած ” . “ Հոգիէն ծնած ” . “ Մատուծմէ ծնած ” : Յօհ . ան . 13 : Գ . 1-9 : ան Պիտ . ան . 23 : ան Յօհ . Գ . 9 :

Հ . Հիմա անիկայ որի՞ն որդին է :

Պ . Եստուծոյ որդին : Հոով . Ե . 14-17 :

Հ . Եւ թւոք պիտի երթայ :

Պ . Երկինք : Հոով . Ե . 1 , 2 :

Հ . Խնչպէս կրնաս հասկընալ թէ մէկը Սուրբ Հոգիով իսկապէս նորոգուած է , թէ չէ :

Պ . Իր բռնած ճամբայէն , ու ամէն օրուան վարքէն :

Եմէն ո՛վ որ Եստուծմէ ծնած է , մեղք չգործեր , ինչու որ անոր սերմը իր մէջը կը մնայ , ու չկրնար մեղք գործել , քանզի Եստուծմէ ծնած է : Եսով յայտնի են Եստուծոյ որդիքը ու սատանայի որդիքը : ԿՅԹ . Գ . 9 , 10 : Սաղ . Է . 16-27 :

Հ . Կոր սիրտ ունենալէն առաջ ի՞նչպէս կեանք մը կը վարէր :

Պ . Չար կեանք :

Երդ՝ մարմինին գործքերը յայտնի են , որ ասոնք են՝ շուքիւն , պոռնկութիւն . . . բարկութիւններ , հակառակութիւններ , երկպառակութիւններ , բաժանումներ , չար նայուածքներ , մարդասպանութիւններ , գինովութիւններ , անառակութիւններ , ու ինչ որ ասոնց նման են : Պատ . Ե . 19-21 :

Հ . Կոր սիրտ մը ունենալէն ետքը ի՞նչպէս կեանք մը պիտի վարէ :

Պ . Երբի կեանք մը :

Պուք էք աշխարհի լոյսը . քաղաք մը՝ որ լեռան վրայ կեցած է , չկրնար պահուիլ : Ու ճրագը չեն վառեր և դներ գրուանի տակ , հապա աշտանակի վրայ , և լոյս կու տայ բոլոր տանը մէջ եղողներուն : Ենանկ թող լուսաւորէ ձեր լոյսը մարդոց առջին , որ տեսնեն ձեր բարի գործքերը ու փառաւորեն ձեր Հայրը՝ որ երկինքն է : Սաղ . Ե . 14-16 : ԺԳ . 23 :

Հ . Երբոր Հոգին փոխէ մեր սիրտերը , ան ատենը

մեզ կատարելապէս սուրբ կրնէ՞, անանկ որ մենք բնաւ մէյմըն ալ չմեղանչենք որչափ որ ապրելու ըլլանք :

Պ . Չէ՛ . Հապա միայն կը սկսի ան ատենը մեզ սուրբ ընելու :

Ինչու որ ամէնքս ալ շատ յանցանքներ կ'ընենք . թէ որ մէկը խօսքով յանցանք չընէ , անիկայ կատարեալ մարդ է , որ կարող է բոլոր մարմինն ալ սանձելու : Հօմ . գ . 2 : Թոյն որ ըսենք թէ մենք մեղք մը չունինք , ինքզինքնիս կը խաբենք , ու մեր մէջը ճշմարտութիւն չկայ : Ին . Հօմ . Իմ . 8 : Ին Սորթ . թ . 24-27 : Ես մասին վաասհ ըլլալով՝ թէ ան որ ձեր մէջը բարի գործ մը սկսեց , մինչև Հիսուս Վրիտանոսի օրը պիտի կատարէ : Փիլեպ . Իմ . 6 :

Հ . Ուրեմն Հոգին ի՞նչ պէտք է որ մեզի ընէ :

Պ . Պէտք է որ մեզի հետ մնայ ու մեր մէջը իր սկսած բարի գործը լինցունէ , մեզ բարեպաշտութեան մէջ յառաջացունէ քանի որ կ'ապրինք , և այնպէս մեզ Նրկինքին համար պատրաստէ :

Իսկայ արդարներուն ճամբան՝ ծագող լոյսին պէս է , որ երթալով կը լուսաւորուի , մինչև որ կատարեալ օր ըլլայ : Եր . Հօմ . գ . 18 : Սորթ . Ժգ . 31-33 : Հոով . ը . 11 : Ին Սորթ . գ . 16 :

Հ . Ենանկ է նէ որքոն փառք տալու ենք Նրկինքին համար մեր պատրաստութեանը վրայով :

Պ . Սուրբ Հոգին :

Մեր Փրկիչը կ'ըսէ . “ Թոյն որ մէկ մարդ մը նորէն ծնանի՝ չկրնար Եստուծոյ թագաւորութիւնը տեսնել ” . “ Պէտք է ձեզի նորէն ծնանիլ ” :

Ե . Եռանց սրտի փոփոխութեան մենք բնաւ Նրկինք չենք կրնար մտնել : Եստուած՝ սրբութեան Եստուած է . Jones' Catechism. Armenian. 8

ուրեմն չարերը պիտի վըրնտէ իր ներկայութեանէն . ինքը ճշմարտութեան ու արդարութեան Մատուած է . ուրեմն պիտի պատժէ չարերը յաւիտեան Վժռիքին մէջ : Երկինքը սրբութեան՝ ու Մատուծոյ հետ հաղորդութեան տեղ է . ուրեմն հարկաւոր է սրբութիւնը ան ամենուն՝ որոնք որ հոն պիտի երթան : Անդաւորը չկրնար Մատուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալ, ոչ ալ սուրբերուն ու հրեշտակներուն հետ . ու թէ որ Երկինքը գտնուելու ըլլայ, հոն ուրախ և հանգիստ պիտի չըլլայ, ինչու որ ան սուրբ տեղին համար սրտի պատրաստութիւն պիտի չունենայ . պիտի զգայ թէ Երկինքը բուն իր տեղը չէ : Հատերը առանց սրտի փոփոխութեան՝ կ'ուզեն որ մեռնեն ինչն ետքը Երկինք երթան, չէ թէ Երկինքը կը սիրեն ու անիկայ վայելելու յարմարութիւն ունին, հապա Վժռիքէն ազաւտելու կը փափաքին : Իայց թէ որ Երկինքը մտնելու վճռուած ըլլային ալ, թշուառական պիտի ըլլային հոն՝ իրենց մեղքով ու անհաւատութիւնով լեցուն հին սրտերուն պատճառաւ :

Բ . Ոտոյ աւ աղէկ մտմտան անոնք ըր տակաւին նորոգուած չեն . թէ որ ասանկ վիճակի մը մէջ մնալով մեռնին, պիտի իջնեն անոնք բուն իրենց տեղը, այսինքն Վժռիքը :

Յիւնցէք որ եթէ աս աշխարհիս մէջ շնորոգութիւք, բնաւ ամենեկին ալ նորոգուելու չէք : Յայտ . իբ . 11 : Իուք չէք գիտեր թէ երկամր ատեն ապրելու էք՝ թէ կարճ . ուրեմն խմաստուն եղիք ու շուտով սկսեցէք և ինքզինքնիդ անհոգ մի՛ թողուք, մինչև որ ան մեծ ու երջանիկ փոփոխութիւնը ստանաք :

Գ . Եւ փոփոխութիւնը ճշմարտապէս մեծ ու երջանիկ է : Վրանգի մեղաւորին ունեցած խաւարը լոյսի կը փոխուի, անոր ատելութիւնը՝ սիրոյ, անոր մեղքը՝ սրբութեան : Եւ ինքը՝ սասանայէն հեռանալով՝ կը մտնեայ Մատուծոյ, Վժռիքէն կը փրկուի՝ դէպ'ի Երկինքը կ'աւաջնորդուի : Եւ արդարև շատ երանելի է ան մեղաւորը, ինչու որ Մատուծոյ որդին կ'ըլլայ անիկայ՝ Յիսուս Վրիստոսի հաւատքովը :

Դ . Եւ սրտի ճշմարիտ նորոգութեան նշանը՝ վարքի

փոփոխութիւն մըն է : Կոր սիրտը նոր վարքի մը կ'առաջնորդէ . մեղաւորը՝ չէ՛ թէ ինչ որ առաջ էր , անանկ կը մնայ , հապա նոր արարած մը կ'ըլլայ . մեղքին ու յիմարութեան բոլոր հին ճամբաները մէկ դի կը ձգէ , և անոնց տեղը կը ստանայ աղօթքը՝ օրհնութիւնը՝ հաւատքը՝ և սէրը՝ ու սուրբ նազանդութիւնը՝ որ նոր բաներ են : Եւ անիկայ որչափ . որ փորձութիւններ քաշելու ըլլայ , Լստուծոյ Հոգիին օգնութիւնովը այնչափ աւելի աղէկ կերպով կը յառաջանայ . իր շաւիղին լոյսը քիչ . քիչ աւելնալով պայծառ կը լուսափայլէ մինչև որ կատարեալ կ'ըլլայ կէս օրուան լուսին պէս , երբոր պիտի տեսնէ Լստուած փառքով : Եւ ո՞վ որ աս կերպով չյառաջանար առաքինութեան ճամբուն մէջ՝ անոր նորոգութիւնը ճշմարիտ չէ :

Ե . Վերիտանանները բնաւ մոռնալու չեն որ միայն Սուրբ Հոգիին շնորհքովը և օգնութեամբը կրնան յառաջանալ դէպի՛ երկինք երթալու ճամբուն մէջ . նոյն շնորհքը տուող ու կարող Հոգին՝ որ բարի գործը կը սկսի յառաջ տանիլ մեր մէջը , պէտք է որ ինք յառաջ տանի ու կատարէ ան : Օգուշանանք ուրեմն Սուրբ Հոգիին դէմ՝ հակառակելէն ու զինքը վշտացունելէն . քանզի թէ որ ինքը հեռանայ մեզմէ , ամէն բան կ'ըլլայ մեզի խաւար ու մեղք , թշուառութիւն ու մահ :

3 . Սուրբ Հոգին կը խօսի մեզի Լստուածաշունչով :

Սաղմ . ԺԹ . 1-14 :

Հ . Ո՞ր գիրքին մէջ Սուրբ Հոգին կը խօսի մեզի :

Պ . Սուրբ Լստուածաշունչին մէջ :

Հ . Գլխաւորապէս Սուրբ Հոգին ի՞նչ կ'ըսէ մեզի աս Գիրքին մէջ :

Պ . Գլխաւորապէս մեզի կը ծանուցանէ թէ մենք մեղաւոր ենք , և թէ Լըրկինք ու դժոխք կայ , և թէ Վրիստ

տոս մեռաւ մեզ փրկելու համար , և թէ մենք պարտինք նոր սիրտ ունենալ , թէ չէ՝ Լըրկինքը չենք կրնար մտնել :

Ն . Վնաւ կրնայի՞նք գիտնալ աս մեծ ճշմարտութիւնն ներուն մէկը , թէ որ Մատուածաշունչը չունենայինք :

Պ . Չէ :

Ըն նոյն ժաման Յիսուս հոգիով ուրախացաւ ու ըսաւ . Շնորհակալ եմ քեզմէ , ով Նայր , Տէր երկնի և երկրի , որ աս բաները ծածուկ պահեցիր իմաստուններէն և գիտուններէն , ու տղոց յայտնեցիր . այո՛ , ով Նայր , ինչու որ քու առջիդ ասանկ հաճելի եղաւ : Վ . Ժ . 21 : Վանզի որովհետև Մատուծոյ իմաստութեամբը աշխարհ չճանչցաւ զՄատուած իր իմաստութիւնովը , Մատուած հաճեցաւ քարոզութեան յիմարութիւնովը հաւատացեալները ապրեցունելու : Ին Սոբն . Ին . 21 :

Ն . Որի՞ն խօսքն է Սուրբ Վիրքը . մարդոյ թէ Մատուծոյ :

Պ . Մատուծոյ . « Բոլոր գիրքը Մատուծոյ շունչն է , և օգտակար է սորվեցունելու , յանդիմանելու , և շտկելու , ու արդարութեան խրատելու համար » : Թ ՏԻ՛ . Կ . 16 :

Ն . Պողոս ի՞նչ կ'ըսէ Տիմոթէոսին՝ Սուրբ Վիրքին վրայով :

Պ . « Վաւ Կոմ մանկութենէդ 'ի վեր Սուրբ Վիրքերը գիտես , որոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ փրկուելու՝ Վրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքովը » : Թ ՏԻ՛ . Կ . 15 :

Ն . Պետրոս ի՞նչ կ'ըսէ Մատուածաշունչը գրողներուն վրայով :

Պ . « Ինչու որ մարգարէութիւն մը երբէք մարդոց կամքին պէս չտրուեցաւ . հապա Մատուծոյ սուրբ մարգրիկը Սուրբ Նոգիէն շարժուած՝ խօսեցան » : Թ ՊԵ՛ . Ին . 21 :

ձ . Ի՞նչ կերպով խօսեցան :

Պ . Սուրբ Հոգին ըսաւ անոնց ինչ գրեւնին ու ինչ խօսեւնին , և միշտ անոնց հետ էր՝ անոնք սխալ ընեւէն պահելու համար :

Եւ ալ Հօրը պիտի աղաչեմ , և ուրիշ Մտիթարիչ մը պիտի տայ ձեզի , որ յաւիտեան ձեզի հետ բնակի . ճշմարտութեան Հոգին , որ աս աշխարհս անիկայ չկրնար բնդունիլ . ինչու որ շտեմներ անիկայ , ու ճանչնար անիկայ . բայց դուք կը ճանչնաք անիկայ , ինչու որ ձեր քովը կը բնակի , և ձեր հետը պիտի ըլլայ : (Յօճ . ԺԳ . 16 , 17 : Բայց Մտիթարիչը՝ Սուրբ Հոգին՝ որ Հայրը իմ անունովն պիտի խրկէ , անիկայ ձեզի բոլորը պիտի սորվեցունէ , և ինչ որ ձեզի ըսի՝ միտքերնիդ պիտի բերէ : (Յօճ . ԺԳ . 26 :

ձ . Փրկուելու ուրիշ ճամբայ մը կ'այն ան ճամբայէն զատ , որն որ Սուրբ Հոգին կ'իմացունէ մեզի Մատուածաշունչին մէջ :

Պ . Ը՛է՛ :

Պիտքերը քննեցէք . ինչու որ դուք անոնցմով կը սեպէք յաւիտեան կեանքը ունենալ . և բուն անոնք են որ ինծի համար կը վկայեն : (Յօճ . Ե . 39 : Եւ ուրիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ . ինչու որ անկէ՝ ի զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքին տակը մարդոց մէջ տրուած , որ անով կարող ըլլանք փրկուելու : Պարծ . Գ . 12 :

ձ . Մատուածաշունչը կարդալէն զատ ի՞նչ ուրիշ միջոց սահմանած է Մատուած , որ մարդիկ սորվին Սուրբ Պիտքին վարդապետութիւնները և փրկութեան ճամբան :

Պ . Լստարանին քարոզութիւնը՝ որ յատուկ պաշտօն մըն է և Սուրբ Հոգիէն կանչուած մասնաւոր մարդոց կը յանձնուի :

Վզուշացէք ձեր անձերուն և բոլոր հօտին , որուն վրայ
 Հոգին Սուրբ ձեզ տեսուչ գրաւ՝ Մատուծոյ եկեղեցին
 հովուելու , որն որ իր արիւնովը ստացաւ : Վորժ . Ի .
 28 : Մատուծոյ հօտը որ ձեր մէջն է՝ արածեցէք , վերա-
 կացու ըլլալով չէ՛ թէ տկամայ՝ հապա կամու . չէ՛ թէ
 անարդ շահանդրութեամբ , հապա յօժարութեամբ .
 չէ՛ թէ վիճակներուն վրայ տիրելով , հապա հօտին օրինակ
 ըլլալով . և Հովուապետին երեցած ատենը փառաց ան-
 թառամ պսակը պիտի ընդունիք : Ին ՊԻԿ . Ե . 2-4 :
 Խօսքը քարոզէ՝ . մտադրութեամբ Գործիչ պարապէ՛ ա-
 տենին ու ատենէ դուրս , յանդիմանէ՛ , սաստէ՛ , յորդո-
 րէ՛ ամէն երկայնմտութիւնով ու վարդապետութիւնով :
 Իայց դուն ամէն բանի մէջ արթուն կեցիք , ներութիւն-
 ներու համբերէ՛ , աւետարանիչի գործ գործէ՛ , քու պաշտօնդ
 կատարէ՛ : Բ ՏԻ՛ . Կ . 2 , 5 : Եւ ինքը պատուիրեց մեզի՝
 որ ժողովուրդին քարոզենք ու վկայութիւն տանք , թէ՛
 անիկայ է Մատուծմէ սահմանուած՝ կենդանիներուն ու մե-
 ռններուն գատաւորը : Վորժ . Ժ . 42 : Մենք կը քարո-
 զենք խաչեալ Վրիստոսը՝ Հրէաներուն գայթակղութիւն
 ու Յոյներուն յիմարութիւն . բայց անոնց՝ որ կանչուած
 են , թէ՛ Հրէաներուն ու թէ՛ Յոյներուն , Վրիստոսը՝
 Մատուծոյ զօրութիւնը , և Մատուծոյ իմաստութիւնը : Ին
 Սորսի . Ին . 23 , 24 :

Հ . Ուստի յատուկ քարոզիչներէն զատ՝ հասարակ
 մարդիկ չէ՞ն կրնար աւետարանը քարոզել իրենց խօսակ-
 ցութեանը մէջ :

Պ . Կրնան քարոզել . քանզի հիմա պէտք է որ ամէն
 մարդ սորվեցունէ իր քաղաքացիին ու իր եղօրը՝ Տէրը
 Զանչնալու ճամբան : Եբք . Ը . 11 :

Եւ ան օրը մեծ հալածում եղաւ Երուսաղեմի մէջ եղող
 եկեղեցիին վրայ , և առաքեալներէն ՚ի զատ՝ ամէնն ալ

ցիրուցան եղան Հրէտատանի ու Սամարիայի երկիրներուն մէջ : Եւ ան ցիրուցան եղածները կը պտըտէին՝ ու խօսքը կը քարոզէին : Պարթ . ը . 1 , 4 : Եւ ան որ կը լսէ՝ թող ըսէ , Եղիւր : Յայտ . իբ . 17 : Տէոնա- Պարթ . ժա . 19-21 : Սարլ . Ե . 19 : Պարթ . ժը . 2 , 3 , 24-26 : Հոով . ժգ . 3 , 12 :

Հ . Մեր փրկուելուն համար յոյս մը կ'աջ թէ որ անարգենք Մատուածաշունչ կարգալն ու քարոզ լսելը :

Պ . Չէ :

Եւ Եբրահիմ ըսաւ անոր . Ընոնք Մովսէսը ու Մարգարէները ո՛նին , թող անոնց մտիկ ընեն : Ըն ալ ըսաւ . Չէ՛ հնչը Եբրահիմ , հապա թէ որ մեռելներէն մէկը անոնց երթայ , պիտի ապաշխարեն : Եւ անիկայ ըսաւ անոր . Թէ որ Մովսէսին ու Մարգարէներուն մտիկ չեն ըներ , ո՛չ ալ թէ որ մեռելներէն մեկը յարութիւն առնելու ըլլայ , պիտի համոզուին : Ղա-ի . ժգ . 29-31 : Մէկը թէ որ Մովսէսին օրէնքը անարգէր , առանց ողորմութեան երկու կամ իրեք վիշտներով կը մեռնէր . ալ որչափ սաստիկ պատժոյ արժանի պիտի սեպուի անիկայ , որ Մատուծոյ Որդին ոտքի տակ առաւ , և ուխտին արիւնը անմաքուր սեպեց , որ անով ինքը սրբուեցաւ , և շնորհաց Հոգին նախատեց : Եբ . ժ . 28 , 29 :

Հ . Երբոր մեր հոգիին փրկուելու ճամբան գիտենք , թո՛ւչ պարտինք ընել :

Պ . Պէտք է որ ուրախութեամբ և մեր բոլոր ջանքովք անոր փրկութեանը ջանանք :

Հ . Երբոր գիտենք թէ Սուրբ Հոգի մը կայ՝ որ կըրնայ առաջ տանիլ մեզ փրկութեան մեծ ու երևելի գործին մէջը , թո՛ւչ պէտք է որ ընենք :

Պ . Պէտք է որ շնորհակալութեամբ ջանանք և աղանք Մատուած Սուրբ Հոգիին համար՝ որ մեր սիրտերը

փոխէ ու մեզ Վրիստոսի տանի , թէ չէ պիտի կորսուինք յաւիտեան : Մատթ . ւ . 24-27 :

Ն . Երբոր մէկը քրիստոնեայ կ'ըլլայ Սուրբ Նոգիին նորոգելովը , անատենն ալ օգուտ ունի՞ իրեն Մատուածաւ շունչը :

Պ . Նրամերես . քանզի Մատուածաւ շունչին միջոցովը Սուրբ Նոգին կը քաջալերէ անիկայ ու կը սորվեցունէ անոր բոլոր իր պարտաւորութիւնները :

Տէրովը օրէնքը կատարեալ է . հոգին կը նորոգէ . Տէրովը վկայութիւնը ճշմարիտ է . տղէտը իմաստուն կ'ընէ : Տէրովը կանոնները շէտակ են . սիրտը կ'ուրախացունեն . Տէրովը պատուիրանքները պայծառ են , աչքերուն լոյս կու տան : Տէրովը վախը սուրբ է , յաւիտեան կը մնայ . Տէրովը դատաստանները ճշմարիտ ու բոլորովին արդար են : Զանկալի են անոնք ոսկիէն , ու շատ փորձուած ոսկիէն . ու խորիսխէ կաթած մեղրէն անուշ են : Կուակ քու ծառադ անոնցմով կը խրատուի , ու զանոնք պահելուն վարձքը շատ է : Սաղմ . ԺԹ . 7-11 :

Ն . Ուրեմն ի՞նչպէս պարտինք գործածել Մատուածաւ շունչը :

Պ . Մենք պարտինք սիրել անիկայ և սորվել , ու հրեանազանդիւ անոր՝ բոլոր մեր կենացը մէջ :

Եւ օրինաց գիրքը քու բերնէդ չզատուի , հապա գիշեր ցորեկ անոր վրայ մտածես , որ բոլոր անոր մէջի գրուածները պահես ու կատարես . քանզի ան ատենը քու գործքերդ առաջ կը տանիս , և ան ատենը յաջողութիւն կը գտնես : Յէս . ւ . 8 : Երանելի է ան մարդը՝ որ ամբարիշտներուն խորհուրդին մէջ չքալեր , ու մեղաւորներուն ճամբուն մէջ չկենար , և ծաղր ընողներուն նստած տեղը չնստիր : Նապա անոր կամքը Մատուծոյ օրէնքին մէջն է , և ցորեկ ու գիշեր անոր օրէնքին վրայ կը մտածէ :

Եւ ս'իկայ ջուրի ճամբաները տնկուած ծառի մը պէս պիտի ըլլայ, որ իր ժամանակին իր պտուղը կու տայ . ու անոր տերեւը պիտի չլծափի, և ինչ բան որ ընէ՝ պիտի յաջողի : Սաղմ . ան . 1-3 :

Ն . Եւ մեր բոլոր կենացը մէջ մը Հոգիին կը կարօտինք՝ որ մեզի սիրել տայ Վստուածաշունչն ու սորվեցունէ, և ֆազանդեցունէ անոր :

Պ . Սուրբ Հոգիին :

Իսկ մենք չէ թէ աս աշխարհիս հոգին առինք, հապա ան Հոգին՝ որ Վստուածմէ է . որ մենք ճանչնանք ան բաները որ Վստուածմէ տրուեցան մեզի . որոնք նաև կը խօսինք, չէ թէ մարդկային իմաստութեան սորվեցուցած խօսքերովը, հապա Հոգիին սորվեցուցածներովը . և հոգևոր բաները հոգևորի հետ կը յարմարեցունենք : Իսկ շնչաւոր մարդը Վստուծոյ Հոգիին բաները չընդունիր . ինչու որ անոնք իրեն յիմարութիւն են, ու չընար աւ գիտնալ, ինչու որ հոգևոր կերպով կը քննուին : Վայց ան որ հոգևոր է՝ ամէն բան կը քննէ, ու ինքը մէկէ մը չքննուիր : Վանզի ո՞վ գիտցաւ Տէրովը միտքը, որ անոր խրատ տուող աւ ըլլայ . բայց մենք Վրիստոսի միտքը ունինք : ան Արեւ . բ . 12-16 :

Սուրբ Հոգիին մեզի հետ կը խօսի Վստուածաշունչով, որն որ Իրմէն ընտրուած սուրբ մարդիկներէն գրուեցաւ . ու անոնք իրմէն այնչափ սորված և օգնութիւն ընդունած էին ան գրելու համար՝ որ Վստուածաշունչը Սուրբ Հոգիին ճիշտ ուզածին պէս եղաւ : Ըն կատարեալ է . ան է միայն ու ամենաբաւական կանոնը հաւատքին . ան հաւատալու և ընելու բաները մեզի կը սորվեցունէ . ան Վստուծոյ խօսքն է :

Ե . Մենք ամենէն աւելի պատուելու ենք Վստուածաշունչը . որ ամենագերագանց գիրք մըն է . ամէն ուրիշ

գիրքերը՝ մարդոցմէ եղած գիրքեր են, բայց աս գիրքը Մատուծմէ եղած է. որն որ Մատուած ու Հաւախենակա- նութիւնը անքի առջև կը բերէ : Ըն կը սորվեցունէ մեզի բուն մեր անմահութիւնը և մեր փրկուելու ճամբան. ան է կենաց գիրքը : Ուր որ Մատուածաշունչը ճանչցուած է և կը կարգացուի ու կը քարոզուի, և կը հաւատան ու կը նազանդին անոր, հոն կայ գիտութիւն ու սրբութիւն, խաղաղութիւն ու յաջողութիւն : Եւ ուր որ չկայ, հոն կայ սղտութիւն ու մոլութիւն, խռովութիւն ու կործա- նումն : Ուստի Մատուածաշունչը շատ հարկաւոր է մեզի :

Բ. Մնք պարտինք ընդունել Մատուածաշունչը մեր մի միայն ու ամենաբաւական հաւատոյ ու վարքի կանոնին պէս . ամէն ինչ որ Սուրբ Հոգին աս գիրքին մէջը մեզի կը հրամայէ հաւատալ՝ մենք պարտինք հաւատալ . ամէն ինչ որ աս գիրքին մէջը մեզի կը պատուիրէ ընել՝ մենք պարտինք ընել անիկայ : Բ)է որ մէկը Մատուածաշունչին հակառակ հաւատք ունենայ կամ սորվեցունէ կամ քարոզէ կամ գործէ, անիկայ սխալ կը հաւատայ և կը սորվեցունէ ու կը քարոզէ և կը գործէ : Եւ ամէն մէկ զգացումներուն և գործքերուն ուղիղ կամ սխալ ըլլալը Մատուածաշուն- չով պիտի քննուի :

Գ. Բայց ի՞նչ օգուտ պիտի ընէ մեզի աս Վիրքը, թէ որ մենք զգուշութեամբ անոր չհետևինք ու անկից ընդունելու խրատներուն պատեհութիւնները անհոգու- թեամբ կորսնցունենք : «Վիրքերը քննեցէք՝ կը պա- տուիրէ մեզի Վրկիչը : Վրկութեան ճամբան թէպէտև այնչափ դիւրին ու պայծառ է Մատուածաշունչին մեջը՝ ու պոյտիկ տղաքներն ալ կրնան սորվիլ, բայց Մատուածա- շունչը իր բարձրութիւնովն ու խորունկութիւնովը բոլոր գիտութիւններէն զերազանց է : Բ)է որ մարդիկ բոլոր իրենց կեանքերնուն մէջ անոր հետևին, թէ որ մինչև վերջին կէտը անոր պարապին, տակաւին անոր մէջը սոր- վելու բաներ կը մնան : Ըն գիրքը Մատուծոյ Վիրքն է :

Բայց աս Սուրբ Վիրքը կարգալու ժամանակնիս՝ պէտք է որ խոնարհութեամբ և հեզութեամբ ընդունինք ինչ որ մեզի կը սորվեցունէ, թէ չէ՝ անօգուտ կ'ըլլայ մեր կարգալը :

Վ. Նախագահի քրիստոնեաները որչափ որ կ'ապրին՝ այնչափ ալ իրենց սէրը կ'աւելնայ Մատուածաշունչին վրայ : Առդ. ՃԺԹ . 97-104 և այլն : Եւ որչափ երկար որ ապրին , այնչափ աւելի կը զգան իրենց ունեցած Սուրբ Հոգիին կարօտութիւնը որ կարող ըլլան Սուրբ Գիորքը իմանալու ու անոր նազանդելու :

Ե . Եւ գիտնալով հիմա՝ որ կորսուած մարդիկը միայն Մատուածաշունչով Փրկութիւն կը դանեն , կը փափաքին որ ամէն մարդիկ ան Աննաց Գիորքը ունենան , ու կը ջանան որ անիկայ ամէն ազգաց մէջ տարածեն :

Նոնք՝ որ իրենց պէս եղբայրները Մատուածաշունչ կարգալէն կը զրկեն , Մատուծոյ ու մարդոց թշնամիներն են . քանզի Մատուածաշունչը իրաւունքով ամէն մարդու կը վերաբերի . ու բոլոր աշխարհի համար գրուեցաւ :

Օ . Նոնք որ Մատուածաշունչը Մատուծոյ խօսքը ըլլալ չեն ընդունիր , հապա ծաղը կ'ընեն անիկայ , և չեն պարագլիբ անոր ընթերցմանը , չեն հաւատար , չեն նազանդիր անոր , ամէն ասոնք՝ Թէ որ աս ըրածներնուն վրայ չապաշխարեն՝ պիտի կորսուին յաւիտեան :

4 . Սուրբ Հոգիին ո՞վ ըլլալը :

(Յօժ . ԺՃ . 15-31 :

Հ . Ո՞ր՞ է Սուրբ Հոգին :

Պ . Ընիկայ Մատուած է . ինչպէս որ կը խոստովանինք Մանասուրբ Երրորդութիւնը , Հայր՝ Որդի՝ և Սուրբ Հոգի , իրեք անձն ու մէկ Մատուած :

Հ . Ի՞նչպէս գիտեք թէ ինք Մատուած է :

Պ . Մատուածաշունչին մէջ անիկայ Մատուած կը կուրտի : Գործ . Ե . 3 , 4 : ԲՏԺ . Գ . 16 :

Հ . Բրիստոնէական մկրտութիւնը որ՞ու անունով կը կատարուի :

Պ . Ինչպէս Հօրը ու Որդիին անունովը՝ անանկ ալ Սուրբ Հոգիին անունովը : Մատթ . Իք . 19 :

Հ . Երկրորդը եկեղեցիէն արձակուելուն ի՞նչ կ'ըսուի իրենց :

Պ . « Տէր Հիսուս Վրիստոսի շնորհքը՝ և Մատուծոյ սէրը՝ ու Հոգւոյն Սրբոյ Հաղորդութիւնը ձեր ամենուն հետը ըլլայ . Եմէն » : Թ Արթն . ԺԳ . 13 :

Հ . Մատուած միայն գիտէ ամէն բաները . Սուրբ Հոգին ալ գիտէ՞ ամէն բաները :

Պ . Հրամարես . « Հոգին ամէն բան կը քննէ , Մատուծոյ խորունկ բաներն ալ » : Կ Արթն . Թ . 10 :

Հ . Մատուած միայն գիտէ գալու բաները . Սուրբ Հոգին ալ գիտէ՞ .

Պ . Հրամարես :

Երբոր ինքը՝ ճշմարտութեան Հոգին գայ , ամէն ճշմարտութեան պիտի առաջնորդէ ձեզ . ինչու որ չէ թէ ինքիբնէն պիտի խօսի , հասկա ինչ որ լսէ՝ պիտի խօսի , ու գալիքները ձեզի պիտի պատմէ : ՀՅԸ . ԺԳ . 13 : Եսայ . ԽԳ . 9 , 10 :

Հ . Մատուած միայն ներկայ է ամէն տեղ . Սուրբ Հոգին ալ ամէն տեղ ներկայ է :

Պ . Հրամարես :

Ո՛ւր երթամ քու Հոգիէդ , և քու երեսէդ թւր փախչիմ : Թ՛ե որ երկինքը ելլեմ , դուն հոն ես , թէ որ դժոխքը անկողինս ընեմ , ահա դուն հոն ես : Թ՛ե որ արշալոյսին թեկերը առնեմ , և ծովուն վերջի ծայրերը բնակիմ , հոն ալ քու ձեռքդ ինծի պիտի առաջնորդէ , և քու աջ ձեռքդ զիս պիտի բռնէ : Սաղմ . Ճլթ . 7-10 :

Հ . Մատուած միայն Մենակարող զօրութիւն ունի . Սուրբ Հոգին ալ Մենակարող զօրութիւն ունի՞ :

Պ . Հրամարես . քանզի Մաքեալները անոր զօրու

Թիւնովն ամէն տեսակ հրաշագործութիւններն ըրին : Կ
 Արթն . ԺԲ . 8-11 : ԼԷր . Բ . 4 : Պարթ . Բ . 4 , և
 այլն :

Ճ . Ո՞րն է ան մեղքը որն որ Աստուած բնաւ պիտի
 չներէ ո՛չ աս աշխարհիս մէջ և ո՛չ զայլու աշխարհին մէջը :

Պ . Սուրբ Ճոզիին դէմ եղած հայհոյութիւնը :
 Սարթ . ԺԲ . 24-32 : Ղու-ի . ԺԲ . 10 : Սարթ . Գ .
 22-30 :

Սուրբ Ճոզին՝ որ կը փոխէ մեր սիրտերը՝ մեզ Վրիստոսին կը քաշէ , ու Երկինքին համար կը պատրաստէ՝ ճշմարիտ Աստուած է , երկրպագելի Երրորդութեան երրորդ անձը :

Ե . Ուստի մենք վախնալու՝ սիրելու՝ երկրպագութիւն ընելու ու ծառայելու ենք իրեն Աստուծոյ պէս : Ինչն է Աստուծոյ Գիրքին հեղինակը , ու ինք աս գիրքին մէջը մեզի յայտնեց ամէն եղածներն ու գալիքները մինչև աս աշխարհիս վերջը , ան ամէն բաները՝ որ մենք պարտինք հաւատալ ու ընել մեր փրկութեանը համար : Ինչն է որ Սարգարէներուն ու Առաքեալներուն ձեռքովը զօրաւոր հրաշքներ գործեց : Ինչն է որ աշխարհի ամէն կողմերը ներկայ է մի և նոյն բոպէին՝ մարդոց մեղքերը յանդիմանելով , անոնց սիրտերը փոխելով , անոնք դէպ'ի Վրիստոս առաջնորդելով , Վրիստոնեաներուն սրտին մէջ բնակելով ու անոնք սրբելով , Պաշտօնեաներ որոշելով ու աւանդ խօսել տալով , և եկեղեցիներուն հոգ տանելով :

Բ . Իր սեպհական գործն է մարդոց սիրտերը փոխել ու սրբել : Սենք չենք կրնար փոխել բուն մեր սիրտերը , ինչու որ բոլորովին մենք չար ենք , ու մեր սիրտերը միշտ չարութիւն ընելու պատրաստ են : Սենք զգալով մեր սկարութիւնն ու չարութիւնը՝ պարտինք Իրեն երթալ ճիշդ աս դիտաւորութեամբ : Աշխարհիս դէպ'ի Վրիստոս դառնալու բոլոր յոյսերը՝ Աստուծոյ Ճոզիին շնորհքէն կախում ունին :

Պ. • Մենք ամէն պէտք եղածն ընելու ենք Սուրբ և ուզին հրաւիրելու , որ զայ մեր սիրտը բնակի , միանգամայն հետու կենալով ան ամէն բաներէն՝ որ զինքը մեզմէ կը հեռացունեն : Արեւի է որ ինքն իր սրբազան ներգործութիւնը մեր սիրտերէն դադրեցունէ , կարելի է որ ինքը վշտանայ ու մեզմէ մէկ դի քաշուի յախտեան : Աւրեմն չուրանանք իր Մատուածութիւնն ու իր ամենակարող զօրութիւնը . երդում չընենք իր Սրբազնասուրբ անունովը , չանարգենք իր սուրբ Խօսքը՝ իր պաշտօնեաները և իր ժողովուրդը : Իր կամքին դէմ եղածը չընենք , ինչու որ չկրնար բնաւ մէկ կերպով մը մեղքին հետ հաղորդութիւն ունենալ :

Պ. • Ինքը բարեգութ ու երկայնամիտ է դէպ'ի ամէն մարդիկ : Թո՛ւ որ ինքը մարդասէր ու երկայնամիտ չըլլար , բնաւ չէր բնակիր աս դէշ աշխարհիս մէջը , բնաւ չէր բնակիր մարդոց սրտին պես անպականեալ տեղ մը : Եւ երբոր ինքը շնորհաց գործ մը սկսի մեր մէջը՝ թէպէտև մենք շատ անգամ անոր կամքին դէմ կը կենանք , այսու ամենայնիւ կը համբերէ և իր սկսած գործը չզաղրեցունելով՝ շարունակ յառաջ կը տանի մինչև վերջին կէտը : Ինքը Շնորհաց և ոգի է . ճիշդ անանկ և ոգի՝ որուն մեղաւորները կը կարօտին :

Ե. • Նշմարիտ Յրիստոնեան ի՛նչպէս զօրաւոր և ի՛նչպէս երջանիկ է : Մտոր և այրը՝ Մատուած է . անոր Փրկկիչը՝ Մատուած է . և անոր Սրբարարն ալ՝ Մատուած է . « Թո՛ւ որ Մատուած մեր կողմն ըլլայ , ո՛վ պիտի ըլլայ մեզի հակառակ » :

Օ. • Եայց չարերն ու անզեղջները՝ անզօր ու թշուառական են . անոնք ո՛չ Երկնաւոր և այր ունին , ո՛չ պատուական Փրկիչ , ո՛չ ալ բարեգութ Սրբարար : Ենոնք՝ և՛ որ և Որդւոյ և և՛ ոգւոյն Սրբոյ հակառակ են . և և՛ այրը՝ Որդին՝ և Սուրբ և՛ ոգին ալ անոնց հակառակ է : Մատուածմէ մեզի համար նախապատրաստուած մեծ Փրկութենէն անոնք մասն ու բաժին չունին :

Է. ՄԵՀՈՒՆՆ ԳՄԵՅ :

1. Մարմինն մեռնելուն վրայ :

Յօհ . Ժււ . 1-44 :

Հ . Ի՞նչ է պատճառը՝ որ մենք ամէնքս կը մեռնինք :

Պ . Վանզի մենք ամէնքս ալ մեղաւոր ենք : Նոստ . Թ . 17 : Սաղ . 48 : Հոով . Ե . 12 :

Հ . Թե՛ որ բնաւ մեղք մը չըլար աշխարհի մէջ, մահ պիտի ըլլամ :

Պ . Չէ՛ :

Վանզի մեղաց վարձքը մահ է . բայց Մատուցոյ ձրի պարգևը յաւիտենական կեանք՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Վերհասոսի ձեռքովը : Հոով . Կ . 23 :

Հ . Պիտէ՞ք որ ատեն պիտի մեռնիք :

Պ . Չէ՛ . միայն Մատուած գիտէ ան ատենը :

Մեռցունողը ու ողջացունողը, գերեզմանը իջեցունողը ու վեր հանողը՝ Տէրն է : ււ թոպ . Թ . 6, 7 : Որ ամէն ապրողն անձը՝ ու բոլոր մարդկային մարմնոյ հոգին անոր ձեռքն է : Յովթ . Ժ . 10 : Երբոր քու կրեսդ կը ծածկես, կը խոտովն : Երբոր անոնց հոգին կ'առնես, կը մեռնին, և իրենց հողը կը դառնան : Սաղ . Ժ . 29 :

Հ . Պիտէ՞ք արդեօք թէ ի՞նչ տեսակ մահուամբ պիտի մեռնիք :

Պ . Չէ՛, միայն Մատուած գիտէ ան :

Հ . Սենք ընդհանրապէս աս աշխարհիս մէջ չմտ կապրինք՝ թէ քիչ :

Պ . Վի՛չ ժամանակ :

Ի՞նչ է ձեր կեանքը . յիրաւի շոգի մըն է, որ քիչ մը

ատեն կ'երևնայ , ու ետքը կ'ոչնչանայ : Յով . 4 . 14 , 15 : Այսան զի ամէն մարմին խոտի պէս է , և մարդուն բոլոր փառաւորութիւնը խոտի ծաղկի պէս . խոտը կը չորնայ , ու անոր ծաղկը կը թափթըփի : Իմ Պետ . Իմ . 24 : Յոբ . 4 . 1 , 2 : Սողմ . 4 . 5 . 1Թ . 5 :

▲ . Մեր տեսած ամենէն ծեր անձինքը քանի՞ տարեկանի չափ կան :

Պ . Եթե անասուն կամ ութսուն տարեկանի չափ :

Մեր տարիներուն օրերը եթե անասուն տարի են . ու թէ որ զօրութիւնով ու թսուն տարի ըլլան , տակաւին անոնց փառքը աշխատանք ու ցաւ է . ինչու որ անոնք շուտով կ'անցնին , ու մենք կը թռչինք : Սողմ . 4 . 10 :

▲ . Ծրհեղեղէն առաջ մարդիկ քանի՞ տարի կ'ապրէին :

Պ . Ութը կամ ինը հարիւր տարի :

▲ . Մտտուածաշունչին մէջ ըսուած ամենէն ծեր մարդը թ՛վ էր :

Պ . Սթրուադայ : Նոնոր . Ե . 1-32 :

▲ . Ինչ՞ու Մտտուած կարճեցուց մարդկային կեանքը :

Պ . Սարդոց մեղքին համար :

▲ . Երկու բարի մարդիկ կային , որոնք բնաւ չմեռան . Մտտուած անոնք աշխարհքէն դուրս հանեց և Երկինք տարաւ : Ի՞նչ էին անոնց անունները :

Պ . Ենոք և Եղիա : Նոնոր . Ե . 24 : Եբ . 4 . 15 : Ե . 11 :

▲ . Երբոր մարդ մը մեռնի , ի՞նչ կ'ընենք անոր մարմինը :

Պ . Հողին մէջը կը թաղենք անիկայ :

▲ . Ետքը ի՞նչ կ'ըլլայ ան մարմինը :

Պ . Հող կը դառնայ :

▲ . Եղամ մեղանչելէն ետե՛ւ Մտտուած ի՞նչ ըսաւ :

Պ . « Հող եիբ դուն և հող պիտի դառնաս » :
Նճնոր . Գ . 19 :

Հ . Սոսկալի բան մըն է մեռնիլը , թվ կրնայ միտ-
թարեւ մեզ խաղաղութեամբ մեռնելու :

Պ . Եստուած :

Ո՞ւր է , ով մահ՛ քու խայթոցդ , թւր է , ով գերեզ-
ման , քու յաղթութիւնդ : Իսոյց գոհութիւն Եստուծոյ ,
որ մեզի յաղթութիւն կու տայ մեր Տէր Յիսուս Իրիս-
տոսի ձեռքովը : Կ Սործի . ԺԷ . 55 , 57 : Նշանական վրայ
գալով՝ բարձրաձայն աղաղակեց , Տէր՛ աս մեղքը մի՛ սե-
պեր ատոնց . և աս ըսելով՝ ննջեց : Պործ . Է . 59 : Իւ-
թէ որ երթամ ու ձեզի տեղ պատրաստեմ՝ , նորէն կու
դամ՝ և ձեզ քովս կ'աննեմ . որպէս զի ուր որ ես եմ՝
դուք ալ հոն ըլլաք : Յօհ . ԺԳ . 3 :

Հ . Ի՞նչ կերպ մահով մեռնելու պարտինք փափաքիլ :

Պ . « Յակոբին փոշին թվ կրնայ համրել , և Խարսյե-
լին քառորդը թվ կրնայ հաշուել . թող իմ անձս արդար-
ներուն մահովը մեռնի , ու իմ վախճանս անոնց վախճանին
պէս ըլլայ » : Թոսոց իԳ . 10 :

Հ . Որովհետեւ մեր մեռնելուն ժամանակը կամ ի՞նչ
մահով մեռնելնիս չենք գիտեր , միշտ ի՞նչպէս ապրիլ
պարտինք :

Պ . Միշտ՝ մահուան պատրաստ ըլլալով :

Հ . Ի՞նչ կ'ըսէ Յիսուս Փրկիչը ասոր վրայով :

Պ . « Դուք ալ պատրաստ կեցէք , քանզի Որդին մար-
դոյ կու գայ անանկ ժամու մեջ՛ որ դուք չէք կարծեր » :
Ղու՛ : ԺԲ . 40 :

Եւ աշխարհին մէջի բոլոր կենդանիները մահուան են-
թակայ են , և բուն աշխարհն ալ իր վախճանին կը մօտե-
Jones' Catechism. Armenian. 9

նայ : Մահը թագաւորեց մարդոց վրայ Ադամէն մինչև ասօրս , և պիտի թագաւորէ մինչև վերջին օրն ալ :

Ե . Ես բաներէն կը սորվինք թէ ի՞նչ գէշ ու լեղի բան մըն է մեղքը . մահը և բոլոր վայերը անիկայ բերաւ մեր ամենուս վրայ . թէ որ մեղք չըլլար , մահ ալ պիտի չըլլար , մեղքն ու մահը իրարու հետ կապուած են :

Բ . Դուք մեռնելու համար ծնած էք : “ Հող էիր դուն , ու հող պիտի դառնաս ” կ'ըսէ Ամենակարողը : Բարեմն մի՛ հպարտանայք ձեր անձին գեղեցկութեանը կամ գօրութեանը կամ առողջութեանը վրայ : Մի՛ ֆազանդիք ատ մարմինին ցանկութիւններուն : Մարմինը ուրիշ բան չէ՛ բայց միայն հող . խոնարհ և խորհրդածու եղիք մահուան վրայ :

Գ . Ձէք գիտեր թէ ե՛րբ պիտի մեռնիք . կարելի է մահը ձեզ յափշտակէ տարիէ մը ետքը , կամ թէ ամիսէ մը ետքը , կամ թէ գալ շաբթու , կամ վաղը և կամ գուցէ այսօր : Արեւի է որ մեծութեան հասակնուդ հասնիք , և կամ տղայութեան ժամանակնիդ մեռնիք : Գաղթէք գերեզմանատունը , ու հոն պիտի գտնէք պզտի տղայոց գերեզմաններ՝ ինտոր նաև պատանիներու և մեծ մարդոց գերեզմաններ : Աեանքէն աւելի փոփոխական բան մը չկայ : Աշողուան վրայ դուք ձեզմէ մի՛ պարծիք , ըսելով թէ՛ վազը աս կամ ան բանը ընենք . գալ տարի հոս կամ հոն պիտի երթանք : (Կռի . 7 . 13 , 14 : Դուք միշտ զգալու և ըսելու էք “ Բռնէ որ Տէրը կամենայ ” ու ապրինք , աս կամ ան բան ընենք ” :

Դ . Ձէք ալ գիտեր թէ ի՞նչ մահով պիտի մեռնիք : Հազար կերպ ճամբաներ կան մեռնելու . մահը մեր բոլորտիքը և մեր մէջն է . միշտ միտքերնիդ բերէք որ ձեր կեանքը Աստուծոյ ձեռքն է , և ինքը կրնայ երկընցունել կամ կարճեցունել անիկայ , որ ատեն կամ ի՞նչ կերպով որ ինքը հաճի :

Ե . Բարեմն թո՛ղ ձեր կեանքին մեծ գործը ըլլայ մահուան համար պատրաստ ըլլալը : Բանզի ձեր մահուան ատենը պիտի չսեպէք թէ ձեր ըրած պատրաստութիւնները շատ են : Եւ թէ որ առաջուց սկսած չէք , հիմա սկսեցէք պատրաստուիլ : Միտքերնիդ բերէք ան ժամեւ

ըը՝ որ արդէն կորսընցուցած էք օ և ան վտանգը՝ որուն ձեր հոգիները մինչև հիմա ենթակայ եղած են : Այժմ զարմանք չէ՞ որ դուք մինչև հիմա մահուանէ ազատ մնացեր էք , ու յաւիտենական [Չըւառութեանը չէք խըրկուեր : Ուրեմն ձեր հոգիին փրկութիւնը մահուան օրին մի թողուք , ինչու որ ասանկ ընելը մեծագոյն չարութիւն և յիմարութիւն է : Ձեր ամենէն աղէկ ժամանակը ամենալաւ բաներու հետեւելով անցուցէք : Եւ թէ որ միամիտ սրտիւ ապաշխարէք ու Հիսուսին հաւատաք և իրեն ծառայելու համար ապրիք . դուք պիտի պատրաստ ըլլաք մահուան համար , և Մատուծոյ շնորհքովը մահը ձեզ պիտի չկրնայ վախցունել :

2 . Հոգին ի՞նչ կ'ըլլայ երբոր մարմինը մեռնի :

Ղուի . ԺԳ . 19-31 :

Հ . Երբոր մարմինը մեռնի՝ ի՞նչ կ'ըլլայ հոգին :

Պ . Եւ Մտուած կ'երթայ :

Հ . Ինչ՞ու առ Մտուած կ'երթայ :

Պ . Որ Մտուած անոր գործքերուն համեմատ դատեանիկայ , կամ՝ Երկինք ընդունելով , և կամ՝ Ղաթիսք խրկելով :

Հ . Ուրեմն բարի մարդը մեռածին պէս Երջանիկ կ'ըլլայ արդեօք Երկնից մէջ :

Պ . Հրամներես :

Հ . Ղուք ի՞նչպէս գիտէք աս :

Պ . Մտուածաշունչէն :

Ու եղաւ որ ան աղքատը մեռաւ , ու հրեշտակները Մբրահամին գողը տարին զանիկայ . հարուստն ալ մեռաւ ու թաղուեցաւ : Ղուի . ԺԳ . 22 : Իմ՝ Հօրս տունը շատ բնակարաններ կան . ապա թէ ոչ՝ ես ձեզի պիտի ըսէի . հի՞տ կ'երթամ ու ձեզի տեղ կը պատրաստեմ : Եւ թէ որ երթամ ու ձեզի տեղ պատրաստեմ , նորէն

կու գամ՝ և ձեզ քովս կ'առնեմ՝ որպէս զի ուր որ ես եմ՝ դուք ալ հոն ըլլաք : (Յօհ . ԺԳ . 2 , 3 :

Ս . Սէր Փրկիչք խաչին վրայ ի՞նչ ըսաւ աւազակին :

Պ . « Դուն այսօր իմ հետս Դրախտին մէջը պիտի ըլլաս » : Դ՝ոմ . ԻԳ . 43 : Գործ . Է . 58 :

Ս . Գեշ մարդ մը մեռածին պէս թւր կ'երթայ :

Պ . Դժոխք :

Ս . Սեծատունը մեռնելէն և Թաղուելէն ետքը տանլանքի մէջ ըլլալով՝ թւր բացաւ իր աչքերը :

Պ . Դժոխքին մէջը : Դ՝ոմ . ԺԳ . 23 :

Ս . Հուդան ինքզինքը կախելէն ետքը թւր գնաց :

Պ . « Իր տեղը » : Գործ . Կ . 25 : (Յօհ . ԺԷ . 12 :

Ս . Ուրեմն մենք մեռածնուս պէս , մեր հոգիները թւր պիտի գտուին :

Պ . Կամ՝ Լրկիները , կամ՝ Դժոխքին մէջը :

Սահով՝ հոգին մարմինէն բաժնուած կը մնայ մինչև Հարութեան օրը : Սարմինը երկրի մէջ կը Թաղուի և հող կը դառնայ . և հոգին առ Լստուած կ'երթայ ու կը դատուի . և անոր վարքին համեմատ կամ՝ Լրկնից մէջ կ'ընդունուի , կամ՝ Դժոխք կը խրկուի :

Ն . Նս ներկայ կեանքն է միայն Հնորհաց օրը : Իմէ որ չապաշխարհեք և Հիսուս Վրիստոսի չհաւատանք քանի՛ որ աս աշխարհիս վրայ ենք , մենք յաւիտեան կորսուած ենք : Հոգին փրկելու համար պատեհութիւն չկայ մէկալ աշխարհին մէջ : Սահէն ետև դատաստան կու գայ : « Լսյօր Թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք , ձեր սիրտերը մի՛ խտացունէք » : Լ՛հով ու դողով աղէկ մտմտացէ՛ք մահին վրայ՝ ու անոր համար պէտք եղած պատրաստուութիւնը տեսէք : Լ՛րդ՝ թրչափ պատուական է աս ժամանակաւոր կեանքս , որ անոր աղէկ գործածուելէն կախում ունի մեր յաւիտենական երջանկութիւնը :

Ը . Լրդարները շատ մօտ են Լրկիներին և բոլոր անոր

երջանկութիւններուն մէջը մտնելու : Ինչու որ իսկոյն իրենք մեռած կէտին՝ Վրիստոսի հետը կ'ըլլան երկինքը : Եւ , անոնք ի՛նչ մեծ իրաւունք ունին ուրախանալու : Վրանգի մահն է ճշմարիտ հաւատացեալներուն մեծ շահը : Փիլիպ . ւ . 21 : Պէտք է որ անոնք հաւատարմութեամբ բարի ընեն բոլոր մարդոց՝ ինչպէս որ պատեհութիւն ունին . և որ յօժարութեամբ համբերեն աս կեանքին նեղութիւններուն , փորձութիւններուն , վիշտերուն և աշխատութիւններուն՝ գիտնալով թէ իրենց ժամանակը կարճ է , և թէ մահը շատ չանցած իրենց վարձքին և իրենց հանգստութեանը պիտի հասցունէ : Վ . 1 . ԺԷ . 35-40 :

Պ . Չարերը շատ մօտ են Վրիստոսի և բոլոր անոր տանջանքներուն մէջը մտնելու : Ինչ որ անոնք այսօր մեռնելու ըլլային , այսօր անոնք իրենց աչքերը տանջանքներուն մէջը պիտի բանային : Եւ , ի՛նչ մեծ իրաւունք ունին չարերը իրենց վիճակին մէջը դողալու , իրենց մեղքերը և յիմարութիւնները մէկ դի ձգելու և ինքզինքնին ապաշխարութեան և աղօթքի տալու , որ գուցէ Մատուածներէ անոնց խիստսի համար . քանզի ոչ այլ ինչ , բայց միայն Մատուածոյ ողորմութիւնը կրնայ պահել անոնք կորուսեան անդունդէն :

Թ . ՅԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆԵՐԻՆ ՎՄԵՅ :

ւ . Պրիմ . ԺԵ . 1-58 :

Ն . Մեր մարմինները՝ որ իրենց գերեզմաններուն մէջը հող կը դառնան , հոն մնալով են . և բնաւ մէյմըն ալ տեսնելու կամ լսելու չի՞ն :

Պ . Չէ՛ . անոնք նորէն ապրելու համար յարութիւն պիտի առնեն :

Ն . Ի՞նչպէս գիտենք աս բանը :

Պ . Վրանգի այսպէս կը կարդանք Մատուածաշունչին մէջը . զորօրինակ՝ ւ . Պրիմ . ԺԵ . և ւ . ԹԻ . 5 . ք զլուխ :

Հ. Սեր մարմինները ե՞րբ յարութիւն պիտի առնեն :

Պ. Ղատաստանին օրը :

Հ. Ո՞վ պիտի յարուցանէ անոնք :

Պ. Տէր Յիսուս Վրիստոս : Յօճ . Ժ Թ . 25 :

Հ. Ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Վիրքը յարութեան վրայով :

Պ. « Դնչու որ ժամանակ պիտի գայ՝ որ բոլոր գերեզմաններու մէջ եղողները անոր ձայնը պիտի լսեն , ու դուքս պիտի գան . անոնք որ բարի գործեր են , կենաց յարութեան համար , և անոնք որ չար գործեր են , դատապարտութեան յարութեան համար » : Յօճ . Ե , 28 , 29 :

Հ. Ո՞վ ամենէն առաջ մեռելներէն յարութիւն առաւ ու նորէն շմուռաւ :

Պ. Տէր Յիսուս Վրիստոս :

Հ. Ընոր մեռելներէն յարութիւն առնելը մեզի ալ վկայութիւն կու տայ արդեօք՝ թէ մենք ալ յարութիւն պիտի առնենք :

Պ. Ըստ . քանզի Սուրբ Վիրքը կ'ըսէ :

Եւ թէ որ Վրիստոս յարութիւն առած չէ , ուրեմն մեր քարոզութիւնը պարապ է , ու ձեր հաւատքն ալ պարապ է . և մենք ալ Մատուծոյ սուտ վկաները գտնուած կ'ըլլանք . որովհետեւ Մատուծոյ համար վկայութիւն տուինք , թէ Ինքը Դոմէրիէն յարուց Վրիստոսը . որ իբրև չարուց անիկայ , թէ որ մեռելները յարութիւն չեն առներ . քանզի թէ որ մեռելները յարութիւն չեն առներ , Վրիստոս ալ յարութիւն առած չէ : Եւ թէ որ Վրիստոս յարութիւն առած չէ , ձեր հաւատքը պարապ է , ու տակաւին ձեր մեղքերուն մէջն էք : Թ Գործք . ԺԵ . 14 - 17 :

Հ. Ի՞նչ մեր մարմինները ճիշդ մեր հիմակուան միտ ու արիւն ունեցող մարմիններուն պէ՞տ պիտի ըլլան , որ

ուտելու և խմելու և հանգերձի կը կարօտին , և որ կը հիւանդանան և կը չարչարուին ու կը մեռնին :

Պ . Չէ՛ . անոնք պիտի փոխուին փառաւոր ու սքանչելի կերպով մը :

Վանքի երբոր մեռելներէն յարութիւն առնեն , ոչ կնիկ կ'առնեն , և ոչ էրկան կը տրուին . հապա երկինքի հրեշտակներուն պէս են : Մարի . ժբ . 25 : Որովհետև ալ չեն կրնար մեռնիլ . քանզի հրեշտակներուն հաւասար են , ու Մատուոյ որդիք են . ինչու որ յարութեան որդիք են : Ղ . ա . 1 . 36 : Մասնկ ալ է մեռելոց յարութիւնը . Խորհրդ ապականութիւնով կը սերմանուի , ու անապականութիւնով յարութիւն կ'առնէ . անարգութիւնով կը սերմանուի , ու փառքով յարութիւն կ'առնէ . տկարութիւնով կը սերմանուի , ու զօրութիւնով յարութիւն կ'առնէ . կը սերմանուի շնչաւոր մարմին , և յարութիւն կ'առնէ հոգևոր մարմին . շնչաւոր մարմին կայ , հոգևոր մարմին ալ կայ : Սկսան զի պէտք է որ աս ապականացու Խորհրդ անապականութիւն հազնի , ու աս մահկանացու անմահութիւն հազնի : Կ Ղորնիլ . ժբ . 42-44 , 53 :

Ն . Մեր յարութիւն առած մարմինները որո՞նք մարմինն պիտի նմանին :

Պ . Վրիստոսի փառաւորեալ մարմինն :

Մշտի մարդը երկրէն է՝ հողեղէն . բայց երկրորդ մարդը՝ Տէր է՝ երկինքէն : Այլ ինտոր որ հողեղէնին կերպարանքը հագեր ենք , երկնաւորին կերպարանքն ալ պիտի հագնինք : Կ Ղորնիլ . ժբ . 47 , 49 : Որ պիտի նորոգէ մեր խոնարհ մարմինը՝ իր փառաւոր մարմինին կերպարանակից ըլլալու , ան զօրութիւնովը՝ որ կարող է ամէնը իր տակը փազանդեցունելու : Փիլիպ . Գ . 21 : Տես նաև Մարի . ժբ . 1 , 2 : Յայտ . Կ . 12-16 :

Հ . Սուրբ Հոգւոյն ազգեցութեամբը թ՞նչպէս կը պատմէ Պօղոս կենդանիներուն փոխուիլը և մեռելներուն յարութիւն առնելը :

Պ . “Մշտն ձեզի խորհուրդ մը կը զըուցեմ” . Մենքս պիտի չննջենք , բայց ամենքս ալ պիտի փոխուինք , յանկարծակի աչք գոցել բանալու մէջ՝ վերջին փողին հնչուելու ատենը . որովհետեւ փողը պիտի նշուի , ու մեռելները յարութիւն պիտի առնեն առանց ապականութեան . և մենք ալ պիտի փոխուինք : Այսին զի պէտք է որ աս ապականացու խորհիւր անապականութիւն հազնի , ու աս մահականացու անմահութիւն հազնի” : ան Սորնթ . ժԵ . 51-53 :

Հ . Ի՞նչ կ'ըսէ նաև իմեսաղոնիկեցւոյ թղթոյն մէջ :

Պ . “Իժէ որ կը հաւատանք թէ Հիսուսը մեռաւ ու յարութիւն առաւ , անանկ ալ Մատուած ննջեցեալները Հիսուսով պիտի բերէ անոր հետ : Այսին զի աս կը զըուցենք ձեզի Տէրոջը խօսքովը , թէ մենք որ մինչև Տէրոջը գալուստը ողջ կը մնանք , բնաւ ննջեցեալներէն առաջ պիտի չանցնինք : Ինչու որ ինքը Տէրը ազգարարութեան հրամանով՝ հրեշտակապետին ձայնովը ու Մատուծոյ փողովը երկինքէն պիտի իջնէ , և Վրիստոսով մեռածները առաջ յարութիւն պիտի առնեն : Ետքը մենք ալ որ ողջ մնացած ենք՝ աննցմով մէկ տեղ պիտի յափշտակուինք ամպերով Տէրոջը առջևը ելլելու օդին մէջը . և անանկ յաւիտեան Տէրոջը հետ պիտի ըլլանք : Ուստի մէկզմէկ մխիթարեցէք աս խօսքերով” : ան իմԿ . Գ . 13-17

Իժէպէտ և մեր մարմինները կը մեռնին և հող կը դառնան , բայց վերջին մեծ օրը նորէն յարութիւն պիտի առնեն Տէր Հիսուս Վրիստոս մեր Մենապարող Փրկչիւով :

Եւ ինչպէս որ ինքը մեռելներէն յարութիւն առաւ, այնպէս ալ մենք պիտի առնենք :

Ե. Եւ վարդապետութիւնը կը սորվեցունէ մեզի, որ մեր մարմինները Տէրոջն են . և թէ անոնք թանկագին են . մենք անոնք սուրբ պահելու ենք իրեն ծառայելու համար : Սեր պարտքն է անոնց առողջութեանն ու զօրութեանը և մաքրութեանը համար հոգ տանիլ . և միշտ մեր հանդերձն ալ մաքուր պահել որչափ որ կրնանք : Սեր պարտքն է մեր անձը միշտ մաքուր պահել պոռնկութենէն, շնութենէն, որկրամոնղութենէն, գիտովութենէն և ամէն մեղքերէն : Ինչպէս Սրբի . Է . 9-20 : Ինչպէս . Գ . 7 : “Բանգի գնով ծախու առնուեցաք . ուստի փառաւորեցէ՛ք զՄատուած ձեր մարմիններուն ու հոգիներուն մէջը, որ Մատուոյ են” : Ինչպէս Սրբի . Է . 20 :

Բ. Եւ վարդապետութիւնը կը վերցունէ մահուան երկիւղը և տրտմութիւնը : Թէպէտ մենք կը մեռնինք, բայց պիտի ապրինք . թէպէտ մեր մարմիններէն կը հրաժարինք, բայց ոչ յաւիտեան : Հով . 25 . ԺԺ . 25, 26 : Եւստի որ սպակամութեամբ սերմանուած են, անպակամութեամբ յարութիւն պիտի առնեն . անպատուութեամբ սերմանուած են, փառքի մէջ յարութիւն պիտի առնեն . տկարութեամբ սերմանուած են, զօրութեամբ յարութիւն պիտի առնեն : Եւստի շնչաւոր մարմիններով սերմանուած են, յարութիւն պիտի առնեն հոգւոր մարմիններով : Բրիտանոսի փառաւոր մարմինին նմանած պիտի փոխուին :

Գ. Եւ վարդապետութիւնը կը մխիթարէ մեզ մեր քրիստոնէայ ազգականներուն ու բարեկամներուն մահուանը վրայով : Սեր հօրը կամ մօրը, մեր երկանը կամ մեր կնկանը, մեր տղուն կամ մեր աղջկանը, մեր եղբօրը կամ մեր քրոջը թաղման ատենը անոնց ետեւն մինչև գերեզմանը երթալով կրնանք մտմտալ ու ըսել, Հիմա ասիկայ որ Բրիտանոսի կը հաւատար՝ ուրեմն յաւիտեան երկինքին մէջը պիտի տեսնենք և սիրով պիտի գրկենք անիկայ նոյն մարմինով աւելի գեղեցիկ ու փառաւոր եղած, որն որ այնքան շատ կը սիրէինք երբոր երկրի վրայ էր . թէպէտ Հիմա կը բաժնուինք անկէ, բայց նորէն պիտի միաւորինք . անանկ միաւորութեամբ՝ որ յաւիտեան անբաժանելի է :

Գ. Ես վարդապետութիւնը կը սորվեցունէ մեզի թէ չտարուն մարմինները յարութիւն պիտի առնեն, միայն ստոր համար որ հոգիով ու մարմինով՝ Գժոխքը ձգուին յատիտեան : Ենոց մէկզմէկ տեսելը՝ տրամութեան աշխարհին մէջ պիտի ըլլայ ու չէ թէ ուրախութեան : Ենոք հոգիով ու մարմինով աս երկրիս մէջը մեղքին ծառայեցին, Եստուծոյ դէմ ապստամբելով : Ուրեմն ասկից ետքը անոնք հոգիով ու մարմինով իրենց մեղքին ու ապշտամբութեան պատիժը պիտի քաշեն . ինտոր ան հարուստը որ առաջ իր կեանքը բազմածախ հանդէսով կ'անցունէր ամէն օր՝ ետքը իր պապական լեզուն զովայցունելու համար կաթիլ մը ջուր կը ինդրէր :

Ե. Ես վարդապետութիւնը կը սորվեցունէ մեզի որ Հիսուս Վրիստոս մեր Տէրը ամենուն բաւական ամենակարող վրիկիչ մըն է : Ի՞նչ սոսկալի, և ի՞նչ սարսափելի կերպով իր հրամանովը ծոփն ու ցամաքը իրենց խորունկութիւնովը դողալով՝ իսկոյն իրենց մէջը եղած մեռելները դուրս կու տան : Ի՞նչ հիանալի տեսարան՝ ուր երկիրը անթիւ բազմութիւնով ծածկուած՝ ամէն մարդիկ աչքերնին շտակ դէպ'ի. ան մեծ լուսափայլ Աթոռին կը վերցունեն՝ ուր որ Հիսուս փառաց ճապարակը մեծ յաղթութիւնով կը նստի : Են ատենը ճով պիտի տարակուսի իր Եստուած ըլլալուն վրայ : Սարդուն վերջին թշնամին որ պիտի խափանի՝ մաշն է : Հոգին ու մարմինը երկուքն ալ Վրիստոս ինքը կը փրկէ : Սննք իր մէջը բովանդակեալ ենք . Ինքը կը յաղթէ մեղքին, մահուան և Գժոխքին . երանք անոց՝ որ իրենց յոյսը Ենոր վրայ կը դնեն :

Ժ . ԴԵՏԵՍԵՆՆԻՆՆԵՆ ՎՐԵՅ :

Մատթ . ԻԷ . 31-46

Հ . Դատաստանի համար սահմանուած յատուկ օր կայ :

Պ . Հրամարես :

Ինչու որ ինքը (Մատուած) մէկ օր մը սահմանեց , որուն մէջ աշխարհս արդարութեամբ պիտի դատէ՝ ան մարդուն (Վրիստոսի) ձեռքովը : Գործ . ԺԷ . 31 :

Հ . Ո՞վ Վրիստոսի ատեանը պիտի ելլայ :

Պ . « Սնան զի ամէնս ալ Վրիստոսի ատեանին առջեւ պիտի կայնինք » : Հոով . ԺԸ . 10 :

Հ . Դատաստանի օրուան երբ գալը ո՞վ գիտէ :

Պ . Սիայն Մատուած գիտէ :

Իսկ ան օրուան և ան ժամուն համար՝ մէկը չցիտեր ոչ ալ երկնից հրեշտակները , հապա միայն իմ Հայրս : Մատթ . ԻԸ . 36 :

Հ . Ըն օրուան գալուն վրայ Սուրբ Գիրքը ի՞նչպէս կ'ըսէ :

Պ . « Գողի պէս պիտի՛ գայ » : Ի Պետ . Գ . 10 : Գործ . Թ . 11 :

Հ . Երբոր ատ օրը գայ , աշխարհը որո՞նք դալը պիտի տեսնէ ամպերուն մէջ մեծ գօրութիւնով ու փառքով և Սուրբ Հրեշտակները իրեն հետ :

Պ . Տէր Հիսուս Վրիստոսի գալը : Մատթ . ԻԷ . 31 : Մարկ . Ը . 38 : Բ թԿ . Թ . 7 : Հոգ . 14 :

Հ . Տէրը ի՞նչպէս պիտի իջնէ Երկինքէն :

Պ . « Ինչու որ ինքը Տէրը ազգարարութեան հրամանով՝ հրեշտակապետին ձայնովը ու Մատուծոյ փողովը երկինքէն պիտի իջնայ » : Թ թԿ . Գ . 15 :

Հ . Երբոր փողը փշուռի՝ մեռեալներն ու կենդանիները թօնչ պիտի ըլլան :

Պ . Սեռեալները յարութիւն պիտի առնեն և կենդանիները պիտի փոխուին : Յօհ . Ե . 27-29 : Թ Կորնթ . ԺԵ . 51 , 52 :

Հ . Յարութեան օրը թօնչ պիտի ըլլայ աս երկրիօ :

Պ . “Տարերքները բռնկած պիտի լուծուին , երկիրս ալ՝ ու ինչ գործքեր որ անոր մէջը կը գտնուին” : Թ Պիտ . ք . 10 : Յայտ . ի . 11 :

Հ . ‘Երբէն ըսէ՛ նայիմ’, թէ Տէրոջը գալը թօնչպէս պիտի ըլլայ :

Պ . “Սակայն Տէրոջը օրը գողէ պէս պիտի գայ , որ ան ատենը երկինքը սաստիկ շառաչիւնով պիտի անցնի , ու տարերքները բռնկած պիտի լուծուին , երկիրս ալ՝ ու ինչ գործքեր որ անոր մէջը կը գտնուին” : Թ Պիտ . ք . 10 :

Հ . Վրիստոս թօնչ տեսակ աթոռի վրայ պիտի նստի աշխարհը դատելու համար :

Պ . Սեօ ճերմակ աթոռի մը վրայ : Յայտ . ի . 11 : Սաղմ . իԵ . 31 :

Հ . Ո՞վ պիտի ժողովուրի իր առջևը :

Պ . “Ի՞նչըր ազգերը” : Սաղմ . իԵ . 32 : Յայտ . ի . 12 :

Հ . Են ատենը թօնչ պիտի բացուի :

Պ . “Գիրքերը” :

Հ . Եւ ամէն մարդիկ թօնչպէս պիտի դատուին :

Պ . Եւ մէն մէկը իրենց գործքերուն համեմատ : Հոովմ . Թ . 16 : Թ Կորնթ . ք . 5 : Թ Կորնթ . Ե . 10 : Յայտ . ի . 12 :

Հ . Վրիստոս Երդարները թր կողմը պիտի նստեցունէ :

Պ . Իբ ալ կողմը : Մատթ . իե . 32 , 33 :

Ս . Եւ չարերը որ կողմը պիտի նստեցունէ :

Պ . Չախ կողմը :

Ս . Իսկերն ալ հոն պիտի ըլլան , և պիտի դատուին :

Պ . Նրամերես :

Ս . Կան զի թէ որ Մատուած մեզք գործող հրեշտակներուն չինայեց , հապա խաւարի կապերով տարտարոսը ձգած՝ դատաստանի պահել տուաւ , և այլն : ԹՊԵՊ . ք . 4 :

Ս . Յիսուս ի՞նչ պիտի ըսէ Արդարներուն :

Պ . “ Եւ ի՞նչ իմ շօրս օրհնածները , աշխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած թագաւորութիւնը ժառանգեցէք ” : Մատթ . իե . 34 :

Ս . Եւ ի՞նչ պիտի ըսէ չարերուն :

Պ . “ Մէկ դի՛ գացէք ինձե՛ , անիծեալներ՝ յաւիտեանական կրակին մէջը , որ պատրաստուած է սատանային՝ ու իր հրեշտակներուն ” : Մատթ . իե . 41 :

Ս . Երբոր դատաստանը լմնայ , բոլոր աշխարհ ի՞նչ պիտի ընէ :

Պ . Փառք պիտի տայ իմաստուն՝ սուրբ՝ արդար և բարի Մատուծոյն : Յայտ . է . 9-12 :

Մատուած օր հաստատեց՝ որն որ մէկը չգիտեր , բայց միայն ինքը , որ ան օրը արդարութեամբ Յիսուս Վերստոսի ձեռքով պիտի դատէ աշխարհը . ինչու որ ինքը բոլոր դատաստանը Որդիին յանձնեց :

Ս . Իատաստանին օրը Մատուծոյ սահմանած օրն է , երբոր ինքը բոլոր տիեզերքին առջևը յայտնի պիտի դատէ մարդկային սեռը արդարութեամբ , իր փառքին օրհնութեանը համար :

Միլիոնաւոր մարդիկ արդէն դատուած են՝ Լորկինք կամ Վժռիք երթալու, գատաստանին օրը չեկած . և միլիոնաւոր մարդիկ ալ դատաստանին օրը պիտի դատուին Լորկինք կամ Վժռիք երթալու : Ամէնքն ալ հոն պիտի ներկայանան, և Մատուած պիտի ցուցընէ՝ թէ իր դատաստանը ամէն մարդու վրայ արդար եղաւ, և արդար է : Ղատաստանին օրը հանդիսաւոր օր մը պիտի ըլլայ (Հընոմլ . ք . 5 .), բոլոր աշխարհի բանաւոր արարածնեւրուն ցուցունեղու համար որ աս աշխարհիս վերաբերեալ՝ Մտուծոյ ըրած բոլոր բաները, և իր բոլոր դատաստանները, իր բոլոր վարձքերը, ու իր պատիժները կատարելապէս արդար ու իրաւունքով են : Ինչ իր բոլոր ճամբաներուն մէջ փառաւորեալ պիտի յայտնուի իբրև Երարիչ՝ Պահպանիչ՝ Փրկիչ և Ղատաւոր : Ան ատենը միաբան պիտի ըսեն բոլոր ներկայ գտնուողները, “ Ենորհակալ ենք քեզմէ, ո՞վ Տէր Մտուած Ամենակալ, որ դուն ես՝ և էիր՝ ու պիտի գաս . ինչու որ մեծ զօրութիւնը դուն ունիս և դուն թագաւորեցիր ” . բարձրացիր, ո՞վ Մտուած, յաւիտեանս յաւիտենից . Ալէլուիա Տէր Մտուած ամենակալ թագաւորին :

Բ . Ղատաստանին օրը՝ Վրիստոսի բարձրութեան ու փառքին օրը պիտի ըլլայ . ամէն աչքերը պիտի տեսնեն զինքը . ամէն ծունկ պիտի խոնարհի . և ամէն լեզու զինքը պիտի խոստովանի : Ան օրը մեր Փրկիչը պիտի երևնայ թէ ինքը մեծն Մտուած է անբաւ զօրութիւնով՝ բարութիւնով և ճշմարտութիւնով . իր բարեկամներուն զարմանք, վստահութիւն և փառք պիտի ըլլայ, և իր թշնամիներուն՝ սոսկում, խոռովութիւն և կործանում :

Գ . Ղատաստանը՝ աշխարհի և անոր մէջը եղած բոլոր բաներուն վախճանը պիտի ըլլայ : Ուրեմն ինչո՞ւ սիրենք աշխարհը և անոր ամէն բաները, քանզի շուտով պիտի մեռնինք . և մեր բոլոր սիրած բաները ետեւիս պիտի ձգենք, որ անոնք վերջապէս պիտի այրին : Աշխարհիս ամէն բանը ունայնութիւն է . ուրեմն եկէ՛ք պատրաստուինք ան խիստ լուսապայծառ և յաւիտենական աշխարհին համար, ուր որ Վրիստոս գնաց և ուր որ զինքը սիրողներուն ամէնքն ալ երջանիկ պիտի ըլլան յաւիտեան :

Դ . Դատաստանին օրը՝ վերջին վարձատրութեան օրը պիտի ըլլայ ամէն մարդուն իր գործքին համեմատ : (Նոլր սիրտերուն գաղտնիքները , բոլր անձանց գործքերը պիտի յայտնուին : Մտուած մէկու մը աչառութիւն պիտի չընէ , հապա ամէն մէկը իր արդար վարձքը պիտի ընդունի իր քրածին պէս՝ Թէ՛ բարի ըլլայ՝ և Թէ՛ չար :

Ե . Յոյսէն զրկուելու և բաժնուելու , ողբի ու վայելու սոսկալի օր մը պիտի ըլլայ դատաստանին օրը : Ընդհար իրենց յոյսը միայն Վրիստոսի վրայ դրած չեն , պիտի ողբան ան օրը : Անդժառանգները պիտի ըսեն , “Տէ՛ր Տէ՛ր” . բայց Խնքը պիտի պատասխանէ Թէ՛՝ “Ես բնաւ ձեզ չէի ճանչնար . մէկ դի՛ գացէք քովէս դուք որ անօրէնութիւն կը գործէիք” : Ետքը ան օրը Վահանաներն ու Ժողովուրդը , Վարժապետներն ու Մշակերտները , Լըրիկներն ու Անիկները , Նճողքներն ու Տղաքները , Եղբայրներն ու Վոյրերը , Բարեկամները ու Նշանօթները պիտի բաժնուին՝ ու մէյ մըն ալ իրարու պիտի չհանդիպին :

Երբոր չարերը Մտուածէ և Վրիստոսէն բաժնուին , ու սատանային և իր հրեշտակներուն հետ դուրս յաւիտենական թշուառութեան և յուսահատութեան մեջ ձգուին , հին պիտի ըլլայ լալ ու ակուայ կճըռոցունել :

Չ . Մէն մէկին պարտքն է ապաշխարութիւնով ու Տէր Յիսուս Վրիստոսի հաւատալով , բարի ընթացքով , պարկեշտութիւնով , զգաստութիւնով և աղօթքով՝ դատաստանի համար պատրաստ ըլլալ . “Որ ան ձեզ անբիծ և անարատ գտնէ (կ'ըսէ) խաղաղութիւնով” : ք . ՊԵՊ . Գ . 11-14 : Ո՛վ կարդացող , այսպէս պատրմատ ես Մտուածոյ դէմք ելլելու :

Ժա . ԵՐԿԻՆԵՐԻ ՎԼԵՑ :

Յայտ . ին , իբ :

ձ . Պատաստանը լմնալէն ետքը՝ Երդարները ճւր
կ'երթան :

Պ . Երկինքը :

ձ . Խնչպէս տեղ է Երկինքը :

Պ . Մենափառաւոր ու երջանիկ տեղ մը : Սող՛ .

Ժի . 11 : Սափթ . իե . 21 : Յոտ . 24 : Յայտ .
իա . իբ :

ձ . Ո՞վ կը բնակի Երկինքին մէջը :

Պ . Մտուած ու բարի Հրեշտակները :

ձ . ձ ու մենք դէմ առ դէմ Մտուած պիտի տեսնե՞նք :

Պ . Հրամներս :

Երանի՛ անոնց որ սրտով մաքուր են , ինչու որ անոնք
պիտի տեսնեն զՄտուած : Սափթ . ե . 8 : Գիտենք որ
երբ անիկայ յայտնուի , անոր պէս պիտի ըլլանք . վասն
զի անիկայ պիտի տեսնանք՝ ինչպէս որ է : Կ՝Յճ . Գ . 2 :

ձ . Երկինքին մէջը մեր ժամանակը ի՞նչպէս պիտի
անցունենք :

Պ . Մտուած օրձնելով և իր կամքը կատարելով :

Մտէ ետքը տեսայ , և ահա մեծ բազմութիւն՝ որն որ
մէկը չէր կրնար համբել , բոլոր ազգերէն՝ ու ցեղերէն և
ժողովուրդներէն , որոնք աթոռին առջևը ու Պառնուկին
առջևը կեցեր էին՝ ճերմակ հանդերձներ հագած , և ձեռ-
քերնին արմաւենիներ բռնած : Եւ մեծաձայն կ'աղաղա-
կէին ըսելով . Փրկութիւնը մեր Մտուծոյ՝ որ աթոռին
վրայ կը նստի , ու Պառնուկին : Եւ բոլոր հրեշտակները
աթոռին ու երէցներուն և չորս կենդանիներուն բոլոր-
տիքը կեցեր էին , ու իրենց երեսներուն վրայ աթոռին

առջևը ինկան՝ ու Մստուծոյ երկրպագութիւն ըրին , ըսելով . ՄԱՆ . օրհնութիւն ու փառք և իմաստութիւն ու գոհութիւն և պատիւ ու զօրութիւն և կարողութիւն մեր Մստուծոյն՝ յաւիտեանս յաւիտենից . ՄԱՆ : (Յայտ . Է . 9-12 : ԺԵ . 3 : ԻԲ . 3 :

Հ . Յիսուս մեր Փրկիչը պիտի տեսնե՞նք Նրկինքը :

Պ . Հրամարես , պիտի տեսնենք անիկայ , և գոհութիւն պիտի տանք անոր , և պիտի օրհնենք զինքը բոլոր Իր սիրոյն և փրկութեանը համար : (Յճ . ԺԷ . 4 : Աող . Գ . 3 , 4 : Յայտ . Գ . 4 , 5 : Ե . 9-14 :

Հ . Ի՞նչ պիտի դրուի մեր գլխուն վրայ :

Պ . Որչափ պսակը :

Երանելի է ան մարդը որ փորձութեան կը համբերէ , ինչու որ եթէ փորձուելով ընտիր գտնուի , կենաց պսակը պիտի առնէ , որն որ Տէրը զինքը սիրողներուն խոստացաւ : (Յակ . ւն . 12 : Եւ Հովուապետին երեցած տանը փառաց անթառամ պսակը պիտի ընդունիք : ՊԻտ . Ե . 4 : ԻՏԻՏ . Գ . 8 : Յայտ . Ի . 10 : Գ . 4-11 :

Հ . Ի՞նչպէս պիտի զգեստաւորուինք :

Պ . Երդարութեան ճերմակ հանդերձներովք : (Յայտ . Գ . 2-14 : ԺԹ . 8 :

Հ . Ուրեմն ի՞նչպէս փառաւորեալ պիտի ըլլանք , և մեր Հօրը թաղաւորութեանը մէջ լուսաւորուինք :

Պ . “ Երեւի պէս ” : Սափը . ԺԳ . 43 : ւն Աորնը . ԺԵ . 49 :

Հ . Երկինքին մէջ արդարները մէյժն ալ նեղութիւն պիտի քաշե՞ն :

Պ . Չէ՛ . “ Ոչ պիտի անթեանն՝ ու ոչ ճարաւին . ոչ ալ արեւը՝ կամ մէկ տարութիւն մը անոնց վրայ պիտի իյնայ . փան զի գառնուկը որ աթռոյն մէջն է , պիտի հովուէ զանոնք , ու կենդանի ջուրերու աղբի՛ յները պիտի

անաջնորդէ զանոնք • և Մտտուած բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն” : Յայտ . Է . 16 , 17 :

Ն . Ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Գիորգը իրենց արցունքներուն վրայով :

Պ . “ Եւ ինքը անոնց աչքերէն բոլոր արցունքները պիտի սրբէ , ու ալ մահ պիտի չըլլայ , ոչ սուգ՝ և ոչ աղաղակ , և ոչ ցաւ պիտի ըլլայ ասկէ ետև • ինչու որ ասօի բաները անցան” : Յայտ . Իս . 4 : ... :

Ն . Նրդարները գիտութիւնով , և սրբութիւնով ու երջանկութիւնով պիտի աճԾն յաւիտեանս յաւիտենից :

Պ . Հրամարես • քանզի Լրկինքն իրենց յաւիտենական բնակարանը պիտի ըլլայ և միշտ պիտի աճին ամէն բարիքներով : Մարթ . ԻԷ . 46 : Յօհ . ԺԷ . 2 , 3 :

Ն . Ի՞նչու ուրիշ տեղերէն ասելի՛ ճր տեղը երթալու պարտինք փափաքիլ ու ջանալ :

Պ . Լրկինք : Մարթ . Է . 33 :

Ն . Ո՞վ ստացաւ Լրկինքը մեզի համար , և պիտի ցուցնէ մեզի հոն երթալու ճամբան :

Պ . Տէր Հիսուսը :

Ուրեմն ե՛ղբայրներ՝ համարձակութիւն ունենալով սուրբ տեղը մտնելու Հիսուսի արիւնովը , ան նոր ու կենդանի ճամբովը՝ որ բացաւ մեզի վարագուրին մէջէն՝ որ է իր մարմինը : ԼԺԳ . Ժ . 19 , 20 : Յօհ . ԺԷ . 1-6 : Ժ . 27 , 30 : ԺԷ . 2 :

Ն . Ո՞ր մարդիկները յաւիտեան Մտտուծոյ Թագաւորութիւնը պիտի չժառանգեն :

Պ . “ Ոչ պոռնիկները՝ ոչ կռակաշունները՝ ոչ շնացողները , ոչ իգացեալները՝ ոչ արուսդէտները՝ ոչ գողերը՝ ոչ ագանքները՝ ոչ գինոյները՝ ոչ նախատողները ու ոչ յափշտակողները՝ Մտտուծոյ Թագաւորութիւնը պիտի չժառանգեն : Ի Սորն . Է . 9 :

Պատաստանէն ետքը՝ Երդարները Լրկինքը կը մտնեն :

Ե. Են թագաւորութիւնը՝ որն որ Եստուած աշխարհիս սկիզբէն պատրաստեց անոնց համար, Լրկինքն է . որ հոն հաստատեց իր Եթողը : Են է աս մեծ ու գեղեցիկ Վազաբը, նոր Երուսաղէմը, որուն շինողը և ստեղծողն Եստուած է, և որ յաւիտենական հիմեր ունի : Հոն՝ Որգւոյն Եստուծոյ Հօրը տանը մէջը հանգստութեան շատ բնակարաններ կան, որոնք որ Եիսուս ինքը պատրաստեց անոնց համար՝ որ զինքը կը սիրեն : « Են Վազաբը արեւի ու լուսնի պէտք չունի, որ զանիկայ լուսաւորեն . ինչու որ Եստուծոյ փառքը կը լուսաւորէ զանիկայ . ու անոր ճրագը Պառնուկն է » : Եստուծոյ խիստ փափկութեան դրախտը Լրկինքն է, ուր որ ինքը կը բնակի և իր փառքը կը յայտնէ, և կը հաղորդակցի դէմ՝ առ դէմ՝ օրինաւ բնակիչներուն հետ . իր « Երեսին առջին լեցուն ուրախութիւն կայ . իր աջ կողմը միշտ հաճութիւններ կան » : Եւք շտեաւ, ականջ չսեց, ոչ ալ մարդու սիրտ ինկաւ աս տեղէն յաւիտենական փառքերը :

Բ. Եստուծոյ ժողովուրդին համար մնայուն հանգստութիւն մը կայ Լրկինքին մէջը : Պէտք չէ որ աշխարհը սիրենք : Պէտք չէ որ միշտ հոս բնակելու փափաքինք . ինչու որ ասանկ շատ աշխարհներ կ'արժէ Լրկինքը : Հոն դիզենք մեր դանձերը . հոն հաստատենք մեր յօժարութիւնները (տ) :

Սեր աչքերը աս աշխարհիս վրայ հաստատելու համար, Լրկինքը կը կորսընցունենք : Պէտք չէ որ մեր ճամբուն վրայէն մինչև հոն մեր քաշած նախատիքը, հա-

---

տ . Սի սիրէք աշխարհս, ոչ ալ ինչ որ աշխարհիս մէջ է : Թո՛ւ որ մէկը աշխարհը կը սիրէ, անոր ներսի դին Հօրը սէրը չկայ . քանզի ամէն բան որ աշխարհի մէջ է, մարմնոյ ցանկութիւնը, ու աչաց ցանկութիւնը և աս կեանքիս ամբարտաւանութիւնը, Հօրմէն չէ՛, հապա աս աշխարհէն է : տ Եօ՛ւ . ք . 15, 16 : Հապա ձեզի դանձեր դիզեցէք երկինքը, ուր որ ոչ ցեցը և ոչ ժանկը կ'ապականէ, ու ոչ գողերը պատ կը ծակեն և կը գողնան : Սափթ . ք . 20 :

լածանքը և տառապանքը մեծ բան մը սեպկեք : “Ս ան զի ես այսպէս կը դատեմ” որ աս ժանամակիս չարչարանքները բան մը չեն գալու փառքին քովը, որ մեզի պիտի յայտնուի” : Հոով . ք . 17, 18 : Սափլ . Ե . 10-12 : Բ Սրբի . Գ . 16-18 : Եբր . Ժա . 24-27 :

Պէտք չէ որ տրտմիք աս աշխարհիս մէջ աշխատութիւն, յուսահատութիւն, նեղութիւն, լաց ու մահ ունենանու համար . ինչու որ բոլոր աշխատութիւնները պիտի դադարին ան լուսապայծառ աշխարհքին մեջ՝ ուր որ մենք կ'երթանք . մահը չկրնար մտնել հոն . տրտմութիւնը և հառաչանքը հեռու պիտի մնան անկից, և յաւիտեական ուրախութիւնը պիտի ըլլայ մեր բաժինը : Յայտ . Է . 14-17 : Իա . 3, 4 : Հոգ չէ թէ որ քիչ մը ատեն կը հառաչենք կերպ կերպ փորձութիւններով . ինչու որ մենք պիտի պարտինք պայծառութեան մէջ Մատուծոյ Պատին հետ, և սուրբ պիտի ըլլանք ինչպէս որ ինքը սուրբ է . և անոնք միայն պիտի մտնեն քաղաքին դռներէն՝ որոնք որ իր պատուիրանքները կը կատարեն : Ուրեմն աշխատիք հանգստութեան մէջ մտնելու . մեր բոլոր ցաւերուն և նեղութիւններուն արժէքը Երկինքն է : Երկինքին յոյսը մեր ուրախութիւնը և մխիթարութիւնն է ասկէ ետե . հոն պիտի զարգանանք մենք յաւիտեական սրբութեան ու երջանկութեան մէջ :

Պ . Յիսուս Վրիստոս ստացաւ Երկինքը մեզի համար . մենք Երկինքը կը մտնենք իր արժանաւորութեանը պատճառաւ, որուն ըլլայ բոլոր փառքերը : Յայտ . Գ . 5, 12, 21 : Ե . 9-14 : Իա . 27 :

Պ . Թե որ պատրաստ ենք երկինքին համար, պէտք չէ որ մեռնելէն վախնանք . և երբոր արդարները մեռնին՝ թէ՛ ծեր ըլլան անոնք՝ թէ՛ պատանի, մենք պէտք չէ որ լանք այնպէս՝ իբր թէ մահը վնաս մը եղաւ անոնց . վասն զի մահը՝ իրենց մէկ մեծ ստացուած մըն է : Ո՛չ ալ անոնց վրայ տրտմելով ըսենք, երանի՛ թէ չմեռնէին . անոնք մեծապէս երջանիկ են . ինչու որ Վրիստոսի հետ երկինքին մէջն են :

Պ . Երկինքը սուրբ տեղ մըն է, և Մատուծոյ բնակարանը . անոր համար մէկը չկրնար վայելել երկինքը բաց 'ի

անոնցմէ՝ որոնք որ սուրբ են՝ ու Եստուծով կ'ուրախանան (ւն) : Չարերը յաւիտեան դուրս ձգուած են : Սող՝ Ե . 4 , 5 : Ռոմի առաջին մէկը քննէ ինքզինքը թէ արդեօք Երկինքին համար պատրաստ է , թէ չէ (բ) :

ԺԲ . ԴՃՈՒԹԻՒՆ ՎՄԵՅ

ՂԵԻ . ԺԷ . 19-21 :

Ն . Չարերը թւր պիտի ձգուին :

Պ . Դժոխքը :

Եմբարիշտները Դժոխքը պիտի դառնան , և ամէն ազգերը՝ որ զԵստուած կը մոռնան : Սող՝ Թ . 17 : Յոյոք . Ին . 8 :

Ն . Ի՞նչպէս տեղ մըն է Դժոխքը :

Պ . Եհզգին տանջանքներու տեղ մըն է : Սորի . Թ . 43-48 : Սոփի . ԺԳ . 40-42 :

Ն . Ինչ՞ով պիտի վառի :

Պ . Յաւիտենական կրակով : Սոփի . ԻԵ . 41 : Սորի . Թ . 43-48 : ՂԵԻ . Գ . 17 : Յոյոք . 7 :

Ն . Չարերէն զատ որո՞նք Դժոխքը պիտի ձգուին :

Պ . Սատանան և իր հրեշտակները :

Սէկ դի գացէք ինծմէ անիծեալներ՝ յաւիտենական կրակին մէջը , որ պատրաստուած է սատանային՝ և իր

ւն . Խաղաղութեան ետեւէ եղիք ամենուն հետ՝ և սրբութեան , որ առանց ասոր՝ մէկը պիտի չտեսնէ Տէրը : Եբր . ԺԲ . 14 :

Բ . Փորձեցէք ձեր անձերը՝ թէ հաւատքին մե՞ջն էք . քննեցէք ձեր անձերը . չէ՞ք դիտեր ինքզինքնիդ , որ Յիսուս Բրիտոսու ձեր մէջն է . միայն թէ որ խոտելի չըլլաք : Բ Պրի . ԺԳ . 5 :

Հրեշտակներուն : Մաթթ . ԻԵ . 41 : Այսան զի թէ որ
Մատուած մեղք գործող Հրեշտակներուն չինայեց , Հապա
խաւարի կապերով տարտարոսը ձգած դատաստանի պա-
հել տուաւ , և այլն : ԹՊԻԿ . Թ . 4 :

Ն . Վճոխքին տանջանքները ի՞նչ ընել պիտի տան
չարերուն :

Պ . Լալ ու հեծել և իրենց ակումները կճըռցունել :
Մաթթ . Ը . 12 : ԺԳ . 40-42 : ԻԹ . 13 :

Ն . Ի՞նչ խնդրեց մեծատունը երբոր տանջանքներուն
բոցովը կը տանջուէր :

Պ . Իբ լեզուն զովացունելու համար կաթիլ մը ջուր :
ՂԻԿ . ԺԳ . 24 :

Ն . Չարերը Վճոխքին մէջը օգնութիւն կամ մխիթա-
րութիւն պիտի ունենան :

Պ . Չէ :

Եւ անոնք պիտի երթան յաւիտենական տանջանքը ,
իսկ արդարները՝ յաւիտենական կեանքը : Մաթթ . ԻԵ .
46 : Մարդ . Թ . 43-48 :

Ն . Ընաւ անոնք Վճոխքէն դուրս պիտի ելլե՞ն :

Պ . Եմենեին պիտի չելլեն , Հապա Մատուոյ բարկու-
թիւնը անոնց վրայ պիտի մնայ : ԶԵԿ . Գ . 36 :

Ն . Ս՛կը կրնայ Երկինքէն Վճոխք երթալ կամ
Վճոխքէն Երկինք :

Պ . Չէ , քանզի Երկինքին ու Վճոխքին մէջ տեղը
մեծ անդունդ մը հաստատուած կայ : ՂԻԿ . ԺԳ . 26 :

Ն . Վճոխքին մէջը չարերուն քաշած պատիժը ի՞նչ
կը կոչուի :

Պ . Յաւիտենական պատիժ :

Ն . Ես պատիժը զղջալ ու ապաշխարել կու տայ ա-
նոնց :

Պ . Չէ :

Ան որ անիրաւութիւն կ'ընէ՝ աւ անիրաւութիւն թող
ընէ . ու ան որ աղտոտ է՝ աւ աղտոտ ըլլայ : Յայտ .
Իբ . 11 :

Ն . Պողոս Մաքեաւ Խնչ կ'ընէ ասոր վրայո՛վ :

Պ . « Սարսափելի բան է կենդանի Մտուծոյ ձեռքը
իյնալը » : Եբր . Ժ . 31 :

Ն . Մտուած չարերուն Խնչ պիտի ըլլայ :

Պ . « Սաշող կրակ » : Եբր . Ժբ . 29 :

Ն . Բձէն ուրիշ բաներէն աւելի՝ ճւրկից վախնալու
ենք՝ և փախչելու ջանալու ենք :

Պ . Դժոխքէն : Սափթ . Ժ . 28 :

Ն . Մտուած կ'ուզէ՞ որ մեզմէ մէկը թշուառաբար
կորսուի յաւիտեան Դժոխքին մէջը :

Պ . Չէ՛ :

Ես կենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէր Եհովան , որ ամբարշտին
մեռնիլը չեմ ուզեր . Հապա որ ամբարիշտը իր ճամբայէն
դառնայ ու ապրի : Եղեի . Լգ . 11 : Տէրը չուշացուներ
իւ խոստմունքը , ինչպէս ոմանք ուշացուցած կը սեպեն ,
Հապա մեզի երկայնամիտ կ'ըլլայ . ինչու որ չուզեր որ
մէկը կորսուի , Հապա որ ամէնքը ապաշխարանքի դան :
Բ ՊԻԿ . Գ . 9 :

Ն . Թ՛է որ անանկ է , ինչ՞ու հոն կը խրկուին շա-
տերը :

Պ . Վանզի կը մեղանչեն իրեն դէմ և կ'արհամարհեն
Տէր Յիսուսը : Սարթ . Ժգ . 16 : Նոով . Բ . 4-10 :
Բ ԹԻԿ . ւն . 6-9 :

Դատաստանէն ետքը չարերը Դժոխքը պիտի երթան :

Ե . Դժոխքը երկինքին խիստ հակառակ տեղ մըն է .
անոր ու երկինքին մէջ տեղը մեծ անդունդ մը կայ Հաս-
տատուած , որուն վրայէն մէկը չկրնար անցնիլ : Դժոխքը

անդնդային փոսն է , ուր մթութիւնը և խաւարն ու սոսկումը կը թագաւորէ : Արակի ու ծծումբի լիճ մըն է յաւիտեան վառած . Հոն ձգուած են ամէն կերպ չարերը , և Հոն յաւիտեանական անարգանքով ծածկուած կը մաշին . Հոն բարկութեան տակ ինկած պիտի կորսուին և պիտի անիծուին Վստուծմէ , և պիտի լան ու Հեծեն և կճընցունեն իրենց պոռաները տանջանքով յաւիտեան յաւիտենից՝ բնաւ մարիթարութիւն մը չզտնելով :

Բ . Վստուած իր անհուն արդարութիւնովը պատրաստեց ան տեղը , մինչև վերջը անզեղջ մնացողներուն Համար , թէ՛ ծեր ըլլան անոնք՝ թէ՛ պատանի : Ինչպէս որ ինքն արդարները կը վարձատրէ , անանկ ալ չարերը կը պատժէ : Աէկին վարձքը և մեկալին պատիժը՝ երկուքն ալ յաւիտեանական պիտի ըլլան : Մարդոց լեզուն չընար պատմել յաւիտեանական կորուստին վայերը և տազնապնեւրը . Վստուած հուր ծախիչ է իր թշնամիներուն :

Գ . Ես սուկալի տանջանքներուն տեղը կը ցուցունէ Վստուծոյ մեղքին դէմ բարկանալը , և մեղքին Վստուծմէ ինչ պատիժի արժանաւոր ըլլալը : Անգքը Վստուծոյ անհուն կարողութեանը և մեծութեանը դէմ յանցանք մըն է : Ինքը կ'ատէ մեղքը . մեղքը խաղալիչ չէ : Ենիկայ՝ որ կը բարկացունէ Վստուած՝ մեծապէս անարգ ու անպիտան է : Անդաւորները թէև հիմն թեթեւութեամբ մեղք կը գործեն , բայց աս պատճառով՝ ետքը պիտի վառին լիճին մէջը և պիտի լան ու Հեծեն յաւիտեան , թէ որ չապաշխարեն :

Վ . Թմէ որ Ղտօխքը պիտի ըլլայ վայերուն տեղը և չարերուն բաժինը , ուրեմն ձեր մեղքին մէջ մնալով ու այնպէս մեռնելով՝ մեծ անիրաւութիւն ու մեծ չարութիւն կ'ընէք ձեր անձին . ինչու որ ձեր հոգին կը կորսուի և կորուստն ալ յաւիտեանական է :

Ե . Ուրեմն ինչ յիմարութիւն ու անխելքութիւն կայ մեղքին մէջը : Ի՞նչու մեղքի մէջ չարունակենք , որ բարի անունը կ'ապականէ և հոգին կը կորսնցունէ , և վերջապէս անոր թողալը մաշ է : Ի՞նչպէս անցաւոր են անոր հեշտութիւնները և ինչպէս անանցանելի են անոր վեշտերը :
Մաթթ . ԺԸ . 8 :

Չ . Ետուած ողորմածութեամբ զգուշացուց չարերը իրենց սուկալի վախճանէն : Ինքը չուզեր որ անոնք կորսուին , հապա որ ապաշխարեն և իր Որդիին հաւատան ու ապրին : Ենոր համար ինքը շատ երկայնամտ կ'ըլլայ անոնց : Ուստի թող չարերը դառնան իրենց չար ճամբայէն ու ապրին : Թէ որ անոնք կորսուին , յանցանքը միայն իրենցն է :

Լ . Որովհետև չարերը ասանկ յաւիտենական կործանման վտանգին մէջն են , բոլոր քահանաներուն , վարժապետներուն և ծնողքներուն կ'իյնայ իրենց ժողովուրդը , աշակերտները և տղաքները ստիպել , և անոնց թախանձել , որ փնտրուեն Տէրը քանի' որ կրնան գտնել անիկայ : Պէտք է որ աս վախճանին համար իրենց բոլոր զօրութիւնովն աշխատին , և աղօթեն Սուրբ Հոգիին որ յաջողէ իրենց աշխատանքը :

Լ . Պէտք է որ միշտ գթութեամբ յիշենք աս աշխարհի մէջ մեր միլիոնաւոր ընկերները , որոնք Փրկութեան ճամբուն վրայով տեղեկութիւն չունին , ու անհոգ ըլլալով ատ բանին վրայ՝ կը մեռնին ամէն օր ու 'Նոսիքը կ'իշնեն : Խրկենք անոնց սուրբ Եւետարանը , և աղօթենք Տէրովը որ իր հաւատարիմ պաշտօնեաները խրկէ ատ Եւետարանը անոնց քարոզելու , որ փրկուին :

ՄԵՍՆ Դ

ԵՍՏՈՒՆՈՅ ՕՐԷՆՆԵՐԻՆ ՎՂԵՅ

ա . ՕՐԷՆՆԵՐԸ ՏԲՈՒԵԼՈՒՆ ՎՂԵՅ :

Եւջ ժԹ . և Ի Ղլուխ :

Վ . Եստուած Բ՞նչ յատուկ Օրէնքներ կամ Պատուիրանքներ տուաւ՝ մեր պարտաւորութիւնը մեզի սորվեցունելու համար :

Պ . Տասը Պատուիրանքները :

Ու տախտակներուն վրայ՝ առջի գրուածքին պէս՝ ան տասը խօսքերը գրեց , որոնք Տէրը ձեզի ընտան վրայ կրակին մէջէն խօսեցաւ ժողովքին օրը : Թ Օրին . Ժ . 4 :

Վ . Ո՞վ էր ան երևելի ու բարի մարդը որ ընդունեց աս Տասը Պատուիրանքներն Եստուծոյ ձեռքէն :

Պ . Մովսէս :

Վ . Եստուած Բ՞նչ բանի վրայ գրեց անոնք :

Պ . “ Երկու քարէ Տախտակներու վրայ ” : Եւջ լւա . 18 :

Վ . Ըն Տախտակները ինչե՞ մէջ պահել պատուիրեց Եստուած Մովսէսին :

Պ . Տապանակի այսինքն Մնտուկի մէջ : Եւջ ԻԷ . 10-22 :

Վ . Տէրը ճիւղ ժողովուրդին տուաւ աս Պատուիրանք-

ները, որ իրենց ու մեզի՝ և ամէն մարդոց համար պահակին :

Պ . Հրէաներուն :

Հ . Երբոր Աստուած՝ աս Պատուիրանքները գրեց ու Մովսէսին տուաւ, Ինքը լեռան վրայ որ իջաւ, ի՞նչ էր ան լեռանն անունը :

Պ . Սինայ : Եւէջ ժԹ . 9-20 :

Հ . Հրէից ժողովուրդը հօւր կայնեցաւ :

Պ . Լեռանը տակը : Եւէջ ժԹ . 17 :

Հ . Երբոր Տէրը Սինայ լեռանը գազաթն իջաւ՝ ի՞նչ էրաւ :

Պ . « Բրտուածներ ու կայծակներ կ'ըլլային, թանձր ամպ մը կար լեռանը վրայ, ու խիստ սաստիկ փողե ձայն մը . լեռը բոլորովին կը մխար, ու անոր մեկը ֆոցի մեկի պէս կ'ելէր, և բոլոր լեռը սաստիկ կը դողար : Եւէջ ժԹ . 16, 18 : Ի . 18 :

Հ . Երբոր Մովսէս տեսաւ աս սոսկալի տեսարանը՝ ի՞նչ ըսաւ :

Պ . Ըսաւ թէ՛ « Սաստիկ կը վախնամ ու կը դողամ » : ԵԲր . Ժբ . 21 :

Հ . Եւ ժողովուրդը հօւր գնաց :

Պ . Ընոնք հեռու տեղ մը գացին կայնեցան :

Հ . Մովսէս դէպ'ի թանձր խաւարին մէջ գնաց, ուր որ Աստուած էր :

Պ . Հրամեբես : Եւէջ Ի . 21 :

Հ . Ո՞րչափ ատեն լեռը սպասեց որ Տէրոջմէն Տասը Պատուիրանքները և ուրիշ պատուէրներ ընդունի :

Պ . « Վառսուն օր ու քառսուն գիշեր » : Եւէջ ԻԳ . 18 :

Հ . Այսչափ ատենին մէջ բնաւ բան մը կերաւ կամ խմե՞ց :

Պ . Չէ՛ . ք Օրին . Թ . 6 :

Հ . Ո՛վ ողջ առողջ պահեց անիկայ :

Պ . Եստուած :

Վերուած է Թէ , ոչ միայն հացով կ'ապրի մարդ , հապա ան ամէն խօսքով՝ որ Եստուծոյ բերնէն կ'ելլէ : ք Օրին . ք . 3 : Սափել . ք . 4 :

Հ . Երբոր անիկայ ընունէն վար իջաւ , թո՛նչպէս էր իր երեսը :

Պ . Եւ լուսափայլէր : Եւնջ ԼԳ . 29-35 :

Հ . Սովսէս ի՞նչ կը ձգէր իր երեսին վրայ ան լոյսին պատճառովը :

Պ . Նշածկոց մը : Ի՛նչ Կորնել . ք . 13 :

Հ . Ի՛նչպէ՞ տարի առաջ աս Պատուիրանքները Սովսէսին տրուեցան :

Պ . Փրկչին թուականէն հազար հինգ հարիւր տարիի չափ առաջ :

Եստուած իր ողորմութիւնովը չթողուց մեզ որ ինքիրեննիս քննելով սորվինք մեր պարտաւորութիւնը . քանզի մարդս իր տգիտութեանը և մեղքին մէջը՝ չկրնար և չուզեր ընել աս բանը : Ուստի Եստուած մեզի յայտնեց իր կամքը՝ տալով մեզի Տասը Պատուիրանքը որ շատ կարճ են , անանկ որ՝ մենք կարենանք գիւրութեամբ միտքերնիս բերել անոնք . և բոլորովին կատարեալ են . որ եթէ մենք զգուշութեամբ հետեւինք և ուղղութեամբ հասկընանք աւոնք՝ պիտի գիտնանք մեր բոլոր պարտաւորութիւնները Թէ՛ Եստուծոյ և Թէ՛ մարդոց վերաբերեալ :

Ե . Ի՛նչոր աշխարհի Ստեղծիչը և Տէրը՝ Եստուած է : Ինքը գերազոյն իշխանութիւն ունի իր բոլոր իմաստուն արարածներուն վրայ : Ինքն է օրէնսդիրը , և մենք պարտաւոր ենք միշտ զինքը սիրելու և իրեն նազանդելու :

Ի . Ի՛ր Պատուիրանքները տուաւ ան երեկոյի ու ահա

գին կերպովը , որ ամէնքն ալ վախնան ու միտ գնեն և նազանդին անոնց :

Գ . Թձէ որ Օրէնքը տալու համար՝ իր վար իջնելուն միայն տեսնելը և լսելը այսչափ անազին էր և ասանկ վախով լեցուց ժողովուրդը , ուրեմն ի՞նչ պիտի ըլլայ մեզի թէ որ ատ Օրէնքը չպահենք , ու Մատուած իջնէ մեզ պատժելու :

Ի . Մարդոյս պարտաւորութեան միայն կատարեալ կանոնը՝ Մատուծոյ օրէնքն է : Երկրի վրայ եղած ամէն մարդ և ամէն ազգ՝ Մատուծոյ Օրէնքին կը կարօտին , որ գիտնան թէ որն է շէտակ և որն է սխալ : Իր Օրէնքը սուրբ է՝ արդար ու ճշմարիտ . բռնենք անիկայ մեր պարտաւորութեան կանոնին պէս և աղօթենք շնորհք ընդունելու համար , որով կարենանք սիրել ու նազանդիլ անոր : Ելնարհիս վրայ ամենէն երևելի ու փառաւոր մարդը անիկայ է , որ աւելի կը մօտենայ կատարելապէս Օրէնքին նազանդելու սրտով ու վարքով :

Բ . ՏԵՍԸ ՊԵՏՈՒԻՐԵՆՔՆԵՐՈՒՆ ԱՄԵՅ :

Մտաջին պատուիրանքը :

գ թԿադ . ԺԸ . 1-40 :

Ձ . Ո՞րն է Մտաջին Պատուիրանքը :

Պ . “ Իմ առջևս ուրիշ աստուածներ չունինաս ” :

Ձ . Բանի՞ Մատուած կայ :

Պ . Կենդանի ու ճշմարիտ միայն մէկ Մատուած մը կայ :

Ձ . Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ մեր Տէր Մատուածը , երբոր կ'ըսէ մեզի , որ “ Իմ առջևս ուրիշ աստուածներ չունենաս ” :

Պ . Ըսել կ'ուզէ որ մեզի Մատուած՝ զինքը ու միայն զինքը պիտի ընդունինք :

Հ. Օխնբբ Խ՞նչպէս սիրել կը պահանջէ մեզմէ :

Պ. «Վրու Տէր Աստուածդ՝ բոլոր սրտովդ, բոլոր հոգիովդ ու բոլոր զօրութիւնովդ սիրես» : Թ. Օրին. Կ. 4, 5 : Սափ. Իթ. 35-38 :

Հ. Ի՞նչ կ'ըսէ ասոր վրայով Սուրբ Պիտրբբ :

Պ. «Վրու Տէր Աստուծոյդ երկրպագութիւն ընես, ու միայն Անիկայ պաշտես» : Թ. Օրին. Կ. 13 : Սափ. Գ. 10 :

Հ. Որ՞իւ յուսալու ենք :

Պ. «Վրու բոլոր սրտովդ Տէրովք ապաւինէ» : Առաջ. Գ. 5 : Սաղ. Լա. 19 :

Հ. Ղիցուք թէ մենք Աստուծմէ աւելի ինքզինքնին սիրենք ու ինքզինքնուս ապաւինինք, կամ ուրիշ մարդու մը, կամ հարստութեան, կամ մարմնաւոր զուարճութեան կամ ինչ և իցէ բանի մը. աս պատուիրանքը չմոռնալը անարգիք :

Պ. Հրամանքն :

Լաւ է Տէրովք յուսալ, քան թէ մարդոց ապաւինիլ : Լաւ է Տէրովք յուսալ, քան թէ իշխաններուն ապաւինիլ : Սաղ. ճԺԸ. 8, 9 : Աս աշխարհիս մէջ հարուստ եղողներուն պատուէր տուր՝ որ չհպարտանան, և անստոյգ հարստութեան վրայ յոյսերնին չդնեն, հապա կենդանի Աստուծոյ վրայ՝ որ ամէն բանը մեզի առատօրէն կու տայ վայելելու : Թ. ՏԻՄ. Կ. 17 : Տէրը այսպէս կ'ըսէ : Անիծեալ ըլլայ ան մարդը՝ որ մարդու կ'ապաւինի, ու մարմնը իրեն բազուկ կ'ընէ, և իր սիրտը Տէրովմէ կը խտտորի : Երեմ. ԺԷ. 5 :

Հ. Ի՞նչ կ'ըսէ Վրիստոս, Աստուծոյ ու մամոնայի ծառայութիւն ընելու վրայով :

Պ. «Սարդ մը չկրնար երկու տէրով ծառայութիւն ընել. ինչու որ կամ մէկը պիտի ատէ և միւսը սիրէ,

կամ մէկը պիտի մեծարէ և միւսը արհամարհէ . չէք կըր-
նար ծառայել Մատուծոյ ու մամոնայի" : Մարտի . Գ . 24 :
Ժ . 27-39 :

Ս . Ի՞նչ կերպով ծառայութիւն ընելու է Մատուծոյ :

Պ . " Եւրդ՝ թէ ուտէք՝ թէ խմէք՝ և թէ ի՛նչ գործ որ
ընէք , ամէն բան Մատուծոյ փառքին համար ըրէք " : Ի
Արեւի . Ժ . 31 : Առդ . Գ . 17 : Ի Պեթ . Գ . 11 :

Ս . Մատուծոյ ծառայութիւն ընելու վրայով ի՞նչ
հաստատուն միտք ունէր Յեսու :

Պ . " Իայց ես ու իմ տունս Եհովան պիտի պաշ-
տենք " : Հեո . ԻԳ . 15 :

Ս . Ի՞նչ ըսաւ Վաւիթ իր Սողոմոն որդւոյն՝ Տէրը
խնդրելուն վրայով :

Պ . " Իմէ որ զանիկայ փնտռես , պիտի գտնես , և
թէ որ զանիկայ թողուս , ան ալ քեզ յաւիտեան պիտի
մերժէ " : Ի Մեայ . ԻԸ . 9 :

Երանքն Պատուիրանքը կ'իմացունէ մեզի՝ թէ միայն
մէկ կենդանի ու ճշմարիտ Մատուած կայ . և կը պահանջէ
մեզմէ՝ որ զինքը ճանչնանք , և միայն զինքը մեզի Մատուած
ընդունինք : Ես պատուիրանքէն կը կախուի բոլոր մէկալ-
ներուն հաստատութիւնը :

Ե . Ենոր համար աս պատուիրանքը կը պահանջէ մեզմէ
գիտնալ թէ ի՛նչ՝ և ով է Մատուած , և ի՛նչ ըրաւ մեզի
համար : Ես գիտութիւնը մենք յատկապէս Սուրբ Վիթ-
քէն կը ստանանք . նաև կը պահանջէ մեզմէ զինքը սիրել
բոլոր սրտով և մտքով և զօրութիւնով , և նազանգիւ
իրեն խօսքով ալ՝ ու գործքով ալ , առանց կեղծաւորու-
թեան կամ ամբընայլու , ամէն բանի մէջ , ամէն տեղ , և
ամէն ժամանակ , և ամէն պարագաներու մէջ : Մենք
պարտինք զինքը ընտրել մեզի՝ և մեր տանը համար Մա-
տուած , ինչպէս որ Յեսու ըրաւ : Մեր գլխաւոր երջան-

կութիւնը իրեն երկրպագութեան և իր պաշտօնին մէջ պարտինք գտնել : Եստուած պիտի ըլլայ մեզի մեր ամենը , և մեր հոգիներուն բաժինը հիմա՝ և յաւիտեանս յաւիտենից :

Ի . Ես Պատուիրանքը չեն պահեր նախ անոնք՝ որ կ'ըսեն թէ Եստուած չկայ : Երկրորդ՝ որ անհոգ են ու Եստուծոյ վրայով չեն ուզեր տեղեկանալ : Երրորդ՝ որ կը ճանչնան Եստուած , բայց չեն սիրեր զինքը , ոչ ալ իրեն Եստուծոյ պէս կը ծառայեն : Ես կերպով է որ քրիստոնէից մէջը շատ մարդիկ թէ՛ ծեր՝ ու թէ՛ պատանի՝ կ'անարգեն աս Պատուիրանքը և ինքզինքնին յաւիտենական բարկութեան տակը կը ձգեն : Չորրորդ՝ որ ուրիշ Եստուած մը իրենց կը ձևացընեն թէ՛ հեթանոսներուն պէս կուռք մը շինելով , և թէ՛ իրենց մտքին մէջը անանկ զաղափար ունենալով Եստուծոյ վրայ՝ որն որ Սուրբ Գիրքը չորովեցուներ : Հինգերորդ՝ որ հրեշտակներուն , սուրբերուն կամ դեւերուն կ'ապաւինին ու կ'աղօթեն : Այցերորդ՝ մահկանացու մարդիկներուն , ինչպէս մոգերուն՝ կախարդներուն՝ երազ մեկնողներուն ու բաղդ նայողներուն կը հաւատան ու կ'ապաւինին՝ Եստուծոյ գիտութիւնը և զօրութիւնը ունեցողներու պէս . և կ'երթան անոնց՝ որ գալու բաները իրենց իմացունեն , կամ դեղատուութիւն ընեն իրենց՝ չարի կամ բարիի համար , և ուրիշ ասոր նման բաներ : Եւ վերջապէս՝ որ կը սիրեն ինչ և իցէ բան մը , և կը ծառայեն ո՛ր և իցէ բանի մը Եստուծոմէ աւելի : Եւ ից իք . 18 : Եւ Կոր . 1 . 27 : Եւ Բար . 1 . 18 :

Գ . Թող ամէն մեկերնիս իր սիրտը քննէ ու հարցունէ թէ՛ Եւսովայ ճշմարիտ Եստուծոմէ՛ ի զատ ուրիշ Եստուածներ ունի՞ . իր բոլոր սրտովը , մտքովը եւ զօրութիւնովը անիկայ կը սիրէ՞ . ճշմարտապէս կը փափաքի՞ ու ժրութեամբ կ'աշխատի՞ անոր փառքին համար ապրելու և անիկայ վայելելու թէ՛ աս աշխարհիս մէջ և թէ՛ հանդերձեանին : Եւ Սուրբ . Ժ . 2 :

Երկրորդ պատուիրանքը :

Պատկեր . 4 . 1-30 :

Ն . Ո՞րն է Երկրորդ Պատուիրանքը :

Պ . «Պատն իգի խառն լինի՞ն , ո՛չ աւ վերը երկնի տե՛ղ՝ իմ վարը երկր լցայ՝ իմ երկրն ասի՛ լուսերուն ձե՛զ իզն՝ ըսաներուն ձե՛զ նմանութանը : Լնոնց երկրպագութիւն լցնի՞ն , ու զանոտ լալալտիւն . իկո՞ւ որ էս տա՛ Տէր Աստուծո՞ք՝ նախանշոք Աստուծո՞ ի՛ որ իք հասարացանի՛ հայրերուն անտրե՛նութիւնը որդոնցը լցայ՝ մկն անոնց երրորդ ու չորրորդ ազգը՝ որ կ'արի՛ն զիս . Եւ կ'ողորմի՛ անոնց մկն հազար ազգը՝ որ իք տրե՛ն զիս ու ի՛ պատուիրանտրե՛նք իք պահի՛ն :

Ն . Ինչաւ մէկը Մտտուած տեսած է :

Պ . Չէ՛ :

Եւ Տէրը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ . զուք անոր խօսքերուն ձայնը լսեցի՛ք . ու նմանութիւն մը շտեսաք բայց միայն ձայն լսեցի՛տ : Ուրեմն ձեր հոգիներուն աղէկ զգուշութիւն ըրէ՛ք . որովհետեւ ան օրը որ Տէրը Վարեբ լեռը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ , բնաւ նմանութիւն մը չտեսաք : Թ՝ Օրէն . 4 . 12 , 15 : Սէկը երբէք զՄտտուած տեսած չէ՛ , բայց միածին Որդին՝ որ Նօրը ծոցն է , անկէկայ պատմեց : (Յօ՛ւ . ան . 18 :

Ն . Ուրեմն կրնամք գիտնալ թէ Մտտուած ի՛նչ կերպարանք ունի , կամ կրնամք փայտէն՝ քարէն՝ ոսկիէն եւ արծաթէն բան մը շինել իրեն նմանութեամբը :

Պ . Չէ՛ :

Ուստի՛ որովհետեւ Մտտուծոյ ջեղէն ենք՝ պէտք չէ որ անանկ սեպենք թէ Մտտուածութիւնը նման ըլլայ ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի , որ մարգուս վարպետութիւն

նովն ու խեղճովը քանդակուած է : Պարթ . ԺԷ . 29 : Եսայ . Խ . 1-31 :

Հ . Ուրեմն աս Պատուիրանքով Մտուած Խ՞նչ կ'արդիլէ :

Պ . Բոլորովին մեզ կ'արդիլէ բան մը շինելէն՝ Մտուածոյ նմանութիւնով :

Հ . Եւ անկէց զատ Խ՞նչ բան կ'արդիլէ Մտուած երկրորդ Պատուիրանքին մէջ :

Պ . Վ'արդիլէ երկնքին՝ կամ երկրի՝ և կամ ջուրի մէջ եղած արարածներուն մէկին նման բան շինելը , ու անոր առջին երկրպագութիւն ընելը՝ Մտուածոյ երկրպագութիւն ընելու պէս :

Հ . Ուստի պատկերներուն ու արձաններուն երկրպագութիւն ընելը՝ աս Պատուիրանքը կ'արդիլէ՞ :

Պ . Հրամբրես , անշուշտ կ'արդիլէ :

Հ . Ես Պատուիրանքն արդեօք մեզի չբոսորդեցնէր որ մենք Մտուածոյ երկրպագութիւն ընելու ենք , պարզ՝ անզարդ ու հոգևոր կերպով մը , ինչպէս որ կը վայլէ Հոգիի մը՝ որ մենք չենք տեսներ , և միայն աս գիտենք որ մեծ ու բարի է , ու ամէն տեղ ներկայ է :

Պ . Հրամբրես , և միայն անանկ մէկ երկրպագութիւն մը կը վայլէ մեզի որ ընենք Մտուածոյ՝ ու անոր ալ կը վայլէ որ ընդունի մեզմէ :

Հ . Ի՞նչ կը կոչուին ան մարդիկը՝ որ ճշմարիտ Մտուածը չեն ճանչնար , ու երկնից՝ երկրի՝ կամ ջուրին մէջ եղած բաներուն նմանութիւնը կը շինեն , ու անոնց երկրպագութիւն կ'ընեն և կը ծառայեն՝ իրենց Մտուածներուն պէս :

Պ . Ենոնք Հեթանոս կ'ըսուին : Հոով . ան . 21-32 :

Հ . Եւ շէտարհիս մէջ շատ հեթանոս ազգեր կ'ան :

Պ . Այո՛, անոնց թիւը կը հասնի մինչև վեց հարիւր միլիոնի :

Հ . Սուրբ Պիտրքը ի՞նչ անուն կու տայ՝ անոնց փայտեղէն ու քարեղէն չաստուածներուն :

Պ . Առաք կ'անուանէ :

Հ . Եւ կուգրերուն պաշտօն մատուցանողին ի՞նչ անուն կու տայ :

Պ . Առապաշտ :

Հ . Առապաշտները կրնան Երկինք երթալ :

Պ . Չէ՛ :

Չէ՞ք գիտեր որ , . . . ո՛չ կռապաշտները՝ ո՛չ շնացողները , ո՛չ իգացեալները՝ ո՛չ արուագէտները՝ ո՛չ գողերը՝ ո՛չ ագանքները՝ ո՛չ գինովները՝ ո՛չ նախատողները՝ ո՛ր ո՛չ յափշտակողները՝ Մատուծոյ թագաւորութիւնը պիտի չժառանգեն : Եւ Արթի . Կ . 9-10 : Բայց վախկոտներուն՝ ու անհաւատներուն՝ պիղծերուն՝ ու մաշդասպաններուն՝ ու պոռնիկներուն և կախարդներուն ու կռապաշտներուն՝ և բոլոր ստախօսներուն բաժինը կրակով ու ծծումբով վառած լիճին մէջը սփտի ըլլայ որ է երկրորդ մահը : Յայտ . ԻԸ . 8 :

Հ . Ի՞նչ որ մարդիկ աս Պատուիրանքը չպահեն , Մատուած որի՞ն վրայ պիտի հատուցանէ իրեն անօրէնութիւնը :

Պ . Իրենց վրայ և իրենց որդւոցը վրայ մինչև անոնց երրորդ ու չորրորդ ազգը :

Հ . Եւ ի՞նչ պիտի ցուցնէ Մատուած անոնց մինչև հազար ազգը , որ զինքը կը սիրեն և իր պատուիրանքները կը պահեն :

Պ . « Աղորմութիւն » :

Հ . Ես պատուիրանքին մէջ Տէրը ի՞նչ ըսել կ'ուզէ ,

երբոր կ'ըսէ թէ՛ « Ես քու Տէր Մատուածդ նախանձոտ Մատուած եմ » :

Պ . Են ըսել կ'ուզէ որ ինքը պիտի չթողու մեզ որ իրմէն զատ ուրիշ Մատուած մը ունենանք :

Ես Եհովայ եմ . իմ անունս աս է . ու իմ փառքս ուրիշի չեմ տար , ոչ ալ իմ պատիւս կուռքերուն : Երոյ . ԽԲ . 8 : ԽԸ . 11 :

Ն . Ես պատուիրանքը կը սորվեցունէ մեզի թէ որն է Մատուծոյ մեր ընելու ճշմարիտ երկրպագութիւնը , և ի՛նչ ձևով կ'ըլլայ աս երկրպագութիւնը : Մենք երկրպագութիւն ընելու ենք Մատուծոյ անկեղծութեամբ , յարգութեամբ և խոնարհութեամբ իբրև Հոգիի մը՝ որ մեր մարմնաւոր աչքին անտեսանելի է . բայց մեծ ու բարի է և ամէն տեղ ներկայ է :

Բ . Մենք կ'անարգենք աս պատուիրանքը նախ՝ երբոր Մատուծոյ նմանութիւնը կը ձևացընենք , կամ աներևոյթ կերպով մեր երեակայութեանը մէջ , և կամ արտաքին կերպով ձեռագործ բաներու մէջ : Երկրորդ՝ երբոր կը շինենք վերը երկինքին մէջ , կամ վարը երկրի մէջ , կամ երկրի տակը ջուրի մէջ եզող ու իցէ արարածի մը նմանութիւնը կամ պատկերը , կամ անոր երկրպագութիւն ընելու համար և կամ անոր միջոցովն Մատուծոյ երկրպագութիւն ընելու : Մատուած Հոգի ըլլալով՝ անոր պաշտօնին նուիրուած շէնքերը պէտք է որ աս տեսակ բաներէն բոլորովին ազատ ըլլան : Ել թէ՛ ներսի կողմը , և թէ՛ զուրսի կողմը՝ անոնց գեղեցկութիւնն ալ պէտք է որ պարզ ու անզարդ ըլլայ :

Գ . Ո՛րք և նազանդութիւնն իրարու հետ կապուած են . թէ որ մենք Մատուած սիրենք , պիտի պահենք իր պատուիրանքները (ւ) :

ւ . Թե՛ որ իս կը սիրէք՝ իմ պատուիրանքներս պա-

Պ. Ընդք կ'ատեն Մատուած, որ կուռքերու երկրպալ գութիւն կ'ընեն, և ճշմարիտ Մատուածը ճաննալ չուզելով, սուտ աստուածներ կը շինեն իրենց : Սրտի գէշութիւնը կուսպաշուութեան մայրն է : Տե՛ս Հռոմ . ւ . Կլուսիւր :

Ե. Այլ միլիոնաւոր ընկերներուն վիճակը, որոնք որ հեթանոս և կուսպաշտ են՝ խիստ սաստիկ ու ողբալի վիճակ է : Ընդք թաղուած են իրենց տգիտութեանը և մեղքին մէջ, ամենացած և զգուշի մեղքերուն մէջը թաթխուած են : Ընդք կուստունները չարութեան տաճարներ են : Ընդք տառապանքներու և թշուառութեան տակ են, ու ասանկ ապականեալ և մէկզմէկ ապականող պիտի ապրին մինչև աշխարհիս վերջը՝ թէ որ Մատուածաշունչը՝ փրկութեան Մատարանը անոնց չերկուի : Երանի՛ թէ Մատուած հաճէր կանչել մեզմէ մէկ քանինները՝ որ Մատարանը տանէիք անոնց : Բայց թէ որ աս արժօնութիւնը մեզի չտրուի՝ պէտք է որ գոնէ ամէն միջոցները գործածենք՝ մեր օգնութիւնովը Մատարանն անոնց խրկելու համար . յատկապէս աղօթելով՝ որ Մատուած կամենայ ճամբան բանալ և յառաջ տանիլ իր ճշմարտութիւնը՝ մինչև որ բոլոր երկիրը լքուի իր գիտութիւնովը : Յարգենք Մատուածաշունչը մեծ յարգութիւնով, ուսկից կ'ընդունինք ան միտթարութիւնը և խաղաղութիւնը՝ որն որ հիմա կը վայելենք, ու նաև ան գալու երջանկութիւնը որուն կը յուսանք : Եւ առատօրէն երախտագիտութիւն ու շորհակալութիւն տանք Մատուծոյ՝ որ ինքը իր գերագոյն ողորմութիւնովը անոնցմէ աւելի լաւ վիճակի մէջ հաստատեց մեզ :

Չ. Մատուած՝ նախանձոտ Մատուած մըն է . Ինք իր պատիւն ու փառքը կուռքերուն չտար . Ինքը պիտի պատժէ անոնք՝ որ ասանկ ունայնութիւնները կը պաշտեն, ու նաև իրենց անօրէնութիւնը որդիներուն պիտի հատուցանէ մինչև անոնց իրեք և չորս ազգ . բայց ողորմութիւն

հեցէք : Յօհ . ԺԴ . 15 : Դուք իմ բարեկամներս էք, թէ որ ընելու ըլլաք ինչ որ ես ձեզի կը պատուիրեմ : Յօհ . ԺԵ . 14 :

պիտի ցուցնէ անոնց հազար ազգին՝ որոնք որ զենքը կը սիրեն և իր պատուիրանքները կը պահեն :

Երբորդ Պատուիրանքը :

ՂԼԳ . ԺԹ . 11-18 :

Ն . Ո՞րն է Երբորդ Պատուիրանքը :

Պ . « Տերոջը իմ Լափուծոյդ անուանը պարտալ փեղք բերանդ չտանկու . Ինչու որ Տերը իր անուանը պարտալ փեղք բերան անուանը՝ անմեղ պիտի չտպէ :

Ն . Ի՞նչպէս պարտինք գործածել Լստուծոյ անունը :

Պ . Ընկեղծ ու խոնարհ սրտով և միշտ պատուելով :

Ն . Ի՞նչ կը նշանակէ « Լստուծոյ անունը պարտալ տեղը բերան աննել » :

Պ . Որ նշանակէ Լստուծոյ անունը սուտ՝ անարգ՝ կամ Թեթև կերպով մը գործածել :

Ն . Երբոր մենք երդում կ'ընենք , չէ՞ որ Լստուած վկայ կը կոչենք մեր խօսքին ճշմարիտ ըլլալը հաստատելու համար :

Պ . Հրամարես :

Ն . Ուրեմն երբոր մեր ըսածին սուտ ըլլալը գիտնանք՝ ու ան իրաւցունելու համար վկայ կոչենք Լստուած , աս պատուիրանքը չի՞նք անարգեր :

Պ . Հրամարես , սոսկալի կերպով մը կ'անարգենք :
ՂԼԳ . Գ . 3 :

Ն . Ես պատուիրանքը թո՞նչ կ'արգիլէ :

Պ . Ո'արգիլէ անիծելը և զուր տեղը երդում ընելը , և կեղծաւորեալ Թեթև ու չնչին կերպով Լստուծոյ անունը գործածելը : ԲՕրէն . ԻԸ . 58 . Մարտ . Ե . 34-37 :

Ձ . Ի՞նչ կը նշանակէ Մատուծոյ “անմեղ չեպելք անիկայ , որ իր անունը պարսպ տեղը Բէրուը կ’առնէ” :

Պ . Կը նշանակէ թէ Մատուած անիկայ պիտի պատժէ :
Վ. Լ. Գ . Ի. 16 :

Մա պատուիրանքը կը սորվեցունէ մեզի թէ ինչպէս գործածելու ենք Մատուծոյ մեծ ու բարի անունը :

Ե . Ս’նք Մատուծոյ վրայ խորհելու ու խօսելու , և աղօթելու ենք իրեն , անկեղծ՝ խոնարհ ու յարգական մտքով . յիշելով միշտ թէ ինչպէս անչափ՝ սուրբ ու բարձրացեալ է Ինքը , և թէ մեզի պէս ասանկ նուաստ ու անարժան ստեղծուածներուն կը վայլէ որ վախնանք իր պատուական ու ահաւոր անունէն : Թ (Օրէն . Ի. 58 : Ս’աբխ . Գ . 9 :

Բ . Ս’նք կ’անարգենք աս պատուիրանքը նախ՝ երբոր սուտ երդում կ’ընենք , երբոր մեր ստուծիւնը իրաւցունելու համար Մատուած վկայ կը կոչենք . ասկէ աւելի մեծ նախատիք չկրնար ըլլալ ճշմարտութեան Մատուծոյ դէմ : Երբորդ՝ երբոր Մատուծոյ անունը թեթեւ ու շնչին կերպով մը կը գործածենք մեր հասարակ խօսակցութեանը մէջ , զոր օրինակ՝ “Մա՞ջ Մատուած , Մատուծոյ յայտնի է , Մատուած վկայ , Մատուած գիտէ որ” , և այլն : Երբորդ՝ երբոր կ’անիծենք և երդում կ’ընենք ու կը հայհոյենք Մատուծոյ սուրբ անունովը , ինչպէս որ շարագործ հայհոյիչները կ’ընեն : Չորրորդ՝ երբոր երկրպագութիւն կ’ընենք Մատուծոյ՝ թեթեւ ու անհոգ կերպով մը , կամ կեղծաւորութեամբ :

Գ . Տէրը իր անունը պարսպ տեղը բերանն առնողը անմեղ պիտի չեպէ : Ինք՝ աս պատուիրանքին դէմ ամէն յանցանքները չմոռնար : Երբեմն հայհոյիչները՝ տակաւին իրենց հայհոյութիւնը չմնացուցած՝ Մատուած յանկարծ պատժեց անոնք՝ ու իսկոյն մեռան : Են մեծաշուք ու ահազին օրը հասնելու վրայ է , որ մենք հաշիւ պիտի տանք ամէն պարսպ խօսքերնուս համար :

Չորրորդ Պատուիրանքը :

Եւայ . ծ՛ք . 13 , 14 :

ձ . Խնչ է Չորրորդ Պատուիրանքը :

Պ . “ Անգարութեան օրը հարտ բեր՝ անխոյ ստարթ պահելու համար : Ա ից օր պիտի ալիափիս , ու բոլոր գործք ընես . բայց իօնիրորդ օրը՝ Տերուջ Կոստանոյտ հանգրու փութեան օրն է . ան օրը գործ իջ պիտի լցարծես , ոչ դուան՝ ոչ Կոստանոյտ ոչ Կոստանոյտ ոչ Կոստանոյտ ու ազախիտ՝ ոչ Կոստանոյտ ոչ ալ փութե մեջ իգած օրարալանդ . Կանգ Տերը վից օրուան մեջ բոլոր իրիկիս ու իրիկը , ծովն ու բոլոր անոնց մեջ իգածիկը , Ե իօնիրորդ օրը հանգարու ցաւ . անոր համար Տերը օրհնեց հանգարութեան օրը ու արքեց զանխոյ ” :

ձ . Խնչ նշանակել կ'ուզէ Կատուած , ըսելով թէ՛ մենք պարտինք Շարաթ օրը “ սուրբ պահել ” :

Պ . Կ'ուզէ ըսել որ մենք բոլոր ան օրը պարտինք Խրեն նուիրել սրբազան պաշտօններով : Եւայ . ծ՛ք . 2 :

ձ . Շարաթը սուրբ պահելը արդեօք լոկ ձրեական օրէնք մը համարուելու է :

Պ . Կ'մենեկն չէ՛ . քանզի Կատուած ան օրէնքը Կդա մին ալ տուաւ (Օճնդ . թ . 2 , 3) և անոր համար չորրորդ պատուիրանքին մեջ ձրեաներուն ալ կրկնելով աս օրէնքը , կ'ըսէ թէ “ Անգարութեան օրը միտքդ բեր ” :

ձ . Կս բանիս համար ուրիշ վկայութիւն ունի՞ս :

Պ . Կս ալ ունինք որ , Շարաթը պահելը թէ որ լոկ ձրեական արարողութիւն մը ըլլար , Կատուած պիտի չքեր ան՝ բուն իր մատովը Տանարանեայ Օրէնքին մէջը , ուր որ ուրիշ բան չկայ , բայց միայն բարոյական՝ ընդհանուր և հոգևոր պատուիրանքներ : Աստի աս Շարա-

Թուան օրէնքը որ աշխարհի սկիզբէն տրուեցաւ , պարտի
հաստատ մնալ մինչև աշխարհի վերջը :

Հ . Ուրեմն ինչ՞ով համար Հարաթ օրը չենք պահեր ,
ու Սիրակի օրը կը պահենք :

Պ . Ընտր համար որ մեր Տէրը Յիսուս՝ Սիրակի օրը
յարութիւն առաւ :

Հ . Ի՞նչ վկայութիւն ունինք սա փոփոխութեանս
իրաւունքով ըլլալուն համար :

Պ . Հեռեկալ վկայութիւնները ունինք : ‘Վա՛՛՛՛՛՛ որ
Տէրն մեր Հարաթ օրը թաղուած մնալով՝ անշատիւ
ըրաւ անիկայ , և Սիրակի օրը յարութիւն առնելով պա-
տուեց ան օրը : Երկրորդ՝ որ Տէրն մեր իր յարութիւն
առնելէն ետքը երկու անգամ՝ Սիրակի օր իր աշակերտնե-
րուն երեցաւ՝ երբոր աղօթելու համար մէկ տեղ հաւա-
քուած էին անոնք . բայց Հարաթ օր մը անոնց չերեցաւ :
Յօ՛հ . Ի . 19 , 26 : Երրորդ՝ որ Տէրն մեր իր յարութե-
նէն ետքը՝ ճիշդ եօթներորդ շաբաթ օրը անցնելուն պէս՝
հետեկալ օրը՝ որ Պենտէկոստէին կիրակի օրն էր՝ ան մեծ
խոստմունքը , այսինքն իր Սուրբ Հոգին խրկից իր աշա-
կերտներուն վրայ : Գործ . ան . 4 , 5 : Բ . 1 , 33 :
Չորրորդ՝ որ Սուրբ Հոգւով լցուած Եռաբանները սկը-
սեցին Սիրակի օրը սուրբ պահել և աղօթքով անցունել ,
ինչպէս որ ան սովորութիւնը կը մնայ մինչև սա օր քրիս-
տոնէից մէջ ալ : Գործ . Ի . 76 : ան Սորել . ԺԷ . 2 :
Յայտ . ան . 10 :

Հ . Վանի՞ օր պիտի աշխատինք որ մեր բոլոր գործ-
քերն ընենք :

Պ . Ա՛յց օր պիտի աշխատինք , ու մէկ օր պիտի
հանգստանանք մեր բոլոր գործքերէն : Եւնջ ԺԷ . 25-30 :
Լան . 12-17 : ԼԷ . 1-3 : Թուոսյ ԺԵ . 32-36 : Նեեմ .
Ժ . 31 : ԺԳ . 15-22 : Երեմ . ԺԷ . 21-27 :

▲ . Ուրեմն ամենեւին գործ մը չի՞նք կրնար տեսնել ան օրը :

Պ . Արնանք տեսնել երկու տեսակ գործ . այսինքն անոնք՝ որ Հարկաւոր են , և անոնք՝ որ ողորմութեան կը վերաբերին : Ստոր . ԺԲ . 1-13 : Ստոր . Գ . 4 , 5 : Ղ . 10-17 : ԺԳ . 1-6 : Հօճ . Ե . 1-14 :

▲ . Ուստի Մատուցմէ որոշուած ան մէկ Հանգստութեան օրէն զատ , ուրիշ օր մը պարտակամն են քրիստոնեաները սուրբ պահելու :

Պ . Չէ՛ . քանզի Մատուցոյ Հրամանն է որ վեց օր աշխատինք ու մէկ օր Հանգստանանք :

Եւստօր նորէն կը դառնաք ան տկար ու չքաւոր աշխարհի սկզբունքներուն . որոնց նորէն կ'ուզէք ծառայութիւն ընել : Օրերը կը զանազանէք , ու ամիսները , և ժամանակները ու տարիները : Ար վախնամ ձեզմէ , որ գուցէ պարսպ տեղը ձեր վրայ աշխատած ըլլամ : Պատ . Գ . 9-11 :

▲ . Աիրակի օրը մենք որ չենք գործեր , ուրիշ մէկու մը կրնանք գործել տալ :

Պ . Չէ՛ , ոչ մեր տղան՝ ոչ մեր աղջիկը՝ ոչ մեր ծառան՝ ոչ մեր աղախինը՝ ոչ մեր անասունը և ոչ մեր քովք եղած օտարականը աշխատեցունելու ենք :

▲ . Ի՞նչ որ անոնք գործել ուզեն , մենք ի՞նչ պիտի ընենք :

Պ . Պիտի թող չտանք :

▲ . Յատուկ գործ գործելէն զատ , ի՞նչ ուրիշ բան կայ արգիլուած՝ Աիրակի օրուան Համար :

Պ . Արգիլուած է ինքզինքնիս զուարճացունելք . զոր օրինակ , ձի Հեծնելով կամ որսի երթալով՝ կամ թուղթ խաղալով՝ կամ քնանալով՝ կամ ուտելով և խմելով՝ կամ իրարու Հետ մարմնաւոր ու ոչինչ խօսակցութիւններ ընելով :

Ինչ որ շարժք՝ իմ սուրբ օրս՝ քու ցանկութիւնդ կատարելէն ուրդ դարձունես , ու շարժքը Կառուակաւ Ծովիւնդ , և Տէրոջը նուիրուած օրը՝ պատուական աւնուանես , ու զանիկայ պատուես քու ճամբաներուդ չհետեւելով , քու ցանկութիւնդ չկատարելով , ու պարտախօսք չխօսելով , ան ատենը Տէրոջմով պիտի ուրախանաս ու քեզ երկրիս բարձր տեղունքը պիտի հանեմ , ու քու հօրդ (Յակոբին ժառանգութիւնը քեզի պիտի կերցունեմ , քանզի Տէրոջը բերանը խօսեցաւ : Եւայ . Եր . 13 , 14 :

Ն . Աիրակի օրուան մեր պարտաւորութիւնն ի՞նչ է :

Պ . Եւանձին աղօթք և մտածմունք ընելէն զատ՝ պարտինք մէկ տեղ հաւարուիլ Եստուծոյ երկրպագութիւն ընելու , աղօթելու , Սուրբ Գիրքը կարդալու ու Սուրբ Եւտարանին քարոզութիւնը մտիկ ընելու :

Ու եկաւ Կազարէթ , ուր որ ինքը մեծցած էր . և իր սովորութեանը պէս շարժք օրը մտաւ ժողովարանը , ու ելաւ որ կարդայ : Եւ տուին անոր Եսայի մարգարէին գիրքը : Եւայ . Գ . 16 , 17 : Եւ ինչ ժողովարաններուն մէկուն մէջ շարժք օրը կը սորվեցունէր : Եւայ . Ժ . 10 : Եւ շարժք օրը քաղաքէն դուրս ելանք՝ գետեզերքին քովը՝ ուր որ սովորութիւն ունէին աղօթք ընելու . ու նստելով՝ ժողովուած կնիկներուն կը խօսէինք : Եւայ . Ժ . 43 : Եւ մէկշարժք օրը՝ երբոր ժողովուեր էինք հացը կտրելու , Պօղոս անոնց կը քարոզէր , ինչու որ հետեւալ օրը ճամբայ պիտի ելլէր . և խօսքը երկնցուց մինչև կէս գիշեր : Եւայ . Ի . 7 : Ժ . 14 : Ժ . 2 : Եւ Եւայ . Ժ . 2 : Եւայ . Ժ . 25 :

Չորրորդ պատահիրանքը կը սորվեցունէ մեզի թէ մեր ժամանակին ճիւղ մասը յատկապէս Եստուծոյ երկրպագուութեանն ու իրեն ծառայութեանը նուիրելու ենք . այսինքն

է եօթը օրին մէկը , կամ թէ մեր ժամանակին եօթնե-
րորդ մասը : Հրէաները պահէցին եօթներորդ օրը աշ-
խարհին ստեղծագործութեան սկիզբէն հաշուելով՝ որ աս
օրը Մատուած Հանգստացաւ իր գործէն : Իսկ քրիստո-
նեաներուն յատուկ բռնած օրը շաբաթին առջի օրն է .
ինչու որ մեր Տէր Հիսուսը ան օրը յարութիւն առաւ
մեռելներէն . և մեր փրկութեան գործը լինցուց , ու անկէ
հանգստացաւ : Պարթ . ի . 7 : ան Սորթ . Ժ . 1 , 2 :
Յայտ . ան . 10 :

Ե . Ըն օրը սուրբ պահուելու է : Անք հանգստանա-
լու ենք մեր բոլոր գործքերէն հարկաւոր եղած ու ողորմու-
թեան վերաբերեալ գործքերէն ՚ի զատ : Ըն օրը աղօթե-
լու ենք , Մատուծոյ խօսքերը ու բարի գիրքերը կարդալու
ենք . մեր սիրտերն ու մեր վարքը քննելու ենք , բարե-
պաշտ խօսակցութիւն ունենալու ենք . Մատուծոյ մեծու-
թիւնը և Հիսուս Վրիստոսի ձեռքովն անոր մեզի ըրած
բարեբարութիւնը՝ միտքերնիս բերելու ենք . երկինքին
հանգստութեանն ու յաւիտենական օրնութեանը վայրով
մտածելու ենք : Ըն օրը Մատուծոյ տունն երթալու ենք ու
իր ժողովուրդին հետ մէկ տնդ իրեն երկրպագութիւն ընե-
լու ենք : Անկ խօսքով մեր բոլոր խորհուրդները՝ զգացում
ները՝ խօսքերը և գործքերը իրեն նուիրելու ենք :

Ը . Անք աս պատուիրանքը կ'անարգենք նախ՝ երբոր
հասարակ ու անպիտան գործ մը ընենք կիրակի օրը :
Երկրորդ՝ երբոր հեշտութիւններով՝ դատարկութիւնով
և կամ մեղքով անցունենք ան օրը : Երրորդ՝ երբոր մեր
խորհուրդները , խօսակցութիւնը , կարդացածները , լը-
սածներն ու մեր ընկերութիւնը աշխարհային ըլլան : Չոր-
րորդ՝ երբոր զանց ընենք Մատուծոյ տունն երթալը . կամ
երբոր հոն երթալով՝ անկեղծութեամբ և սրտի մտօք Մա-
տուծոյ շնորհայնք , կամ կիրակին՝ նեղութիւն մը ու բեռ
մը սեպենք :

Գ . Աիրակին չպահելը շատ հասարակ բան մըն է ,
բայց շատ մեծ մեղք ալ է : Ըն՝ որ կիրակին կ'անարգէ ,
կը զրկէ Մատուած իր յատուկ ստացումաձքէն . Ինչու որ
ան օրը Տէրովը օրն է : Ինքզինքը կը զրկէ նաև հոգևոր
օգուտներ քաղելէ՝ ան օրուան ընտիր պատհուրութիւննե-

րէն . և իր օրինակին ազու գորութիւնովը որչափ որ կըրնայ՝ Մտուածպաշտութիւնը երկրիս վրայէն կ'աւրէ , կը խափանէ . քանզի կիրակին սուրբ պահելով՝ եկեղեցի երթալով՝ քարոզ մտիկ ընելով՝ աղօթք ընելով և բոլորովին հոգևոր բաներու վրայ մտնալով՝ Վրիստոնէական օրէնքը կը հաստատուի , ու նմանապէս ասոնց հակառակն ընելով՝ օրէնքը և Մտուածպաշտութիւնը կ'աւրուի :

Դ . Աիրակին՝ մարդոց տրուած Մտուածոյ ամենամեծ օրհնութիւններուն մէկն է . եօթը օրերուն մէջի ամենէն աղէկ օրն է : Ընոնք՝ որ կիրակին չպահելով հանգստութեան օր մը չունին ու միշտ կ'աշխատին , իրենց միտքերը և մարմինները շատ հոգնած՝ պիտի տկարանան . ինչպէս որ մեր ընտանի անատունները , թէ որ միշտ ամէն օր գործքով նեղացունենք , ու թող չտանք անոնց որ կիրակի օրը հանգստանան , անշուշտ պիտի նիհարանան ու իրենց ժամանակը չհասած՝ պիտի մեռնին : Աիրակին հանգստութիւնը հարկաւոր է մեզ գորացունելու ու մխիթարելու համար , և թէ որ հաւատարմութեամբ պահենք անիկայ , Մտուածոյ օրհնութիւնը մեր աշխատութիւններուն ու մեր գործքերուն վրայ կը բերէ :

Ե . Աիրակի օրը հարկաւոր է աշխարհիս մէջ ճշմարիտ կրօնքը պահպանելու . քանզի առանց անոր՝ մարդիկ պիտի մոռնային Մտուած՝ և անոր գիտութիւնը բոլորովին պիտի կորսնցունէին : Ըն օրն է որ՝ մարդիկ պարապ ըլլալով՝ կ'երթան Մշտարանին քարոզութիւնը մտիկ կ'ընեն , և ասանկ ճշմարտութիւնը սորվելով՝ կ'ապաշխարեն ու դարձի կու գան . ու աս ընթացքովս կ'աճին Վրիստոսի շնորհքով՝ և պատրաստ կ'ըլլան երկինքի համար : Ինչ որ քրիստոնէայ ազգ մը կիրակիէն զրկուած ըլլար , չուտով պիտի դառնար , թշուառ ու չար հեթանոսներուն պէս պիտի ըլլար :

Զ . Ուրախանանք և շնորհակալ ըլլանք Մտուածոյ՝ հանգստութեան օրուան համար , և սուրբ պահենք ու աղէկ կերպով գործածենք անիկայ , և անանկ պատրաստուինք ան դալու յաւիտենական կիրակիին համար՝ որ յաւիտեան պիտի չվերջանայ :

— Մա չորս Պատուիրանքներ՝ որոնք որ հիմա քննե-

ցինք մենք՝ Եռաջին Տախտակ ալ կը կոչուին . ինտոր որ մէկալ վեցը՝ Երկրորդ Տախտակ կ'ըսուին : Երկրորդ տախտակի պատուիրանքները մեզի կը սորվեցունեն մեր դէպ'ի մարդիկ պարտաւորութիւնը . բայց առաջին տախտակինները՝ կը սորվեցունեն մեզի յատկապէս առ Եստուած եղած մեր պարտաւորութիւնը . այսինքն նախ՝ թէ մենք մի միայն կենդանի և ճշմարիտ Եստուածը ճանչնալու ու պաշտելու ենք , Հայրը , Որդին և Սուրբ Հոգին : Երկրորդ՝ թէ մենք իրեն երկրպագութիւն ընելու ենք ան կերպով՝ ինչպէս որ կը վայլէ խիստ մեծ և փառաւորեալ ու բարի Հոգիի մը՝ որ թէպէտ մեզի անտեսանելի է , բայց ամէն տեղ ներկայ է : Երրորդ՝ թէ մեր երկրպագութեան մէջը մեր իր վրայ ունեցած բոլոր խորհուրդներուն՝ զգացումներուն և գործքերուն մէջը , խոնարհ՝ անկեղծ և երկիւղած ըլլալու ենք : Եւ չորրորդ՝ թէ զգուշութեամբ և հաւատարմութեամբ սուրբ պահելու ենք ժամանակին աս բաժինը՝ այսինքն Աիրակի օրը , որն որ Լնքը հաճեցաւ բոլորովին Եր պաշտօնին համար զատելու սրբել :

Հինգերորդ Պատուիրանքը

Թ (Թագ . Ժ՛ . 1-33 :

Հ . Ո՞րն է հինգերորդ Պատուիրանքը :

Պ . “ Պատուե՛ր + ու Հայրդ ու Սայրդ . որ + ու օրերդ երբոր ըլլան ան երբիս վայ՝ ” որն որ + ու Տեր Եստուածդ ին օրայ + ուղ ” :

Հ . Ս՛եր կեանքը որոնցմէ՞ կախում ունի աս աշխարհիս մէջ :

Պ . ‘Կախ Եստուծմէ կախում ունի , և ապա մեր ծնողքներէն :

Հ . Ո՞վ են անոնք՝ որ երբոր մենք տակաւին պզտի տղաքներ ըլլալով՝ ու չկրնալով ինքնիրեննուս մեզի հոգ

տանիլ՝ մեզ կը հոգան՝ և մեր կանչուըտելուն և յիմարութիւններուն ու շարութիւններուն ալ կը համբերեն :

Պ . Սեր Հայրը և Սայրը :

Հ . Եւ թիւ են անոնք՝ որ կը սիրեն մեզ խանդակաթ սիրով, կը դարմանեն մեզ՝ երբոր մենք հիւանդ ըլլանք, կը պահպանեն մեզ կորստեան վտանգէն, և կը պատրաստեն կերակուր ու հանդերձ մեզի համար, և բարի կերպով կը կրթեն մեզ՝ աղօթելով մեզի համար և կը ջանան իմաստուն ու բարի տղաքներ ընելու մեզ :

Պ . Սեր Հայրն ու Սայրը :

Հ . Ուրեմն ի՞նչ պէտք է որ ընենք մեր ծնողացը, իրենց մեզի ըրած մեծամեծ խնամքներուն փոխարէն :

Պ . Պարտինք խիստ մեծ սէր ունենալ անոնց վրայ :
Ղ Լա . ԺԺ . 3 :

Հ . Ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Պիոբը ասոր վրայով :

Պ . « Ենթե՛հալ ըլլայ ան՝ որ իր հօրը կամ մօրը դէմ հայհոյութիւն կ'ընէ » : Թ Օրին . Իէ . 16 :

Հ . Չաւկըններն ամէն բանի մէջ պարտին իրենց ծնողացը նազանդիլ :

Պ . Այո, անոնց ամէն հրամանին պարտին նազանդիլ՝ ան հրամաններէն 'ի զատ որոնք Աստուծոյ դէմ են :

Որդիք՝ ձեր ծնողացը նազանդ եղէք Տէրոջմով որ ան է արժանը : Եփես . Կ . 1 : Սող . Գ . 20 :

Հ . Սողոմոն ի՞նչ կ'ըսէ ծնողաց նազանդելու վրայով :

Պ . « Որդեակ իմ՝ քու հօրդ խրատը մտիկ ըրէ, ու քու մօրդ օրէնքը մի մերժեր » : Եսաի . Կ . 8 : « Որդեակ իմ՝ քու հօրդ պատուիրանքը պահէ, և քու մօրդ օրէնքը մի՛ մերժեր » : Եսաի . Կ . 20 : « Հնազանդութիւն ըրէ հօրդ՝ որ քեզ ծներ է, ու մի՛ անարգեր քու մայրդ՝ երբոր կը պառւի » : Եսաի . Իգ . 22 :

Հ. Բնաւ մեր ծնողացը հետ արհամարհանօք կամ խաբէութեամբ վարուելի՞լ ենք :

Պ. Այ՛, ո՛չ իրենց երեսին և ո՛չ իրենց ետևէն :

Հ. Ըստուած Հրէից Բ՞նչ պատուիրեց ընել կամաւ կոր ու ապստամբ զաւակի մը՝ որ իր հօրն ու մօրը չէր նաւ զանդեր :

Պ. Պատուիրեց որ մինչև մեռնելը քարկոծեն : Եւրոպ. իմ. 15-17 : Ղևար. Ի. 9 : Բ. Օրին. իմ. 18-21 : Ըստ. Ի. 20 : Իք. 24 :

Հ. Եւ Բ՞նչ պիտի ըլլայ անոր աչքը՝ որ ծաղը կ'ընէ իր հայրը, և իր մօրը նազանդիլը կ'անարդէ :

Պ. « Չորերուն ագռաւները պիտի փորեն , ու զանիւ կայ արծիւներուն ձագերը պիտի ուտեն » : Ըստ. Ը. 17 :

Հ. Որթութեան ու խրատի կարօտ եղած ատեննիս որո՞նք երթալու ենք :

Պ. Սեր Հօրը և Սօրը :

Հ. Պէտք չէ՞ մեզի որ երախտադէտ ըլլանք մեր ծնողացը՝ մեզի համար բոլոր իրենց ըրածնուն ու քաշած նեղութիւններուն համար :

Պ. Ըստ , ու երբոր անոնք ծերանան , կամ կոյր , կամ կաղ , կամ հիւանդ ըլլան , և չկրնան ինքզինքներնին հոգալ , կամ աղքատութեան և թշուառութեան մէջ ըլլան , պարտինք հոգ տանիլ անոնց՝ մեր բոլոր կարողութիւնովը : Նոնոր. Իւլ. 12 : Իք. 1 : Ստոր. ԺԵ. 4-6 :

Հ. Ո՞ր տղան իր Հայրը և Սայրը մեծապէս կ'ուրախացունէ :

Պ. Ընտրի տղան : Ըստ. Ժ. 1 , 2 :

Հ. Ո՞ր տղան Հայրը և Սայրը խիստ կը տրտմեցունէ :

Պ. Չար տղան :

Հ. Ո՞ր տղան ատելի է բոլոր բարի մարդիկներուն , ու կորուսելու ճամբուն մէջ է :

Պ . Չար տղան :

Հ. Երբոր դուք կը տեսնէք անանկ տղաքներ՝ որոնք ոչ կը սիրեն իրենց ծնողքը ո՛չ ալ կը նազանդին անոնց , ի՞նչ պարտիք ընել :

Պ . Պարտիք անոնց ընկերութենէն ետ կենալ :

Եւստուրաններուն հետ քալողք իմաստուն կ'ըլլայ • բայց անմիտներուն հետ ընկերացողք չար կ'ըլլայ : Եւս . ԺԳ . 20 :

Հ. Մեր Տէրը Յիսուս երբոր տղայ էր , իր ծնողքները սիրե՞ց ու անոնց նազանդեցա՞մ :

Պ . Հրամարես :

Եւ ի՞նչ անոնց հետ՝ ու զնաց 'Ազարէթ , և անոնց նազանդ էր : Եւս . ԺԳ . 51 :

Հ. Եւ հինգերորդ պատուիրանքին մէջը Եւստուած ի՞նչ խոստացաւ բոլոր բարի տղաքներուն՝ որ կը պատուեն իրենց ծնողքը :

Պ . Երկար կեանք :

Հինգերորդ պատուիրանքը կը սորվեցունէ մեզի՝ մեր ծնողքներուն ունեցած պարտերնիս , որ Եւստուածմէ ետքը անոնցմէ կ'ընդունինք կեանք՝ կերակուր՝ հանդերձ՝ պահպանութիւն և կրթութիւն :

Եւ . Ուրեմն պատուելու ենք մեր Հայրը և մեր Մայրը : 'Ախ' մենք սիրելու ենք անոնք անկեղծ՝ հաստատուն ու ջերմաւունք սիրով՝ ինչպէս որ արժան է : Երկրորդ՝ նազանդելու ենք անոնց ուրախութեամբ , կատարելով անոնց հրամաններուն բոլորը : Երրորդ՝ յարգ՝ պատիւ ու մեծարանք ցուցունելու ենք անոնց թէ՛ առանձին՝ և թէ՛ հրապարակաւ : Եւս այսպէս ամէն մարդ տեսնելով մեր անոնց տուած յարգը՝ գիտնան թէ անոնք մեր ծնողքն են :

Մենք անոնցմէ բան մը պահելու չենք, ոչ ալ ինքզինքնիս անոնցմէ իմաստուն կարծելու ենք. հապա անոնց երթալու ենք մեր ամենալաւ և բարերար բարեկամներուն պէս՝ խրատի ու խորհուրդի համար: Չորրորդ՝ միշտ յիշելու ենք մեր անոնց երախտապարտ ըլլալն իրենց բոլոր բարերարութիւններուն և մեզի համար կրած նեղութիւններուն փոխարէն, և բնաւ ըսելու չենք որ բաւական հատուցում ըրած ենք անոնց: Երբոր անոնք ծերանան, կամ հիւանդանան կամ տկարանան և անօգնական մնան, կամ աղքատութեան ու նեղութեան մէջ ըլլան, ան ատենը բնաւ անտես թողելու չենք անոնք, հապա աւելի ատենը դնելու ու հոգ տանելու ենք անոնց՝ որչափ որ կրնանք, պաշտպանելով անոնք ամէն նախատինքներէ ու անիրաւութիւններէ:

Բ: Մենք կ'անարգենք աս պատուիրանքը՝ երբոր չենք կատարեր աս վերը յիշուած պարտաւորութիւններուն մէկը կամ ամէնը:

Ո՛վ տղաքներ՝ աս ձեր պարտաւորութիւնները կատարելու հոգ կը տանի՞ք, Ֆազանդ տղաքներ էք: Ինչու որ անձազանդ տղայ մը բնաւ բարեյաջողութիւն պիտի չգրունէ. ինք ամօթ ու սրտի ցաւ է իր ծնողացը. ինքը բուն իր համբաւոյն վրայ նախատինք կը բերէ, իր բարի անունը կը կորսնցունէ աշխարհի մէջ, Եստուծոյ օրհնութենէն կը զրկուի, և գուցէ իր ունեցած օրերուն կէսին չափ պիտի չապրի. բայց Ֆազանդ տղայ մը՝ որ կը պատուէ իր Հայրն ու Մայրը, միշտ սիրելի է: Ինք օրհնալ Փրկչին օրհնակին կը հետևի, որ անիկայ երբոր երկրի վրայ էր՝ պատուեց իր Հայրն ու Մայրը: Եսանկ տղայ մը կատարեալ յաջողութիւն պիտի գտնէ. մենք կրնանք յուսալ որ ինք երջանիկ պիտի ըլլայ թէ՛ աս աշխարհիս մէջ, և թէ՛ գալու աշխարհին մէջ:

Գ. Հինգերորդ պատուիրանքը կը սորվեցունէ մեզի որ մենք պատուելու ենք մեր մեծերը, նաև ան ամէնն ալ՝ ո՞ր կ'իշխեն մեր վրայ: Ես պատուիրանքը միայն ծնողաց համար կը խօսի, ինչու որ յարդութեան՝ պատուոյ՝ Ֆազանդ գութեան և քաղաքավարութեան հիմը ընտանեաց մէջէն կը սկսի: Ինչ որ տղայ մը իր ծնողացը Ֆազանդի՝ և իրենց

Հետ յարգութեամբ ու քաղաքավարութեամբ վարուի՝ ան տղան բոլոր մարդոց հետ ալ պարկեշտ ու քաղաքավար կ'ըլլայ : բայց թէ որ իր ծնողաց տունը չսկսի նազանդութիւն ու պարկեշտութիւն սորվիլ, գուցե բնաւ ուրիշ տեղ մը պիտի չսորվի անոնք գործածելը . և այսպէս ան տղան երբոր մեծնայ, անօրէն մարդ մը պիտի ըլլայ : Ուստի ծնողքները և վարժապետները՝ պէտք չէ որ մոռնան սա բանը :

Վեցերորդ Պատուիրանքը :

Նճար . Գ . 1-16 :

Ն . Ո՞րն է վեցերորդ Պատուիրանքը :

Պ . “ Սպանութիւն մ' ընէր ” :

Ն . Ե՞ս պատուիրանքովք ի՞նչ կը հասկընանք :

Պ . Ար հասկընանք թէ բնաւ մարդ մը սպաննելու չենք :

Ն . Արնմնք սպաննել անասուններն ու թռչունները :

Պ . Հրամարտ, Եստուած մեզի հրաման տուաւ աւնոնք սպաննելու : Նճար . Թ . 1-4 : ւն Տէ՛ . Գ . 3-5 , և այլն :

Ն . Բայց ինչո՞ւ համար մեռցունելու ենք անոնք , մեր զբօսանքի՞ն համար՝ թէ մեր օգուտին համար :

Պ . Սխայն մեր օգուտին համար :

Ն . Հոգիին փրկութենէն ետքը ի՞նչ է մարդուս խիստ պատուական բանը :

Պ . Իր կեանքը : Եսվբ . ք . 4 :

Ն . Սէնք որ չենք կրնար կեանք տալ , իրաւունք ու ի՞նչք առնել անիկայ :

Պ . Չէ՛ , ան որ չենք կրնար տալ , չենք կրնար վերջուննել անիկայ : Նճար . Ը . 2 : Գ՛ թճագ . Ե . 7 :

տանի պարտաւոր պիտի ըլլայ : Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ .
Ո՛վ որ իր եղբօրը պարապ տեղը սրդողի , դատաստանի
պարտաւոր պիտի ըլլայ . և ո՛վ որ իր եղբօրը յիմար ըսէ ,
ատենանի պարտաւոր պիտի ըլլայ . և ո՛վ որ իր էղբօրը
անմիտ ըսէ , գեհե՛նի կրակին պարտաւոր պիտի ըլլայ :
Մատթ . Է . 21 , 22 :

Հ . Սուրբ Գիորգին մէջը ի՞նչ կ'ըսուի ան մարդուն
վրայով , որ իր եղբայրը կ'ատէ :

Պ . “ Ո՛վ որ իր եղբայրը կ'ատէ , մարդասպան է ” :
Թ՛՛՛ Զօհ . Գ . 15 :

Հ . Որ՞նչ ծոցը բարկութիւնը կը հանդիսէ :

Պ . “ Զիմարներուն ծոցը ” : Ժող . Է . 9 : Զալ . Թ .
19 , 20 :

Հ . Հրաման կա՞յ երկար ժամանակ մեր ընկերին հետ
խոսով կենալու :

Պ . Չէ՛ , քանզի այսպէս կը կարդանք . “ Արեւը ձեր
բարկութեանը վրայ մարը լմանէ ” : Եփե՛ս . Գ . 26 :

Հ . Բայց դիցուք թէ մեր դրացին թշնամի է մեզի և
իր բոլոր զօրութիւնովը կ'աշխատի մեզ վնասելու ու մինչև
անգամ կ'ուզէ մեր կեանքը վերցունել , անոր ի՞նչ պար-
տինք ընել :

Պ . Պարտինք սիրել անիկայ , ու բարի ընել իրեն :

Չարութեան փոխարէն մէկուն շարութիւն մի՛ հատու-
ցանէք , ամէն մարդոց առջևը բարի բաներ ընելու հոգ
տարէք : Հոով՛ . ԺԲ . 17 : Եփե՛ց իԳ . 4 , 5 :

Հ . Սե՛ր Փրկիչք ի՞նչ կը պատուիրէ մեր թշնամիները
սիրելու վրայով :

Պ . “ Սիրեցէք ձեր թշնամիները , օրփեցէք ձեզ անի-
ծողները , բարի ըրէք անոնց՝ որ ձեզ կ'ատեն , և աղօթք
ըրէք անոնց համար՝ որ ձեզ կը չարչրկեն ու կը հալած-
են ” : Մատթ . Բ . 44 : Հոով՛ . ԺԲ . 14 :

▲ . Ըսէ՛ նայիմ՝ ի՞նչ կ'ըսէ Պօղոս Մուսքեալ վրէժ-
խնդրութիւն ընելու վրայով :

Պ . “ Սիրելիք՝ վրէժխնդրութիւն մի ընէք ձեր անձե-
րուն համար , հապա բարկութեան տեղ տուէք . ինչու
որ գրուած է . Մըժխնդրութիւնը իմն է , ես պիտի
հատուցանեմ ” , Կ'ըսէ Տէրը : Հօով . ԺԷ . 19 :

▲ . Ըսէ՛ նայիմ՝ աս խօսքէն ետքը ի՞նչ կը հետե-
ցունէ :

Պ . “ Ուստի թէ որ քու թշնամիդ անօթեցեր է՝ հա՛ց
տուր անոր , և թէ որ ծարաւի է՝ ջուր տուր անոր . քանզի
աս ընելով՝ անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր պիտի դի-
զես : Չարէն մի յաղթուիր , հապա բարիով յաղթէ՛
չարին ” : Հօով . ԺԷ . 20 , 21 :

▲ . Ի՞նչ կ'ընէր Յիսուս երբոր կը նախատուէր :

Պ . “ Ինքը փոխարէնը չէր նախատեր ” : Խ ՊԻԿ .
Բ . 23 :

▲ . Ինք որք'նց համար մեռաւ , և որք'նց համար
աղօթեց խաչին վրայ :

Պ . Իր թշնամիներուն համար : ՂԿ . ԻԳ . 34 :
ՊԿԹ . Է . 59 : Հօով . Ե . 6-8 :

▲ . Ի՞նչ կ'ըսուի ամենուն հետ խաղաղութիւն ընե-
լու վրայով :

Պ . “ Որչափ որ կարելի է ձեզի՝ ամէն մարդոց հետ
խաղաղութիւն ունեցէք ” : Հօով . ԺԷ . 18 : Սաղ .
ԼԴ . 14 .

▲ . Սեր ընկերը ամէն վնասներէն և մահէն ազատելը ,
և անոր ու ուրիշներուն մէջը խոռվութիւն եղած ատենը
խաղաղութիւն ընելը՝ մեր պարտքը չէ՞ :

Պ . Հրամարես : ՂԿ . ԺԹ . 18 : ՂԿ . Ժ .
36 , 37 :

Ն . 1^օնչ կ'ըսէ մեր Փրկիչը խաղաղութիւն ընողներուն համար :

Պ . « Երանի խաղաղութիւն ընողներուն , ինչու որ անոնք Մատուծոյ որդիներ պիտի կոչուին » : Մատթ . Է . 9 :

Ն . Ո՞վ էր առաջին մարդասպանը , որ իր եղբայրը մեռցուց :

Պ . Այլէն . Նանդ . Գ . 1-8 :

Ն . Թարկացող , ռիակալ և մարդասպան մարդը երջանիկ կ'ըլլայ արդեօք :

Պ . Չէ' :

Ն . Սարդասպանութիւնը դիւրին կերպով կը ծածկուի՞ :

Պ . Չէ' :

Տէրօջ աչքերը ամէն տեղ չարերը ու բարիները կը դիտեն : Մատթ . ԺԷ . 3 : Նանդ . Գ . 8-10 : Թուոսոյ ԼԲ . 23 : Մատթ . Ը . 21 :

Ն . Սարդասպանութիւնը խիստ սոսկալի յանցանք մը ըլլալով , անոնք՝ որ աս յանցանքը կը գործեն , Թ՛ւր պիտի ունենան իրենց բաժինը , թէ որ չապաշխարեն :

Պ . Արակի լիճին մէջը : Վաղ . Է . 21 : Ին Գօհ . Գ . 15 : Գայոս . Ին . 8 : ԻԲ . 15 :

Ն . Բնականաբար ատելութեամբ , բարկութեամբ , չարութեամբ և վրէժխնդրութեամբ լեցուն սիրտեր չունի՞նք մանաւանդ անոնց վրայ՝ որ կը վնասեն մեզի :

Պ . Հրամներես :

Ինչու որ՝ սրտէն կ'ելլեն չար խորհուրդներ՝ սպանութիւններ , շուտութիւններ , պոռնկութիւններ , գողութիւններ , սուտ վկայութիւններ , հայհոյութիւններ : Մատթ . ԺԷ . 18 , 19 :

Հ. Ուրեմն աս պատուիրանքը պահելու համար թո՛ւշ տեսակ սիրտերու կը կարօտինք :

Պ. Դոր սիրտերու : Հօհ. Գ. 3-6 :

Վեցերորդ պատուիրանքը կը սորվեցունէ մեզի մեր պարտաւորութիւնը թէ՛ ուրիշներուն կեանքին՝ և թէ՛ մեր կեանքին նայելով :

Ե. Սէնք չէ՛ թէ միայն մեր ընկերը պիտի չմեռցունենք, և չէ՛ թէ բարկութեան՝ թշամութեան՝ կամ ոխակայութեան զգացումներ պիտի չունենանք անոր վրայ, հապա նաև սիրելու ու պաշտպանելու. հնք իր անձը և կեանքը բուն մերինն պէս : Սէնք անոր հետ խաղաղութիւնով վարուելու ենք, և ջանալու ենք որ ուրիշներն ալ այնպէս վարուին իրեն հետ. մինչև անգամ ինքը մեզի թշնամի ըլլայ ալ : Ես մասին պէտք կ'ըլլայ որ Հիսուս Վրիստոսը մեզի օրինակ առնենք :

Բ. Սէնք կ'անարգենք աս պատուիրանքը նախ՝ երբոր կ'ատենք մեր ընկերը ծածուկ մեր սրտին մէջը. քանզի ասանկ ատելութիւնը՝ սրտի մէջ մարդասպանութիւն է : Երկրորդ՝ ալ աւելի կ'անարգենք աս պատուիրանքը, երբոր մեր բարկութիւնը և ատելութիւնը յայտնի ընենք իրեն հետ չխօսելով. կամ անէծքներով ու գէշ անուններով զինքը նախատենք, կամ իր պատուոյն ու իր օգուտին մէաս ընենք, թէ՛ ծածուկ և թէ՛ յայտնի կերպով : Երրորդ՝ աւելի մեծագոյն աստիճանով կ'անարգենք աս պատուիրանքը, երբոր այնպէս բարկանանք՝ որ անոր վրան վազելով՝ ծեծենք ջախջախենք և կամ մեռցունենք զինքը : Չորրորդ՝ երբոր մեր ընկերին բան մը տանք ուտելու կամ խմելու, որն որ մենք գիտենք թէ պիտի կորսնցունէ անոր առողջութիւնը և կեանքը, կամ թէ միայն վտանգի մէջ պիտի ձգէ զինքը : Հինգերորդ՝ երբոր զուր տեղը մեր հաճութեանը կամ մեր օգուտին համար՝ մեր ընկերին կեանքը վտանգի մէջ ձգենք, կամ՝ զօրութիւն ունենալով պահանջենք իրմէն անանկ բան մը ընել՝ որն որ իր կորուստեան պատճառը պիտի ըլլայ : Վեցերորդ՝ երբոր մեր

զբօսանքին համար գրգռենք ուրիշներն իրարու դէմ բարկանալու և ծեծկուելու : Այօթներորդ՝ երբոր բուն մեր կեանքը կորսնցունենք , թէ՛ հրացանով՝ թէ՛ կախուելով՝ թէ՛ խեղդուելով՝ թէ՛ անստակութեամբ ուտելով և խմելով և թէ՛ ուրիշ անժուժկալութեան գործքերով :

Վ . Աս պատուիրանքը պահելու համար պէտք է որ նախ՝ մեծ բան սեպենք մարդկային կեանքը որ Աստուծմէ մարդուս տրուած ամենապատուական պարգևն է , հոգին փրկութենէն ՚ի զատ : Արկորդ՝ պէտք է որ սիրենք ամէն մարդ և դէմ կենանք ու յաղթենք մեր բարկութեանը՝ երբ որ սկսի բորբոքիլ : Արբորդ՝ պէտք է որ փախչինք բարկասիրտ ու սխալալ մարդոց ընկերութենէն , որոնք մեծ ու պատուական բան մը կը սեպեն նախատինքի չհամբերելով՝ վրէժ առնելը : Չորբորդ՝ պէտք է որ խոնարհ ու հանդարտ հոգի մը ստանալու ջանանք . հպարտութիւնը , բարկութիւնը և ինքնահաւանութիւնը՝ իրենցմէ ետքը հակառակութիւն ու մահ կը բերեն : Անգերորդ՝ պէտք է որ աղօթենք Աստուծոյ որ մեզի խաղաղասէր բնաւորութիւն մը տայ , քանզի անով կը նմանինք Վրիստոսի . և անանկ բնաւորութիւն մը խիստ ցանկալի ու քաղցր բան մըն է , որ նաև երջանկութիւն և հանդարտութիւն կը պատճառէ . բայց բարկութեան ու վրէժխնդրութեան հոգին՝ թշուառութիւն է ինքիրմէն , որն որ Չարին հոգին է :

Վ . Արկացող ու վրէժխնդիր մարդիկ պարտին ապաշխարել և Աստուծմէ նոր սիրտ մը խնդրել . թէ չէ՝ բնաւ չեն կրնար պատրաստուիլ երկնից թագաւորութեանը համար , որն որ արդարութիւն և խաղաղութիւն է : Անր Փրկիչը խաղաղութեան թագաւոր է :

Երթներորդ Պատուիրանքը :

Մատի . Է . 27 :

- Ն . Ո՞րն է երթներորդ Պատուիրանքը :
- Պ . “ Ընառնիան մի ընդ ” :
- Ն . Երևալին կարգուող մարդիկը որո՞նք էին :
- Պ . Եղամ ու Ելան :
- Ն . Որի՞ն ձեռքովը կարգուեցան :
- Պ . Տէր Մատուոյ ձեռքովը : Նճար . Բ . 18-25 :
- Ն . Մարդիկ ի՞նչ կերպով պարտին կարգուիլ , յայտնի՞ թէ ծածուկ :
- Պ . Յայտնի կերպով :
- Ն . Եստուած իսկապէս ներկայ է ամուսնութեան ատենը՝ վկայ ըլլալու համար :
- Պ . Նրամերես :
- Ն . Արդուեղէն ետքը որ ատեն որ ուզեն , էրիկը կամ կնիկը կրնան իրարմէ զատուիլ :
- Պ . Չէ՛ : Մատի . ԺԹ . 9 :
- Ն . Ուրիշ մէկը բնաւ զօրութիւն ունի՞ անոնք իրարմէ զատելու :
- Պ . Չէ՛ . “ Ուրեմն ան որ Մատուած միաւորեց՝ մարդ թող չզատէ ” : Մատի . ԺԹ . 6 :
- Ն . Ուստի բնաւ չե՞ն կրնար իրարմէ զատուիլ :
- Պ . Միայն երկու կերպով կրնան զատուիլ :
- Ն . Ի՞նչ է առջինը :
- Պ . Երբոր անոնցմէ մէկը շնութիւն չնէ : Մատի . Է . 32 :
- Ն . Ի՞նչ է երկրորդը :
- Պ . Երբոր անոնցմէ մէկը մեռնի : Նորով . Է . 2 , 3 :
- ii Արի . Է . 39 :

Հ . Ընտրութիւնով բռնուած մարդիկը՝ Մատուած Թ՛նչ պէս պատժելու հրահան տուաւ Հրէից :

Պ . Սահով :

Ընացողն ալ շնացեալն ալ պիտի մտցուին : Ղ . Լա . Ի . 10 : Թ՛ե որ մէկը էրիկ ունեցող կնկան մը հետ պատկած գտնուի , ան ատենը երկուքն ալ մեռնին , թէ՛ ան կնկանը հետ պառկող մարդը՝ և թէ՛ ան կնիկը : Բ ( ) ԲԻ . ԻԲ . 22 :

Հ . Որ՞նչ կը վերաբերին մեր մարմինները , և որ՞նչ համար անարատ պահելու ենք զանոնք :

Պ . Մտուածոյ համար :

Չէ՞ք գիտեր որ Մտուածոյ տաճար էք դուք՝ և Մտուածոյ Հոգին ձեր մէջք բնակած է : Թ՛ե որ մէկը Մտուածոյ տաճարը կ'ապականէ , Մտուած անիկայ պիտի ապականէ . ինչու որ Մտուածոյ տաճարը սուրբ է , որ դուք էք : Խ Սորբ . Գ . 16 , 17 : Կ . 13-20 : Խ ՍԻՍ . Գ . 3-7 : ՆՅնդ . ԼԺ . 9 :

Հ . Ի՞նչ կ'ըսուի շնացող կնկան տանը վրայով :

Պ . “ Ենոր տունը դժոխքին ճամբաներն է . անոնք մահուան շտեմարանները կ'իջնեն ” : Մտու . Է . 27 : Է . 5 :

Հ . Արկնէ՛ նայիմ՝ Սողոմոնին ըսածը :

Պ . “ Ենոր գացողները բնաւ չեն դառնար , և կենաց ճամբաներուն չեն հասնիր : Մտու . Բ . 19 : Է . 20-23 :

Հ . Ուրեմն անկից դառնալուն վրայով Թ՛նչ պատուէր կայ :

Պ . “ Են կնիկէն ճամբագ հեռացուր , ու անոր տանը դրանը մի մօտենար ” : Մտու . Է . 8 :

Հ . Պարտութե՞ք պատուե՞լ կամ՝ ընկերութիւն ընել անոնց հետ՝ որ աս պատուիրանքը չեն պահեր :

Պ . Չէ :

Մաքարիաներուն ճամբան մի՛ երթար , ու չարերուն ճամբուն մէջ մի՛ քալեր : Ընկէ զգուշացիր . անոր քովէն մի անցնիր , անկէ խոտորէ , ու անցիր : Մատթ . Է . 14 , 15 : ան Աորթն . Ե՛ ! 9-13 :

Հ . Մատուած կը պահանջէ՞ մեզմէ աս պատուիրանքը պահել մեր բոլոր սրտովը , և բուն մեր սրտին մէջ ալ :

Պ . Հրամարես :

Լսեր էք որ ըսուեցաւ . Շնութիւն մի ըներ . Իայց ևս ձեզի կ'ըսեմ . Ո՛վ որ կնիկ մարդու կը նայի անոր ցանկանալու համար , ալ անիկայ իր սրտին մէջ շնութիւն բրաւ անոր հետ : Մատթ . Ե . 27 , 28 : Մատթ . Է . 25 :

Հ . Ընդի ժամանակուան մարդիկը որ պատուիրանքն անարգեցին , և շարժեցին Մատուծոյ բարկութիւնը՝ որ ջրհեղեղով կորսնցուց անոնք :

Պ . Եթէնորդ պատուիրանքը : Նոնք . Է . 1 , 2 : եայն :

Հ . Եւ Սողոմոնացիք ու Գոմորացիք որ պատուիրանքն անարգեցին ու շարժեցին Մատուծոյ բարկութիւնը՝ որ այրեց անոնք կրակով ու ծծումով :

Պ . Կամնապէս եթէնորդը : Նոնք . ԺԹ . 4-28 : Յոտ . 7 :

Հ . Մատուած որչափ Խորայեւացիներ կորսնցուց մէկ օրուան մէջ , աս պատուիրանքն անարգելուն համար :

Պ . « Կանուչորս հազար » : Թոտոց իԵ . 1-9 : ան Աորթն . Ժ . 8 :

Հ . Մատուած գալու աշխարհին մէջ Բ՞նչպէս պիտի պատժէ պոռնիկներն ու շնացողները :

Պ . Յախտենական կրակով :

Երդ՝ մարմինն գործերը յայտնի են , որ ասոնք են , շնութիւն , պոռնկութիւն , պղծութիւն , գիճութիւն , . . . որ ասանկ բաներ գործողները Մատուծոյ արքայու-

Թիւնը պիտի չժառանգեն : Պատգ. Ե . 19-21 : Բայց պոռնիկութեան և ամէն ինչ պղծութեան՝ կամ ազահու-
թեան անունը անգամ չլինուի՝ ձեր մէջը , (ինչպէս որ կը
վայլէ սուրբերուն ,) և զարշնի բաներ՝ կամ յիմարական
խօսքեր՝ կամ խեղկատակութիւն , որ չվայլէր , այլ մա-
նաւանդ գոհութիւն : Ըստ իմանալով գիտնաք , որ ամէն
պոռնիկ՝ կամ պիղծ՝ կամ ազահ՝ որ կուպաչտ է , Բը-
րիատոսի ու Մատուծոյ Թագաւորութեանը մէջ ժառան-
գութիւն չունի : Երկր . Ե . 3-5 : Եւ վախկոտներուն՝
ու անհաւատներուն՝ ու պոռնիկներուն՝ և կախարդներուն՝
ու կուպաչտներուն՝ և պիղծներուն՝ ու մարգասպաններուն
և բոլոր սատախօսներուն բաժինը՝ կրակով ու ծծումբով
վառած լինին մէջը պիտի ըլլայ , որ է երկրորդ մահը :
(Յայտ . ին . 8 :

Եթեանքորդ պատուիրանքը կը սորվեցունէ մեզի մեր
պարտաւորութիւնը՝ ուրիշներուն ողջախոհութեանը վրա-
յով . ու նաև մեր մարմինները ինտոր գործածելն ու սրբ-
բելը :

Ե . Մտնանութիւնը Մտուծմէ հաստատուեցաւ . և
երբոր երկու յարմար անձանց մէջ՝ յարմար կանոնով կ'ըլ-
լայ , շատ աղէկ ու երջանիկ վիճակ մըն է . և Մտուծոյ
դիտաւորութիւնն ան էր՝ որ ասանկ ըլլայ : Մտուած կա-
տարեց առաջին ամուսնութիւնը մեր առաջին ծնողացը
մէջ . և ան ամուսնութիւնը՝ բոլոր ետքը գալու ուրիշ
ամուսնութիւններուն օրինակ էր : (Քրիստոս ամուսնու-
թիւնը միայն մէկ էրիկ մարդու և մէկ կնկան մը մէջ տեղը
կը կայանայ . ու հրապարակաւ կատարուելու է ան հան-
գէսը , անանկ մարդիկներով՝ որ օրինաւոր իշխանութիւն
ունին ան բանին վրայ : Սոտ ազգականի հետ ամուսնու-
թիւն ապօրինաւոր է : Մտնանանալէն ետքը երկու կեր-
պով միայն զատուիլ կրնայ ըլլալ . մէյ մը՝ երբոր էրիկը

կամ կնիկը շնութիւն ընելու ըլլայ, մէյ մըն ալ՝ երբոր երկուքին մէկը մեռնելու ըլլայ :

Բ. Հրաժարելու ենք շնութիւն ու պոռնկութիւն ընելէն . և պիղծ խորհուրդներուն կամ խօսակցութիւններուն հաճելու չենք, որ պիղծ գործքերուն արմատներն են : Մենք մեր ընկերներուն կնկանը կատարեալ սրբութիւնով պիտի նայինք . և պիտի պաշտպանենք ամէն պղծութիւններէն, ինչպէս որ կ'ուզենք թէ բուն մերինը պաշտպանուի . Մեր մարմիններն ալ պատուոյ մէջ պահելու ենք Մատուծոյ պաշտօնին համար՝ իբրև Սուրբ Հոգիին բնակելու տաճար մը :

Գ. Մենք աս պատուիրանքը կ'անարշենք նախ՝ երբոր շնութիւն կամ պոռնկութիւն կ'ընենք, Լամ պիղծ խորհուրդներուն ու ցանկութիւններուն և անպարկեշտ վարքերուն կամ խօսակցութիւններուն հստակութիւն կը ցուցունենք : Երկրորդ՝ երբոր ուրիշներն ալ կը քաջալերենք որ աս մեղքերը գործեն, ու չենք աշխատիր անոնք արգիւլելու :

Դ. Շնութիւնն ու պոռնկութիւնը ստակալի մեղքեր են, և Մատուծոյ բարկութիւնը կը բերեն բոլոր ան մարդիկներուն վրայ՝ որ աս մեղքերը կը գործեն :

Ե. Մտնք անանկ մեղքեր են՝ որ չեն կրնար պահուիլ . քանզի պոռնիկներուն ու շնացողներուն մէջը՝ հաւատք չկայ . անոնք որ ինքզինքնին կը ստեն, բնաւ չեն կրնար հաւատարիմ ըլլալ ձեզի . ու թէպէտև անոնց մեղքերը գաղտուկ մնան մարդոցմէ, բայց չկրնար ծածկուիլ Մատուծմէ, որուն առջևը ամենածածուկ մեղքերը ևս յայտնի են : Կանգ . ԺԲ . 17 : Ի . 2-9 : Երուի . Ե . 20-21 :

Չ. Մտնք անանկ մեղքեր են՝ որ գործողներուն վրայ՝ ուրիշ մեղքերէն աւելի շուտով ու աւելի շատ ախտ՝ թըշուառութիւն և կորուստ կը բերեն : Մտնք՝ որ աս մեղքերը կը գործեն՝ կը կորսնցունեն բուն իրենց պատիւը և ուրիշներուն պատիւն ալ, Մատուծոյ իշխանութիւնն ու կարգադրութիւնը, մարդու խիստ երջանիկ վիճակը, ընկերութեան ամենալու բարիքը, իրենց զաւկին բարի համբաւը . և բուն իրենց հոգիին փրկութեան յոյսը : Մտնք իրենց ցանկութիւններուն ծառայ են, անոնց սիրտը

պինդ է, անոնց միտքը խաւար է, անոնց խիղճը թմրած է, անոնց բարքը ապականած է, անոնց բնաւորութիւնն անորոքմ է: Ենոնք ենթակայ են խիստ զգուշի ու աստուայեցուցիչ հիւանդութիւններու՝ յանկարծազաս իջուածքներու ու մահուան: Ե անոնց պատժապարտ հաճութիւններուն մէջ տեղը՝ շատ անգամ կորուստը շուտով կը հասնի: Ենոնց ընթացքն անոնք դժոխք կը տանի:

Ե. Ես մեղքերը արգիլուելու համար նախ թող տղաք զգուշութեամբ կրթուին բոլոր մաքրութիւններով, պաշտպանուին գէշ ընկերներէն, վտանգաւոր տեղերէն եւ բարքերնին ապականող զբօսանքներէն: Երկրորդ՝ թող ամէն մէկը բարեխառն ըլլայ իր կենացը մէջ, ազէկ մարդիկներ ընտրէ իր ընկերութեանը համար, հեռու կենայ թատրոններէն, գինետուններէն ու անմաքուր գիրքերէն: Երրորդ՝ իր պառկելու ու ելլելու ատենը կանուխ ու կանոնաւոր ըլլայ: Չորրորդ՝ ամէն բանէն աւելի Եստուծոյ՝ օգնութիւն խնդրենք եւ հսկենք ու աղօթենք որ փորձութեան մէջ չիյնանք:

Ութերորդ Պատուիրանքը:

Յետո՛ւ . է . 1-26:

Ս. Ո՞րն է ութերորդ Պատուիրանքը:

Պ. «Պողոտիտան մի՛ ընէր»:

Ս. Թե՛ որ բան մը առնեմ որ՝ մն չէ, ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ:

Պ. Պողոտիտան:

Վրու դրացիիդ զրկանք մի՛ ըներ, եւ յափշտակութիւն մի՛ ըներ. քեզի վարձքով բանողին օրտան վարձքը՝ մէկ գիշեր մինչև առտու քու քովդ չմնայ: Վ. Լ. Գ. Ժ. 13:

Ս. Թե՛ որ բան մը գտնեմ ու տիրոջը չտամ, ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ:

Պ . Գողութիւն : Գլխ . Գ . 1-7 :

Հ . թմէ որ բան մը առնեմ կամ ծախեմ՝ և շխտակ ու լման չափով ու զինով չընեմ իմ առուտուրս , ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Գողութիւն :

Վաստաստանի մէջ անիրաւութիւն պիտի չընէք , կանգունի մէջ՝ կշիռքի մէջ ու չափի մէջ ալ : Չեր կշիռքները լման՝ ձեր կշիռքները լման՝ ձեր կշիռքները լման՝ ձեր արդուն լման ու հիմէնը լման պիտի ըլլայ , և այլն : Գլխ . ԺԹ . 35 , 36 :

Հ . թմէ որ իմ դրացիիս իրաւամբ պարտք ունենամ , և կարողութիւն ունենալով՝ չուզեմ հատուցանել , ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Գողութիւն : Երբ . ԻԹ . 13 : Հոգ . ԺԳ . 7 , 8 : ԿՏԻ . Կ . 10 :

Հ . թմէ որ բան մը փոխ առնեմ՝ որն որ բնաւ ետ տալու միտք չունենամ , կամ անոր ասոր պարտք ընեմ՝ որ անոնք հատուցանելու բնաւ դիտաւորութիւն մը չունենամ , կամ աղէկ գիտնամ թէ բնաւ պիտի չկրնամ հատուցանել , ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Գողութիւն :

Եմբարիշտը փոխ կ'առնէ ու չվճարեր . սակայն արդարը կ'ողորմի ու կու տայ : Սող . ԼԷ . 21 : Դ թմ . Դ . 1-7 :

Հ . թմէ որ ինչ և իցէ կերպով իմ դրացիս խաբեմ և իր ունեցածը ձեռքէն առնեմ , ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Գողութիւն : Թ Օրէն . ԻԷ . 17 : Երբ . ԻԹ . 8 :

Հ . թմէ որ ես գիտնամ թէ ուրիշները կ'ուզեն իմ դրացիէս գողութիւն ընել , ու չիմացունեմ իրեն ան բաւնը , և կամ անոնց գողցածնուն բաժին առնելու համուզուեմ , գողութիւն ըրած պիտի չըլլամ :

Jones' Catechism. Armenian. 13

Պ . Հրամբերես . Վաղին Հաղորդ եղողը գողին պէտ գեշէ է :

Եւ թէ որ անձ մը մեղանշէ , ու երդումի ձայնը լսելով՝ վկայ ըլլայ , կամ Բանը տեսած ըլլայ կամ գիտցած , թէ որ չիմացունէ , յանցանքը ինքը պիտի կրէ : Վ՛հա . Ե . 1 : Վաղ տեսնելով՝ անոր Հետ միաբանեցար , ու շնացողներուն Հետ բաժին ունեցար : Սող՝ . Ծ . 18 : Վաղին ընկեր եղողը իր հոգին կ'ատէ . անիկայ երդումը կը լսէ , ու իբր քիֆոցածը չլայտներ : Եւսու՛ . Իթ՝ . 24 :

Հ . Ի՞նչ էր Աքարի յանցանքն ու անոր պատիժը :

Պ . Ես էր որ սոսկի լեզու մը ու գեղեցիկ վերարկու մը ու երկու Հարիւր սիկղ արծաթ գողցաւ Երիթովի մէջ , և քարկոծուեցաւ իր բոլոր ընտանիքովը : Հիտ . Է . 1-26 :

Հ . Ի՞նչ էր Աքարի և Հեզարէլի յանցանքը :

Պ . Ես էր որ Հեզարէլ մեռցունել տուաւ Վարովթը , ու ետքը Աքար անիրաւութեամբ անոր այգին իրեն առաւ : Գ թոպ . Իս . 1-21 :

Հ . Եւ ի՞նչ եղան Աքար ու Հեզարէլ :

Պ . Ղորտուեցան : Գ թոպ . Իթ՝ . 34 , 35 :

Հ . Ո՞ր ծառան էր որ գողութիւն ըրաւ ու պահեց իր գողցածը՝ սուտ խօսելով , և բորտութիւնով պատժուեցաւ :

Պ . Վէեզի , Եղիսէ մարգարէին ծառան : Գ թոպ . Է . 20-27 :

Հ . Ո՞վ էր ան գողը՝ որ իր Տէրը մատնեց ու ետքը ինքզինքը խղճեց :

Պ . Յուդա Իսկարիովտացին : Մաթթ . ԻԷ՝ . 3-8 : Հե՛ . Ժթ՝ . 6 : Վորձ . Կ . 18-25 :

Հ . Ի՞նչ որ մէկը բան մը գողնայ ու ետքը սուտ զրուցէ իր գողցածը պէհելու համար , անիկայ մէկ օգուտ մը կ'ըլլու՞մի իրեն :

Պ . Չէ՛, անով միայն իր մեղքը կը մեծցունէ :

Ն . Որ՞նք էին Առաքելաց ատենը գողութեան ու ստա-
խօսութեան համար մեռնողները :

Պ . Անանիա ու իր կնիկը Սափիրա : Գործ . Է .
1-10 :

Ն . Ասոր վրայով թո՛նչ կ'ըսէ Սուրբ Գիորգը :

Պ . « Այ՛ն որ գողութիւն կ'ընէր , ալ թող չգողնայ ,
այլ մանաւանդ աղէկ գործի մը պարապելով՝ իր ձեռքովը
աշխատի , որ կարող ըլլայ տալ կարօտ եղողին » : Արժե .
Գ . 28 :

Ն . Վերստոնեաներն թո՛նչպէս քալելու են աշխարհիկ
մարդոց առջևը :

Պ . « Աղարութեամբ » : Խ (Գ) . Գ . 11 , 12 :

Ն . Թո՛նչպէս պիտի պահենք ինքզինքնիս գողութիւն
ընելէն :

Պ . Աստուծմէ վախնալով ու Երեսն ապաւինելով :

Ն . Գողերը և սուտզուցները բնաւ Աստուծոյ արքա-
յութիւնը կրնան մտնել :

Պ . Չէ :

Ոչ գողերը՝ ո՛չ ազանները՝ ո՛չ գինողները՝ ո՛չ նախա-
տողները՝ ու ո՛չ յափշտակողները՝ Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը պիտի չժառանգեն : Արժե՛ . Գ . 10 : Յայտ .
Ին . 8 , և այլն :

Ութերորդ պատուիրանքը մեզի կը սորվեցունէ մեր
պարտաւորութիւնը , թէ՛ մեր ստացուածքին , և թէ՛ մեր
ընկերին ստացուածքին վրայ :

Ա . Այս աշխարհիս մէջ մենք ու մեր ընտանիքները՝ զա-
նազան բաներու կը կարօտինք՝ միսիթարութեան ու հանգըս-
տութեան համար . զոր օրինակ՝ տունի , հանդերձի , կե-
րակուրի , և այլն : Ուստի ամէն մարդ պարտի ժիր ըլլալ

որ կարող ըլլայ օրինաւոր ապրուստ գտնել իրեն՝ և իր ընտանիքին համար : Կաև կը պահանջուի մեզմէ՝ որ մեր ընկերը թողունք որ իր ունեցածը վայելէ . ոչ իրմէն դուրս թիւն ըննք , ոչ ալ զինքը զրկենք և ոչ ո՛ր և իցէ կերպով մըն ալ անիրաւութիւն մը ընենք իրեն . հապա արդարութեամբ վարուինք իր հետը , միշտ պաշտպանենք իր ստացուածքը , և անոր առաջ երթալուն ու բարի վերջակին վրայ ուրախանանք , իբր թէ ան ամէնը ճիշդ մեր անձին եղած համարելով :

(Կ . Ս) Ենք կ'անարգենք աս պատուիրանքը նախ՝ երբ որ մեր ձեռքը գողութիւն ընելու երկնցունենք : Երկրորդ՝ երբոր ծածուկ կամ յայտնի խաբենք մեր ընկերը ինչ և իցէ կերպով . կամ երբոր ուրանանք կամ զանց ըննք պարտքերն իս հատուցանել . կամ երբոր փոխ առնենք՝ գիտնալով որ պիտի չկրնանք հատուցանել , կամ բնաւ հատուցանելու գիտաւորութիւն չունենանք . կամ երբոր պատահի որ բան մը գտնենք ու տիրոջը չտանք : Երրորդ՝ երբոր բան մը գողցած ըլլանք կամ մեր ընկերը զրկած ըլլանք , և ետ չդարձունենք ինչ որ իրմէն առեր ենք : Չորրորդ՝ երբոր մեր ընկերը զրկողներուն հետ բաժանորդ ըլլանք , կամ գիտնանք անոնց շարութիւնն ու չիմացունենք իրեն ան բանը : Հինգերորդ՝ երբոր խստութեամբ ու բռնութեամբ վարուինք անոնց հետ՝ որ մեզի համար կ'աշխատին ու մեզմէ կախում ունին . և անոնց պէտք եղածը առատապէս չհոգալէն զատ՝ իրենց արդար վարձքն ալ չհատուցանենք , և այնպէս գրեթէ անոնք գողութիւն ընելու ստիպենք . կամ երբոր տեսնենք աղքատը մէկէ մը շարշարուած ու զրկուած , և չօգնենք անոր : Վեցերորդ՝ երբոր մենք անհոգ ըլլանք մեր գործին , պարապ կեցող կամ ծոյլ ըլլալով , և չաշխատինք ինքզինքն իս և մեր ընտանիքը կերակրելու : (Թ) Ե որ ասանկ ընենք՝ իրաւունք չունինք մեր գրացիներէն կերակուր կամ օգնութիւն մը խնդրելու (ւ) :

ւ . Վ անգի երբոր մենք ձեր քովն էինք՝ աս ձեզի կը պատուիրէինք , թէ ան որ չուզեր գործ գործել , հոց ալ թող չուտէ : Բ (Ս) Կ . Գ . 10 :

Պ. Վժէն մարդու պարտքն է պահել աս պատուիրանքը՝ ինչ և իցէ վիճակի մէջ որ ըլլայ : Արքեմն կը խորհի ծառան՝ թէ մեղք չէ իր տիրողմէն գողութիւն ընելը, աղքատն իր հարուստ դրացիէն, ազգին զլաւարներն իրենց ազգէն, զաւակն իր ծնողքէն, և այլն : Առևտուրի մէջ ալ կը խորհին մարդիկ՝ որ կրնան գողնալ իրենց հետ առուստուր ընողներէն . բայց ասոնց ամէնն ալ գէշ են, ու Ս' Գողաւոր պատուիրանքին դէմ : Ուստի թէ որ բանի մը կարտութիւն ունենանք՝ չգողանք, հապա իր տիրողմէն խնդրենք ինչ որ պէտք է մեզի : Թէ որ կ'ուզես յաղողութիւն գտնել, վարպետութիւն բանեցունելու տեղը՝ պէտք է որ կատարեալ արդարութիւն ընես ամենուն հետ :

Պ. Գողութիւնը զգուելի՝ նախատալից ու հոգեկորուստ մեղք մըն է : Գողին խղճմտանքն իրեն դէմ է . ինքը շարունակ կը վախնայ թէ գուցէ իր ըրածն իմացուի, և գրեթէ միշտ այնպէս կ'ըլլայ, ու իր գողցած բաներէն քիչ բերկրութիւն կ'ունենայ . ամէն բարի մարդ անոր վրայ նախատինքով ու անարգութիւնով կը նայի, և ոչ ալ մէկը անոր վրայ վստահութիւն կ'ունենայ . Աստուած ալ կը զգուի անկէ ու իր երկնաւոր թագաւորութենէն դուրս կը վնասէ :

Ա. Աս մեղքն արգիւնելու համար՝ պէտք է որ գողութեան առաջին անգամին՝ տղաքները պատժուին, և աս մեղքին անարգութիւնը, ամօթը և չարութիւնը յայտնի ցուցուի անոնց : Սորվեցուր անոնց՝ բարերար, ազնուամիտ ու ժիր ըլլալ . իրենց ունեցած բաներով բաւակաւանալ, Աստուծոյ վախնալ և Հիսուսի ուղեղէն կանոնը յիշել, այսինքն՝ Վժէն ինչ որ կ'ուզէ որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց անանկ ըրէք : Սոփ . է . 12 :

Իններորդ Պատուիրանքը :

ան Սորթի . Ժ Գ . 1-13 :

Հ . Ո՞րն է իններորդ Պատուիրանքը :

Պ . «Վրաս գրադիէր գե՛մ սուսք վայտալիսն մի՛ ընէր» :

Հ . Ի՞նչ որ քու վրադ ձգեմ ան յանցանքը՝ որն որ ուրիշ մէկը ըրեր է , ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Սուտ վկայութիւն :

Հ . Ի՞նչ որ քու վրայովդ գէշ բաներ ըսեմ սուտ տեղը , ու ջանամ ուրիշներն ալ գէշ խորհել տալ քու վրայովդ , և այնպէս կորսընցունեմ քու բարի անունդ ու պատիւդ , անատենը ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Սուտ վկայութիւն :

Հ . Ի՞նչ որ Մտուած վկայ բանեմ իմ սուտ խոսքերս հաստատելու համար , իմ մեղքս ալ աւելի մեծ չըլլար :

Պ . Հրամներես :

Հ . Ի՞նչ որ քու վրայովդ սուտ տեղը ուրիշներուն գէշ խօսիլն ու ամբաստանութիւն ընելը լսեմ , և գիտնամ թէ դուն անմեղ ես , և անոնց հետ մէկ ըլլալով՝ իրենք յօժարեցունեմ ատ բանին մէջը յառաջանալու , անատենը ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Սուտ վկայութիւն :

Հ . Ի՞նչ որ դատաւորին ատեանը կամ ուրիշ ո՛ր և իցէ տեղ մը կանչուելու ըլլանք մեր ընկերին համար կամ անոր գէ՛մ վկայութիւն ընելու , ի՞նչ պարտիք խօսիլ :

Պ . Նշմարտութիւն :

Սուտ լուր պիտի չտարածես . անօրէնի հետ ձեռքդ պիտի չդնես անիրաւ վկայ ըլլալով : Չարութիւն ընելու համար՝ բազմութեանը պիտի չհետեւիս . ու դատաստանի մէջ

խրատուէր ծոնլու համար շատերուն ետեկն խոտորելով՝
խօսք պիտի չխօսիս : Եւեջ իգ . 1 , 2 :

Ն . Ուստի թօնչ կ'արգիլէ աս պատուիրանքը :

Պ . Արգգիլէ ամէն տեսակ բանասարկութիւնը , զըր-
պարտութիւնը և բամբասանքը :

Ն . Ասոր վըայով թօնչ կ'ըսէ Սուրբ Գիրքը :

Պ . “ Բու ժողովուրդիդ մեջք չարախօսութիւն ընելու
չպտրաիս ” : Դևա . ԺԹ . 16 :

Ն . Թօնչ տեսակ մարդիկ են բանասարկուները , զըր-
պարտիչները և բամբասողները :

Պ . Խոռվարար ու ֆնասակար անձինք են .

Ն . Սեր ընկերներուն թօնչ կերպով պարտինք խօսիլ
ճշմարտութիւնը :

Պ . “ Սիրով ” :

Ն . Թօնչ կ'ըսէ Սուրբ Գիրքն ասոր վըայով :

Պ . “ Ամէն դառնութիւն՝ և բարկութիւն՝ ու սրտմտու-
թիւն՝ և աղաղակ՝ ու հայհոյութիւն վերցուի ձեզմէ ամէն
չարութիւններով մէկտեղ ” : Եւեթ . Դ . 31 :

Ն . Արկնէ՛ նայիմ՝ , ուրիշ թօնչ կ'ըսէ Սուրբ Գիր-
քը :

Պ . “ Ի՞նչ որ մէկը գինքը կրօնասէր կը սեպէ՝ ու իր
լէզուին սանձ չղներ , հապա իր սիրտը կը խարէ , անան-
կին կրօնասիրութիւնը փուճ է ” : Եսալ . ան . 26 :

Ն . Թօնչպէս վարուելու ենք սուտզրուցներուն հետը :

Պ . Պարտինք ատել սուտզրուցներն ու սուտ վկաները ,
և անոնց հետ ընկերութիւն ընելէն հրաժարիլ :

Իմաստուններուն հետ քալող իմաստուն կ'ըլլայ . բայց
անմիտներուն հետ ընկերացողը չար կ'ըլլայ : Ասալ .
Ժգ . 20 :

Ն . Հրէաներն թօնչ վկայութիւն ըրին մեր Վրկչին
դէմ :

Պ . Սուտ վկայութիւն : Սաթի . ից . 59-61 :

Ն . Ըստ հարստութենէն մանաւանդ կեանքէն ալ ի՞նչ թանկադին բան ունի մարդ :

Պ . “ Բարի անուն ” : Եւոսի . իք . 1 :

Ն . Բարի անուն վաստըկելու համար ի՞նչպէս ջանալու ենք :

Պ . Բարի ըլլալով ու աղէկութիւն ընելով :

Ն . Սենք որ մեծ բան կը սեւենք մեր աղէկ անունը , չենք պարտաւորիր պաշտպանել նաև մեր ընկերինն ալ :

Պ . Հրամարնս , կը պարտաւորինք :

Ն . Սուտ խօսողներն ու սուտ վկայութիւն ընողները կրնան անպատիժ մնալ :

Պ . Չէ :

Սուտ վկան անպատիժ պիտի չլնայ , ու ստութիւններ խօսողը պիտի չաղատի : Եւոսի . ԺԹ . 5 , 9 :

Իններորդ պատուիրանքը մեզի կը սորվեցունէ մեր պարտաւորութիւնը՝ մեր ընկերին բարի անունին ու մեր բարի անունին վրայով :

Ե . Եւնարհիս մէջ մեր հանդատութիւնն ու երջանկութիւնը , մեր յաջողութիւնը և մեր օգուտը՝ մեր ունեցած անունէն ու համբաւէն շատ կախում ունի : (Սուտի մեր պարտաւորութիւնն է բարի գործքերով աղէկ անուն վաստըկելու ջանալ , ու երբոր կը ստանանք՝ մեր պարտաւորութիւնն է պաշտպանել անիկայ : Կաև մեր ընկերին ալ աղէկ անունն ու պատիւը պաշտպանելու ենք՝ իր վրայ չըշմարիտը խորհելով ու խօսելով , առանց շողորթեցելու , զրպարտելու , կամ անոր վրայ անիրաւ կասկած մը ունենալու . ողորմութեամբ ու գթութեամբ յանդիմանելով անոր յանցանքները , ու անոնք ծածկելով ուրիշներէն՝ որչափ որ պէտք է ծածկել . պաշտպանելով զենքը սն թշու նամիրներէն՝ որոնք անոր աղէկ անունն աւրել կ'ուզեն . և վերջապէս թէ՛ իրեն համար է եղեր և թէ՛ իրեն դէմ՝ չըշ-

ընեն ու անիրաւութեամբ դատեն . Մտուծոյ ձգէ քու դատաստանդ . յօժարութեամբ դէպ'ի ան դատաստանին նայէ' , երբոր ամէն մարդ իր գործքին համեմատ զոզու-
թիւն պիտի առնէ Մտուծմէ : Սափլ . Ե . 11 : ան յորնի .
դ . 3-5 :

Վ . Վրիստոնեաները յատկապէս իրենց բարի անունն ու իրենց եղբայրներուն բարի անունը զգուշութեամբ պահելու են , որ անօգուտ չըլլան աշխարհի մէջ , և փնաս չընեն Վետարանին պատուոյն ու Վրիստոսի փառքին :

Տասներորդ Պատուիրանքը :

Գ Ռուգ . Իս . 1-16 :

Վ . Ո՞րն է տասներորդ Պատուիրանքը :

Պ . “Վրու գրացիիդ փանը մ' ցանկար . Իս գրացիիդ ֆիսանը' իմ անոր ծառային' իմ անոր աղախինին' իմ անոր Էզնի' իմ անոր իլահ' և Իս գրացիիդ աֆիլիին մի բանին մ' ցանկար ” :

Վ . Մտուած թոնչպէս կը պահանջէ ինծմէ որ իմ ընկերս սիրեմ :

Պ . Իմ անձիս պէս : Սափլ . Իք . 35-40 : Վ սով . Ժք . 9 , 10 :

Վ . Ուրեմն պարտաւոր չմ' ուրախանալու , երբոր տեսեմ զինքը որ ամէն բարիքներով լեցուն է ու անոնք կը վայելէ :

Պ . Հրամներես :

Վ . Իայց զիցուք թէ ես անոր ունեցած պատուական բաներուն վրայ նախանձիմ , ցանկալով որ անոնք իմն ըլլան , ան ատենն թոնչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Եւք անկած կ'ըլլաս , որ աս տասներորդ պատուիրանքին դէմ է :

Հ . Ըս չէ՞ իմ պարտաւորութիւնս , որ իմ ունեցած բաներովս գոհ ըլլամ , առանց իմ ընկերիս ունեցածին նախանձելու :

Պ . Հրամբես :

Հ . Ի՞նչ կ'ըսէ Պօղոս առաքեալ իր բաւականութիւն սորվելուն վրայով :

Պ . « Ես սորվեցայ գոհ ըլլալ իմ դոնուած վիճակիս մէջ : Վիտեմ չքաւորութիւն քաշելը . գիտեմ շատը ունենալը . ամէն բանի մէջ ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ՛ կշտանալը , թէ՛ անօթենալը , թէ՛ շատ ունենալը , և թէ՛ պակասութիւն քաշելը » : Փիլիպ . Գ . 11 , 12 : Պորթ . Ի . 33 :

Հ . Ուրիշ ի՞նչ կ'ըսէ :

Պ . « Եստուածպաշտութիւնը բաւականութիւնով մէկտեղ՝ մեծ շահավաճառութիւն մըն է : Ինչու որ բան մը չեքրինք աշխարհ , ու յայտնի է որ չենք կրնար անկէ բան մը տանիլ : Հապա կերակուր ու հանդերձ ունենալով , անոնցմով բաւականանանք » : ԽՏԻ՝ Գ . 6-8 :

Հ . Ո՞րմէն կ'իջնեն ամէն բարի պարգևները և ամէն բարի շնորհքները :

Պ . Եստուծմէ : Յալ . Խ . 17 :

Հ . Թե՛ որ մէկը ժրաջան ըլլայ ու աշխատի և միշտ արդարութիւն գործէ Եստուծոյ առջևը , արդեօք Եստուած թող կուտայ որ ան մարդուն պէտք եղած բան մը պակսի իրմէն :

Պ . Չէ՛ :

Ի՛նչպէ՛ Տէր Եստուած արև ու վահան է . Տէրը շնորհք ու փառք պիտի տայ . բարութիւն մը պիտի չպակսեցունէ ուղղութեամբ քալողներէն : Սաղ . ձգ . 11 :

Հ . Ըս պատուիրանքը կ'արգիլէ՞ մեզ՝ մեր ընկերին դէմ մինչև անգամ չար խորհուրդ մը ունենալէն :

Պ . Հրամներես : Թոսոց ժղ . 22 : Ասալ . ծղ . 2 :
Իք . 9 :

Հ . Սարուր սիրտ մը ունենալու համար ի՞նչպէս աղօ-
թելու ենք Աստուծոյ :

Պ . “ Ի՞նչ Աստուած՝ իմ մէջ մարուր սիրտ ստեղծէ՛ ,
և իմ ներսի դիս ուղիղ հոգի նորոգէ ” : Սաղ . ծմ . 10 :

Հ . Եւ ի՞նչպէս աղօթելու ենք Աստուծոյ՝ մեր սիրտերը
փորձելու համար :

Պ . “ Փորձէ՛ զիս՝ ո՛վ Աստուած , ու գիտցի՛ր իմ
սիրտս . իս քննէ՛ ու գիտցի՛ր իմ մտածմունքներս , և նայէ
թէ արդեօք չար ճամբու մէ՞ջ եմ , և զիս դէպ ՚ի յաւի-
տենական ճամբան առաջնորդէ ” : Սաղ . Ճլթ . 23 ,
24 :

Հ . Ի՞նչպէս է առաջին չորս պատուիրանքներուն բռ-
վանդակութիւնը :

Պ . “ Բնու Տէր Աստուածդ՝ բոլոր սրտովդ , բոլոր
հոգիովդ ու բոլոր զօրութիւնովդ սիրես ” : Թ ( ) շին . ց .
5 : Սաղ . Իք . 37 :

Հ . Եւ ի՞նչ է մնացած վեց պատուիրանքներուն բռ-
վանդակութիւնը :

Պ . “ Բնու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս ” : Սաղ .
Իք . 39 :

Հ . Պարտաւոր ենք բոլոր պատուիրանքները կատա-
րելպէս պահելու :

Պ . Հրամներես . և մեր պարտաւորութեան անփոփո-
խելի կանոնն են անոնք :

Հ . Ի՞նչ պիտի ըլլան անոնք՝ որ աս պատուիրանքնե-
րուն կատարելպէս չեն նազանդիր :

Պ . Պիտի պատժուին յաւիտենական կորուստով :
Վաղ . Գ . 10 :

Հ . Ի՞նչ մենք որ նազանդած չենք աս պատուիրանք-

ներուն , ի՞նչպէս ուրեմն պիտի փրկուինք յաւիտենական կորուստէն :

Պ . Տէր Յիսուս Քրիստոսին հաւատալով :

Հաւատն Տէր Յիսուս Քրիստոսին , ու պիտի փրկուիս դուն՝ և քու տունդ : Գործ . ԺԷ . 31 : Ա՛րբ : ԺԷ . 16

Տաններդ պատուիրանքը կը սորվեցունէ մեզի թէ մենք այնչափ սիրելու ու պատուելու ենք մեր ընկերը՝ որ սիրտերնուս մէջն անգամ ցանկալու չենք իր ունեցած բաներուն մէկին :

Ե . Ինչն ունենալու և վայելելու է բոլոր իր ստացուածները . ու մենք՝ թէ՛ գործքով և թէ՛ սրտով՝ անիրաւուն թիւն մը ընելու չենք իրեն : Երբոր ինքը յաջողութիւն ունենայ , մենք ուրախանալու ենք . և իր գործքերուն հոգ տանելու ենք . ու երբոր բանի մը կարօտութիւն ունենայ , իրեն օգնելու ենք : Մենք ալ գոհ ըլլալու ենք մեր վեճակէն , ինչպէս որ սահմաններ է անիկայ մեր երկնաւոր Հայրը :

Բ . Մենք աս պատուիրանքը կ'անարգենք նախ՝ երբոր տագոհ ըլլանք Աստուծոյ գանգատելով , որ մեզ մեր ընկերին պէս իմաստուն , աղէկ , զօրաւոր , հարուստ , պատուելի , կամ անոր պէս երջանիկ չըրաւ : Երկրորդ՝ երբոր մենք նախանձիք մեր ընկերին , և ցանկանք որ ինքը զրկուի իր ստացած բանին մէկէն , և մենք ունենանք ու վայելենք անիկայ : Երրորդ՝ երբոր զինքը՝ կամ իր կինը կամ իր զաւակները կամ իր անասունը նեղութեան մէջ տեսնենք ու չօգնենք իրեն , այլ մանաւանդ վրան խրնդանք :

Գ . Բնականաբար ամէն մարդ ինքզինքը իր ընկերէն աւելի աղէկ կը սիրէ . անոր համար մէկը մէկալին ունեցածին՝ կամ անոր յաջողութեանը նախանձելով՝ անոր աղէկ բաներուն ցանկացող ու անոր երջանկութեանը հոգ չտանող եղած կ'ըլլայ . բայց ասանկ անձնասիրութիւնը՝ բոլորովին դէշ բան է . ուստի անոր վրայ ապաշխարելու

ենք, և նոր սիրտ մը խնդրելու ենք որ կարենանք սիրել մեր ընկերը մեր անձին պէս :

Պ. Մշտթենք որ կարող ըլլանք միշտ շնորհակալ ըլլալ ինչ որ ըլլայ մեր վիճակը : « Մա աշխարհիս մեծութիւնը անցաւոր է » : Տժգոհ ու ցանկացող մարդը միշտ նեղութեան մէջ է : Պաւիթ՝ ցանկացաւ Ուրիային կնոջը . Մքաաբ՝ կարողութիւն այգիին . Պէէզի՝ կէեմանին արծալին ու հանդերձին . Յուդա՝ Սարիամին ծանրագին իւղին . բայց ասոնք ամէնքն ալ իրենց ցանկութենէն թշուառ եղան : Յանկացող մարդը ոչ իր ներսիդին խաղաղութիւն ունի, ոչ ալ իր ընկերներուն հետ : Թէ որ մեզի բաժին Մստուած ունենանք՝ բաւական է :

Մա վեց պատուիրանքները՝ որոնք որ Հիմա քննեցինք, Նրկորդ ԳոթԳոթ իւր իւրին, և մեզի կը սորվեցունեն մեր պարտաւորութիւնը դէպի մարդիկ . այսինքն . նախ՝ թէ մենք սիրով ու յարգութիւնով նազանդելու ենք ան ամենուն՝ որոնք որ իշխանութիւն ունին մեր վրայ : Նրկորդ՝ թէ մեր ընկերին կեանքին վնաս մը պիտի չհասցունենք : Նրբորդ՝ թէ անոր ընտանեացը սրբութիւնն ու մաքրութիւնը պահելու և պաշտպանելու ենք : Չորրորդ՝ թէ իր ստացուածքը յափշտակելու չենք : Հինգերորդ՝ թէ իր բարի անունը պիտի չաւրենք : Վեցերորդ՝ թէ իր յաջողութեանն ու հարստութեանը վրայ ուրախանալու ենք, և չարութեան գաղտուկ խորհուրդ մը անգամ սիրտերնուս մէջ ունենալու չենք իրեն դէմ :

— Մհն ասանկ են տասը պատուիրանքները, որոնք տուաւ մեզի ամենակարողն Մստուած, մեր Ստեղծիչն ու թագաւորը :

Մնոնք են մեր օրէնքը, մեր պարտաւորութեան կանոնը, որուն պարտաւոր ենք հետեւելու սրտով ու գործքով կատարելապէս, ապա թէ ոչ՝ դատապարտութեան տակ կ'իյնանք :

Մենք ամէնքս ալ աս օրէնքին կատարեալ նազանդութիւն ընելուս մէջ պակաս գտնուեցանք, ինչպէս որ մեր խղճմտանքն ալ ասանկ կը վկայէ . և անոր համար դատապարտուած ենք :

Մենք մեզի բան մը չենք կրնար ընել, որ Մստուծոյ

Հատուցումը ըլլայ՝ իրեն գէժ մեր գործած մեղքերուն համար :

Իայց ինքն իր մեծ ողորմութեամբը մեզի համար Փրկիչ մը նախախնամեց, Հիսուս Վրիստոս իր Որդին . որ մեզի համար Օրէնքին անէծքը կրեց : Ուստի փրկուելու համար պարտինք անոր հաւատալ ու անոր ապաւինիլ, ապաշխարելով ու մեր մեղքերը մէկ դէ ձգելով :

Օրէնքը մեզի վարժապետ կ'ըլլայ՝ մեզ Վրիստոսին բերելու համար : Մենք մեր սիրտերն ու մեր կեանքը օրէնքին հետ բաղդատելով՝ կը սորվինք մեր անթիւ յանցանքներն ու մեղքերը . կը սորվինք ան սոսկալի պատիժը որ գալու է . ան ատենը կը դողանք, ու կը հարցունենք թէ ի՞նչ պարտինք ընել : Չայն մը կու գայ որ մեզի կ'ըսէ թէ՛ «Մահ Մատուցոյ Պատը որ աշխարհի մեղքը կը վերցունէ» . և թէ՛ «Մն որ հաւատայ պիտի փրկուի, ան որ չհաւատայ, պիտի դատապարտուի» : Ուստի ան երկնաւոր ձայնին հաւատալով՝ մեր հոգին կատարեալ ու րախութիւն կ'ունենայ :

Գ . ԵՄՍՆԵՒՈՐ ՊԵՐՏԵՒՈՐՈՒԹՅԱՆ ԵՆԻՆՈՒ ՎՐԵՅ :

1 . Լըրիկներուն պարտաւորութիւնը :

Եփես . Ե . 22-33 :

Ն . Լըրկանն իր կնկանը վրայ ունեցած իշխանութեանը համար ի՞նչ կը սորվեցունէ Մատարանը :

Պ . « Լըրիկը կնկանը գլուխն է, ինչպէս որ Վրիստոս ալ եկեղեցիին գլուխն է » : Եփես . Ե . 23-25 : Կորնթ . Ժ . 3 : Կորնթ . Բ . 12, 13 :

Ն . Ի՞նչ է էրկանը պարտքը :

Պ . Մտէ՛ իր կնիկը սիրել ու անոր հոգ տանիլ : Կորնթ . Ե . 8 :

“ Լըրիկներ , սիրեցէք ձեր կնիկները , ինչպէս որ Վըրիստոս ալ սիրեց եկեղեցին , ու իր անձը մասնեց անոր համար ” : Լըֆէս . Ե . 25 :

Ն . Լըրիկն իշխանութիւն ունի՞ իր կնիկը ծեծելու կամ անոր հետ չարաչար կերպով վարուելու :

Պ . Չէ . քանզի հրամայուած է էրիկներուն որ իրենց կնիկներուն “ դառն չըլլան ” : Պող . Գ . 19 :

Ն . Պետրոս Մաքեալը ի՞նչ կը հրամայէ էրիկներուն :

Պ . “ Եւմանապէս էրիկները խոհեմութիւնով անոնց հետը բնակին . տկար անօթի պէս պատիւ տալով կնիկներուն , իբրև կենաց շնորհքին ժառանգակիցներ . որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ ” : Կ . 7 :

Ն . Թո՛ւ որ բարեպաշտ էրիկ մը աշխարհասէր կնիկ ունենայ , ի՞նչ պիտի ընէ անոր համար :

Պ . Եղօթք ընելու է , և ձեռքէն եկածին չափ՝ Վրիստոսի դարձունելու է անիկայ : Կ . 14-16 :

Ն . Ենհաւատարիմ , անգութ ու իրենց կնկանը հոգ չտանող էրիկները պիտի փրկուի՞ն :

Պ . Չէ :

Մ . Եւետարանը կը սորվեցունէ որ էրիկներն իրենց կնիկներուն զլուխն են : Իայց անոնք թող զգուշանան իրենց իշխանութիւնն ու զօրութիւնը չարաչար գործածելէն . ու նային որ բարկացող , անգութ , դաժան կամ անհամբոյր չըլլան : Իսկ ան էրիկը որ ասանկ կերպով կը վարուի իր տկար ու անօգնական կնկանը հետ , անիկայ նուաստ ու թշուառ հոգւոյ տէր մարդ մըն է :

Բ . Լըրիկները պարտին սիրել իրենց կնիկները , երկրի վրայ ունեցած իրենց խիստ մտերիմ ու սիրելի բարեկամները սեպելով անոնք :

Վ . Լըրիկները ինամելու են իրենց կնիկները : Պետր

է որ ժրաջան , զգաստ ու խնայող ըլլան , որ կարողանան իրենց կնիկներուն պիտոյքներն ու մարիթարութիւնները հոգալու :

Պ . Լըրիկները պատուելու են իրենց կնիկները : Եւ պէտք է որ յարգութիւն ու պատիւ ցուցնեն անոնց՝ թէ տանը մէջ ու թէ՛ տնէն դուրս . մանաւանդ անոնց հիւանդութեան ժանանակը քաղցութեամբ և մարդասիրութեամբ վարուին , համբերելով անոնց տկարութեանը , հեռու կենալով նախանձոտ բնութենէ , և մանաւանդ զգուշանալով որ պատճառ չտան կնիկներնուն՝ իրենց հաւատարմութեանը վրայ կասկածելու :

Եւ Լըրիկները հոգ տանելու են իրենց կնկանը փրկութեանը համար : Ե՛հն էրկանն ամենէն մեծ պարտաւորութիւնը՝ որ ունի իր կնկանը վրայ : Ուստի էրիկ մը թող միշտ միտքը բերէ որ ինքը պիտի կայնի Եստուծոյ ատեալնին առջևը , ու հաշիւ պիտի տայ կնկանը հետ ունեցած՝ իր ամէն վարմունքին համար , և անոր վրայ ունեցած իր բոլոր ազդեցութիւններուն համար : Ի՛նչ Կորնթ . Է . 16 , 29-34 :

2. Կնիկներուն պարտաւորութիւնը

Եւրոպ . Ը՞ն . 10-31 :

Ս . Ի՞նչ է կնիկներուն յատուկ պարտաւորութիւնը :

Պ . Սիրել ու նազանդիլ իրենց էրկանը :

Կնիկները իրենց էրիկներուն նազանդ ըլլան՝ որպէս թէ Տէրըն : Եւրոպ . Է . 22 : Կոր . ք . 18 : Ի՛նչ Պետ . ք . 1 : Ի՛նչ Տէր . ք . 11-15 : Տէր . ք . 4 , 5 :

Ս . Պէ՞տք է որ կնիկները զարգարանք սիրեն , աշխարհի զաւարճութիւն փնտռեն , ու տնէ տուն պտտելով ամէն օր այցելութեան երթան :

Պ . Չէ՛ : Ի՛նչ Տէր . ք . 9 , 10 : Ի՛նչ Պետ . ք . 3 , 4 :

Ս . Ի՞նչ տեսակ հոգի ունենալու են անոնք :

Jones' Catechism. Armenian. 14

Պ . « Աեղ ու Հանգարտ Հոգի մը » : ԹՊԻԿ . Գ . 4 :

Ն . Եւ ան կնիկները՝ որոնք աստուածպաշտութեանը յանձնառու կ'ըլլան , ինտոր կը վայլէ որ զարդարուին :

Պ . Աը վայլէ որ բարի գործքերով զարդարուին » : ԹՏԻՄ . Բ . 9 , 10 :

Ն . Ո՞րն է կնիկներուն սեպհական տեղը , և մւր կը կայանայ իրենց գլխաւոր Հոգն ու պարաւորութիւնը :

Պ . Իրենց ընտանիքին մէջ : ԼՄԻՄ . ԸՄ . 10-31 :

Ն . Լշրիկներն իրենց ընտանիքին Հոգ տանիլը , ու Ժրութեամբ և խնայողութեամբ ամէն բան մաքուր և 'ի կարգի պահելը՝ որոնցմէ՞ կը յուսան

Պ . Իրենց կնիկներէն :

« Որ խրատեն նորահասակ կնիկները՝ էրիկնին սիրող , զաւակնին սիրող ըլլալ , խոհեմ , ողջախոհ , տնաշէն , բարեգործ , իրենց էրիկներուն նազանդ . որ չըլլայ թէ Մատուծոյ խօսքը Հայհոյուի » : ՏԻԿ . Բ . 4 , 5 :

Ն . Բարեպաշտ կնիկները՝ որ աշխարհասէր էրիկներ ունին , ի՞նչպէս պիտի աշխատին անոնք Վրիստոսի դարձունելու :

Պ . Իրենց բարի վարքովը : ԹՊԻՄ . Է . 16 : ԹՏԻՄ . Գ . 1 , 2 :

Ն . Լշրիկներուն և կնիկներուն ընտանեկան Հոգևոր պարտաւորութիւնն ի՞նչ է :

Պ . Իրարու Համար և իրարու Հետ աղօթք ընել , և իրենց ընտանիքին Հետ ալ , և իրարու երջանիկ ըլլալուն աշխատիլ , թէ աս աշխարհիս և թէ Հանդերձեալ աշխարհին Համար :

Մ . Արիկները՝ Մատուծմէ ետքը իրենց էրիկներուն վրայ սէր ունենալու են :

Բ . Փոխանակ՝ բարկացող , անձաւեր ու Հակառակող

ըլլալու, կնիկները պիտի նազանդին իրենց էրիկներուն ամէն բանի մէջ, բայց 'ի անոնցմէ՝ որ օրինաւոր չեն :

Պ. Իրենց ամենէն մեծ հոգն ու գլխաւոր պարտաւորութիւնը կը կայանայ բուն իրենց ընտանիքին մէջ : Ուստի հարկաւոր է որ տնայէն, ժրաջան, կանուխ արթընցող, մաքրասէր, ինայող, զգուշաւոր, խաղաղարար և ծանրաբարոյ ըլլան . ու նաև աղէկ կառավարեն իրենց զակըններն ու ծառաները, առանց ստէպ տուտրուալու, սպառնալու, ու ամեն ատեն գանգատ ընելու : Ընկնիկները՝ որ չափազանց զարդարանք կը սիրեն, ու միշտ տնէ տուն կը պտրտին, շաղակրատութիւն կ'ընեն, ուրիշներուն բերնէն կը ջննան լուրեր առնել՝ որ ետքը բամբասանք ընեն ու խոտովութիւն հանեն, անանկները թըշուառութեան մէջ կը ձգեն իրենց էրիկներն ու ընտանիքը, ու իրենց անձինքը փորձութեան ու գժբախտութեան կը տանին :

Պ. Իարեպաշտ կնիկները՝ որ աշխարհասէր էրիկներունին, պարտին զգոյշ ըլլալ իրենց վարմունքին ու խօսակցութեանը մէջ, որ չըլլայ թէ նահապաշարմունքի տակ ձգեն իրենց էրիկները . այլ ընդ հակառակն պէտք է որ ամէն միջոցով համոզեն անոնք որ դարձի գան, ապաշխարեն ու հաւատան :

Լ. Երիկներն ու կնիկները պէտք է որ միշտ միտքերնին բերն իրենց խոստմունքները և իրենց պարտաւորութիւնները մէկզմէկու վրայ, իրենց զակըններուն և ծառաներուն վրայ, ու մանաւանդ դէպ'ի Վստուած ալ . ու ամէն բանի մէջ պէտք է որ ջննան Վստուծոյ օրհնութիւնը ձեռք բերելու : Սողմ . Ճիէ . 1 :

3. Նշողքներուն պարտաւորութիւնը :

Հ. Ի՞նչ է բարեպաշտ ծնողաց առաջին պարտաւորութիւնը և արտօնութիւնը, իրենց զակըններուն վրայ :

Պ. Ընտնց պարտաւորութիւնը և արտօնութիւնն է՝

Իններորդ Պատուիրանքը :

ն Արթւր . Ժ ք . 1-13 :

Հ . Ո՞րն է իններորդ Պատուիրանքը :

Պ . “ Կոտ գրոցիդ գե՛մ սոսօ վայալիսն ի՛ ընդ ” :

Հ . Ի՞նչ որ քու վըադ ձգեմ ան յանցանքը՝ որն որ ուրիշ մէկը ըրեր է , ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Սուտ վկայութիւն :

Հ . Ի՞նչ որ քու վըայովդ գէշ բաներ ըսեմ սուտ տեղը , ու ջանամ ուրիշներն ալ գէշ խորհել տալ քու վըայովդ , և այնպէս կորսընցունեմ քու բարի անունդ . ու պատիւդ , անատենը ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Սուտ վկայութիւն :

Հ . Ի՞նչ որ Մտուած վկայ բռնեմ իմ սուտ խոսքերս հաստատելու համար , իմ մեղքս ալ աւելի մեծ չըլլար :

Պ . Հրամներես :

Հ . Ի՞նչ որ քու վըայովդ սուտ տեղը ուրիշներուն գէշ խօսիլն ու ամբաստանութիւն ընելը լսեմ , և գիտնամ թէ դուն անմեղ ես , և անոնց հետ մէկ ըլլալով՝ իրենք յօժարեցունեմ ատ բանին մէջը յառաջանալու , անատենը ի՞նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Սուտ վկայութիւն :

Հ . Ի՞նչ որ դատաւորին ատեանը կամ ուրիշ ո՛ր էրցե տեղ մը կանչուելու ըլլանք մեր ընկերին համար կամ անոր դէմ վկայութիւն ընելու , ի՞նչ պարտինք խօսիլ :

Պ . Նշմարտութիւն :

Սուտ լուր պիտի չտարածես . անօրէնի հետ ձեռքդ պիտի չդնես անիրաւ վկայ ըլլալով : Չարութիւն ընելու համար՝ բազմութեանը պիտի չհետեւիս . ու դատաստանի մէջ

իրատեսարե ծոռելու համար շատերուն ետևէն խոտորելով՝
խօսք պիտի չխօսիս : Եւրջ իգ . 1 , 2 :

Ն . Ուստի ի՞նչ կ'արգիլէ աս պատուիրանքը :

Պ . Արգիլէ ամէն տեսակ բանսարկութիւնը , զըր-
պարտութիւնը և բամբասանքը :

Ն . Եսոր վրայով ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Վերքը :

Պ . « Բու ժողովուրդիդ մէջը չարախօսութիւն ընելու
չպարտիս » : Վեպ . ժԹ . 16 :

Ն . Ի՞նչ տեսակ մարդիկ են բանսարկուները , զըր-
պարտիչները և բամբասողները :

Պ . Խռովարար ու ֆիասակար անձինք են .

Ն . Սէր ընկերներուն ի՞նչ կերպով պարտինք խօսիլ
ճշմարտութիւնը :

Պ . « Սիրով » :

Ն . Ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Վերքն ասոր վրայով :

Պ . « Եւմէն դառնութիւն՝ և բարկութիւն՝ ու սրտմտու-
թիւն՝ և աղաղակ՝ ու հայհոյութիւն վերցուի ձեզմէ ամէն
չարութիւններով մէկտեղ » : Եփեռ . ց . 31 :

Ն . Արկնէ՛ նայիմ , ուրիշ ի՞նչ կ'ըսէ Սուրբ Վերք-
քը :

Պ . « Եւ ի՞նչ որ մէկը զինքը կրօնասէր կը սեպէ՝ ու իր
լեզուին սանձ չգներ , հապա իր սիրտը կը խաբէ , անան-
կին կրօնասիրութիւնը փուճ է » : Յով . ւ . 26 :

Ն . Ի՞նչպէս վարուելու ենք սուտզրուցներուն հետը :

Պ . Պարտինք ատել սուտզրուցներն ու սուտ վկաները ,
և անոնց հետ ընկերութիւն ընելէն հրաժարիլ :

Խմաստուններուն հետ քալողը իմաստուն կ'ըլլայ . բայց
անմիտներուն հետ ընկերացողը չար կ'ըլլայ : Երուս .
ժգ . 20 :

Ն . Արեաններն ի՞նչ վկայութիւն ըրին մեր Վրկնին
դէմ :

Պ . Սուտ վկայութիւն : Մարտ . ից . 59-61 :

Ս . Շատ հարատութենէն մանաւանդ կեանքէն ալ ի՞նչ թանկագին բան ունի մարդ :

Պ . « Բարի անուն » : Մարտ . իք . 1 :

Ս . Բարի անուն վաստդիելու համար ի՞նչպէս ջանալու ենք :

Պ . Բարի ըլլալով ու աղէկութիւն ընելով :

Ս . Մենք որ մեծ բան կը սեպենք մեր աղէկ անունը , չենք պարտաւորիր պաշտպանել նաև մեր ընկերինն ալ :

Պ . Հրամարես , կը պարտաւորինք :

Ս . Սուտ խօսողներն ու սուտ վկայութիւն ընողները կրնան անպատիժ մնալ :

Պ . Չէ :

Սուտ վկան անպատիժ պիտի չմնայ , ու ստութիւններ խօսողը պիտի չազատի : Մարտ . ժթ . 5 , 9 :

Իններորդ պատուիրանքը մեզի կը սորվեցունէ մեր պարտաւորութիւնը՝ մեր ընկերին բարի անունին ու մեր բարի անունին վրայով :

Ե . Աշխարհիս մէջ մեր հանդատութիւնն ու երջանկութիւնը , մեր յաջողութիւնը և մեր օգուտը՝ մեր ունեցած անունէն ու համբաւէն շատ կախում ունի : Պատի մեր պարտաւորութիւնն է բարի գործքերով աղէկ անուն վաստդիելու ջանալ , ու երբոր կը ստանանք՝ մեր պարտաւորութիւնն է պաշտպանել անիկայ : « Կաև մեր ընկերին ալ աղէկ անունն ու պատիւը պաշտպանելու ենք՝ իր վրայ ճշմարիտը խորհելով ու խօսելով , առանց չողորթութիւլու , զրպարտելու , կամ անոր վրայ անիրաւ կասկած մը ունենալու . ողորմութեամբ ու զթութեամբ յանդիմանելով անոր յանցանքները , ու անոնք ծածկելով ուրիշներէն՝ որչափ որ պէտք է ծածկել . պաշտպանելով զմեր ան թշտամբներէն՝ որոնք անոր աղէկ անունն աւրել կ'ուզեն . և վերջապէս թէ՛ իրեն համար է եղեր և թէ՛ իրեն դէմ՝ ճշտ

մարիտ վկայութիւն ընելով՝ վկայութիւն տալու կանչուած ատեննիս :

Բ . Մենք աս պատուիրանքը կ'անարդնք նախ՝ երբոր բանասարկու , շատախօս , խոռովարար կամ բամբասող ըլլանք մեր հասարակ խօսակցութեանը մէջ : Երկրորդ՝ երբոր ասոր հակառակ մեր ընկերին չունեցած աղէկութիւններն իրեն տալով՝ շողորթութիւն ընենք : Երրորդ՝ երբոր դատաւորին առջևը մեր ընկերին համար սուտ վկայութիւն ընելով՝ զըպարտութիւն մը վրան դնենք , որով գուցէ իր պատիւը պորանցունենք , կամ իր ընտանեացը , իր ստացուածքին և կամ իր կեանքին ալ վնաս մը հասցունենք :

Գ . Մարդիկ չարին հակամիտեալ ըլլալով՝ ընդհանրապէս կը սիրեն իրենց ընկերին վրայով դէշ խօսիլը . նմանապէս անոնց համար ըսուած դէշ խօսքերը լսելը : Երկեց է որ կը ծագի վիճաբանութիւն , հակառակութիւն , նախանձ , ատելութիւն , վրէժխնդրութիւն ու կռիւ : Ոտորոս էտի . Գ . 1-18 :

Դ . Թող ամէն մէկը Մտուծմէ շնորհք ու գորութիւն խնդրէ՝ աս պատուիրանքը պահելու համար : Երկ զատ միշտ քու տկարութիւնդ յիշէ՝ . քու գործքերդ քեզի բաւական զբաղմունք թող ըլլան , որ ուրիշին գործքին խառնուելու ժամանակ չունենաս . աղէկ մտիկ ըրէ՝ կրկու կողմն ալ թէ որ մէկը դատելու ըլլաս , ու նայէ՝ որ մէկու մը վրայ՝ մարդոց վճիռը չընդունիս միշտ , բայց դուն քու խղճմտանքովդ դատէ՝ ամէն բան . որչափ որ կրնաս , միայն աղէկը պատմէ՝ քու ընկերիդ համար : Ետեմէն Ոտմխոցոց ժԳ . Գլուխը շատ անգամ կարգան ու մտածէ՝ անոր վրայ . բամբասողներուն ընկերութեանէն հեռու կեցի՛ր . և թէ որ անոնց հետը զանուխ ու ուրիշ բան մը չկրնաս ընել անոնց բանասարկութիւնները խափանելու , քու լուրութիւնդ թող յանդիմանէ՝ անոնք : Վերջապէս Մտուծմէ խնդրէ՝ եղբայրսիրութեան շնորհքը :

Ե . Ընաւ մի՛ ցանկար գէշութիւն ընելով չար մարդոց մէջ անուն ստանալու . աշխարհ ինչ որ ընելու ըլլայ քու վրայովդ՝ դուն անմեղ խղճմտանք մը ունեցի՛ր Մտուծոյ ու մարդոց առջևը . համբերէ՛ երբոր քեզի զըպարտութիւն

ընեն ու անիրաւութեամբ դատեն . Մտուծոյ ձգէ քու դատաստանդ . յօժարութեամբ դէպ'ի ան դատաստանին նայէ' , երբոր ամէն մարդ իր գործքին համեմատ գոգու- թիւն պիտի առնէ Մտուծմէ : Սոփ. Ե . 11 : ան իրանի . 7 . 3-5 :

Չ . Վրիստոնեաները յատկապէս իրենց բարի անունն ու իրենց եղբայրներուն բարի անունը զգուշութեամբ պահելու են , որ անօգուտ չըլլան աշխարհի մէջ , և վնաս չընեն Մատարանին պատուոյն ու Վրիստոսի փառքին :

Տասներորդ. Պատուիրանքը :

Գ թագ . Իմ . 1-16 :

Չ . Ո՞րն է տասներորդ. Պատուիրանքը :

Պ . « Վրու գրացիից փանը մի' ցանկար . Կու գրացիից ինչոնը' խա՛ անոր ծառային' խա՛ անոր աղտիինին' խա՛ անոր էզին' խա՛ անոր իշուն' և Կու գրացիից ափնին մեզ բանին մի' ցանկար » :

Չ . Մտուած Թ'նչպէս կը պահանջէ ինծմէ որ իմ ընկերս սիրեմ :

Պ . Իմ անձիս պէս : Սոփ . Իբ . 35-40 : Չ-տմ . Ժգ . 9 , 10 :

Չ . Ուրեմն պարտաւոր չե՞մ ուրախանալու , երբոր տեսնեմ զինքը որ ամէն բարիքներով լեցուն է ու անոնք կը վայելէ :

Պ . Հրամարես :

Չ . Իսկոյ դիցուք թէ ես անոր ունեցած պատուական բաներուն վրայ նախանձիմ , ցանկալով որ անոնք իմ ըլլան , ան ատենն Թ'նչ ըրած կ'ըլլամ :

Պ . Միշտ տնկած կ'ըլլաս , որ աս տասներորդ. պատուիրանքին դէմ է :

Հ . Եւ չէ՞ իմ պարտաւորութիւնս , որ իմ ունեցած բաներովս գոհ ըլլամ , առանց իմ ընկերիս ունեցածին նախանձելու :

Պ . Հրամբես :

Հ . Ի՞նչ կ'ըսէ Պօղոս առաքեալ իր բաւականութիւն սորվելուն վրայով :

Պ . “ Եւ սորվեցայ գոհ ըլլալ իմ գտնուած վիճակիս մէջ : Վիտեմ չքաւորութիւն քաշելը . գիտեմ շատը ունենալը . ամէն բանի մէջ ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ՛ կշտանալը , թէ՛ անօթենալը , թէ՛ շատ ունենալը , և թէ՛ պակասութիւն քաշելը ” : Փիլիպ . Գ . 11 , 12 : Պարթ . Ի . 33 :

Հ . Ուրիշ ի՞նչ կ'ըսէ :

Պ . “ Եստուածպաշտութիւնը բաւականութիւնով մէկտեղ՝ մեծ շահավաճառութիւն մըն է : Ինչու որ բան մը չբերինք աշխարհ , ու յայտնի է որ չենք կրնար անկէ բան մը տանիլ : Հապա կերակուր ու հանդերձ ունենալով , անոնցմով բաւականանանք ” : ԽՍԻ՝ . Գ . 6-8 :

Հ . Ո՞րմէն կ'իջնեն ամէն բարի պարգևները և ամէն բարի շնորհքները :

Պ . Եստուծմէ : Յռի . Խ . 17 :

Հ . Ի՞նչ որ մէկը ժրջան ըլլայ ու աշխատի և միշտ արդարութիւն գործէ Եստուծոյ առջևը , արդեօք Եստուած թող կուտայ որ ան մարդուն պէտք եղած բան մը պակսի իրմէն :

Պ . Չէ :

Կանգի Տէր Եստուած արև ու վահան է . Տէրը շնորհք ու փառք պիտի տայ . բարութիւն մը պիտի չլպկսեցունէ ուղղութեամբ քալողներէն : Սաղ . ԺԳ . 11 :

Հ . Եւ պատուիրանքը կ'արդիւնէ՞ մեզ՝ մեր ընկերին դէմ մինչև անգամ չար խորհուրդ մը ունենալէն :

Պ . Հրամարես : խոսոց ժԷ . 22 : Եւս . ԺԷ . 2 :
ԻԳ . 9 :

Ս . Սարբուր սիրտ մը ունենալու համար Խնչպէս աղօթեալու ենք Մտուծոյ :

Պ . « Ս՛վ Մտուած՝ իմ մէջ մարբուր սիրտ ստեղծէ՛ ,
և իմ ներսի դիս ուղեղ հոգի նորոգէ » : Սաղ . ԺԷ . 10 :

Ս . Եւ Խնչպէս աղօթեալու ենք Մտուծոյ՝ մեր սիրտերը փորձելու համար :

Պ . « Փորձէ՛ զիս՝ ո՛վ Մտուած , ու գիտցի՛ր իմ սիրտս . իս քննէ՛ ու գիտցի՛ր իմ մտածմունքներս , և նայէ թէ՛ արդեօք չար ճամբու մէ՞ջ եմ , և զիս դէպ՛ի յաւիտենական ճամբան առաջնորդէ՛ » : Սաղ . ԺԷ . 23 , 24 :

Ս . Խնչպէս է առաջին չորս պատուիրանքներուն բովանդակութիւնը :

Պ . « Վ՛ու Տէր Մտուածդ՝ բոլոր սրտովք , բոլոր հոգիովք ու բոլոր զօրութիւնովք սիրես » : Թ՛ ՕրԷն . Է . 5 : Սափ . ԻԲ . 37 :

Ս . Եւ Խնչ է մնացած վեց պատուիրանքներուն բովանդակութիւնը :

Պ . « Վ՛ու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս » : Սափ . ԻԲ . 39 :

Ս . Պարտաւճիւր ենք բոլոր պատուիրանքները կատարելապէս պահելու :

Պ . Հրամարես . և մեր պարտաւորութեան անփոփոխելի կանոնն են անոնք :

Ս . Խնչ պիտի ըլլան անոնք՝ որ աս պատուիրանքներուն կատարելապէս չեն նազանդիր :

Պ . Պիտի պատժուին յաւիտենական կորուստով : Գաղ . Գ . 10 :

Ս . Բայց մենք որ նազանդած չենք աս պատուիրանք-

ներուն , ի՞նչպէս ուրեմն պիտի փրկուինք յախտնական կորուստէն :

Պ . Տէր Յիսուս Վրիստոսին հաւատալով :

Հաւատն Տէր Յիսուս Վրիստոսին , ու պիտի փրկուիս դուն՝ և քու տունդ : Գործ . Ժ 31 : Ա՞պրի . Ժ 16

Տասներորդ պատուիրանքը կը սորվեցունէ մեզի թէ մենք այնչափ սիրելու ու պատուելու ենք մեր ընկերը՝ որ սիրտերնուս մէջն անգամ ցանկալու չենք իր ունեցած բաներուն մէկին :

Ե . Ինքն ունենալու և վայելելու է բոլոր իր ստացուածները . ու մենք՝ թէ՛ գործքով և թէ՛ սրտով՝ անիրաւու թիւն մը ընելու չենք իրեն : Երբոր ինքը յաջողութիւն ունենայ , մենք ուրախանալու ենք . և իր գործքերուն հոգ տանելու ենք . ու երբոր բանի մը կարօտութիւն ունենայ , իրեն օգնելու ենք : Մենք ալ գոհ ըլլալու ենք մեր վիճակէն , ինչպէս որ սահմաներ է անիկայ մեր երկնաւոր Հայրը :

Բ . Մենք աս պատուիրանքը կ'անարգենք նախ՝ երբոր տոգոհ ըլլանք Մատուծմէ գանգատելով , որ մեզ մեր ընկերին պէս իմաստուն , աղէկ , զօրաւոր , հարուստ , պատուելի , կամ անոր պէս երջանիկ չըրաւ : Երկրորդ՝ երբոր մենք նախանձինք մեր ընկերին , և ցանկանք որ ինքը զրկուի իր ստացած բանին մէկէն , և մենք ունենանք ու վայելենք անիկայ : Երրորդ՝ երբոր զինքը՝ կամ իր կինը կամ իր զաւակները կամ իր անասունը նեղութեան մէջ տեսնենք ու չօգնենք իրեն , այլ մանաւանդ վրան խընգանք :

Գ . Ընկանաբար ամէն մարդ ինքզինքը իր ընկերէն աւելի աղէկ կը սիրէ . անոր համար մէկը մէկալին ունեցածին՝ կամ անոր յաջողութեանը նախանձելով՝ անոր աղէկ բաներուն ցանկացող ու անոր երջանկութեանը հոգ չտանող եղած կ'ըլլայ . բայց ասանկ անձնասիրութիւնը՝ բոլորովին գէշ բան է . ուստի անոր վրայ ապաշխարելու

ենք , և նոր սիրտ մը խնդրելու ենք որ կարենանք սիրել մեր ընկերը մեր անձին պէս :

Պ . Եղօթենք որ կարող ըլլանք միշտ շնորհակալ ըլլալ ինչ որ ըլլայ մեր վիճակը : “ Եւ աշխարհիս մեծութիւնը անցատր է ” : Տժգոհ ու ցանկացող մարդը միշտ նեղութեան մէջ է : ‘Իաւիթ’ ցանկացաւ Ուրիային կնոջը . Լ.բաաբ’ ‘Կարովթին այգիին . ‘Գէեզէ’ ‘Կէեմանին արծաթին ու հանդերձին . Հլուդա’ Մարիամին ծանրագին իւղին . բայց ասոնք ամէնքն ալ իրենց ցանկութենէն թշուառեղան : Հանկացող մարդը ոչ իր ներսիդին խաղաղութիւն ունի , ոչ ալ իր ընկերներուն հետ : Թո՛ւ որ մեզի բաժին Լստուած ունենանք՝ բաւական է :

Եւ վեց պատուիրանքները՝ որոնք որ հիմա քննեցինք , Երկրորդ փոփոքն է իշտութիւն , և մեզի կը սորվեցունեն մեր պարտաւորութիւնը դէպի մարդիկ . այսինքն . նախ՝ թէ մենք սիրով ու յարգութիւնով նազանդելու ենք ան ամենուն՝ որոնք որ իշտանութիւն ունին մեր վրայ : Երկրորդ՝ թէ մեր ընկերին կեանքին վնաս մը պիտի չհասցունենք : Երրորդ՝ թէ անոր ընտանեացը սրբութիւնն ու մաքրութիւնը պահելու և պաշտպանելու ենք : Չորրորդ՝ թէ իր ստացուածքը յափշտակելու չենք : Հինգերորդ՝ թէ իր բարի անունը պիտի չաւրենք : Աեցերորդ՝ թէ իր յաջողութեանն ու հարստութեանը վրայ ուրախանալու ենք , և չարութեան գաղտուկ խորհուրդ մը անգամ սիրտերնուս մէջ ունենալու չենք իրեն դէմ :

— Եւհն ասանկ են տասը պատուիրանքները , որոնք տուաւ մեզի ամենակարողն Լստուած , մեր Ստեղծիչն ու թագաւորը :

Եննք են մեր օրէնքը , մեր պարտաւորութեան կանոնը , որուն պարտաւոր ենք հետեւելու սրտով ու գործքով կատարելապէս , ապա թէ ոչ՝ դատապարտութեան տակ . կ'իյնանք :

Մենք ամէնքս ալ աս օրէնքին կատարեալ նազանդութիւն ընենուս մէջ պակաս գտնուեցանք , ինչպէս որ մեր խղճմտանքն ալ ասանկ կը վկայէ . և անոր համար դատապարտուած ենք :

Մենք մեզմէ բան մը չենք կրնար ընել , որ Լստուածոյ

Հատուցում՝ ըլլայ՝ իրեն դէմ մեր գործած մեղքերուն համար :

Իսկ ինքն իր մեծ ողորմութեամբը մեզի համար փրկիչ մը նախախնամեց , Հիսուս Վերհաստու իր Որդին • որ մեզի համար Օրէնքին անէծքը կրեց : Ուստի փրկուելու համար պարտինք անոր հաւատալ ու անոր ապաւինիլ , ապաշխարելով ու մեր մեղքերը մէկ դի ձգելով :

Օրէնքը մեզի վարժապետ կ'ըլլայ՝ մեզ Վերհաստուին բերելու համար : Մենք մեր սիրտերն ու մեր կեանքը օրէնքին հետ բաղդատելով՝ կը սորվինք մեր անթիւ յանցանքներն ու մեղքերը • կը սորվինք ան սոսկալի պատիժը որ գալու է • ան ատենը կը դողանք , ու կը հարցունենք թէ ի՞նչ պարտինք ընել : Չայն մը կու գայ որ մեզի կ'ըսէ թէ՛ « Ե՛հն Ըստուծոյ Վառը որ աշխարհի մեղքը կը վերցունէ » • և թէ՛ « Ե՛ն որ հաւատայ պիտի փրկուի , ան որ չհաւատայ , պիտի դատապարտուի » : Ուստի ան երկնաւոր ձայնին հաւատալով՝ մեր հոգին կատարեալ ու բխտութիւն կ'ունենայ :

Ք • ՄԵՍՆԵՒՈՐ ՊԵՐՏԵՒՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՎ ԳՐԵՅ :

1 • Լորիկներուն պարտաւորութիւնը :

Եփես . է . 22-33 :

2 • Լորիկանն իր կնկանը վրայ ունեցած իշխանութեանը համար ի՞նչ կը սորվեցունէ Լւեառարանը :

Պ • « Լորիկը կնկանը գլուխն է , ինչպէս որ Վերհաստու ալ եկեղեցիին գլուխն է » : Եփես . է . 23-25 : Կորնթ . Ժ . 3 : Կ ՏԻՄ . ք . 12 , 13 :

3 • Ի՞նչ է երկանը պարտքը :

Պ • Ըս է՝ իր կնիկը սիրել ու անոր հոգ տանիլ : Կ ՏԻՄ . է . 8 :

“ Լըրիկներ , սիրեցէք ձեր կնիկները , ինչպէս որ Վըրիստոս ալ սիրեց եկեղեցին , ու իր անձը մասնեց անոր համար ” : Լըֆիս . Է . 25 :

Ն . Լըրիկն իշխանութիւն ունի՞ իր կնիկը ծեծելու կամ անոր հետ չարաչար կերպով վարուելու :

Պ . Չէ . քանզի հրամայուած է էրիկներուն որ իրենց կնիկներուն “ դառն չըլլան ” : Պող . Գ . 19 :

Ն . Պետրոս Նաաբեալը ի՞նչ կը հրամայէ էրիկներուն :

Պ . “ Եւմանապէս էրիկները խոհեմութիւնով անոնց հետը բնակին . տկար անօթի պէս պատիւ տալով կնիկներուն , իբրև կենաց շնորհքին ժառանգակիցներ . որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ ” : Կ . 7 :

Ն . Թո՛ւ որ բարեպաշտ էրիկ մը աշխարհասէր կնիկ ունենայ , ի՞նչ պիտի ընէ անոր համար :

Պ . Եղօթք ընելու է , և ձեռքէն եկածին չափ՝ Վրիստոսի դարձունելու է անիկայ : Կ . 14-16 :

Ն . Ընհաւատարիմ , անգութ ու իրենց կնկանը հոգ չտանող էրիկները պիտի փրկուի՞ն :

Պ . Չէ :

Ե . Եւետարանը կը սորվեցունէ որ էրիկներն իրենց կնիկներուն գլուխն են : Իայց անոնք թող զգուշանան իրենց իշխանութիւնն ու զօրութիւնը չարաչար գործածելէն . ու նային որ բարկացող , անգութ , դատան կամ անհամբոյր չըլլան : Իսկ ան էրիկը որ ասանկ կերպով կը վարուի իր տկար ու անօգնական կնկանը հետ , անիկայ նուաստ ու թշուառ հոգւոյ տէր մարդ մըն է :

Բ . Լըրիկները պարտին սիրել իրենց կնիկները , երկրի վրայ ունեցած իրենց խիստ մտերիմ ու սիրելի բարեկամները սեպելով անոնք :

Վ . Լըրիկները ինամեղու են իրենց կնիկները : Պետր

է որ ժրաջան , զգաստ ու խնայող ըլլան , որ կարողանան իրենց կնիկներուն պիտոյքներն ու մտիթարութիւնները հոգալու :

Վ . Լճրիկները պատուելու են իրենց կնիկները : Եւ պէտք է որ յարգութիւն ու պատիւ ցուցնեն անոնց՝ թէ տանը մէջ ու թէ՛ տնէն դուրս . մանաւանդ անոնց հիւանդութեան ժանանակը քաղցութեամբ և մարդասիրութեամբ վարուին , համբերելով անոնց տկարութեանը , հետու կենալով նախանձոտ բնութենէ , և մանաւանդ զգուշանալով որ պատճառ չտան կնիկներնուն՝ իրենց հաւատարմութեանը վրայ կասկածելու :

Ե . Լճրիկները հոգ տանելու են իրենց կնկանը փրկութեանը համար : Ահա էրկանն ամենէն մեծ պարտաւորութիւնը՝ որ ունի իր կնկանը վրայ : Ուստի էրիկ մը թող միշտ միտքը բերէ որ ինքը պիտի կայնի Աստուծոյ ատեալնին առջևը , ու հաշիւ պիտի տայ կնկանը հետ ունեցած՝ իր ամէն վարմունքին համար , և անոր վրայ ունեցած իր բոլոր ազդեցութիւններուն համար : Ի՛նչպէս . է . 16 , 29-34 :

2 . Կնիկներուն պարտաւորութիւնը

Առաջ . Ը՛մ . 10-31 :

Ա . Երկու է կնիկներուն յատուկ պարտաւորութիւնը :

Պ . Սիրել ու նազանդիլ իրենց էրկանը :

Կնիկները իրենց էրիկներուն նազանդ ըլլան՝ որպէս թէ Տէրոջը : Եփես . Ե . 22 : Կող . Գ . 18 : Ի՛նչպէս . Գ . 1 : Ի՛նչպէս . Տէ . 11-15 : Տէ . Գ . 4 , 5 :

Ա . Պէտք է որ կնիկները զարդարանք սիրեն , աշխարհի զաւարճութիւն փնտռեն , ու տնէ տուն պտտուելով ամէն օր այցելութեան երթան :

Պ . Չէ՛ : Ի՛նչպէս . Տէ . Գ . 9 , 10 : Ի՛նչպէս . Գ . 3 , 4 :

Ա . Երկու տեսակ հոգի ունենալու են անոնք :

Joues' Catechism. Armenlan. 14

Պ . « Հեղ ու հանդարտ հոգի մը » : ան Պիտ . ք . 4 :
 Հ . Եւ ան կնիկները՝ որոնք աստուածպաշտութեանը
 յանձնառու կ'ըլլան , ինտեր կը վայլէ որ զարդարուին :

Պ . Որ վայլէ որ բարի գործքերով զարդարուին » : ան
 Տիմ . ք . 9 , 10 :

Հ . Ո՞րն է կնիկներուն սեպհական տեղը , և մը կը
 կայանայ իրենց գլխաւոր հոգն ու պարտաւորութիւնը :

Պ . Իրենց ընտանիքին մէջ : Եւս . 10-31 :

Հ . Լորիկներն իրենց ընտանիքին հոգ տանիլը , ու
 ժրութեամբ և խնայողութեամբ ամէն բան մաքուր և 'ի
 կարգի պահելը՝ որոնցմէ՞ կը յուսան

Պ . Իրենց կնիկներէն :

« Որ խրատեն նորահասակ կնիկները՝ էրիկին սիրող ,
 զաւակին սիրող ըլլալ , խոհեմ , ողջախոհ , անաչէն ,
 բարեգործ , իրենց էրիկներուն ֆազանդ . որ չըլլայ թէ
 Եստուծոյ խօսքը հայտնուի » : Տիմ . ք . 4 , 5 :

Հ . Բարեպաշտ կնիկները՝ որ աշխարհասէր էրիկներ
 ունին , ի՞նչպէս պիտի աշխատին անոնք Վրիստոսի դար-
 ձունելու :

Պ . Իրենց բարի վարքովը : ան Սորմ . է . 16 : ան
 Պիտ . ք . 1 , 2 :

Հ . Լորիկներուն և կնիկներուն ընտանեկան հոգևոր
 պարտաւորութիւնն ի՞նչ է :

Պ . Իրարու համար և իրարու հետ աղօթք ընել , և
 իրենց ընտանիքին հետ ալ , և իրարու երջանիկ ըլլալուն
 աշխատիլ , թէ աս աշխարհիս և թէ հանդերձեալ աշ-
 խարհին համար :

Ե . Կնիկները՝ Եստուծոյ կողմէ իրենց էրիկներուն վրայ
 սէր ունենալու են :

Բ . Փոխանակ՝ բարկացող , անձասէր ու հակառակող

ըլլալու, կնիկները պիտի Պազանդին իրենց էրիկներուն ամէն բանի մէջ, բաց 'ի անոնցմէ՝ որ օրինաւոր չեն :

Գ . Իրենց ամենէն մեծ հոգն ու գլխաւոր պարտաւորութիւնը կը կայանայ բուն իրենց ընտանիքին մէջ : Ուստի հարկաւոր է որ տնայէն, ժրաջան, կանուխ արթնցող, մաքրասէր, խնայող, զգուշաւոր, խաղաղարար և ծանրաբարոյ ըլլան . ու նաև աղէկ կառավարեն իրենց զաւկըներն ու ծառաները, առանց ստէպ տուրուալու, սպանալու, ու ամեն ատեն դանգատ ընելու : Ան կնիկները՝ որ չափազանց զարդարանք կը սիրեն, ու միշտ սնէ տուն կը պտըտին, շողակրատութիւն կ'ընեն, ու ըրիչներուն բերնէն կը ջանան լուրեր առնել՝ որ ետքը բամբասանք ընեն ու խոռովութիւն հանեն, անանկները թըշուառութեան մէջ կը ձգեն իրենց էրիկներն ու ընտանիքը, ու իրենց անձինքը փորձութեան ու դժբախտութեան կը տանին :

Դ . Բարեպաշտ կնիկները՝ որ աշխարհասէր էրիկներունին, պարտին զգոյշ ըլլալ իրենց վարմունքին ու խօսակցութեանը մէջ, որ չըլլայ թէ նահապաշարմունքի տակ ձգեն իրենց էրիկները . այլ ընդ հակառակն պէտք է որ ամէն միջոցով համոզեն անոնք որ դարձի դան, ապաշխարեն ու հաւատան :

Ե . Լչրիկներն ու կնիկները պէտք է որ միշտ միտքերնին բերեն իրենց խոստմունքները և իրենց պարտաւորութիւնները մէկզմէկու վրայ, իրենց զաւկըներուն և ծառաներուն վրայ, ու մանաւանդ դէպ'ի Մտուած ալ . ու ամէն բանի մէջ պէտք է որ ջանան Մտուածոյ օրնութիւնը ձեռք բերելու : Սազ՝ ճիէ . 1 :

3 . Ծնողքներուն պարտաւորութիւնը :

Ա . Ի՞նչ է բարեպաշտ ծնողաց առաջին պարտաւորութիւնը և արտօնութիւնը, իրենց զաւկըներուն վրայ :

Պ . Ըննց պարտաւորութիւնը և արտօնութիւնն է՝

անոնք Մկրտութեամբ ընծայել Տէրոջ՝ որմէ որ ընդունեցին անոնք : Ծանօթ . ժէ . 7-14 : Հոռով . ք . 28 , 29 : 4 . 11 : Աղ . ք . 9-12 : Գործ . ք . 38 , 39 : Ժէ . 14 , 15 , 26-34 : Մարթ . ժթ . 13-15 : ք Օրին . 4 . 7 : Լք . 46 : ք ՏԻՄ . ան . 5 : 4 . 15 : Յես . ԻԿ . 15 : Սողմ . հը . 4-8 : Դոս . ք . 21 :

Հ . Խնչ ըսաւ մեր Փրկիչը՝ պզտիկ տղոց իրեն գալուն համար :

Պ . “ Ճտող տուէք աս մանր տղոց որ ինծի գան , և մի արգիւէք ատոնք . ինչու որ Եստուծոյ Թագաւորութիւնը ատանկներունն է ” : Մարթ . ժ . 14-16 : Մարթ . ժթ . 14 , 15 :

Հ . Ղաւկընները ի՞նչպէս կրթելու հրամայուեցաւ ծնողքներուն :

Պ . “ Տէրոջ վարժութիւնովը ու խրատովը ” : Լք . 4 . 4 :

Հ . Ծնողքներն ամէն բանէն աւելի՝ ի՞նչ բանի պէտք է որ փափաքին իրենց զաւկըններուն համար :

Պ . Հոգիներնուն փրկութեանը : Մարթ . 4 . 33 :

Հ . Եւ ծնողքներն ի՞նչ պարտք պիտի պահանջեն իրենց զաւկըներէն :

Պ . Շարունակ և կատարեալ նազանդութիւն :

Հ . Խնչ պէտք է որ սորվեցունեն անոնց՝ որ ամէն իրիկուն ու առտու անպատճառ կատարեն :

Պ . Եղօթք ընել Եստուծոյ :

Հ . Ծնողքներն ի՞նչ գիրք պիտի կարդացունեն իրենց զաւկըններուն , և միշտ անկէ սորվեցունեն անոնց :

Պ . Եստուածաշունչ Գիրքը :

Հ . Ծնողքներուն պարտաւորութիւնն է որ իրենց զաւկըններուն հետ՝ և իրենց զաւկըններուն համար՝ ամէն օր աղօթք ընեն :

Պ . Հրամեբես :

Հ . Ի՞նչ տեսակ խօսակցութիւն պէտք է որ ընեն անոնք՝ իրենց զաւկըներուն առջև :

Պ . Բարի և օգտակար խօսակցութիւններ :

Հ . Եւ ի՞նչ տեսակ օրինակներ տալու են անոնց :

Պ . Բարի և գովելի օրինակներ :

Հ . Երժամն է որ ծնողքները բարկութեան գրգռեն իրենց զաւկըները , զբօսանքի համար :

Պ . Չէ՛ . քանզի գրուած է . “ Հայրեր՝ ձեր որդիները մի բարկացունէք ” : Եփթ . 4 : Առ . 4 : 21 :

Հ . Ննողաց պարտքն է որ զաւկըներն չար ընկերութենէ զգուշացնեն ու անկէ հեռու պահեն :

Պ . Հրամեբես : Երու . 10-15 : Ժգ . 20 : Խր . 33 :

Հ . Երբոր տղաք չար ու կամակոր ըլլալով չֆազանգին իրենց ծնողացը , անատեն ի՞նչ է ծնողաց պարտքը :

Պ . Պէտք է որ պատժելով խրատեն անոնք : Երու . Ժգ . 24 : Ժթ . 18 : Իք . 15 : Իթ . 15 , 17 :

Հ . Ի՞նչ խրատ տուաւ Խմաստունն ասոր վրայով :

Պ . “ Տղայէն խրատը մի՛ կտրեր . վասն զի թէ որ զանիկայ զաւազանով ծեծես , չմեռնիր : Ղուն անիկայ զաւազանով կը ծեծես , բայց անոր հոգին դժոխքէն կ'ազատես ” : Երու . Իք . 13 , 14 :

Հ . Եւ ի՞նչ ըսաւ անիկայ , զակի մը կրթութեանը համար :

Պ . “ Արթէ մանուկը իր ճամբան սկսած ատենը , որ իր ծերութեան ատենն ալ անկէ չխոտորի ” : Երու . Իք . 6 :

Հ . Հաւատարիմ և արդար ծնողքներուն զաւկըները յատուկ պիտի օրհնուին :

Պ . Հրամարես : Նոյն . ԺԸ . 19 : Է Օրի . 4 . 40 : Է . 9 :

Հ . Ի՞նչ է կ'ըսէ 'խաւիթ' ասոր վրայով :

Պ . « Տղայ էի ու ծերացայ . բայց արդարը անտես եղած չտեսայ , կամ անոր զաւակը հաց մուրացող : Եւ ինչ որ կ'ողորմի ու փոխ կու տայ , և անոր սերունդը օրհնուած է : Սող . ԼԷ . 25 , 26 :

Հ . Չար ծնողաց պատիժը՝ իրենց զաւկըներուն կը հատուցանէ՞ Մտուած :

Պ . Հրամարես : Եւնջ Ի . 5 : ԼԳ . 7 : Թոսոց ԺԳ . 18 : Սող . ԼԷ . 28 :

Ե . Թարեպաշտ ծնողաց առաջին պարտաւորութիւնը և արտօնութիւնը՝ իրենց զաւկըները մկրտութեան բերելն է . քանզի ասանկով իրենց զաւկըներուն համար ուխտ մը ըրած կ'ըլլան Մտուծոյ հետ՝ որ Մտուած իրենց զաւկըներուն Մտուած ըլլայ , և ան զաւակներն Մտուծոյ ծառաներ ըլլան : Ուստի ան զաւկըներն հասկընալու կարող ըլլանուն պէս , պէտք է որ՝ ծնողքերը պատմեն անոնց աս ուխտը , ըսելով թէ անոնք՝ Մտուծոյ ընծայուած են , ու իր եկեղեցիին մէջ մկրտուած են , և թէ իրենց պարտաւորութիւնն է որ ապաշխարեն ու հաւատան Հիսուս Քրիստոսի , և ինքզինքնին Մտուծոյ յանձնեն . և թէ այնուհետեւ խոստովանելով զիրենք Մտուծոյ զաւակները՝ պէտք է որ ընդունին ու յանձն առնեն ան ամէնը՝ որ ծնողքներն իրենց մանկութեան ատենն ըրին իրենց համար՝ Մտուծոյ հրամանին պէս :

Ի . Նմողքները պէտք է որ հոգ տանին զաւակներնուն , հարբերող ըլլան անոնց տկարութիւններուն ու պակասութիւններուն . հոգան անոնց պէտք եղածը , պահպանեն անոնք փրկանքը , աշխատասէր ըլլալ սորվեցունեն անոնց , ու անոնք աղէկ վարժեցունեն զխտութեան մէջ , որ տուներէն ու կալուածքներէն աւելի աղէկ բան է :

Պէտք է նաև սորվեցունեն անոնց աղօթք ընել, ու ստէպ աղօթք ընեն անոնց հետ՝ և անոնց համար : Ընոնք տակաւին կարգալ չսորված՝ սորվեցունեն անոնց Սուրբ Գիրքին մէջէն : Պզտիկուց տանին անոնք Մատուծոյ տունը, ու մեծ պատիւ մատուցանել տան Մատուծոյ սուրբ օրուան՝ այսինքն Աիրակիրին . զգուշացունեն ու հեռու պահեն անոնք չար ընկերներէ . յանդիմանեն անոնց յանցանքը՝ զաւազանին ալ չինայելով : Թող ծնողքները չբարկացունեն զաւկըներին . հապա արմատացունեն անոնց ներսը՝ նիազանդ, հեզ, խաղաղ, գոհ, ողորմած և ուրախ բնաւորութիւն մը : Զոգ տանին որ անոնք սիրին եղբայրնին ու քոյրերնին . բարեբար և ակնածու ըլլան ամէն մարդու, մանաւանդ ծերերուն . միշտ անոնց միտքը ձգեն՝ որ երջանիկ ըլլալու համար, անոնք պարտին օգտակար գործի մը մէջ ըլլալ . մանաւանդ պարտին նոր սիրտ մը ունենալ, սիրել Մտուած ամէն բանէն աւելի, և իրենց դրացին ալ իրենց անձին պէս : Եւ թող ծնողքները միշտ յիշեն՝ որ անօգուտ կ'ըլլան իրենց բոլոր խրատները, քանի որ բարի օրինակ չտան իրենց զաւկըներուն :

Գ . Մտուած՝ մասնաւոր խոստմունքներ կ'ընէ հաւատարիմ ու բարեպաշտ ծնողքներուն, թէ անոնց սերունդը պիտի օրհնուի : Եւ այց ասանկ խոստմունքներ չկան՝ անհաւատարիմ ու անբարեպաշտ ծնողքներուն . ասոնք Մտուծոյ անկէքը պիտի բերեն իրենց զաւկըներուն վրայ : Բայտի պէտք է որ՝ առաջ իրենք սկսին Մտուծոյ ծառայել, ու ան ատեն Մտուած անոնց՝ և զաւկըներուն Մտուած պիտի ըլլայ :

4 • Տղայոց պարտաւորութիւնը :

(Տէ՛ս Հիեփթորոյ պատգոմարանի :

5 • Տէրերուն պարտաւորութիւնը :

Պատմ. է. 1-10

Ն. Աստուած ի՞նչ պատուէր տուաւ տէրերուն :

Պ. «Պատմ. ալ տէրեր՝ նոյնը ըրէք անոնց, ու սպառնալիքը թող տուէք, գիտնալով որ անոնց ալ ձեր ալ Տէրը երկինքն է. ու անոր քովը աչառութիւն չկայ : Եփ. 5. 9 : Տէրեր՝ ձեր ծառաներուն իրաւունք ու հաւասարութիւն տուէք, գիտնալով որ դուք ալ Տէր ունիք երկինքը » : Աող. 5. 1 :

Ն. Ի՞՞նչ է մեր ամենուս Տէրը երկինքին մէջ :

Պ. Աստուած է :

Ն. Ուստի տէրերն ու ծառաները՝ ամէնքն ալ հաւանաւոր են Աստուծոյ առջևը :

Պ. Այո, քանզի անիկայ աչառութիւն չընեն : Եփ. 6. 13-15 :

Ն. Ի՞նչպէս պիտի վարուին տէրերը իրենց ծառաներուն հետ :

Պ. Արդար ու մարդասէր վարմունքով :

Ն. Ի՞նչպէս կրնան տէրերը անիրաւութիւն ընել իրենց ծառաներուն :

Պ. Անոնց բաւական ու աղէկ կերակուր տալը զանց ընելով, կամ անոնցմէ չափազանց աշխատութիւն պահանջելով, կամ իրենց ծառայութեանը փոխարէն արժանաւոր վարձք չտալով, կամ իրենց խոստացած վարձքին

մէկ մասը կտրելով, կամ վճարումը երկնցունելով՝ և ուշ հատուցանելով :

Հ. Ի՞նչ պատուէր տուաւ Սոփիսին օրէնքը, ծառաներուն վարձքը ժամանակին վճարելու համար :

Պ. « Ինչզէ վարձքով բանողին օրական վարձքը մէկ գիշեր մինչև առտու քու քովք չմնայ » : Վ. Լ. Գ. Ժ. 13 :

Հ. Երբմիա մարգարէին բերնովը Մատուած որճու դէմ կը զրուցէ :

Պ. Ընոր դէմ՝ որ կը շինէ իր տունը անարդարու թեամբ, ու իր վերնատունն անիրաւութեամբ. իր դրացին ձրի կ'աշխատցունէ, ու անոր վարձքը չհատուցաներ : Երեմ. Իթ. 13 :

Հ. Որճու դէմ Մատուած պիտի գայ դատաստան ընէ, կ'ըսէ Սաղաքիա մարգարէն :

Պ. Ընոնց դէմ՝ որոնք կը շարժելեն վարձկանները իրենց վարձուցը համար : Սաղա. 4. 5 :

Հ. Ի՞նչպէս կրնան տէրերը անմարդասէր ըլլալ իրենց ծառաներուն :

Պ. Երիտաւ և դաժան կամ տըռտուացող վարմունք մը ունենալով անոնց հետ :

Հ. Տէրերը իրենց ծառաներուն հոգիներուն համար պարտաւորութիւն մը ունի՞ն :

Պ. Հրամբես. պարտական են կրթել իրենց ծառաները, Սուրբ Պիլիքն անոնց սորվեցունելով, և ամէն պատահութիւն ու քաջալերութիւնը տալով՝ որ իրենց հոգիներուն փրկութեանը հոգ տանին :

Մատուած արդար Մատուած մըն է, ու վերջին օրը պիտի պատժէ ան ամէն անիրաւութիւնը՝ որ մարդիկ տկար և անօգնական անձանց կ'ընեն : Ըն ատենն ամենուն Տէրը

Ճշգիւ պիտի քննէ բոլոր մեր ունեցած վարմունքներն ան մարդոց հետ՝ որ ինքը դրաւ մեր իշխանութեանը տակը : Ինչդհանրապէս ծառաներուն վիճակն անարգ ու թշուառ է : Եւրի տէր մը՝ բոլոր իր ջանքը պիտի թափէ , արդար ու քաղցր վարմունքով հաճելի ընելու անոնց վիճակը՝ աս կեանքին մէջ . նաև իր կրցածին չափ պիտի աշխատի խրատով ու օրինակով անանկ ընթացք մը բռնել տալ անոնց՝ որ երջանիկ ու կատարեալ ըլլան հանդերձեալ կեանքին մէջ :

6 . Ծառաներուն պարտաւորութիւնը :

Նոնոր . իդ . 1-67 :

Ն . Ծառաներուն ի՞նչ պատուէր տուաւ Աստուած՝ իրենց տէրերուն նազանդելու վրայով :

Պ . “ Ծառաներ՝ ամէն բանի մէջ նազանդ եղիք ձեր մարմնաւոր տէրերուն . չէ թէ աչքի առջև ծառայելով՝ մարդահաճոններու պէս , հապա սրտի միամտութեամբ՝ Տէրոջմէ վախնալով ” : Աող . Գ . 22 :

Ն . “ Աչքի առջև ծառայելը ” ի՞նչ ըսել է :

Պ . Եւ խօսքը կը վերաբերի ան ծառաներուն վարմունքին՝ որոնք միայն իրենց տիրոջը աչքին առջևը ազէկ կը ծառային :

Ն . Եւ ծառան՝ որ իր երկրաւոր տիրոջը աչքին առջևը միայն կը ծառայէ , իր երկնաւոր Տէրոջը առջևն ալ նոյնպէս պիտի վարուի՞ :

Պ . Նրամերես :

Ն . Ուրեմն ծառաներն ի՞նչպէս պիտի ծառայեն իրենց տէրերուն :

Պ . “ Յօժարութեամբ պիտի ծառայեն որպէս թէ Տէրոջը , ու չէ թէ մարդոց ” : Ադի . Գ . 7 :

▲ . Իրենց տէրերուն Բ՞նչ բանի մէջ հաճելի ըլլալու պիտի ջանան :

Պ . « Եմէն բանի մէջ հաճելի պիտի ըլլան , ոչ հակառակախօսներ » : ՏԻԳ . Բ . 9 : ան ՊԵԳ . Բ . 18-21 :

▲ . « Ո՛չ հակառակախօս » ըսելով Բ՞նչ ըսել կ'ուզէ :

Պ . Ըսել կ'ուզէ որ՝ պէտք չէ անխոհեմութեամբ դիմադարձութիւն ընել՝ երբոր կը յանդիմանուի յանցանքի մը համար :

▲ . Ծառայի մը ներումն է որ իր տիրոջմէն գողութիւն ընէ , սուտ խօսի անոր , կամ խարէութիւն բանեցունէ՝ անոր համար բան մը ծախու առած ատենը :

Պ . Չէ՛ . վասն զի իր պարտաւորութիւնն է , « բուրրովին բարի հաւատարմութիւն ցուցընել » : ՏԻԳ . Բ . 10 :

▲ . Թնէ որ ծառաներն իրենց պարտաւորութիւնը հաւատարմութեամբ կատարեն , ու իրենց ծառայական վիճակին մէջ Եստուծոյ ծառայեն , ան ատենը յարգելի պիտի չըլլան մարդոց քով , ու օրինակ և պատուելի Եստուծոյ առջևը ուրիշներուն պէս :

Պ . Ե՛տ պիտի ըլլան . որովհետև « Եմէն մէկը Բ՞նչ բարիք որ ընէ , նոյնը Տէրոջմէն պիտի ընդունի , թէ ծառայ ըլլայ և թէ ազատ » : Ե՛՛՛՛՛ . Գ . 8

Ե . Թնող ծառաները հաւատարմութեամբ ծառայեն իրենց տէրերուն՝ նաև անոնց ետևէն ալ , ինչպէս որ անոնց առջևը : Եստուած միշտ կը տեսնէ , թէ և տէրերը հոն չըլլան :

Բ . Ծառաները երբեմն անանկ կը կարծեն , որ առանց Եստուած բարկացունելու՝ կրնան իրենց տիրոջը

սուս խօսիլ ու խարէութիւն ընել, և անկից զողնալ . բայց ասանկ չէ՛ . ինչու որ Մտտուած չհաճիր ասանկ բանին . անիկայ կը պահանջէ արդարութիւն ու հաւատարմութիւն ամէն մարդոցմէ և ամէն պարագայի մէջ :

7 . Իշխաններուն պարտաւորութիւնը :

Գ թԻճԳ . Գ . 1-28 : ՂԻՆ . Գ . 1-37 :

Ն . Պէ՞տք է որ ամէն երկիր և ամէն ժողովուրդ օրէնք ունենայ, և հասարակութիւնը ան օրէնքին ֆազանդեցուն ներու համար ալ՝ իշխաններ և կառավարիչներ ըլլան :

Պ . Նրամերես :

Ն . Իմէ որ քաղաքներնուս մէջ ոչ օրէնք ունենանք ու ոչ ալ կառավարիչ, կրնանք ապահով կամ՝ երջանիկ ըլլալ :

Պ . Չէ՛ . քանզի ան ատենն ամէն մարդ իր ուզածը կ'ընէ : ՂԻՆ . ԺԷ . 6 : ՏԻՆ ՆՈՒՆ ԺԸ և ԺԹ զԸԼԻՆԵՐԸ :

Ն . Պէ՞տք է որ ամէն կառավարիչ Մտտուծմէ կարգուած՝ և Մտով մեզ կառավարելու դրուած սեպնք :

Պ . Նրամերես . « Ս ասն զի չկայ իշխանութիւն մը որ Մտուծմէ չըլլայ . և անոնք որ կան՝ Մտուծմէ կարգուած են » : ՆՈՒՄԸ . ԺԳ . 1 :

Ն . Իշխաններն ի՞նչպէս մարդիկ ըլլալու են :

Պ . « Սարող մարդիկ՝ Մտուծմէ վախցող՝ ճշմարտասէր ու ազահուլութիւնը ատող մարդիկ » : ԵՒՄ ԺԸ . 21 :

Ն . Մանք որո՞ւն վախով ժողովուրդը կառավարելու են :

Պ . Մտուծոյ վախովը : ԲՈՐԻՆ . ԺԷ . 14-20 : ՅԻՆ . Թ . 8 : Բ թԻճԳ . ԻԳ . 3 : Բ ՍԻՅԱՅ . ԺԹ . 4-11 :

Ն . Իշխանները երկու մարդոց դատը թոշակէս պիտի տեսնեն :

Պ . Արդար դատաստանով : Բ Օրին . ԺԷ . 18 , 19 : ԺԸ . 6 : Աստ . իթ . 12-14 : Երեմ . իԲ . 2-4 :

Ն . Բոլոր երկրիս վրայ եղած ամէն ազգի և ժողովուրդոց անշուշտ հարկաւոր է օրէնքներ և իշխաններ ունենալ : Սարդս բնականաբար անօրէն էակ մըն է . ուստի պէտք է որ միշտ իշխանութեան տակ ըլլայ :

Բ . Երբոր մէկը իշխան կ'ըլլայ , Աստուծոյ ձեռքովը կ'ըլլայ . այսինքն՝ Աստուած կը կանչէ անիկայ ան պաշտօնին : Աստուած՝ իր նախահնամութեամբը թող կու տայ որ կառավարէ : Այլ անիկայ Աստուծոյ սպասաւորն է , և պէտք է որ ան պաշտօնովը ծառայէ Աստուծոյ : Այլ ժողովուրդն ալ պէտք է որ իբրև « Աստուծոյ սպասաւոր » համարին անիկայ : Աստ . ԺԷ . 4 :

Պ . Իշխանները բարձր պաշտօնի կանչուած են . և որովհետև կրնան ժողովուրդին շատ բարիք կամ չարիք ընել , անոր համար պէտք է որ « կարող մարդիկ՝ Աստուծոյ վախցող՝ ճշմարտասէր ու ազահուլութիւնը ատող մարդիկ » ըլլան . բարեմիտ և բարեսիրտ մարդիկ . որ մէկուն՝ մէկալէն աւելի աչառութիւն չընեն , որ մէկու մը երեսպաշտութիւն չընեն , որ ծուռ դատաստան կտրելու համար կաշտոք չուտեն :

Պ . Անոնք պէտք է վարձատրեն արդարները և պատժեն չարերը , ամէն մարդոց իրաւունքը և ապրանքը պաշտպանելով , անանկ որ չարութիւն ընողներն իրենցմէ վախնան , և բարիները քաջալերութիւն առնեն . որ այսպէս իրենց երկիրը բարեհամբաւ ըլլայ ու յաջողութեամբ յառաջ երթայ . և ժողովուրդը հանգիստ և ուրախ ըլլայ :

8. Ժողովուրդին պարտաւորութիւնը :

Հօով . ԺԴ . 1-14 :

Հ . Որովհետեւ իշխանները մեր աղէկութեանը համար դրուած Մատուոյ պաշտօնեաներն են , ուստի պէտք չէ՞ որ պատուենք և յարգենք անոնք :

Պ . Հրամեքես : ան ՊԵԿ . Բ . 17 : Մատ . ԻԴ . 21 :

Հ . Հրաման ունի՞նք մեր իշխանները վար զարնելու կամ անոնց դէմ՝ խօսելու :

Պ . Հէ՛ . Ինչու որ գրուած է , թէ «Ղատաւորները մի հայհոյեք , և քու ժողովուրդիդ իշխանը մի անիծեք» : Եւնչ իԲ . 28 : Եւ դարձեալ՝ «Ուստի հատուցէք պէտք եղածը ամենուն . որուն որ տուրք փրստելու՝ է՛ տուրքը , որուն որ մաքս՝ մաքսը , որուն որ վախ՝ վախնալը , որուն որ պատիւ՝ պատիւը» : Հօով . ԺԳ . 7 : Սափ . ԻԲ . 21 : ԺԷ . 24-26 :

Հ . Իարի քաղաքացին ինչով կը ճանչցուի :

Պ . Իշխաններուն նազանդելովն ու քաղաքին ամէն օրէնքները բռնելովը :

Հ . Սննք օրէնքին նազանդելէն՝ ի զատ՝ ուրիշներն ալ համոզելու պարտաւոր ենք :

Պ . Հրամեքես :

Հ . Են որ օրէնքը կ'աւրէ՛ չնազանդիր՝ մարդասպանութիւն ու գողութիւն կ'ընէ , արժան չէ՞ որ բռնուի և օրէնքին հրամայածին պէս պատժուի :

Պ . Հրամեքես : Բ (Օ)րԻ . ԻԵ . 1-3 :

Հ . Ուստի աղէ՞կ բան է որ գող մը կամ մարդասպան մը ազատենք , ծածկելով իր եղած տեղը և իր փախչելուն օգնելով :

Պ . Չէ՛ . քանզի այսպէս՝ քաղաքին սպահովութեանը կը վնասենք :

Ն . Սեր իշխաններուն համար աղօթելու յատուկ հրաման մը եղած կ'այ մեզի :

Պ . Հրամարես : « Երդ՝ կ'աղաչեմ՝ . ամէն բանէն առաջ՝ աղօթք ընել , ինդրուածք , աղաչանք , զոհութիւն՝ ամէն մարդոց համար , խնուանդ թագաւորներուն և բոլոր իշխանաւորներուն համար . որ խաղաղ ու հանդարտ կեանք վարենք՝ բոլորովին աստուածպաշտութիւնով ու պարկեշտութիւնով : Ինչու որ ան է աղէկը ու ընդունելին մեր Վրկիչ Մատուծոյն առջևը՝ : Ի՛նչ . ք . 1-3 :

Ե . Ժողովուրդին պարտաւորութիւնն է իրենց իշխանները պատուել և յարգել . անոնք Մատուծոյ սպասաւորներն են . ուստի պէտք է որ ժողովուրդը իշխաններուն պատիւն ու յարգը ճանչնայ , արժանաւոր գովութիւն տալով իրենց պաշտօնին մէջ ցըցուցած աղէկ վարքերնուն համար . ու իրենց երբեմն ըրած պակտութիւննին և մնուացկոտութիւննին ալ ծածկելով : Ենոնց վրայով նախապաշարմունքներ ունենալէն և գէշ լուրեր լսելէն՝ պէտք է փախչին , և ամէն ինչ որ կ'ընեն կամ կ'ըսեն , զգուշանան իրենց իշխաններուն պատուոյն դպչելէն :

Բ . Պէտք է որ ժողովուրդը երկիւղածութիւնով և կատարելապէս նազանդի քաղաքին օրէնքին և իշխաններուն : Են՝ որ իշխանները վար կը զարնէ և օրէնքը կ'անարգէ , բոլոր իր քաղաքակից ժողովուրդին դէմ կը մեղանչէ . նաև կը մեղանչէ մեր Տէր Հիսուսին կրօնքին դէմ՝ որ կը սորվեցունէ մեզի նազանգ ըլլալ ամէն անոնց՝ որոնք մեզ կառավարելու իշխանութիւն ունին :

Գ . Սերք չէ՛ թէ միայն օրէնքին նազանդելու ենք , հապա նաև ջանք ընելու ենք բոլոր մեր քաղաքակիցներն ալ մեզի պէս նազանդեցունելու : Ու երբոր մէկը օրէնքն անարգէ՝ ժողովութիւն , սպանութիւն կամ ինչ և իցէ չա-

րագործութիւն ընելով, պէտք չէ որ մենք մեր օգնութիւնովն անիկայ պաշտպաններ կամ փախցուններ, քանզի ասանկով քաղաքին ապահովութիւնը և համբաւը կ'աւրուի :

Վ. Մտուած կ'ուզէ մեզմէ որ, չէ՛ թէ միայն յարգութիւն տանք և նազանդինք իշխաններուն, հապա նաև աղօթք ընենք անոնց համար, որ Մտուած օրնէ անոնք, և անոնց ընտանիքները . որ բարի իշխաններ ըլլան, աստուածավախ, իրենց պաշտօնը հաւատարմութիւնով կատարող, ժողովրդոց աղէկութիւնը փնտրող, անանկ որ՝ ամէն խաղաղութիւնով մենք ալ մարդոց ու Մտուածոյ մեր ունեցած պարտաւորութիւննիս աղէկ կատարենք :